

มนุษย์...เกิดมาทำไม?

รวบรวมสาระน่ารู้:-

พุทธพยากรณ์ เหตุให้เกิดโลกและวรรณะสี่ / ทาง ๗ สาย ๓๑ ภูมิ / กฎแห่งกรรม ๑๖ / หน้าที่ ๑๒ สถานะในทิศหก

มาเป็นพุทธศาสนิกชนแท้จริงกันเถิด

การกระทำที่ถูกต้องแก่ความเป็นมนุษย์

ความสุขของคฤหัสถ์ผู้บริโภคกาม

ภาวนาอย่างไรจึงถูกต้อง

นิพพานอยู่ในกำมือเรา

บุญคืออย่างไร? / ให้ทานอย่างไรได้ผลมาก

ถือศีลห้าตลอดชีวิตได้จริงหรือ?

อาชีพต้องห้าม กินนอนอย่างไรจึงเป็นสุข จากพระไตรปิฎก

เจริญสติ เกิดปัญญา พาพ้นทุกข์ / หนทางลัดเข้าสู่กระแสพระนิพพาน

ภาพปริศนาธรรมและโคลงกลอนสอนใจ

คตินิทานท้ายเล่ม และสมบัติผู้ดีของท่านเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์
ผู้เขียน รวบรวม และเรียบเรียง

มนุษย์เกิดมาทำไม? เล่ม ๑ สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ ผู้เขียน รวบรวม และเรียบเรียง

“สัพพะทานัง ธัมมะทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง”

ขอมอบเป็นธรรมบรรณาการ

แด่ ....

จาก ....

คำกล่าวมอบหนังสือ ก่อนมอบหนังสือเป็นธรรมทานให้กล่าวดังนี้.-

ตั้งนะโม ๓ จบ

“สุทินนัง วะตะเม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง นิพพานัง ปัจจะโยโหตุ”

พิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นธรรมทาน

ชื่อหนังสือ : มนุษย์เกิดมาทำไม ? เล่ม ๑ ว่าด้วยภาคปริยัติ

ISBN : 974-91810-8-5

พิมพ์ครั้งที่ ๒: กรกฎาคม ๒๕๕๒

จำนวน : ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด

๕/๕ ถนนเทศบาลรังสฤษฎ์เหนือ แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

โทร. ๐๒-๙๕๓-๙๖๐๐

ภาพปก : ทางสามแพร่ง

เจ้าของ : นายสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

๓๕๕ / ๑๑๙๙ ซอย ๒ หมู่บ้านพัฒนา ถนนวิภาวดีรังสิต

หมู่ ๑๕ ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี ๑๒๑๓๐

โทร. ๐๒-๕๓๖๖๕๒๒ , ๕๓๖๗๙๑๓

คำนำ

นับตั้งแต่ข้าพเจ้าได้เกษียณอายุราชการก่อนกำหนด เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบัน ได้หันมาสนใจศึกษาและปฏิบัติพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ได้หาอ่านหนังสือตำรับตำราหลายเล่ม โดยเฉพาะได้ยึดแนวทางในหนังสือพระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชนของมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ และหนังสือธรรมะจากพระมหาเถระสายวัดป่า (อรัญญวาสี) วัดบ้าน (คามวาสี) ตลอดจนครูบาอาจารย์หลายสำนักที่โยคีนักปฏิบัติธรรมทั้งหลายยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ อีกทั้งได้ศึกษาพระอภิธรรม ส่วนหนึ่งจากคู่มือหนังสือ เทปธรรมะและฟังรายการวิทยุบรรยายธรรมจากท่านอาจารย์หลายท่านหลายสำนักและมูลนิธิ ทั้งกลางวันและกลางคืนตลอดระยะเวลาเกือบ ๒ ปี ประกอบกับมีเพื่อนข้าราชการได้ขอร้องให้ช่วยสงเคราะห์เพื่อนข้าราชการบ้าง จึงเป็นต้นเค้าจุดประกายให้ข้าพเจ้าเริ่มเขียนและรวบรวมเรียบเรียงข้อธรรม จากตำราและอุปกรณ์ทั้งหมดเท่าที่บรรดามีและหาได้ โดยเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธแต่เพียงในทะเบียนบ้าน ซึ่งคิดว่าพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่เป็นเช่นนั้น หากได้อ่านและพิเคราะห์อาจเป็นประโยชน์แก่ชีวิตบ้าง จึงตั้งชื่อหนังสือนี้ว่า "มนุษย์เกิดมาทำไม ?" หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมสาระสำคัญของพุทธศาสนาตั้งแต่กฎแห่งกรรม, วัฏฏะสงสาร, ทาน ศีล สมาธิและภาวนา ได้แทรกแนวปฏิบัติและความรู้เรื่องพระอภิธรรมไว้บางส่วนด้วย แต่เดิมเข้าใจว่าพระอภิธรรมยาก ลึกลับ ไม่น่าเรียน แต่เมื่อเริ่มศึกษาก็ไม่น่ากลัวและไม่ยากอย่างที่คิด จึงเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนและผู้สนใจปฏิบัติแนวทางเจริญวิปัสสนาบ้างตามสมควร

การเขียน รวบรวม และเรียบเรียงส่วนใหญ่คัดตัดตอนมาจากพระไตรปิฎกและตำรับตำราของพระอริยสงฆ์ นักปราชญ์ผู้รู้ทั้งหลายซึ่งจำกัดทั้งเวลาและสติปัญญา อาจมีข้อผิดพลาดบกพร่อง หรือข้อความเข้าใจที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนของผู้เขียนเอง หากจะได้รับข้อคำทักท้วงและเสนอแนะ

จากท่านผู้อ่าน ก็จะเป็นพระคุณยิ่ง เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ต่อไป ขอกราบสำนึกพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ตลอดจนพระคุณท่านเจ้าของตำรับตำรา ครูอาจารย์ทั้งหลายตามเอกสารที่อ้างอิงไว้แล้วด้วย

เนื่องจากเนื้อหาที่รวบรวมไว้มีความยาว จึงได้แบ่งพิมพ์ออกเป็น ๒ เล่ม ดังนี้

เล่มที่ ๑ ภาคปริยัติ ว่าด้วยกฎแห่งกรรม ทาน ศีล ภาวนา สำหรับบุคคลทั่วไป ภาคคตินิทานธรรมะ ภาพปริศนาธรรมและสมบัติผู้ดี สำหรับนักเรียน นักศึกษา เยาวชนและบุคคลทั่วไป

เล่มที่ ๒ ภาคปฏิบัติ ว่าด้วยแนวทางเจริญวิปัสสนากรรมฐานเปรียบเทียบหลากหลายสำนักครูอาจารย์ เพื่อประกอบการวิเคราะห์หาแนว ทางเรียนลัด เหมาะสำหรับโยคีผู้ปฏิบัติธรรมขั้นสูง และภาคคำถามว่าด้วยเกี่ยวกับทาน ศีล ภาวนา สำหรับบุคคลทั่วไป

ขออำนาจแห่งผลานิสงส์และเจตน์จำนงค์อันแน่วแน่ในการเผยแผ่ข้อธรรม หากจะบังเกิดประโยชน์แก่พระศาสนาและบุคคลทั่วไปอยู่บ้าง ขออำนาจแห่งบุญกุศลนั้นจงบังเกิดแก่พระคุณท่านเจ้าของตำรับตำราทั้งปวง บุพพการีผู้มีพระคุณและผู้มีคุณ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำและบริจาคเงินพิมพ์หนังสือเล่มนี้ทุกท่าน ขอได้โปรดเป็นพลวะปัจจัยให้เกิดปัญญาญาณบรรลุถึงซึ่งความดับทุกข์ได้ในอนาคตกาลเบื้องหน้าด้วย เทอญ

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์
อดีตนายอำเภอบางระจัน

สารบัญ

มนุษย์เกิดมาทำไม ?

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ : เขียน รวบรวมและเรียบเรียง

ความนำ

หลายคนสงสัยและถามว่า ทำไมงานบุญทางพุทธศาสนา ขณะที่พระสงฆ์ให้ศีล ชาวพุทธจึงไม่ให้ความสนใจการรับศีล ทำไมรับศีลแล้วยังคงตั้งวงดื่มเหล้า? ทำไมทำบุญจึงต้องฆ่าวัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ? ทำไมชาวพุทธจึงต้องเบียดเบียนชีวิตและทรัพย์สิน แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น โป้ปดมดเท็จ ไม่ซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน? ทำไม? ....และทำไม....?

สังคมในปัจจุบัน เป็นผลจากการพัฒนาของสังคมโลก โดยเริ่มพัฒนาการจากยุคสังคมเกษตรกรรมปฏิวัติสู่ยุคอุตสาหกรรม ยุคเทคโนโลยีก้าวหน้า (เริ่มบริโภคนิยม) ยุคโลกาภิวัตน์ จนถึงยุคปัจจุบัน “ยุคข้อมูลข่าวสารหรือไร้พรมแดน” (บริโภคนิยมสุดโต่ง) สังคมโลกแสวงหาความสุขความสะดวกสบายจากการบริโภควัตถุนิยมแบบสุด ๆ แสวงหาความมั่งคั่งร่ำรวย (โลภะ) แสวงหาและแย่งชิงอำนาจโดยการเบียดเบียน (โทสะ) และเผาผลาญ และเสพ ทำลายอย่างลุ่มหลง (โมหะ) เวียนวนอยู่ในลาภ ยศ สรรเสริญ และความสุข ปฏิเสธความเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ ซึ่งทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “โลกธรรม ๘ ประการ” คือ ธรรมะคู่โลก ถึงจะปฏิเสธอย่างไร สังคมโลกก็ดิ้นรนวิ่งหนีความทุกข์ไปไม่พ้น เพราะทุกสิ่งล้วนตกอยู่ในกฎแห่งสามัญญลักษณะ หรือ ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จึงทำให้สังคมมนุษย์ปัจจุบันประสบความทุกข์ทั้งกายและใจมากกว่าสมัยโบราณ (ยุคเกษตรกรรม) นั่นเพราะเหตุอันเกิดปัญหาที่เนื่องมาจากการพัฒนา ดังคำกล่าวที่ว่า “พัฒนาใด ๆ ก็ติด ถ้าจิตไม่พัฒนา” ยิ่งมีความเจริญทางวัตถุมากเท่าไรความเสื่อมถอยทางจิตใจก็ยิ่งทวีมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากปัญหาทาง

สังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมากมายหลากหลายรูปแบบ นับวันแต่จะทวีความรุนแรง ทารุณ โหดร้ายมากยิ่งขึ้น ยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ไม่รู้จบ จึงน่าเป็นห่วงว่าสังคมโลกจะถึง **"ยุคเสื่อมถอยทำลายล้าง"** ละหรือ ?

ถ้าหากว่าสังคมโลกกำลังจะถึงยุคเสื่อมถอยทำลายล้างดังกล่าวจริง มนุษย์ก็เกิดมาเพื่อพบกับความทุกข์ แล้วมนุษย์เราจะอยู่กันได้อย่างไร ?

แต่ถ้าหากท่านยังไม่อยากให้ถึงยุคดังกล่าว ท่านควรจะต้องทำอย่างไรจึงจะอยู่อย่างมีความสุข และความสุขที่ว่านี้ต้องเป็นความสุขที่แท้จริงด้วย ดังนั้นคำถามที่ว่ามนุษย์เกิดมาทำไม ? หากต้องการทราบโปรดติดตามพลิกอ่านบทความต่อไปก็คงจะทราบคำตอบได้โดยไม่ยาก

พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑ ทีฆนิกาย ปาฏิกวัคค์ (เป็นสุตตันตปิฎก) อัคคัญญสูตร

สูตรว่าด้วยสิ่งที่เลิศ หรือที่เป็นต้นเดิม (รวมที่มาดั้งเดิมของโลก)

พระผู้มีพระภาคประทับ ณ ปราสาทของนางวิสาขาในบุพพาราม ใกล้กรุงสาวัตถี สมัยนั้นสามเณรชื่อ วาเสฏฐะและภารัทวาชะ (เดิมนับถือศาสนาอื่น) อยู่ปริวาส (อบรม) ในภิกษุทั้งหลาย ปรารถนาความเป็นภิกษุ ชวนกันไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ผู้กำลังจงกรมอยู่ในที่แจ้งเพื่อฟังธรรม พระผู้มีพระภาคตรัสว่าพวกท่านมีชาติเป็นพราหมณ์ มีสกุลเป็นพราหมณ์ ออกบวช พวกพราหมณ์ที่เป็นชั้นหัวหน้าไม่ด่าไม่บริภาษบ้างหรือ. กราบทูลตอบว่า ด่าอย่างเต็มที่. ตรัสถามว่า ด่าอย่างไร. กราบทูลว่า ด่าว่าพราหมณ์เป็นวรรณะประเสริฐ เป็นวรรณะขาวบริสุทธิ์ วรรณะอื่นเลว เป็นวรรณะดำ ไม่บริสุทธิ์ พราหมณ์เป็นบุตรของพรหม เกิดจากปากพรหม เป็นพรหมทายาท พวกท่านละวรรณะอันประเสริฐ ไปเข้าสู่วรรณะเลว คือ พวกสมณะศีรษะโล้น ซึ่งเป็นพวกไพร่ พวกดำ พวกเกิดจากเท้าของพระพรหม ซึ่งเป็นการไม่ดี ไม่สมควรเลย พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า พราหมณ์พวกนั้นลืมตน เกิดจากองค์กำเนิดของพราหมณีแท้ ๆ ยังกล่าวว่าประเสริฐสุด เกิดจากปากพรหม เป็นต้น ซึ่งเป็นการกล่าวตู่พระพรหมและพูดปด

แล้วตรัสเรื่องมนุษย์ ๔ วรรณะ ที่ทำชั่วทำดีได้อย่างเดียวกัน และเรื่องที่พระเจ้าปเสนทิโกศล (ผู้เป็นกษัตริย์) แต่ปฏิบัติต่อพระองค์ ซึ่งพวกพราหมณ์ถือว่าเป็นพวกดำ (เพราะปลงศีรษะออกบวช) อย่างเต็มไปด้วยความเคารพ

ครั้นแล้วตรัส (เป็นเชิงปลอบใจ หรือให้หลักการใหม่) ว่า ท่านทั้งหลายมาบวชจากโคตรจากสกุลต่าง ๆ เมื่อมีผู้ถามว่า เป็นใคร ก็จงกล่าวตอบว่า พวกเราเป็นสมณะศากยบุตร ผู้ใดมีศรัทธาตั้งมั่นในตถาคต ผู้นั้นย่อมควรที่จะ

กล่าวว่า เราเป็นบุตร เป็นโอรสของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้เกิดจากธรรม อันธรรมสร้างเป็นธรรมทายาท (ผู้รับมรดกธรรม) ทั้งนี้เพราะคำว่า ธัมมกาย (กายธรรม) พรหมกาย (กายพรหม) และผู้เป็นธรรม ผู้เป็นพรหมนี้เป็นชื่อของตถาคต

(เป็นการแก้ข้อด่าของพวกพราหมณ์ โดยสร้างหลักการใหม่ให้พวกมาบวชจากทุกวรรณะได้ชื่อว่ามีกำเนิดใหม่ที่ไม่แพ้พวกพราหมณ์)

ครั้นแล้วตรัสเรื่อง สมัยหนึ่งโลกหมุนเวียนไปสู่ความพินาศ สัตว์ทั้งหลายไปเกิดในชั้นอาภัสสรพรหมกันโดยมาก เมื่อโลกหมุนกลับ (คือเกิดใหม่ภายหลังพินาศ) สัตว์เหล่านั้นก็จุติมาสู่โลกนี้ เป็นผู้เกิดขึ้นจากใจกินปีติเป็นภักษา (ยังมีอำนาจฌานอยู่) มีแสงสว่างในตัวไปได้ในอากาศ (เช่นเดียวกับเมื่อเกิดในชั้นอาภัสสรพรหม)

อาหารชั้นแรก

แล้วเกิดมีรสดิน (หรือเรียกว่าง้วนดิน) อันสมบูรณ์ด้วยสี กลิ่น รส สัตว์ทั้งหลายเอานิ้วจิ้มง้วนดินลิ้มรสดูก็ชอบใจ เลยหมดแสงสว่างในตัว เมื่อแสงสว่างหายไป ก็มีพระจันทร์ พระอาทิตย์ มีดาวนักษัตร มีคืนวัน มีเดือน มีกึ่งเดือน มีฤดู และปี เมื่อกินง้วนดินเป็นอาหาร กายก็หยาบกระด้าง ความทรามของผิวพรรณก็ปรากฏ พวกมีผิวพรรณดี ก็ดูหมิ่นพวกมีผิวพรรณทราม เพราะดูหมิ่นผู้อื่นเรื่องผิวพรรณ เพราะความถือตัวและดูหมิ่นผู้อื่น ง้วนดินก็หายไป ต่างก็พากันบ่นเสียดาย แล้วก็เกิดสะเก็ดดินที่สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่นและรสขึ้นแทน ใช้เป็นอาหารได้ แต่เมื่อกินเข้าไปแล้วร่างกายก็หยาบกระด้างยิ่งขึ้น ความทรามของผิวพรรณก็ปรากฏชัดขึ้น เกิดการดูหมิ่น ถือตัว เพราะเหตุผิวพรรณนั้นมากขึ้น สะเก็ดดินก็หายไป เกิดเถาไม้สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่น และรสขึ้นแทน ใช้กินเป็นอาหารได้ ความหยาบกระด้างของกาย และความทรามของผิวพรรณก็ปรากฏมากขึ้น เกิดการดูหมิ่น ถือตัว เพราะเหตุผิวพรรณนั้นมากขึ้น เถาไม้ก็หายไป ข้าวสาลี ไม่มีเปลือก มีกลิ่นหอม มีเมล็ดเป็นข้าวสารก็เกิดขึ้น

แทนใช้เป็นอาหารได้ ข้าวนี้เก็บเย็นเช้าก็แก่แทนที่ขึ้นมาอีก ไม่ปรากฏพร่องไปเลย ความหยาบกระด้างของกาย ความทรามของผิวพรรณก็ปรากฏมากขึ้น

เพศหญิงเพศชาย

จึงปรากฏเพศหญิงเพศชาย เมื่อต่างเพศเพ่งกันแลกันเกินขอบเขต ก็เกิดความกำหนัดเร่าร้อนและเสพเมถุนธรรมต่อหน้าคนทั้งหลาย เป็นที่รังเกียจและพากันเอาสิ่งของขว้างปา เพราะสมัยนั้นถือว่าการเสพเมถุนเป็นอธรรม เช่นกับที่สมัยนี้ถือว่าเป็นธรรม (ถูกต้อง) ต่อมาจึงรู้จักสร้างบ้านเรือน ปกปิดซ่อนเร้น

การสะสมอาหาร

ต่อมามีผู้เกียจคร้านที่จะนำข้าวสาลีมาตอนเช้าเพื่ออาหารเช้า นำมาตอนเย็นเพื่ออาหารเย็น จึงนำมาครั้งเดียวให้พอทั้งเช้าทั้งเย็น ต่อมาก็นำมาครั้งเดียวให้พอสำหรับ ๒ วัน ๔ วัน ๘ วัน มีการสะสมอาหาร จึงเกิดมีเปลือกห่อหุ้มข้าวสารที่ถอนแล้วก็ไม่งอกขึ้นมาแทน ปรากฏความพร่อง (เป็นตอน ๆ ที่ถูกถอนไป) มนุษย์เหล่านั้นจึงประชุมกันปรารภความเสื่อมลงโดยลำดับ แล้วมีการแบ่งข้าวสาลีกำหนดเขต (เป็นของคนนั้นคนนี้)

อกุศลธรรมเกิดขึ้น กษัตริย์เกิดขึ้น

ต่อมาบางคนรักษาส่วนของตน ขโมยของคนอื่นมาบริโภค เมื่อถูกจับได้ก็เพียงแต่สั่งสอนกันไม่ให้ทำอีก เขาก็รับคำ ต่อมาขโมยอีก ถูกจับได้ถึงครั้งที่ ๓ ก็สั่งสอนเช่นเดิมอีก แต่บางคนก็ลงโทษ ตบด้วยมือขว้างด้วยก้อนดิน ตีด้วยไม้ เขาจึงประชุมกันปรารภว่า การลักทรัพย์ การติเตียน การพูดปด การจับท่อนไม้เกิดขึ้น ควรจะแต่งตั้งคนขึ้นให้ทำหน้าที่ติคนที่ควรติ ขับไล่คนที่ควรขับไล่ โดยพวกเราจะแบ่งส่วนข้าวสาลีให้ จึงเลือกคนที่งดงามมีศักดิ์ใหญ่แต่งตั้งเป็นหัวหน้า เพื่อปกครองคน (ติและขับไล่คนที่ทำผิด) คำว่า “มหาสมมต” (ผู้ที่มหาชนแต่งตั้ง) กษัตริย์ (ผู้เป็นใหญ่แห่งนา) ราชา (ผู้ทำความ

อิ่มใจสุขใจแก่ผู้อื่น) จึงเกิดขึ้น กษัตริย์ก็เกิดขึ้นจากคนพวกนั้น มิใช่พวกอื่น จากคนเสมอกัน มิใช่คนไม่เสมอกัน เกิดขึ้นโดยธรรม มิใช่เกิดขึ้นโดยอธรรม ธรรมะจึงเป็นสิ่งประเสริฐสุดในหมู่ชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เกิดพราหมณ์ แพศย์ ศูทร

ยังมีคนบางกลุ่มออกบวชมุ่งลอยธรรมที่ชั่วเป็นอกุศล จึงมีนามว่า พราหมณ์ (ผู้ลอยบาป), สร้างกุฎีหญ้าขึ้น เพ่งในกุฎีนั้น จึงมีนามว่า ฌายกะ (ผู้เพ่ง); บางคนไปอยู่รอบหมู่บ้านรอบนิคม แต่งตำรา (อรรถกถาว่า แต่งพระเวทและสอนให้ผู้อื่นสวดสาธยาย) คนจึงกล่าวว่า ไม่เพ่ง นามว่า อัชฌายกะ (ผู้ไม่เพ่ง) จึงเกิดขึ้น เดิมหมายความเลว แต่บัดนี้หมายความดี (อัชฌายกะ ปัจจุบันนี้แปลว่า ผู้สาธยาย)

ยังมีคนบางกลุ่ม ถือการเสพเมถุนธรรม อาศัยการล่าสัตว์เลี้ยงชีวิต จึงมีชื่อว่าศูทร (พระไตรปิฎกฉบับไทยตกหาย ข้อความวรรคนี้ทั้งวรรค จึงต้องแปลตามฝรั่ง อรรถกถาอธิบายคำว่า สุทท (ศูทร) ว่าเพี้ยนมาจากคำว่า ลุทท (นายพราน) หรือ ขุทท (งานเล็ก ๆ น้อย ๆ) เป็นเชิงว่าพวกแพศย์ คือผู้ทำงานสำคัญแต่พวกศูทรทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เข้าใจกันทั่วไป คือศูทรเป็นพวกคนงานหรือคนรับใช้)

ครั้นแล้วตรัสสรุปว่า ทั้งพราหมณ์ แพศย์ ศูทร ก็เกิดจากพวกคนพวกนั้น มิใช่เกิดจากคนพวกอื่น เกิดจากคนที่เสมอกัน มิใช่เกิดจากคนที่ไม่เสมอกัน เกิดขึ้นโดยธรรม มิใช่เกิดขึ้นโดยอธรรม (แสดงว่าการแบ่งชั้นวรรณะนั้น ในชั้นเดิมมิได้มาจากหลักการอื่น นอกจากการแบ่งงานหรือแบ่งหน้าที่กันตามความสมัครใจ แล้วก็ไม่ใช่ว่าใครวิเศษกว่าใครมาแต่ต้น แท้จริงก็คนชั้นเดียวกันมาแต่เดิม ทั้งนี้เป็นการทำลายทิฏฐิมานะ ช่วยให้ลดการดูหมิ่นกันแลกันเป็นการปฏิเสธหลักการของพราหมณ์ที่ว่าใครเกิดจากส่วนไหนของพระพรหมซึ่งสูงต่ำกว่ากัน)

สมณมณฑล

แล้วตรัสต่อไปว่า มีสมัยซึ่งบุคคลในวรรณะทั้งสี่มีกษัตริย์เป็นต้น ไม่พอใจธรรมะของตน ออกบวชไม่ครองเรือน จึงเกิดสมณมณฑลหรือคณะของสมณะขึ้น จากคณะทั้งสี่ คือ เกิดจากคนเหล่านั้น มิใช่เกิดจากคนพวกอื่น เกิดจากคนที่เสมอกัน มิใช่เกิดจากคนที่ไม่เสมอกัน เกิดขึ้นโดยธรรม มิใช่เกิดขึ้นโดยอธรรม (อันนี้เป็นการพิสูจน์อีกว่า คนชั้นสมณะที่พวกพราหมณ์ดูหมิ่นอย่างยิ่งนั้น ก็เกิดจากวรรณะทั้งสี่ ซึ่งมีมูลเดิมมาด้วยกัน ไม่ใช่ใครสูงต่ำกว่ากัน)

การได้รับผลเสมอกัน

ครั้นแล้วตรัสสรุปว่า ทั้งกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร และสมณะ ถ้าประพฤติทุจริตทางกาย วาจา ใจ มีความเห็นผิด ประกอบกรรมซึ่งเกิดจากความเห็นผิด เมื่อตายไปก็จะเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก เหมือนกัน ถ้าตรงกันข้าม คือประพฤติสุจริตทางกาย วาจา ใจ มีความเห็นชอบประกอบกรรมซึ่งเกิดจากความเห็นชอบ เมื่อตายไปก็จะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์เหมือนกัน หรือถ้าทำทั้งสองอย่าง (คือชั่วก็ทำ ดีก็ทำ) ก็จะได้รับทั้งสุขทั้งทุกข์เหมือนกัน

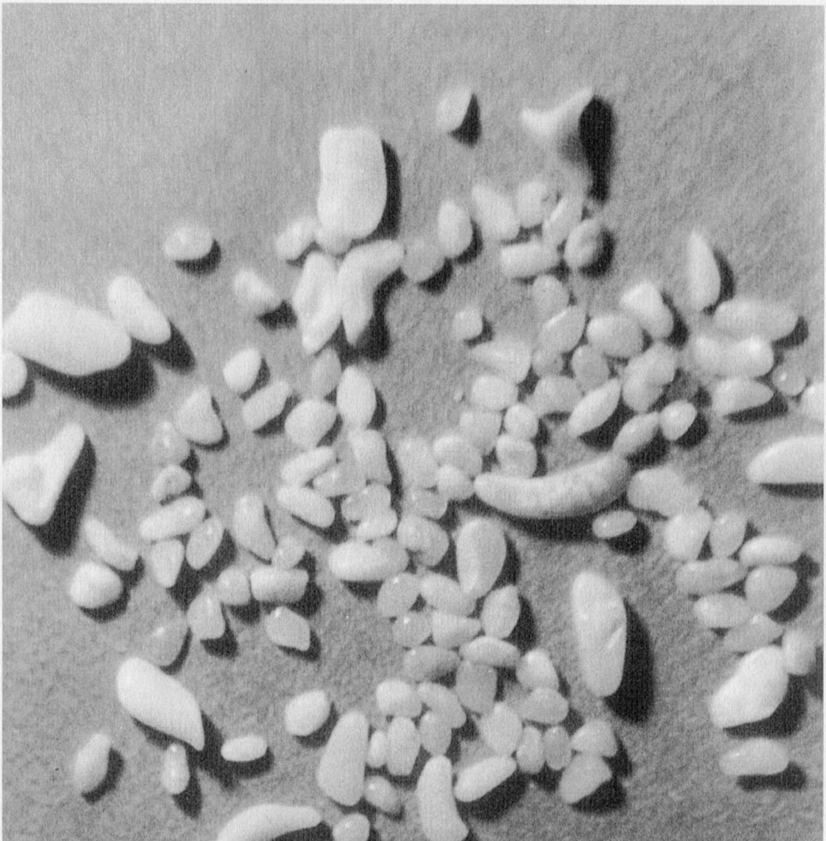
อนึ่ง วรรณะทั้งสี่นี้ ถ้าสำรวมกาย วาจา ใจ อาศัยการเจริญโพธิปักขิยธรรม ๗ ประการ ก็จะปรินิพพานได้ในปัจจุบันเหมือนกัน

และวรรณะทั้งสี่เหล่านี้ ผู้ใดเป็นภิกษุ เป็นพระอรหันต์ขีณาสพ หมดกิจ ปลงภาระ หลุดพ้นเพราะรู้โดยชอบ ผู้นั้นก็นับว่าเป็นยอดแห่งวรรณะเหล่านั้นโดยธรรม มิใช่โดยอธรรมเพราะธรรมะเป็นสิ่งประเสริฐสุดในหมู่ชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ในที่สุดตรัสย้ำถึงภาษิตของสนังกุมารพรหมและของพระองค์ที่ตรงกันว่า **"กษัตริย์เป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่ชนผู้ถือโคตร แต่ผู้ใดมีวิชชา (ความรู้) จรณะ (ความประพฤติ) ผู้นั้นเป็น ผู้ประเสริฐสุดในเทวดาและมนุษย์"**

(หมายเหตุ : พระสูตรนี้ มีลีลาแสดงความเป็นมาของโลก แต่แสดงแล้ว ก็ยกธรรมะเป็นจุดสูงสุดในเทวดาและมนุษย์ วรรณะทั้งสี่ก็มาจากคนพวกเดียวกัน ไม่มีใครวิเศษกว่ากัน แต่ภายหลังคนเข้าใจผิดดูหมิ่นกันไปเอง การแสดงเรื่องความเป็นมาของโลก อาจวินิจฉัยได้เป็น ๒ ประการ คือ ประการแรกเป็นการเอาหลักของศาสนาพราหมณ์มาเล่า แต่อธิบายหรือตีความเสียใหม่ให้เข้ารูปเข้ารอยกับคติธรรมทางพระพุทธศาสนา อันชี้ให้เห็นว่าพราหมณ์เข้าใจของเก่าผิด จึงหลงยกตัวเองว่าประเสริฐ อีกอย่างหนึ่งเป็นการเล่าโดยมิได้อิงคติของพราหมณ์ โดยถือเป็นของพระพุทธศาสนาแท้ ๆ ก็แปลกดีเหมือนกัน เพราะถ้าเทียบส่วนใหญ่กับส่วนเล็กในทางวิทยาศาสตร์แล้วปรมาณูที่มีโปรตอนเป็นศูนย์กลาง มีอีเล็กตรอนเป็นตัววิ่งวน รวมทั้งมีนิวตรอนเป็นส่วนประกอบด้วยนั้น มีลักษณะใกล้เคียงกับสุริยะระบบ ซึ่งมีดวงอาทิตย์เป็นจุดศูนย์กลาง มีดาวเคราะห์ (PLANETS) เช่นโลกเรา และดาวพระศุกร์ พระเสาร์ เป็นต้น วนรอบคล้ายอีเล็คตรอน มีบางโอกาสที่ปรมาณูอาจถูกแยก ถูกทำลาย เพราะเหตุภายนอก เช่น ที่นักวิทยาศาสตร์จัดทำฉันใด สุริยะระบบ หรือ SOLAR SYSTEM ก็เช่นเดียวกัน อาจถูกทำลายหรือสลายตัวแล้วเกิดใหม่ได้เพราะมีระบบสุริยะอื่นเข้ามาใกล้หรือหรือมีเหตุอื่นเกิดขึ้น ในการเกิดก็เช่นเดียว เมื่อทำลายได้ก็อาจรวมตัวได้ในเมื่อธาตุไฮโดรเยนกับออกซิเยน รวมตัวกันเป็นน้ำ พวกฝุ่นผงที่แหลกก็เข้ามารวมตัวกับน้ำได้และแข้นแข็งขึ้นในที่สุด เป็นเรื่องเสนอชวนให้คิดแต่มิได้ชวนให้ติดในเกร็ด เพราะสาระสำคัญอยู่ที่การถือธรรมะเป็นใหญ่ เป็นหลักของสังคมทุกชั้น)

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ

ทรงประทาน พระบรมสารีริกธาตุ เพื่อนำไป

บรรจุไว้ในองค์ **พระพุทธกิติสิริชัย**

จักกวัตติสูตร
สูตรว่าด้วยพระเจ้าจักรพรรดิ์

พระผู้มีพระภาคประทับ ณ นครมาตุลา แคว้นมคธ ตรัสสอนภิกษุทั้งหลายให้พึ่งตนพึ่งธรรมและเจริญสติปัฏฐาน ๔ แล้วตรัสเล่าเรื่องรัตนะ ๗ ประการของพระเจ้าจักรพรรดิ์พระนามว่า ทัฬหเนมิ คือ :-

๑. จักร (ลูกล้อรถ) แก้ว (จักกรัตนะ)	๒. ช้างแก้ว (หัตถิรัตนะ)
๓. ม้าแก้ว (อัสสรัตนะ)	๔. แก้วมณี (มณีรัตนะ)
๕. นางแก้ว (อิตถีรัตนะ)	๖. ขุนคลังแก้ว (คหปติรัตนะ)
๗. ขุนพลแก้ว (ปริณายกรัตนะ)	

พระเจ้าทัฬหเนมิตรัสสั่งบุรุษคนหนึ่งให้คอยดูว่า จักรแก้วเคลื่อนจากฐานเมื่อไรให้มาบอก จำเนียรกาลล่วงมา เมื่อจักรแก้วเคลื่อนจากที่ บุรุษนั้นก็ไปกราบทูล พระองค์จึงตรัสเรียกพระราชบุตรองค์ใหญ่ มอบราชสมบัติให้แล้วปลงพระเกสาและพระมัสสุ ทรงผ้ากาสายะ (ผ้าย้อมฝาด) ออกผนวชเป็นบรรพชิต เมื่อออกผนวชเป็นราชฤษีได้ ๗ วัน จักรแก้วก็อันตรธานหายไป

พระราชา (พระองค์ใหม่) ก็ทรงเสียพระราชหฤทัย เข้าไปเฝ้าพระราชฤษี เล่าความถวาย พระราชฤษีก็ตรัสปลอบว่า จักรแก้วเป็นของให้กันไม่ได้ และทรงแนะนำให้บำเพ็ญจักกวัตติวัตร คือข้อปฏิบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ์ มีฐานะอยู่ที่เมื่อปฏิบัติแล้ว จักรแก้วอันเป็นทิพย์ มีกำตั้งพัน มีกงดุมสมบูรณ์ด้วยอาการทั้งปวงจักปรากฏขึ้นแก่พระราชา ผู้รักษาอุโบสถในวันอุโบสถ ๑๕ ค่ำ ผู้ขึ้นสู่ชั้นบนปราสาท กราบทูลถามว่า วัตรอันประเสริฐของพระเจ้าจักรพรรดิ์เป็นอย่างไร ตรัสตอบว่า "๑. จงอาศัยธรรมสักการะเคารพนับถือธรรมให้ความคุ้มครองอันเป็นธรรมแก่มนุษย์แลสัตว์ ไม่ยอมให้ผู้ทำอันเป็นอธรรมเป็นไปได้ในแว่นแคว้น[๑] ๒. ผู้ใดไม่มีทรัพย์ก็มอบทรัพย์ให้ ๓. เข้าไปหาสมณพราหมณ์

[๑] *ข้อนี้เก็บใจความจริง ๆ สำนวนบาลียาวมาก*

ผู้เว้นจากความเมา ประมาท ตั้งอยู่ในขันติ (ความอดทน) โสรัจจะ (ความสงบเสงี่ยม) และถามถึงสิ่งเป็นกุศล อกุศล มีโทษ ไม่มีโทษ ควรเสพ ไม่ควรเสพ อะไรทำเข้าเป็นไปเพื่อเสียประโยชน์ เพื่อทุกข์ตลอดกาลนาน อะไรทำเข้าเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อสุขตลอดกาลนาน เมื่อฟังแล้ว ก็รับเอาสิ่งที่เป็นกุศลมาประพฤตินี้แลคือวัตรอันประเสริฐของพระเจ้าจักรพรรดิ์นั้น !

(หมายเหตุ : ข้าพเจ้าย่อวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ์ได้ ๓ อย่าง แต่ในอรรถกถาแจกไปตามพยัญชนะได้ถึง ๑๐ อย่าง คือ ให้อารักขาเป็นธรรมแก่ ๑. พลกาย หรือกองทหารที่อยู่ใกล้ชิด (เป็นอันโตชน) ๒. กษัตริย์ (น่าจะหมายถึงพระราชวงศ์และกษัตริย์เมืองขึ้น) ๓. ผู้ติดตาม ๔. พราหมณ์คฤหบดี ๕. ชาวนิคมชนบท ๖. สมณพราหมณ์ ๗. เนื้อและนก ๘. ขัดขวางผู้ทำการที่ไม่เป็นธรรม ๙. เพิ่มให้ทรัพย์แก่ผู้ไม่มีทรัพย์ ๑๐. เข้าไปหาสมณพราหมณ์แล้วถามปัญหา และแล้วอธิบายต่อไปว่า แยกเป็น ๑๒ ข้อก็ได้ คือแยกคฤหบดีออกจากพราหมณ์ และแยกนกออกจากเนื้อ แต่ที่ข้าพเจ้าย่อเหลือเพียง ๓ ก็เพราะประเด็นแรก มุ่งในการเคารพธรรม ให้ความคุ้มครองอันเป็นธรรม และปราบอธรรม จัดเป็นข้อที่หนึ่ง – ผู้จัดทำ)

เมื่อพระราชา (ผู้เป็นราชบุตร) กระทำตาม จักรแก้วก็ปรากฏขึ้นตามที่พระราชฤษีทรงกล่าวไว้ พระราชาจึงทรงถือเต้าน้ำด้วยพระหัตถ์ซ้าย ทรงหมุนจักรแก้วไปด้วยพระหัตถ์เบื้องขวา รับสั่งว่า จักรแก้วอันเจริญจงหมุนไปเถิด จงมีชัยเถิด แล้วยกกองทัพมีองค์สี่ติดตามไปทั้งสี่ทิศจนจดสมุทร สั่งสอนพระราชาในทิศนั้นให้ตั้งอยู่ในศีลห้า แล้วมอบให้ครอบครองสมบัติต่อไปตามเดิม (เพียงให้ยอมแพ้เท่านั้น เมื่อได้ชัยชนะทั้งสี่ทิศแล้วก็เสด็จกลับสู่ราชธานีตามเดิม

พระเจ้าจักรพรรดิ์ พระองค์ที่ ๒-๓-๔-๕-๖ และที่ ๗ ก็เป็นอย่างนี้ พระเจ้าจักรพรรดิ์ที่ ๗ เมื่อออกผนวช และมอบพระราชสมบัติแก่พระราชโอรสแล้ว จักรแก้วก็อันตรธานหายไป พระอำมาตย์ราชบริพารก็ถวายคำแนะนำเรื่องวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิ์

ความผิดพลาดในพระราชาองค์ที่ ๘

พระราชาสดับแล้ว ก็ทรงจัดการรักษาคุ้มครองอันเป็นธรรม แต่ไม่พระราชทานทรัพย์แก่ผู้ไม่มีทรัพย์ (ในข้อนี้เมื่อเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบันก็คือไม่จัดการด้านสังคมสงเคราะห์ ไม่มีการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก) ความยากจนก็ไพบูล เมื่อความยากจนไพบูล คนก็ลักทรัพย์ของผู้อื่น ราชบุรุษจับได้ก็นำมาถวายให้ทรงจัดการ เมื่อทรงไต่สวนได้ความเป็นสัตย์ และทราบว่าเพราะไม่มีอาชีพ ก็พระราชทานทรัพย์ให้ไปเลี้ยงตนเลี้ยงมารดาบิดา บุตรภรรยา ประกอบการงานและบำรุงสมณพราหมณ์ ต่อมามีคนลักทรัพย์ของผู้อื่นและถูกจับได้อีก ทรงไต่สวนได้ความเป็นสัตย์อย่างเดิม ก็พระราชทานทรัพย์อีก ข่าวก็ลือกันไปว่า ถ้าใครลักทรัพย์ก็จะได้พระราชทานทรัพย์ คนก็ปรารถนาจะลักทรัพย์มากขึ้น

ต่อมา ราชบุรุษจับคนลักทรัพย์ได้อีก แต่คราวขึ้นพระราชาทรงเกรงว่า ถ้าพระราชทานทรัพย์การลักทรัพย์ก็จักเพิ่มขึ้น จึงตรัสสั่งให้มัด โกนศรีษะ พาตระเวนไปตามถนนหนทาง ด้วยบัณเฑาะว์เสียงกร้าว นำออกทางประตูพระนครด้านใต้ ปราบกันอย่างถอนราก ตัดศรีษะเสีย

เมื่อมนุษย์ได้ทราบข่าว ก็พากันสร้างศัสตราอันคมขึ้น และคิดว่าถ้าลักทรัพย์ใครก็จะต้องตัดศีรษะเจ้าทรัพย์บ้าง จึงเกิดการปล้นหมู่บ้านนิคมนครและการปล้นในหนทาง

อายุลด อธรรมเพิ่ม

จากการที่ไม่ให้ทรัพย์แก่ผู้ไร้ทรัพย์ ก็มาด้วยความยากจนมากด้วยการลักทรัพย์ มากด้วยการใช้ศัสตรา มาด้วยการพูดปด อายุและผิวพรรณของสัตว์ทั้งหลายก็เสื่อมลง คือมนุษย์มีอายุ ๘ หมื่นปี บุตรมีอายุเพียง ๔ หมื่นปี และลดลงเรื่อย ๆ ในเมื่อความชั่วเกิดมากขึ้น เช่น การพูดเท็จอย่างจงใจ, การพูดส่อเสียด, และการพูดเพ้อเจ้อ เมื่ออายุลดลงมาถึง ๒,๕๐๐ ปี มากไปด้วยอธรรม ๒ อย่าง คือ โลภอยากได้ของเขา และพยาบาทปองร้ายเขา เมื่ออายุ

ลดลงมาถึง ๑ พันปี มากไปด้วยมิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดจากคลองธรรม เมื่ออายุลดลงมาถึง ๕๐๐ ปี มากไปด้วยธรรม ๓ อย่าง คือ ๑. ความกำหนัดที่ผิดธรรม (อธมมราค) ๒. ความโลภรุนแรง (วิสมโลภ) ๓. ธรรมะที่ผิด (อรรถกถาอธิบายว่า ความกำหนัดพอใจผิดปกติ เช่น ชายในชาย หญิงในหญิง) เมื่ออายุลดลงมาถึง ๒๕๐ ปี มากไปด้วยธรรม คือการไม่ปฏิบัติในมารดา, บิดา, ในสมณะ, ในพราหมณ์, การไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในสกุล เมื่อเสื่อมลงอย่างนี้ทั้งอายุและผิวพรรณ มนุษย์มีอายุ ๒๕๐ ปี บุตรก็มีอายุเพียง ๑๐๐ ปี

เหลืออายุ ๑๐ ปี เกิดมิคสัญญี

จักมีสมัยที่บุตรของมนุษย์มีอายุ ๑๐ ปี หญิงสาวอายุ ๕ ปี ก็มีสามีได้รสเหล่านี้จะอันตรธานไป คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย รสเค็ม; เมล็ดพืช ชื่อกุทรุสกะ (ไทยแปลกันว่าข้าวหญ้ากับแก้) จะเป็นโภชนะอันเลิศเสมือนหนึ่งข้าวสุกแห่งข้าวสาลีและเนื้อสัตว์เป็นโภชนะอันเลิศในสมัยนี้ (คือของเลวสมัยนี้กลายเป็นของดีในสมัยที่เสื่อม): กุสลกัมมบถ (คือของเลวสมัยนี้กลายเป็นของดีในสมัยเสื่อม); กุสลกัมมบถ (ทางแห่งกุศล) ๑๐ ประการ จะอันตรธาน อกุสลกัมมบถ (ทางแห่งอกุศล) ๑๐ ประการจะรุ่งเรืองยิ่ง; แม้คำว่ากุศลก็ไม่มี ผู้ทำกุศลจะมีแต่ที่ไหน ; การไม่ปฏิบัติชอบในมารดาบิดา ในสมณะในพราหมณ์ การไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในสกุล จะได้รับการบูชา สรรเสริญ ซึ่งตรงกันข้ามกับปัจจุบันนี้; จะไม่มีคำว่า มารดา, น้า, บิดา, ป้า, อา, ภริยาของอาจารย์, ภริยาของครู. โลกจะเจือปนกันเหมือนสัตว์ เช่น แพะ ไก่ สุกร; จักมีอาฆาต, พยาบาท, มุ่งร้ายกัน, คิดฆ่ากันอย่างรุนแรง,แม่คิดต่อลูก ลูกคิดต่อแม่, พ่อคิดต่อลูก ลูกคิดต่อพ่อ, พี่ชายคิดต่อน้องหญิง น้องหญิงคิดต่อพี่ชาย.

จะเกิดมีสัตถันตรกัปป์[๒] คือ ๑ กัปป์ที่อยู่ในระหว่างศัสตรา ๗ วัน

---

[๒] *คำว่า สัตถันตรกัปป์นี้ อรรถกถาอธิบายว่า อันตรกัปป์ที่พินาศในระหว่าง คือโลกยังไม่ถึงสังวัฏฏกัปป์ ก็พินาศด้วยศัสตราเสียในระหว่างอันตรกัปป์มี ๓ อย่าง คือ ทุพภิกขันตรกัปป์ กัปป์พินาศในระหว่างเพราะอดอาหาร โรคันตรกัปป์ กัปป์พินาศในระหว่างเพราะโรค สัตถันตรกัปป์ กัปป์พินาศ ในระหว่างศัสตรา เป็นผลแห่งกรรมชั่วของมนุษย์คือถ้าโลภจัด ก็พินาศเพราะอดอาหาร หลงจัด ก็พินาศเพราะโรค ถ้าโทสะจัด ก็พินาศเพราะศัสตรา*

คนทั้งหลายจะมีความสำคัญในกันและกันว่าเป็นเนื้อ (มิคสัญญา[๓]) จะมีศัสตราอันคมเกิดขึ้นในมือ ฆ่ากันและกันด้วยสำคัญว่าเนื้อ.

กลับเจริญขึ้นอีก

มีบุคคลบางคนหลบไปอยู่ในป่าดง พงชัฏ กินเหง้าไม้ ผลไม้ในป่า เมื่อพ้น ๗ วันแล้ว ออกมาก็ดีใจร่าเริงที่รอดชีวิต จึงตั้งใจทำกุศลกรรม ละเว้นการฆ่าสัตว์ และบำเพ็ญกุศลกรรม ละเว้นอกุศลกรรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อายุก็ยืนขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง ๘ หมื่นปี.

พระเจ้าจักรพรรดิอีกพระองค์หนึ่ง

เมื่อมนุษย์มีอายุยืน ๘ หมื่นปีนั้น หญิงสาวอายุ ๕ พันปีจึงมีสามีได้. มนุษย์จะมีโรคเพียง ๓ อย่าง คือ ๑. ความปรารถนา (อยากอาหาร) ๒. ความไม่อยากกินอาหาร (เกียจคร้านอยากนอน) ๓. ความแก่. ชมพูทวีปนี้จะมั่งคั่งรุ่งเรือง มีคามนิคมราชธานีแบบไก่บินถึง (ใกล้เคียงกัน) ยัดเยียดไปด้วยมนุษย์. กรุงพาราณสี จะเป็นราชธานีนามว่า เกตุมตี อันมั่งคั่ง มีคนมากอาหารหาง่าย. จักมีพระเจ้าจักรพรรดิ์พระนามว่าสังขะ เป็นพระราชาผู้ปกครองโดยธรรม มีชัยชนะจบ ๔ ทิศ ปกครองชนบทถาวรสมบูรณ์ด้วยรัตนะทั้งเจ็ด.

พระเมตไตรยพุทธเจ้า

เมื่อมนุษย์มีอายุยืน ๘ หมื่นปีนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเมตไตรย จักบังเกิดในโลกเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชา (ความรู้) จรณะ (ความประพฤติ) เป็นต้น แสดงธรรมไพเราะในเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย พร้อมทั้งอรรถะพยัญชนะ บริหารภิกษุสงฆ์มีพันเป็นอเนกเช่นเดียวกับที่เราบริหารภิกษุสงฆ์มีร้อยเป็นอเนก. พระเจ้าสังขะ

---

[๓] *คำว่า มิคสัญญา แปลว่า ความสำคัญกว่าเนื้อ ถ้าใช้เป็นคุณศัพท์ ก็ใช้ว่า มิคสัญญี แปลว่า ผู้มีความสำคัญกว่าเนื้อ*

จักรพรรดิ์จักให้ยกปราสาทที่พระเจ้ามหาปนาทะให้สร้างขึ้น ครอบครอง แจกจ่ายทาน และออกผนวชในสำนักพระเมตไตรยพุทธเจ้า ในไม่ช้าก็จะทำให้แจ้งซึ่งที่สุดแห่งพรหมจรรย์อันยอดเยี่ยมด้วยความรู้ยิ่งด้วยพระองค์เอง (คือสำเร็จเป็นพระอรหันต์).

ครั้นแล้วตรัสสอนให้ภิกษุทั้งหลายพึ่งตน พึ่งธรรม เจริญสติปัฏฐาน ๔ และสอนให้ท่องเที่ยวไปในโคจรของบิดา (ดำเนินตามพระองค์) ก็จักเจริญด้วยอายุ วรรณะ (ผิวพรรณ) สุข โภคะ (ทรัพย์สมบัติ) และพละ (กำลัง).

๑. ทรงแสดงการเจริญอิทธิบาท (คุณให้บรรลุความสำเร็จ) ๔ ประการ ว่าเป็นเหตุให้ดำรงอยู่ได้ตลอดกัปป์หรือกว่ากัปป์.

๒. ทรงแสดงการมีศีล สำรวมในปาฏิโมกข์ (ศีลที่เป็นประธาน) ว่าเป็นเหตุให้มีวรรณะ.

๓. ทรงแสดงการเจริญฌานทั้งสี่ ว่าเป็นเหตุให้มีสุข.

๔. ทรงแสดงการเจริญพรหมวิหาร ๔ ว่าเป็นเหตุให้มีโภคะ (ทรัพย์สมบัติ).

๕. ทรงแสดงการทำให้แจ้งเจโตวิมุติ (ความหลุดพ้นเพราะสมาธิ) ปัญญาวิมุติ (ความหลุดพ้นเพราะปัญญา) อันไม่มีอาสวะอยู่ในปัจจุบันว่าเป็นเหตุให้มีพละ (กำลัง).

ตรัสในที่สุดว่า ไม่ทรงเห็นกำลังอย่างอื่นสักอย่างหนึ่งที่ครอบงำได้ยากเท่ากำลังของมาร. เพราะสมาทานกุศลธรรม บุญก็จะเจริญยิ่ง.

อาเพศ ๑๖ ประการ

จากหนังสือพิมพ์รายเดือน “ดวง”
ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๙
ของ ประทีป อัครธีรานนท์ ดังนี้

คำพยากรณ์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมาแต่โบราณกาล บางท่านสามารถว่าปากเปล่าได้คล่อง การนำมาเสนอ ณ ที่นี้เพื่อสนอง คำขอจากหลายท่านที่ไม่ทราบความในคำพยากรณ์นี้โดยสมบูรณ์ คำพยากรณ์นี้ผู้รู้ทั้งหลายพยายามหาหลักฐานกันนักหนาว่าเป็นคำพยากรณ์ของท่านใด แต่ไม่อาจจะหาหลักฐานได้ พอจะสรุปความเห็นได้เป็น ๓ ประการคือ บางท่านว่าพระพุทธเจ้าเสือเป็นผู้แต่งบางท่านว่าเป็นพระนารายณ์เป็นผู้แต่ง และบางท่านก็ว่าเป็นพระพุทธทำนายแต่ไม่มีหลักฐานที่จะยืนยันว่าความเห็นข้อไหนเป็นข้อที่ถูกต้อง

อารัมภบทของคำพยากรณ์นี้ยืดยาวมาก ได้นำมาเฉพาะส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ได้แก่เหตุอาเพศในบ้านเมือง ๑๖ ประการ

คือดาวเดือนดินฟ้าจะอาเพศ อุบัติเหตุเกิดทั่วทิศาน
มหาเมฆจะลุกเป็นเพลิงกาฬ เกิดนิมิตพิศดารทุกบ้านเมือง
พระคงคาจะแดงเดือดดั่งเลือดนก อกแผ่นดินเป็นบ้าฟ้าจะเหลือง
ผีป่าจะวิ่งเข้าสิงเมือง ผีเมืองนั้นจะออกไปอยู่ไพร
พระเสื้อเมืองจะเอาตัวหนี พระกาฬกลีจะเข้ามาเป็นไส้
พระธรณีจะตีอกไห้ อกพระกาฬจะไหม้อยู่เกรียมกรม
ในลักษณะทำนายไว้บ่ห่อนผิด เมื่อพินิจพิศดูจะเห็นสม

มิใช่เทศกาลร้อนก็ร้อนระงม มิใช่เทศกาลลมฝนก็อุบัติ
ทุกต้นไม้หย่อมหญ้าสารพัด เกิดวิบัตินานาทั่วสากล
เทวดาซึ่งรักษ์พระศาสนา จะรักษาแต่ฝ่ายอกุศล
สัปบุรุษจะแพ้แก่ทรชน มิตรตนจะฆ่าซึ่งความรัก
ภรรยาจะฆ่าซึ่งคุณผัว คนชั่วจะมล้างผู้มีศักดิ์
ลูกศิษย์จะสู้ครูพัก จะหาญหักผู้ใหญ่ให้เป็นน้อย
ผู้มีศีลจะเสียซึ่งอำนาจ นักปราชญ์จะตกต่ำต้อย
กระเบื้องจะเฟื่องฟูลอย น้ำเต้าอันลอยนั้นจะถอยจม
ผู้มีตระกูลจะสูญเผ่า เพราะจัณฑาลมันเข้ามาเสพสม
ผู้มีศีลจะเสียซึ่งอารมณ์ เพราะสมัครสมาคมด้วยมารยา
พระมหากษัตริย์จะเสื่อมสิงหนาท ประเทศราชจะเสื่อมซึ่งยศถา
อาสัจจะเลื่องลือชา พระธรรมาจะตกลึกลับ
ผู้กล้าจะเสื่อมใจหาญ จะสาบสูญวิชาการทั้งปวงสรรพ
ผู้มีสินจะถอยจากทรัพย์ สัปบุรุษจะอับซึ่งน้ำใจ
ทั้งอายุจะถอยเคลื่อนจากเดือนปี ประเวณีจะแปรปรวนตามวิสัย
ทั้งพืชแผ่นดินจะหย่อนไป ผลหมากรากไม้จะถอยรส
ทั้งสรรพว่านยาจะอาเพศ เคยเป็นคุณวิเศษก็เสื่อมหมด
จวงจันทร์พรรณไม้อันหอมรส จะถอยถดไปตามประเพณี
ทั้งข้าวก็จะยากหมากจะแพง สารพันจะแห้งแล้งไปทุกที่
จะบังเกิดทรพิษมิคสัญญี ฝูงผีจะวิ่งเข้าปลอมคน
เขตคามประเทศธานี จะเกิดการกลีทุกแห่งหน
จะอ้างว้างอกใจทั้งไพร่พล จะสาละวนถ้วนทั่วทั้งหญิงชาย
จะร้อนอกสมณาประชาราษฎร์ จะเกิดเข็ญเป็นอุบาทว์นั้นมากหลาย
จะรบราฆ่าฟันกันวุ่นวาย ฝูงคนจะล้มตายลงเป็นเบือ
ทางน้ำจะแห้งเป็นทางบก เวียงวังจะรกเป็นป่าเสือ
สิงห์สาราสัตว์เนื้อเบื้อ จะมิหลงหลอเหลือในแผ่นดิน
ทั้งผู้คนสารพัดสัตว์ทั้งหลาย จะสาบสูญล้มตายเสียหมดสิ้น

ด้วยพระกาฬจะมาผลาญแผ่นดิน จะสูญสิ้นการณรงค์สงครามกัน
กรุงศรีอยุธยาเคยเกษมสุข แสนสนุกยิ่งล้ำเมืองสวรรค์
จะเป็นเมืองแพศยาอาธรรม์ นับวันจะเสื่อมสูญเอย ฯ

คำพยากรณ์นี้ปรากฏสืบทอดกันมาหลายร้อยปี "กรุงศรีอยุธยา" ในคำพยากรณ์นั้น จะหมายถึงประเทศเขตไหนก็ตาม หากจะพิจารณาสภาพการณ์ในปัจจุบันแล้ว อดเผลอไม่ได้อยู่ร่ำไป ที่จะคิดว่าข้อความทั้งหมดนั้นเป็นคำพยากรณ์ประเทศไทยในสมัยนี้ และกำลังเป็นที่ประจักษ์ถึงความแม่นยำอย่างน่ามหัศจรรย์

ลองพิจารณาอาเพศต่าง ๆ ในคำพยากรณ์นั้นกันดู เช่น

เทวดาซึ่งรักษ์พระศาสนา จะรักษาแต่ฝ่ายอกุศล ดูคนที่มีโอกาสจะร่ำรวยเด่นในปัจจุบันเถิด ว่าส่วนใหญ่เป็นคนประเภทไหน เข้าตำราอีกตำราหนึ่งว่า ที่ซื่อถือพระเจ้า ว่าโง่เต่าปูปลา

มิตรตนจะฆ่าซึ่งความรัก มีตัวอย่างให้เห็นโดยทั่วไปว่า คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันถือผลประโยชน์สำคัญกว่ามิตรภาพ มักทิ้งมิตรมากกว่า ทิ้งผลประโยชน์

ภรรยาจะฆ่าซึ่งคุณผัว เรื่องคบชู้ฆ่าผัว ยังปรากฏเป็นข่าวประจำวัน

ลูกศิษย์จะสู้ครูพัก จะหาญหักผู้ใหญ่ให้เป็นน้อย การประท้วงต่าง ๆ เห็นจะเป็นคำตอบที่ชัดเจนดี

ผู้มีศีลจะเสียซึ่งอารมณ์ เพราะสมัครสมาคมด้วยมารยา ก็เห็นจะได้แก่พระก็มีการประท้วง และมีการเดินกับเขาด้วยเหมือนกันนั่นแหละ

สัปบุรุษจะอับซึ่งน้ำใจ เพราะกฎหมายสู้กฎหมู่ไม่ได้

ผู้เขียนจำได้จากคำเล่าขานของผู้เฒ่าผู้แก่เพื่อถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลานนัยว่าเป็นคำทำนายปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาว่า อนาคตเมืองไทยแบ่งเป็น ๑๐ ยุคสมัย ดังนี้

"มหากาฬ ภาณยักษ์ รักบัณฑิต สนิทธรรม จำแขนขาด ราษฎร์โจร ชนร้องทุกข์ ยุคทมิฬ ถิ่นกาขาว ชาววิไล"

นัยว่ารัชกาลปัจจุบัน คือ ยุคสมัยถิ่นกาขาว หมายถึงมีชาวต่างชาติฝรั่งมังค่าจะเข้ามาสู่ประเทศมากขึ้น หมายถึงมีความเจริญรุ่งเรืองทางวัตถุ แต่น่าเป็นห่วงเรื่องศีลธรรมละกระมัง ! จึงขอบันทึกไว้เพื่อเตือนสติและกันลืม

ยุคเสื่อมถอย (ทุรยุค)

ลามกประเทศทั้ง ทุรมิตร
อีกตระกูลเผ่าชิด ชั่วร้าย
ภรรยาทาสทุจริต จำพวก นี้พ่อ
ควรบุคคลพึงพ่าย ผ่อนลี้หลีกหนี

(โคลงโลกนิติ)

ใส่ใจในพุทธพยากรณ์

จากหนังสือ "งานของแผ่นดิน"
ของนายประมวล รุจนเสรี อธิบดีกรมการปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๒

นอกจากประเทศไทย ได้มีปรากฏการณ์หลาย ๆ อย่างเกิดขึ้นมากมาย ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนก่อนสภาพบ้านเมืองของเรายังมีพฤติการณ์ที่น่าปริวิตกอีกมาก เช่น

- บุตรหลาน ไม่มีความเคารพยำเกรงในบิดามารดาของตนเอง ของคู่ครอง ทอดทิ้งไม่ดูแลเลี้ยงดูพ่อแม่ ผู้ใหญ่

- ผู้ปกครองประเทศ ไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรม คนดีมีฝีมือไม่ได้รับการยกย่อง สนับสนุนให้ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ คนซื่อสัตย์ เฉลียวฉลาด เฉียบแหลม ไม่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ทางบริหารทางตุลาการ แต่ตรงกันข้ามคนไร้ฝีมือได้รับการยกย่องให้มีหน้าที่การงานสูงใหญ่ กิจการบ้านเมืองเกิดความเสียหาย คนดีมีฝีมือพากันทอดธุระ ปล่อยให้ผู้ที่มีฝีมืออ่อนบริหารบ้านเมืองตามยถากรรม

- นักปกครองผู้โง่เขลา ไม่ตั้งอยู่ในธรรม ตั้งคนไร้ศีลธรรมเข้ามาทำงานเกี่ยวกับคดี บุคคลนั้นก็จะรับสินบนจากคู่กรณีทั้ง ๒ ฝ่าย

- ตระกูลที่เคยมียศศักดิ์ หรือตระกูลผู้ดีจะตกต่ำ ผู้คนเลว ๆ จะได้รับยกย่องเป็นใหญ่เป็นโต มีอำนาจวาสนาในแผ่นดิน

- ผู้หญิงจะประพฤติตัวเลวทราม สำส่อน กินเหล้าเมายา เที่ยวเตร่ เอาแต่แต่งตัว ใครมีเงินทองของล่อใจ ก็ไปกับคนนั้น

- บ้านเมืองจะร่วงโรย ไม่มีความอุดมสมบูรณ์

- ผู้ปกครองบ้านเมืองจะไร้คุณธรรม มีแต่อคติในใจ ไม่ปฏิบัติราชการโดยชอบธรรม มุ่งกอบโกยแต่ผลประโยชน์ เห็นแก่เงินเป็นที่สุด มิได้

มีน้ำใจเห็นแก่ทุกข์ยากของราษฎรทั้งจะหยาบช้า ทารุณ กดขี่ ขูดรีดเอาแก่ราษฎรทุกวิถีทาง

– ผู้ปกครองบ้านเมือง จะไม่อยู่ในธรรม ผู้คนพลเมืองทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พ่อค้า คหบดี ชาวไร่ ชาวนา แม้พระสงฆ์องค์เจ้า ก็ไม่ตั้งอยู่ในธรรม เทวดาอารักษ์ทุกหมู่เหล่าพลอยไม่ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อบ้านเมืองปราศจากผู้ตั้งอยู่ในธรรม ลมฟ้าอากาศ ก็เกิดวิปริตแปรปรวน เกิดพายุร้ายแรง ฝนไม่ตกทั่วทุกถิ่น แผ่นดินเดียวกัน บางถิ่นน้ำท่วม บางถิ่นแห้งแล้ง บางถิ่นน้ำขาดแคลน

– พระศาสนาจะเสื่อมลง ภิกษุอลัชชีมีมาก อลัชชีเหล่านั้นแสดงธรรมเพราะหวังวัตถุปัจจัย ผู้คนก็เลื่อมใสฟังเทศน์เฉพาะแต่ชอบคำสำเนียงไพเราะ ถวายปัจจัยผู้เทศน์คราวละมาก ๆ พระภิกษุก็จะเทศน์เอาใจโยมเพื่อหวังปัจจัย

– คนดีตกต่ำ ไม่ได้รับการยกย่อง คนเลวได้เป็นใหญ่เป็นโต ได้รับการยอมรับนับถือ มีคนเอาอย่างการประพฤติปฏิบัติของคนเลว แม้แต่ในฝ่ายพระศาสนา พระสงฆ์ที่ประพฤติเลวทราม ทุศีลอลัชชี ก็ยังได้รับการยกย่อง

– สังคมเสื่อมทรามลงไปเรื่อย ๆ ผู้คนเกิดตัณหาราคะจัด และประพฤติตนไปตามอำนาจกิเลส ผู้ชายตกอยู่ในอำนาจของภรรยาซึ่งเป็นสาวรุ่น

– สภาพการณ์ที่ยกมาแสดงไว้ ณ ที่นี้ เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยและสภาพการณ์เหล่านี้ มีปรากฏกล่าวไว้ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๗ เอกนิบาตชาดก ขุททกนิกาย ชื่อ “มหาสุบินชาดก” เล่าเรื่องความฝัน ๑๖ ประการ ของพระเจ้าปเสนทิโกศล แห่งกรุงสาวัตถี ที่ทรงพระสุบินนิมิต ๑๖ เรื่อง และพระพุทธองค์ทรงพยากรณ์ไว้ว่า เป็นเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาในอนาคตกาลและเหตุการณ์นั้น ๆ ก็ได้เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ในประเทศไทยที่เป็นเมืองพระพุทธศาสนาที่สมบูรณ์แห่งเดียวในโลก เพื่อท่านผู้อ่านจะได้นำพุทธพยากรณ์นี้มาพิจารณาไตร่ตรองถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นในแผ่นดินไทย และหาทางแก้ไข พุทธพยากรณ์นี้เป็นคำกลอน ดังนี้

ปางองค์ชินวงศ์พระจอมไตร
อันอาศัยสาวัตถีบุรีสถาน
ภิกษุสงฆ์สองหมื่นเป็นบริวาร
พระสำราญอยู่ในเขตพระเชตุพน

กรุงกษัตริย์ปัตถเวนไปทูลถาม
ด้วยข้อความนิมิตคิดฉงน
อภิวาทเบื้องบาทพระยุคล
แล้วทูลถามแต่ต้นไปจนปลาย

สมเด็จพระชินสีห์โมลีโลก
จึงดับโศกกรุงกษัตริย์ให้เสื่อมหาย
แย้มพระโอษฐ์โชติช่วงวิเชียรพราย
สว่างฉายพระเขี้ยวแก้วแวววาว

สว่างวับจับพระคันธกุฎี
พระรัศมีช่วงเป็นเกลียวสีเขียวขาว
อีกนิลแนมแซมหงส์เป็นวงวาว
ทั้งแดงขาวเหลืองเบญจรงค์พราย

ข่มขี่รัศมีพระสุริยง
จากโอษฐ์องค์งามลออเป็นช่อฉาย
เผยพุทธบรรหารประทานทาย
อันตรายมิได้มีแก่บพิตร

จะได้แก่ศาสนาตถาคต
โดยกำหนดสองพันเศษสังเกตจิต
ราษฎรจะร้อนใจดังไฟพิษ
จะวิปริตทุกอย่างต่างต่างเป็น

๑. ฝันว่าโคทั้งสี่มีกำลัง
แล่นประดังมาโดยทิศนิมิตเห็น
จะชนกันแล้วหันห่างกระเด็น
ต่างหลีกลี้หนีเร้นไปลับตัว

โปรดภิปรายทายว่าฤดูฝน
เมฆหมอกบนมืดมิดทุกทิศทั่ว
ดังจะปรายสายพิรุณขุ่นเขียวมัว
พายุพัดกลัดกลั้วละลายไป

จะลำบากยากใจแก่ไพร่พล
ด้วยฟ้าฝนไม่ตกมาในนาไร่
ทั้งต้นข้าวเต้าแตงเหี่ยวแห้งไป
ผลไม้ม่วงปรางจะบางเบา

เกิดข้าวยากหมากแพงทุกแหล่งหล้า
ฝูงประชาแค้นคับลงอับเฉา
ด้วยมนตรีโมหาปัญญาเยาว์
ลำเอียงเอาเอมิสไม่คิดธรรม์

๒. ฝันว่าไม้รุ่นเจริญผล
ดูวิกลเหมือนไม้ใหญ่ในไพรสัณฑ์
พระทรงสัตย์ตรัสทายทำนายพลัน
ภายหน้านั้นชายหญิงทิ้งเหล่ากอ

จะคบชู้สู่หาสมาคม
จะเสพสมแต่แรกรุ่นละมุนหนอ
กุมารีจะมีบุตรสุดรีรอ
เริ่มแต่พอแรกรุ่นดรุณี

๓. ฝันว่าแม่โคคาวิน
วอนขอนมลูกกินน่าบัดสี
โปรดอภิปรายทายว่านิมิตรนี้
ไปภายหน้าจะมีเป็นแน่นอน

คือพ่อแม่ชรามาหาบุตร
ด้วยสิ้นสุดข้าวปลาและผ้าผ่อน
ต้องมายอบปลอบขอเฝ้าง้องอน
มันขอดค่อนสำทับให้อับอาย

พูดหยาบช้าต่อบิดาชนนี
กล่าวพาทีให้ช้ำระกำหลาย
มิได้มีหิริโอตตัปปะอาย
ทั้งหยาบคายขี่ข่มคารมพาล

๔. ฝันว่าโคใหญ่เคยไถนา
ไม่นำพาปล่อยปละละสถาน
เอาลูกโคเทียมไถเข้าใช้การ
ไม่เคยงานเสียรอยย่อยยับไป

มันเดินแตกแยกข้ามคันนาหนี
ไม่รู้ท่วงทีทำนองไถ
ทรงมีพุทธบรรหารว่านานไป
นเรศไทท้าวพญาทุกธานี

จะคบคนพาลปัญญาหยาบ
ใจบ้าบาปหนุ่มคะนองให้ครองที่
นับถือว่าสุจริตความคิดดี
ได้ท่วงทีพวกอุททามก็ลามลวน

ถึงได้เป็นเสนาปรึกษาความ
ทำวู่วามตามศักดิ์แล้วหักหวน
ความชอบผิดมิได้คิดเป็นข้อควร
เอาแต่ส่วนสินบนคนเข็ญใจ

๕. ฝันว่าม้านั้นมีสองปาก
เห็นหญ้าอยากปากอ้าน้ำลายไหล
บุรุษสองปองป้อนจนอ่อนใจ
หยิบหญ้าหย่อนยื่นให้ไม่เว้นวาย

มีพุทธฎีกาพยากรณ์
ผู้ตัดรอนความราษฎร์สิ้นทั้งหลาย
จะรวบรวมกันกินทั้งสองฝ่าย
จะให้ท้ายทั้งโจทก์และจำเลย

กินพลางทางข่มด้วยลมลวง
เหนี่ยวหน่วงถามติงแล้วนิ่งเฉย
บ้างอาศัยใช้การจนนานเลย
ความก็เกยแห้งแล้งอยู่ค้างปี

๖. ฝันว่าสุวรรณภาชน์ทอง
สุนัขปองขึ้นนั่งน่าบัดสี
เอื้อนพระโอษฐ์โปรดพุทธวาที
ว่าพาลาจะได้ที่เสนานาย

จะหยิ่งยศบทสำทับไม่นับปราชญ์
เสพสังวาสคบพาลประมาณหมาย
เหมือนขมิ้นขยำน้ำปูนละลาย
ทั้งไพร่นายจะคะนองลำพองพาล

๗. ฝันว่ามีผู้ฟั่นเชือกหนัง
อยู่เคหังเพิงพะในสถาน
ปลายเชือกเสือกห้อยลงย้อยยาน
สุนัขนอนใต้ร้านกัดกินไป

ยิ่งฟั่นก็ยิ่งสั้นไปหมดสิ้น
หายืดลงถึงดินนั้นได้ไม่
พระโลกุตราจารย์บรรหารไว้
ว่านานไปจะได้เห็นที่เข็ญมี

ชายหาลาภสักการมาบ้านเรือน
หญิงก็เบือนบากบ่ายจำหน่ายหนี
ทำแสนงอนซ่อนทรัพย์ดูอัปรีย์
ข่มขี่หยาบคายให้ชายกลัว

ทำยอกยักลักทรัพย์ส่งให้ชู้
ตะคอกขู่ให้เกรงข่มเหงผัว
ชายก็เขลาเมารักสมัครมัว
เห็นผัวกลัวกลับข่มให้สมใจ

๘. ฝันว่าประชาชนนั้นขนน้ำ
ช่วยกันปล้ำเทส่งลงตุ่มใหญ่
ตุ่มน้อยร้อยพันเรียงกันไป
หามีใครเทใส่แต่สักคน

พระทรงญาณโปรดประทานประกาศิต
แนะนิมิตหายเข็ญให้เห็นผล
ว่าภายหน้าเสนาเป็นนายพล
ราษฎร์จะปล้นทรัพย์ใส่ในตุ่มโต

ยิ่งมีก็ยิ่งได้ออกเหลือล้น
ยิ่งยากจนยับนักลงอักโข
จะรุ่งงามตระการหน้าแต่พาโล
ที่ซื่อสัตย์ก็จะโซดังตุ่มน้อย

๙. ฝันว่าเห็นสระปทุมมา
มีหมู่กุ้งกุมภามัจฉาหอย
วารีรอบขอบใสมิใช่น้อย
กลางกลับถ่อยข้นขุ่นสนุ่นมี

พระทรงญาณบรรหารให้เห็นเหตุ
ว่าประเทศที่สุขเกษมศรี
กษัตริย์ทรงสืบวงศ์ประเวณี
เป็นบุรีที่ประชุมประชากร

จะแรมร้างว่างราเป็นป่าแขม
ทั้งคาแฝกแทรกแซมขึ้นสลอน
อันทางชลวิกลกลายเป็นชายดอน
ราษฎร์จะร้อนแรมสุขทุกเดือนปี

ด้วยกรรมแรงแห่งสัตว์วิบัติเป็น
ไม่เคยเห็นก็จะเห็นเป็นถ้วนถี่
น้ำตรงกลางขุ่นข้นคือมนตรี
จะย่ำยีบีฑาประชาชน

จะรุกรานแก่ไพร่ใช้ระดม
ขู่ข่มเอาทรัพย์อยู่สับสน
ทั้งในเดือนนอกเดือนดูเปื้อนปน
สุดจะทนที่จะทานด้วยการรุม

การหลวงแล้วไม่นานทำการนาย
พวกไพร่ราษฎร์พลัดพรายเข้าซ่องสุม
จะหลบลี้หนีหน้าเข้าป่าชุม
ประคองคุมพวกเข็ญค่อยเย็นใจ

๑๐. ฝันว่าเห็นคนนั้นหุงข้าว
หม้อเดียวเล่าหลากล้นพ้นวิสัย
บ้างดิบสุกคลุกระคนปนกันไป
บ้างก็เปียกบ้างก็ไหม้ไม่มีดี

พระแย้มโอษฐ์โปรดพุทธฎีกา
ว่าเทวาที่รักษาบุรีศรี
พระเสื้อเมืองทรงเมืองเรืองฤทธี
ประเพณีพลาดเพลี่ยงไม่เที่ยงทัด

เทวัญอันอารักษ์พระศาสนา
จะรักษาแต่คนที่อาสัตย์
ผู้มีศีลจะเสียศีลาวัตร
มิตรที่รักจะตัดความรักตน

ฝูงราษฎร์จะอาพาธเจ็บป่วยไข้
เกิดมรณภัยทุกแห่งหน
ประเพณีปีเดือนจะเปื้อนปน
ฤดูฝนหนาวร้อนจะผ่อนไป

๑๑. ฝันว่าแก่นจันทร์แดง
ราคาแพงเลิศล้ำในต่ำใต้
ชายเขลาเอาพอแรงไม่แจ้งใจ
ก็เอาไปแลกนมโคเสียง่ายดาย

ทรงพระพุทธทำนายภิปรายโปรด
ภายหน้าโสดหมู่สงฆ์สิ้นทั้งหลาย
จะแนะนำพระธรรมอันเพริศพราย
เที่ยวเร่ขายแลกทรัพย์มาซื้อกิน

ไม่อดสูดร้ายละอายบาป
นิยมหยาบเอื้อมอาจประมาทหมิ่น
เฝ้าก่อกรรมกระทำตนให้มลทิน
เหมือนหนึ่งกินยาตายไม่หมายเป็น

๑๒. ฝันเห็นน้ำเต้านั้นจมชล
ดูวิกลไม่เคยพบประสบเห็น
พุทธบรรหารนานไปจะเกิดเป็น
ที่ข้อเข็ญของสัตว์วิบัติมี

นักปราชญ์ผู้รู้ธรรมจะต่ำต้อย
พาลาลอยเฟื่องฟูชูศักดิ์ศรี
ผู้พงศาตระกูลประยูรมี
จะลับลี้เสื่อมสูญประยูรยศ

พวกคนพาลจะร่าเริงบันเทิงหน้า
เจรจาผิดธรรมไม่กำหนด
ใครปลอกปลิ้นลิ้นลมเป็นคนคด
รู้โป้ปดกลอกกลับจึงนับกัน

๑๓. ฝันว่าศิรีนั้นลอยน้ำ
ประหลาดล้ำหลากใจที่ในฝัน
พระทรงญาณบรรหารให้เห็นพลัน
ภายหน้านั้นผู้มีศักดิ์จะรักพาล

จะยกย่องหมู่ชาติอันต่ำช้า
เป็นเสนาผู้ใหญ่ในสถาน
ให้ยศศักดิ์สืบสายเป็นนายการ
ได้ท่วงทีพวกพาลสำราญใจ

๑๔. ฝันเห็นกบขบงูร้าย
ตายแล้วล้วงกัดกินจนสิ้นไส้
แย้มพระโอษฐ์โปรดทายภิปรายไป
ภายหน้าไซร้หญิงพาลจะรานชาย

ประมาทหมิ่นลิ้นลมข่มให้กลัว
จะใช้ผัวต่างทาสดังมาดหมาย
ผัวสมานน้ำใจมิให้ระคาย
อีหญิงร้ายยิ่งลามคำรามรน

๑๕. ฝันว่าเหมราชา
เข้าปนในฝูงกาน่าฉงน
น้อมเคารพนบนอบแล้วยอบตน
เข้าระคนคบค้าด้วยกาพาล

องค์สมเด็จอิสโรพระโมลี
จึงเผยพุทธวาทีมีบรรหาร
ว่าผู้มีตระกูลนั้นจะบันดาล
พวกคนพาลจะย่ำยีผู้ปรีชา

สันดานทาสชาติร้ายจะได้ดี
จะข่มขี่ผู้มีวงศ์เผ่าพงศา
คนปราชญ์จะหลีกตัวกลัววาจา
พวกพาลาจะได้ที่ไม่มีอาย

๑๖. ฝันเห็นเนื้อสมันนั้นไล่เสือ
พยัคฆ์เบื่อเบือนหน้าเข้าป่าหาย
มีพระพุทธบรรหารประทานทาย
ว่าพวกศิษย์ทั้งหลายจะสู้ครู

จะหักหาญผู้ใหญ่ให้เป็นน้อย
สำทับถ้อยขี่ข่มคารมขู่
ยกย่องกายหมายประกวดอ้างอวดรู้
จะหลบหลู่ขู่ซ้ำด้วยคำพาล

สงฆ์ทรงศีลบริสุทธิ์จะทรุดเศร้า
ผู้เป็นเจ้าจะหลีกจากถิ่นสถาน
ซึ่งบพิตรนิมิตเห็นสิบหกประการ
ไม่มีเหตุเภทพานแก่พระองค์

จะได้แก่โลกทั้งหลายในภายหน้า
จำไว้พิจารณาอย่าลืมหลง
จะเสื่อมสูญเมธีกวีวงศ์
และฝูงหงษ์พงศ์ประยูรตระกูลพราหมณ์

จะเฟื่องฟูชูชมนิยมหยาบ
แบกแต่บาปหาบนรกยกขึ้นหาม
อีกกองกรรมก็จะนำสนองตาม
จดลงหนังสุนัขถามเมื่อยามตาย

พระไตรรัตน์จะวิบัติเศร้าหม่นหมอง
ไม่ผุดผ่องแผ้วผาดสะอาดฉาย
ศักราชคำรบนั้นสองพันปลาย
จะต้องพุทธทำนายไว้แน่เอย

ความยากที่สุดในโลก ๔ อย่าง

๑. การอุบัติตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
๒. การได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วได้ดวงตาเห็นธรรม รู้แจ้งเห็นจริง
๓. การเกิดของมนุษย์
๔. การดำรงชีวิตของมนุษย์ให้อยู่รอด

เหตุที่ทำให้พระสัทธรรมตั้งอยู่ไม่นาน

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคประทับ ณ ป่าไผ่ ใกล้เมืองมิถิลา ลำดับนั้น ท่านพระกิมพิละเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถวายบังคมนั่ง ณ ส่วนข้างหนึ่งแล้ว กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ! อะไรหนอ เป็นเหตุเป็นปัจจัยที่ทำให้พระสัทธรรมไม่ตั้งอยู่ยั่งยืนในเมื่อพระตถาคตปรินิพพานแล้ว

"ดูก่อนกิมพิละ ! เมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาในพระธรรมวินัยนี้ ไม่เคารพ ไม่ยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในการศึกษา ไม่เคารพยำเกรงกันและกัน นี้แล กิมพิละ ! เป็นเหตุเป็นปัจจัยที่ทำให้พระสัทธรรมไม่ตั้งอยู่ได้นานในเมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว"

(จากปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๒๗๕)

ครั้นเมื่อพูดถึงการเกิดของคนและสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ซึ่งเรียกว่า "สัตว์โลก" ทุกคนเรียนและรู้ว่าชีวิตเกิดอย่างไร ? แต่จะมีมนุษย์สักกี่คน ที่จะรู้ว่าตนเอง **เกิดมาทำไม ?** หลายคนอาจตอบเหมือนกันว่า ชีวิตก็คือ การเริ่มต้นตั้งแต่เกิดเป็นทารกแบเบาะ เจริญเติบโตเป็นเด็กแล้วเข้าโรงเรียน เรียนหนังสือตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ผ่านมหาวิทยาลัยได้รับปริญญาแล้วได้ทำงานประกอบอาชีพเลี้ยงตน แต่งงานมีครอบครัว หาและสะสมทรัพย์สินเพื่อความมั่นคงของชีวิต ดิ้นรนเสาะแสวงหาความสุข ลาภยศสรรเสริญ ฯลฯ ตามแต่จะต้องการ ซึ่งบางคนได้สมประสงค์บ้าง บางคนก็ไม่สมประสงค์ต่าง ๆ กันไป และที่ไม่มีแตกต่างกันก็คือต้องประสบกับความสุขความทุกข์บ้าง คละเคล้าสับเปลี่ยนกันไป เมื่ออายุเพิ่ม

มากขึ้น ๆ ความแก่ ความชราก็มาเยือน เมื่อถึงวันนั้นร่างกาย ก็เริ่มเสื่อม เริ่มเจ็บไข้ได้ป่วย ล้มหมอนนอนเสื่อและที่สุดของชีวิต วันนั้นวันที่หนีไม่พ้นก็มาถึงคือ "วันตาย" จึงมีคำถามสุดท้ายว่า **"นี่หรือคือชีวิต ?"**

นี่หรือ...ชีวิต

โคควายวายชีพได้ เขาหนัง
เป็นสิ่งที่เป็นอันยัง อยู่ไซร้
คนเด็ดดับศูนย์สัง- ขารร่าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้ แต่ร้ายกลับดี

ปางน้อยสำเหนียกรู้ เรียนคุณ
ครั้นใหญ่ย่อมหาทุน ทรัพย์ไว้
เมื่อกลางแก่แสวงบุญ ธรรมชอบ
ยามหง่อมทำใดได้ แต่ล้วนอนิจจังฯ

รูปชายหญิงทั่วท้อง ธาตรี
เป็นภักษ์แก่เดือนปี สุดสิ้น
อัฐิถมทั่วปฐพี รายเรี่ย
ประเทศเท่าปีกริ้น ร่างพ้นฤๅมี (โคลงโลกนิติ)

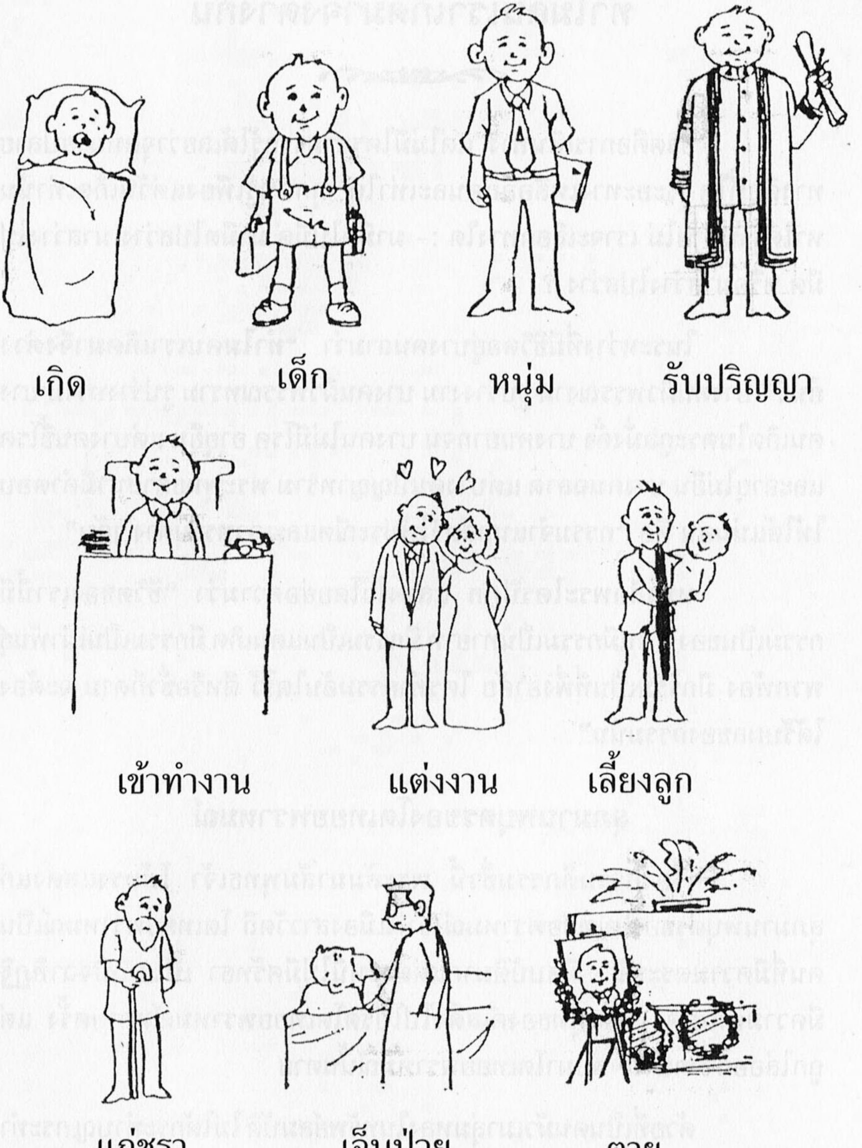
สิ่งที่ขอร้องหรือปรารถนาให้เป็นไปอย่างใจไม่ได้

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ฐานะ ๕ อย่างเหล่านี้ อันใคร ๆ ในโลกไม่พึงได้ คือ

๑. ขอสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดา อย่าได้แก่เลย
๒. ขอสิ่งที่มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา อย่าได้เจ็บไข้เลย
๓. ขอสิ่งที่มีความตายเป็นธรรมดา อย่าได้ตายเลย
๔. ขอสิ่งที่มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา อย่าได้สิ้นไปเลย
๕. ขอสิ่งที่มีความพินาศไปเป็นธรรมดา อย่าได้พินาศไปเลย

(จาก ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๕๙)

“เท่านี้หรือคือ...ชีวิต”

ทำไมคนเราเกิดมาจึงต่างกัน

ชีวิตคือการเดินทาง แต่ไม่มีใครสามารถรู้ได้เลยว่าจุดหมายปลายทางคือที่ใด ระยะทางเหลืออีกคนละเท่าใด ทุกคนรู้เพียงแต่วันเกิดเท่านั้น หาได้รู้วันตายไม่ เราจะเลือกทางใด :- มามืดไปมืด มามืดไปสว่าง มาสว่างไปมืด หรือมาสว่างไปสว่าง ?

ในระหว่างที่มีชีวิตอยู่บางคนถามว่า **"ทำไมคนเราเกิดมาจึงต่างกัน?"** บางคนผิวพรรณงาม รูปร่างงาม บางคนผิวพรรณทราม รูปร่างทราม บางคนเกิดในตระกูลมั่งคั่ง บางคนยากจน บางคนไม่มีโรค อายุยืน แต่บางคนขี้โรคและอายุไม่ยืน บางคนฉลาด แต่บางคนปัญญาทราม พระพุทธศาสนามีคำตอบให้ได้แน่นอน คือ "กรรมจำแนกสัตว์ให้ประณีตและเลวทรามต่าง ๆกัน"

หนังสือพระไตรปิฎก แสดงไว้โดยย่อความว่า "ชีวิตของเรานี้มีกรรมเป็นของ ๆ ตนมีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์พวกพ้อง มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย ใครทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่วก็ตาม จะต้องได้รับผลของกรรมนั้น"

สุภมานพบุตรของโตเทยยพราหมณ์

เรื่องกรรมดีกรรมชั่วนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงแก่สุภมานพบุตรของโตเทยยพราหมณ์ แห่งเมืองสาววัตถี โตเทยยพราหมณ์เป็นคนที่มีความตระหนี่ มีสมบัติมากแต่ตระหนี่ไม่มีศรัทธา เป็นคนมิจฉาทิฏฐิ มีความเห็นผิด พระพุทธองค์เสด็จไปโปรดโตเทยยพราหมณ์หลายครั้ง แต่ถูกไล่ออกจากบ้าน ต่อมาโตเทยยพราหมณ์นั้นตาย

ด้วยที่เป็นคนมัวเมาลุ่มหลงในทรัพย์สมบัติ ไม่ได้กระทำบุญ กระทำกุศล โตเทยยพราหมณ์นั้น จึงไปเกิดเป็นสุนัขในบ้านของตนเป็นสุนัขตัวผู้ เมื่อสุนัขนั้นโตขึ้น วันหนึ่งพระพุทธเจ้าและพระอานนท์ เสด็จไปบิณฑบาตที่บ้านของโตเทยยพราหมณ์ สุนัขนั้นได้มาเห่าหอนพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรง

ทราบด้วยพระญาณว่า “สุนัขนี้คือ โตเทยยพราหมณ์นั่นเอง ที่เคยด่าเคยว่าเราตถาคต” จึงตรัสว่า “ดูก่อนโตเทยยพราหมณ์ เมื่อก่อนนี้เจ้าก็ด่าว่าเรา เมื่อตายไปเกิดเป็นสุนัขแล้วยังมาเห่าอีกหรือ” เมื่อพระองค์ตรัสดังนั้น สุภมานพบุตรชายได้ยินเข้าก็โกรธต่อพระพุทธเจ้าหาว่าดูถูกพ่อของตนว่ามาเกิดเป็นสุนัข

พระพุทธองค์ ทรงต้องการจะให้สุภมานพพิสูจน์ดู จึงทรงให้สุภมานพเอาสุนัขตัวนั้นไปอาบน้ำ แล้วก็เอาอาหารอย่างดีให้กิน เมื่อกินเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระองค์ก็ทรงบันดาลด้วยพุทธานุภาพให้สุนัขนั้นระลึกชาติได้ และให้บอกขุมทรัพย์ที่ฝังไว้โตเทยยพราหมณ์ได้บอกขุมทรัพย์ที่ฝังหลายอย่าง เช่น ถาดทองคำ รองเท้าทองคำ ร่มทองคำ เป็นต้น ฝังเอาไว้ก่อนตายไม่ได้บอกบุตรชาย สุนัขนั้นเมื่อระลึกชาติได้แล้ว ก็ไปยังที่ที่ตนฝังขุมทรัพย์เอาไว้ เอาตีนไปตะกุยดิน สุภมานพก็ไปขุดดู พบสมบัติหลายอย่าง จึงเชื่อว่าพ่อของตนไปเกิดเป็นสุนัขจริง มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงได้ทูลถามปัญหากับพระพุทธเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เพราะเหตุใดบางคนที่เกิดมาในโลกนี้ จึงเป็นคนมั่งมีด้วยสมบัติ เพราะเหตุใดบางคนยากจน เพราะเหตุใดบางคนจึงรูปร่างสวย เพราะเหตุใด บางคนจึงขี้เหร่ เพราะเหตุใดบางคนอายุยืน เพราะเหตุใดบางคนอายุสั้น เพราะเหตุใดบางคนจึงมีปัญญาดี เพราะเหตุใดบางคนจึงโง่เขลา เพราะเหตุใดบางคนจึงมียศศักดิ์สูง เพราะเหตุใดบางคนจึงเป็นคนไร้ยศศักดิ์”

พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสว่า “ดูก่อนสุภมานพ บุคคลที่เกิดมาในชาตินี้เป็นคนมั่งมี**ทรัพย์สมบัติ** ก็เพราะว่าในชาติปางก่อนเป็นคนเคยให้ทานไว้มาก มาในปัจจุบันนี้ก็เป็นคนมีความขยันหมั่นเพียร ส่วนคนที่เกิดมายากจนเพราะไม่ได้เคยให้ทานไว้ในชาติปางก่อน และในปัจจุบันก็เป็นคนเกียจคร้านไม่ทำงาน

คนที่เกิดมารูปร่างสวยนั้น เพราะชาติก่อนเป็นคนที่เคยรักษาศีล มีเมตตากรุณา เป็นคนไม่โกรธง่าย เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นคนมีรูปร่างสวย ส่วนคนที่ขี้เหร่นั้นเป็นคนไม่รักษาศีล เป็นคนฉุนเฉียวง่าย เป็นคนมักโกรธ จึงเป็นเหตุให้รูปร่างขี้เหร่

คนที่เกิดมาแล้ว**อายุยืน** ก็เพราะเป็นคนที่**ไม่เบียดเบียนสัตว์** และไม่ทำลายชีวิตของสัตว์ ส่วนคนที่เกิดมาแล้วอายุสั้นนั้น เพราะว่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมากทำลายชีวิตสัตว์มาก จึงทำให้อายุสั้น

บางคนที่เกิดมาแล้ว**มีสติปัญญา**นั้นก็เพราะว่า ในชาติก่อนได้ศึกษา**เล่าเรียนวิชาการมามาก** สดับรับฟังพระธรรมมามาก ได้ประพฤติปฏิบัติธรรมมามาก ได้ให้ธรรมเป็นทานมากเป็นเหตุให้มีสติปัญญา ส่วนบางคนโง่เขลาเบาปัญญาเพราะไม่เคยเล่าเรียนศึกษาวิชาการ ไม่ฟังธรรม ไม่ให้ธรรมะเป็นทาน ไม่เคยปฏิบัติธรรมะ

บางคนที่เกิดมา**มียศถาบรรดาศักดิ์สูง**นั้น เพราะว่าในชาติก่อนเป็นผู้ที่**ไม่อิจฉาริษยาใคร** ใครได้ดีก็แสดงความยินดีด้วย ส่วนคนที่เกิดมามียศถาบรรดาศักดิ์น้อยหรือไร้ยศถาบรรดาศักดิ์นั้น เพราะในชาติก่อนเป็นผู้อิจฉาริษยาผู้อื่น เห็นเขาได้ดีแล้วทนไม่ได้ หาทางริดรอนไม่อยากให้คนอื่นได้ดี

พระองค์ได้ทรงแสดงเหตุของกรรม ที่ได้กระทำให้บุคคลดีและชั่วไว้ดังนี้ ดังพุทธภาษิตว่า "กัมมุนา วตฺตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม"

แรงกลแรงยนต์แรงจักร   *แรงช้างแรงยักษ์แรงหนักหนา*
แรงอื่นดาษดื่นในโลกา   *ก็ไม่แรงแข็งกล้าว่าแรงกรรม*
ตายแล้วก็เวียนเกิดกำเนิดใหม่   *ท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏหมดทางหนี*
ตายแล้วเกิดเกิดแล้วตายแต่ละที   *จะเกิดดีตายดีอยู่ที่กรรม*

พระพุทธองค์เปรียบคนที่เกิดมา ได้แก่ **ดอกบัว ๔ เหล่า** คือ ดังนี้

ดอกบัวเหล่าที่ ๑ ดอกบัวพ้นน้ำและบานแล้ว เปรียบได้กับคนที่มีปัญญาดีสอนง่าย เรียกคนประเภทนี้ว่า "อุคฆฏิตัญญู"

ดอกบัวเหล่าที่ ๒ ดอกบัวพ้นน้ำและจะบานในวันพรุ่งนี้ ได้แก่คนที่ฟังธรรมะเพียงหนเดียวก็เกิดปัญญา เรียกบุคคลประเภทนี้ว่า "วิปปจิตัญญู"

ดอกบัวเหล่าที่ ๓ ได้แก่ บัวใต้น้ำพร้อมที่จะโผล่พ้นน้ำในวันรุ่งขึ้นและจะบานในวันต่อไป เปรียบได้กับคนที่จะต้องได้ฟังธรรมะบ่อย ๆ ค่อย ๆ เจริญสติปัญญาต่อไป เรียกคนประเภทนี้ว่า "เนยยะบุคคล"

ดอกบัวเหล่าที่ ๔ ได้แก่ ดอกบัวอยู่ในโคลนตม อันจะเป็นอาหารของเต่าและปลาไม่สามารถโผล่บานพ้นน้ำได้ เปรียบได้กับคนที่สอนไม่ได้รัง แต่จะไปเกิดในอบายภูมิสถานเดียว เรียกคนประเภทนี้ว่า “ปทะปรมะ”

คนจริต ๖

๑. **ราคะจริต** คือ คนที่มีนิสัยสั่งสมแสวงหามาในทางสิ่งที่ประณีตสวยงาม และสดใสในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และคิดนึก ล้วนเป็นไปในทางอกุศล

๒. **ศรัทธาจิต** คือ คนที่มีนิสัยสั่งสมแสวงหามาในทางสิ่งที่ประณีตสวยงาม และสดใสในทาน ศีล และภาวนา ล้วนเป็นไปในทางกุศล

๓. **โทสจริต** คือ คนที่มีนิสัยสั่งสมปัญญากล้า ทิ้งขว้างได้ไม่ติดพันในอารมณ์ ไม่เอื้อเฟื้อในสัตว์บุคคล แส่หาสิ่งที่ไม่เป็นจริงเป็นโทษ ล้วนเป็นไปในทางอกุศล

๔. **พุทธิจริต** คือ คนที่มีนิสัยสั่งสมปัญญากล้า ทิ้งขว้างได้ไม่ติดพัน ไม่เอื้อเฟื้อในสังขาร แส่หาสิ่งที่เป็นจริงเป็นคุณ ล้วนเป็นไปในทางกุศล

๕. **โมหะจริต** คือ คนที่มีนิสัยสั่งสมตรึกในอารมณ์ที่โอนเอนไม่แน่นอน ตัดสินไม่ได้ สร้างวิมานในอากาศ สงสัยปักใจไม่ลง ไม่ครุ่นคิด ล้วนเป็นไปในทางอกุศล

๖. **วิตกจริต** คือ คนที่มีนิสัยสั่งสมตรึกในอารมณ์ ลักษณะคล้ายคลึงกับคนโมหะจริต สงสัยปักใจไม่ลงแต่ยังครุ่นคิด เช่น ทำไปแล้วจะได้บุญหรือไม่หนอ ? เป็นต้น เป็นไปได้ทั้งในทางกุศลและอกุศล

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงเปรียบเทียบคนที่เกิดมาในโลกนี้ไว้ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๑ ตติยปัณณาสก์ หมวด ๕๐ ที่ ๓ วรรคที่ ๑ ถึง ๕

วรรคที่ ๑ ชื่อวลาหกวรรค ว่าด้วยฝน ๔ อย่าง คือ

๑. คำรามแต่ไม่ตก ได้แก่ บุคคลผู้พูดแต่ไม่ทำ

๒. ตกแต่ไม่คำราม ได้แก่ ผู้ทำแต่ไม่พูด

๓. ทั้งไม่คำรามทั้งไม่ตก ได้แก่ บุคคลทั้งไม่พูดและไม่ทำ

๔. ทั้งคำรามทั้งตกได้แก่บุคคลผู้ทั้งพูดทั้งทำ

วรรคที่ ๒ ชื่อเกสีวรรค ว่าด้วยนายเกสีผู้ฝึกม้า คือ

๑. เห็นเงาปฏักก็สำนึกตน

๒. ถูกปฏักแทงขุมขนจึงสำนึก

๓. ถูกปฏักแทงถึงหนังจึงสำนึกตน

๔. ถูกปฏักแทงถึงกระดูกจึงสำนึกตน

วรรคที่ ๓ ชื่อภยะวรรค ว่าด้วย ๔ อย่าง สำหรับผู้ลงน้ำ คือ

๑. ภัยจากคลื่น คือความโกรธ

๒. ภัยจากจระเข้ เปรียบด้วยความเห็นแก่ปากท้อง

๓. วังวนเปรียบด้วยกามคุณ ๕ คือ รูปเสียง ฯลฯ เป็นต้น

๔. ภัยจากปลา เปรียบดุจมาตุคามหรือหญิง

วรรคที่ ๔ ชื่อปุคคลวรรค ว่าด้วยบุคคล คือ

๑. ผู้ที่ได้ฌานแล้วติดใจในฌาน

๒. ผู้ได้ฌานแล้วพิจารณาขันธ์ ๕

๓. ผู้เจริญพรหมวิหาร ๔

๔. ผู้เจริญพรหมวิหาร ๔ และพิจารณาขันธ์ ๕

วรรคที่ ๕ ชื่ออาภาวรรค ว่าด้วยแสงสว่าง คือ

๑. แสงจันทร์ เปรียบได้กับการฟังธรรมตามกาล

๒. แสงอาทิตย์ เปรียบได้กับการสนทนาธรรมตามกาล

๓. แสงไฟ เปรียบได้กับการสงบระงับ (สมถะ) ตามกาล

๔. แสงแห่งปัญญา เปรียบได้กับการเห็นแจ้ง (วิปัสสนา) ตามกาล

ทรงแสดงความอัศจรรย์ ๔ ประการ ที่เกิดแก่สัตว์โลก คือ

๑. มีความยินดี อาลัยในกามคุณ 5

๒. มีความยินดีในมานะความถือตัว

๓. มีความยินดีในความไม่สงบระงับ

๔. มีความยินดีในอวิชชาความไม่รู้

นิพพาน
พระอรหันต์
พระอนาคามี
พระสกิทาคามี
พระโสดาบัน
วิปัสสนา
อรูปพรหม ๔
รูปพรหม ๑๖
สวรรค์ ๖
สมาธิ
ทาน ศีล
มนุษย์
เดรัจฉาน
ทำบาป
อสุรกาย
นรก เปรต
โอวาท ๓
อย่าทำบาป
จงทำบุญ จงทำจิตให้ผ่องใส

กรรมจำแนกสัตว์เป็น ๓๑ ภูมิ แบ่งเป็นเส้นทางได้ ๗ สาย

สายที่ ๑-๓ อบายภูมิ ๔ ได้แก่ สัตว์นรก เปรต-อสูรกาย และสัตว์เดรัจฉาน เนื่องด้วยอกุศลกิเลส โลภะ โทสะ และโมหะ

สายที่ ๔ มนุษย์ภูมิ ได้แก่ มนุษย์ในโลก เนื่องด้วยรักษาศีล

สายที่ ๕ สวรรค์ภูมิ ได้แก่ สวรรค์ ๖ ชั้น คือ จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานนรดี ปรินิมมิตตวสวัสตี เนื่องด้วยบริจาคทาน

สายที่ ๖ พรหมภูมิ ได้แก่ พรหม ๒๐ ชั้น แบ่งเป็นรูปพรหมภูมิ ๑๖ ชั้น และอรูปพรหมภูมิ ๔ ชั้น รูปพรหมตั้งแต่พรหมชั้นต้น คือ ปาริสัชชาพรหม จนถึงอกนิฏฐะพรหม (ชั้นสุทธาวาส) เนื่องด้วยฌานขั้นต้น และอรูปพรหมตั้งแต่ อากาสานัญจายตนะ จนถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะ เนื่องด้วยฌานขั้นสูง

สายทาง ๗ นิพพาน ได้แก่ การดับไม่เหลือทั้งรูปและนาม เนื่องด้วยวิปัสสนากรรมฐานเกิดปัญญาญาณ

ทาง ๗ สายนำมาแบ่งโดยภพได้ ๓ ภพ ดังนี้

๑. กามภพ คือ ทางสายที่ ๑-๕ ได้แก่ อบายภูมิ ๔ เร่าร้อนด้วยไฟกิเลส ๓ กอง ได้แก่ ราคะ โทสะ และโมหะ มนุษย์และสวรรค์ ๖ ชั้น ปรารถนากามตัณหา คือ กามคุณ ๕ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฐฐัพพะ เป็นอารมณ์ กำจัดกิเลสหยาบได้ด้วยศีล

๒. รูปภพ คือ ทางสายที่ ๖ ในส่วนรูปพรหมชั้นที่ ๑-๑๖ ปรารถนาภวตัณหา คือ มีแต่รูปไม่ปรารถนาในกามคุณ ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฐฐัพพะ โดยกำจัดด้วยปฏิบัติสมาธิ ให้เกิดฌาน เป็นอารมณ์กำจัดกิเลสอย่างกลางด้วยฌาน

๓. อรูปภพ คือ ทางสายที่ ๖ ในส่วนอรูปพรหมชั้นที่ ๑๗-๒๐ ปรารถนาวิภวตัณหา คือ ไม่มีภพ (รูป) แต่ยังมีนามจิตเจตสิก ด้วยการเจริญสมาธิจนได้ฌานขั้นสูง กำจัดกิเลสอย่างกลางด้วยฌาน

แต่ยังมีอีกทางหนึ่ง คือทางสายที่ ๗ คือ พระนิพพาน ซึ่งไม่มีภพ ตัณหาทั้ง ๓ กำจัดกิเลสอย่างละเอียดด้วยการเจริญปัญญา (วิปัสสนา) ทำปัญญาให้รู้แจ้ง รูป นาม เกิด ดับ ไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา กำจัดอนุสัยกิเลสทั้งหมดได้เป็นสมุจเฉทประหาน

ข้อควรคำนึงที่สำคัญที่สุดอย่างยิ่งที่เป็นเหตุชักนำให้หมู่สัตว์โลกทั้งหลายไม่หลงเข้าไปอยู่ในวังวนวัฏฏะสงสารของโลก ประการที่สำคัญอย่างยิ่งคือ **"สัมมาทิฏฐิ"** คือความเห็นชอบหรือความเห็นตรง (ทิฏฐุชุกัมม์) คือความเห็นที่ไม่เบี่ยงเบนไปจากหลักของความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญาที่เรียกว่า **"สัทธาญาณสัมปยุตต์"** หากมีความเชื่อที่ปราศจากปัญญาหรือที่เรียกว่า "สัทธาญาณวิปปยุตต์" แล้วก็จะเป็นมิจฉาทิฏฐิไม่สามารถที่จะพาให้พ้นทุคติอบายภูมิได้เลย

ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา ๔ ประการ

๑. กัมมสัทธา คือ เชื่อกรรม

๒. วิปากสัทธา คือ เชื่อผลของกรรม

๓. กัมมัสสกตาสัทธา คือ เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน

๔. ตถาคตโพธิสัทธา คือ เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ความวิเศษของมนุษย์

ทั้งคนสัตว์ที่เหมือนกันนั้นมีสี่
กินนอนหนีผองภัยไม่ประสงค์
อีกสืบพันธุ์สืบตระกูลประยูรวงศ์
สี่อย่างคงเหมือนกันไม่ผันแปร

มีสิ่งหนึ่งซึ่งทำความผิดแผก
ให้คนแตกต่างสัตว์อย่างชัดแน่
คือพระธรรมนำมนุษย์สุดดีแท้
แต่จะแย่แค่สัตว์ถ้าขาดธรรม

ประเภทของกรรม ๑๖ ประเภท

ประเภทของกรรมตามคำสอนทางพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น ๔ หมวด ๆ ละ ๔ ประเภท รวม ๑๖ ประเภท ได้แก่

๑. หมวดกิจจะจตุกกะ คือ กรรมว่าโดยหน้าที่ มี ๔ ประเภท ได้แก่

๑.๑ ชนกกรรม คือ กรรมมีหน้าที่ยังวิบากให้เกิด สัตว์โลกทั้งปวงย่อมเกิดด้วยอำนาจของชนกกรรม แต่ละชาติที่เกิดภายใต้กฎแห่งชนกกรรมเป็นพนักงานตกแต่งให้เกิดทั้งหมด

๑.๒ อุปัตถัมภกกรรม คือ กรรมมีหน้าที่อุปถัมภ์ค้ำชูกรรมอื่น เป็นกรรมที่เข้าไปอุปถัมภ์กรรมของสัตว์ที่เกิดแล้ว เมื่ออำนาจของชนกกรรมนำปฏิสนธิแล้วอุปถัมภกกรรมก็เข้าทำหน้าที่อุปถัมภ์ให้ได้รับทุกข์หรือสุขหรืออกุศลกรรมหรือกุศลกรรมให้มีพลังมากยิ่งขึ้น

๑.๓ อุปปีฬกกรรม คือ กรรมมีหน้าที่เบียดเบียนกรรมอื่นเข้าไปทำร้ายหรือบีบคั้นกรรมอื่นที่มีสภาพตรงกันข้าม ซึ่งมีทั้งฝ่ายกุศลและฝ่ายอกุศล เป็นผลให้กรรมฝ่ายตรงกันข้ามอ่อนกำลังลงเสื่อมลง

๑.๔ อุปฆาตกกรรม หรืออุปัทเฉทกกรรม คือ มีหน้าที่เข้าไปตัดรอนกรรมอื่นที่มีสภาพตรงกันข้ามได้อย่างเด็ดขาดและรวดเร็วเป็นปัจจุบันทันด่วนยิ่งกว่าอุปปีฬกกรรม ซึ่งมีทั้งฝ่ายกุศลและอกุศล เป็นผลให้เจ้าของกรรมได้รับผลทันทีทันใด

๒. หมวดปากะทานปริยายะจตุกกะ คือ กรรมว่าโดยลำดับการให้ผล มี ๔ ประเภท ได้แก่

๒.๑ ครุกรรม คือ กรรมหนักซึ่งมีอำนาจให้ผลเป็นลำดับแรกก่อนกรรมทั้งหลายไม่มีกรรมใดจะมีพลังมาขวางกั้นผลแห่งครุกรรมนี้ได้เลย ซึ่งมีทั้งฝ่ายกุศลและอกุศล

๒.๒ อาสันนกรรม คือ กรรมที่ให้ผลเวลาใกล้ตาย ซึ่งมีอำนาจให้ผลเป็นอันดับสองรองจากครุกรรม จะชักนำบุคคลเจ้าของกรรมให้ได้รับผล

โดยไม่เนิ่นช้า

๒.๓ อาจิณณกรรม หรือพหุลกรรม คือ กรรมที่ทำบ่อย ๆ เนือง ๆ ให้ผลเป็นลำดับสาม ถ้าไม่มีครุกรรมและอาสันนกรรม กรรมนี้จะให้ผลเพราะเป็นกรรมที่กระทำบ่อย ๆ สั่งสมไว้ในสันดานมาก ๆ ย่อมจักได้โอกาสให้ผลในชาติต่อไปทันที

๒.๔ กตัตตากรรม คือ กรรมที่สักแต่ว่ากระทำ มีอำนาจให้ผลเป็นลำดับที่ ๔ ซึ่งเป็นกรรมที่ผู้กระทำไม่ตั้งใจ ไม่มีเจตนา เป็นสักแต่ว่ากระทำลงไป เป็นกรรมที่มีพลังน้อยที่สุด แต่ก็ย่อมมีโอกาสให้ผล ในบรรดาสัตว์ที่ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏะสงสารนี้ ที่จะได้ชื่อว่าไม่มีกตัตตากรรมเป็นอันไม่มี

๓. หมวดปากะกาลจตุกกะ คือ กรรมว่าโดยเวลาที่ให้ผล มี ๔ ประเภท ได้แก่

๓.๑ ทิฐธรรมเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติปัจจุบัน เป็นกรรมที่ให้ผลรวดเร็วปัจจุบันทันด่วน ไม่ต้องไปรอรับผลชาติหน้าหรือชาติไหน ๆ ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่เป็นกุศลและอกุศล

๓.๒ อุปปัชชะเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติหน้า เป็นกรรมที่ให้ผลช้าเป็นที่สองรองจากทิฏฐธรรมเวทนียกรรม

๓.๓ อปราปริยะเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติต่อ ๆ ไป เป็นกรรมที่ให้ผลช้ารองจาก ๒ ข้อแรก ย่อมให้ผลในชาติที่ ๓ เป็นต้นไป ซึ่งมีทั้งฝ่ายกุศลและอกุศล

๓.๔ อโหสิกรรม คือ กรรมที่สำเร็จแล้วไม่มีโอกาสให้ผล เพราะทิฏฐธรรมเวทนียกรรมอื่นมีพลังสูงกว่าชิงส่งผลให้เสียแล้วจึงกลายเป็นกรรมที่หมดประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นฝ่ายกุศลหรือฝ่ายอกุศล

๔. หมวดปากะฐานจตุกกะ คือ กรรมว่าโดยฐานะให้ผล มี ๔ ประเภท ได้แก่

๔.๑ อกุศลกรรม คือ กรรมที่ให้ผลนำไปเกิดในอบายภูมิ ๔

ได้แก่ สัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน

๔.๒ **กามาวจรกุศลกรรม** คือ กรรมที่ให้ผลนำไปเกิดในสุคติภูมิ ๗ ได้แก่ มนุษย์และสวรรค์ ๖ ชั้น

๔.๓ **รูปาวจรกุศลกรรม** คือ กรรมที่ให้ผลนำไปเกิดในรูปพรหม ๑๖ ชั้น

๔.๔ **อรูปาวจรกุศลกรรม** คือ กรรมที่ให้ผลนำไปเกิดในอรูปพรหม ๔ ชั้น

ขอจงพิจารณาดูเถิดว่า เราเกิดมาในชาตินี้ด้วยกรรมอะไร อดีตกาลที่ผ่านมาและในปัจจุบันเราประสบการณ์ที่ดีและร้ายด้วยอำนาจแห่งกรรมอะไร หากจะพิจารณาด้วยปัญญาก็จะทราบชัดถึงกรรมของตนเองได้เป็นอย่างดี เพราะเหตุว่าสัตว์โลกทั้งหลายมีกรรมเป็นของ ๆ ตน ย่อมจักหนีกรรมไม่พ้นไม่กรรมใดก็กรรมหนึ่งแน่นอนตราบเท่าที่ยังว่ายวนอยู่ในสังสารวัฏ

กรรมจำแนกสัตว์เป็นสมบัติ-วิบัติ ๔ ได้แก่

สมบัติ ๔ คือ ๑. คติสมบัติ (สุคติ หมายถึง มนุษย์ สวรรค์ พรหม)

๒. อุปธิสมบัติ หมายถึง รูปร่าง ผิวพรรณ วรรณะงาม

๓. กาลสมบัติ หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่เกิดเหมาะสม

๔. ปโยคะสมบัติ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียร พรสวรรค์ ความชำนิชำนาญการงานต่าง ๆ

วิบัติ ๔ คือ ๑. คติวิบัติ (ทุคติ หมายถึง อบายภูมิ ๔ สัตว์นรก เปรต อสูรกาย และสัตว์เดรัจฉาน)

๒. อุปธิวิบัติ หมายถึง รูปร่างพิกลพิการ ไม่สมประกอบไม่งาม

๓. กาลวิบัติ หมายถึง ช่วงกาลเวลาที่ขุกเข็ญเป็นทุกข์อัตคัตขัดสน เกิดทุพภิกภัยทั่วไป

๔. ปโยคะวิบัติ หมายถึง ความไม่พากเพียร ไม่มีฝีมือ ไม่ขยัน

พระพุทธองค์ทรงสอนสุข ๔ ประการของผู้ครองเรือน

สุข จากการมีทรัพย์ที่หามาได้โดยชอบธรรมด้วยน้ำพักน้ำแรง

สุข จากการใช้จ่ายทรัพย์เลี้ยงดูคนใกล้ชิดทิศหก

สุข จากการไม่เป็นหนี้ เพราะการเป็นหนี้ เป็นทุกข์ในโลก

สุข จากความประพฤติไม่เป็นโทษ

ความชั่วบางทีแม้มิทันให้ผลทันใดแต่ก็เหมือนไฟบรรลัยคอยเผาผลาญ

เย็นร่มพระธรรม

เย็นเงาพฤกษ์มิ่งไม้ สุขสบาย
เย็นญาติทุกข์สำราย กว่าไม้
เย็นครูยิ่งพ้นฉาย กษัตริย์ยิ่ง ครูนา
เย็นร่มพระธรรม (เจ้า) ให้ ร่มฟ้าบนดิน

(โคลงโลกนิติ)

ชาดกนิทานเรื่อง อานันทเศรษฐี

อานันทเศรษฐีเป็นคนตระหนี่ไม่ยินดีในการบริจาคทาน สอนลูกของตนให้สะสมทรัพย์ไว้และไม่เคยแบ่งปันหรือให้ทานแม้แต่น้อย ด้วยอำนาจความตระหนี่ ครั้นอานันทเศรษฐีตายไปเกิดในท้องหญิงขอทานในตระกูลขอทาน หญิงขอทานนั้นเมื่อก่อนเคยไปขอทานก็มีคนเมตตาสงสาร ให้อาหารพอยังชีพไปวันหนึ่งๆ แต่เมื่ออานันทเศรษฐีไปเกิดในท้องแล้ว ทำให้หญิงขอทานผู้นั้นยากจนยิ่งขึ้น ไปขอใครก็ไม่มีใครให้ ได้รับความทุกข์ยากลำบาก ต้องไปขอแบ่งอาหารจากเพื่อนขอทานด้วยกัน ครั้นต่อมาก็คลอดลูก ปรากฏว่าลูกหญิงขอทานนั้นมีรูปร่างอัปลักษณ์ น่าเกลียด ตาโปน ปากเบี้ยว เท้าเก ผมหยิก

เมื่อหญิงขอทานคลอดลูกแล้ว ก็อุ้มลูกไปเที่ยวขอทาน ก็ไม่มีใครเมตตาสงสารให้ทานเพราะเด็กนั้นเป็นคนกาลกิณี เป็นคนจัญไรไม่มีวาสนา เมื่อเด็กคนนั้นโตแม่จึงมอบกระเบื้องใส่มือให้แล้วบอกว่า "เจ้าจงไปขอทานตามลำพังเถอะ เพราะเจ้าอยู่กับแม่ทำให้แม่ได้รับความลำบาก" เด็กขอทานนั้นเที่ยวขอทานไปตามยถากรรม บังเอิญเข้าไปในบ้านของมูลสิริเศรษฐี ผู้เป็นลูกชายในชาติก่อน มูลสิริเศรษฐีเป็นคนตระหนี่เหมือนกับพ่อ เห็นคนขอทานเข้ามาจึงให้คนใช้ไล่ออกไป เด็กขอทานไม่ยอมออกไป คนใช้จึงฉุดลากไปไว้ที่กองอยากเยื่อข้างถนน

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จบิณฑบาตเวลาเช้าในเมืองสาวัตถี เสด็จพร้อมด้วยพระอานนท์ ทรงเห็นเด็กขอทานและทรงทราบด้วยญาณว่าเด็กขอทานผู้นี้คืออานันทเศรษฐีในชาติก่อน จึงตรัสกับพระอานนท์ว่า "อานนท์ เด็กขอทานผู้นี้คืออานันทเศรษฐีในชาติก่อน เป็นเจ้าของบ้านนี้เองแต่เป็นคนตระหนี่จึงมาเกิดเป็นขอทาน" จึงบอกมูลสิริเศรษฐีว่า เด็กขอทานผู้นี้คืออานันทเศรษฐีบิดาของท่านในชาติก่อน มูลสิริเศรษฐีโกรธต่อพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงต้องการให้มูลสิริเศรษฐีพิสูจน์ความจริง จึงให้เอาเด็กขอทานไปรับประทานอาหารให้อิ่มเรียบร้อยแล้ว ทรงใช้พุทธานุภาพบันดาลให้เด็กขอทานระลึกชาติได้ และขอให้บอกขุมทรัพย์ที่ฝังไว้แต่ชาติก่อน เด็กระลึกชาติได้และได้บอกขุมทรัพย์ที่ตนฝังไว้

มูลสิริเศรษฐีได้ขุดดูปรากฏว่าเป็นความจริงได้ทรัพย์สมบัติมากมาย จึงเชื่อว่าพ่อมาเกิดเป็นคนขอทาน จึงรับเลี้ยงเด็กไว้แต่เด็กไม่มีบุญวาสนา จึงไม่ยอมอยู่ในบ้านและยินดีไปเที่ยวหาขอทานไปตามยถากรรมของตน ทั้งนี้เพราะเหตุว่าเขาไม่มีบุญวาสนา ไม่เคยทำบุญให้ทานมาแต่ชาติปางก่อน

อย่าพึงรักเงินทองมากกว่าความรู้

รักทรัพย์อย่ายิ่งด้วย วิชา
สว่างอื่นเท่าสุริยา ห่อนได้
ไฟใดยิ่งราคา เพลิงราค ฤๅพ่อ
รักอื่นหมื่นแสนไซร้ อย่าสู้รักธรรม

(โคลงโลกนิติ)

เรื่อง อ้ายชาติคน

ของท่านพุทธทาสภิกขุ

เมื่อมนุษย์ทั้งหลายเบื่อที่จะเข้าวัด แม่หมาตัวหนึ่งก็ชวนลูกหมาไปฟังเทศน์ ทางที่จะไปวัดนั้น ต้องผ่านป่าช้าที่ทิ้งศพมนุษย์ ด้วยความเคารพในธรรม แม่หมาจึงเร่งลูกเพราะกลัวจะไปสาย ส่วนลูกหมานั้นกำลังหิวเป็นกำลังจึงอ้อนวอนขอกินศพก่อน ผู้ชมลองฟังคำโต้ตอบของแม่ลูกคู่นี้ดู

แม่หมา เจ้าจะกินตรงไหน ไวบอกแม่

ลูกหมา รสเลิศแท้ ตาผี ไม่มีสอง

แม่หมา อย่าเลยลูก ตามัน แส่แต่มอง ทั้งโขนหนังนั่งจ้องกระจกเงา จะหาแลแต่สิ่งที่สวยงาม

ลูกหมา ถ้าอย่างนั้น ฉันกินหูมัน ได้ไหมเล่า?

แม่หมา หูมันเฝ้าแต่จะฟังเสียงสอพลอ

ลูกหมา *(รำพึง)* แม่จ๋า, หูมันคงไม่ฟังพระสั่งสอน ลูกขอวอนกินจมูกได้ไหมหนอ ?

แม่หมา อย่าเลย, ถ้าเจ้าหยิ่งในเหล่ากอ มันชอบพอแต่จะดมกลิ่นดี ๆ

ลูกหมา ถ้าอย่างนั้น ลูกจะกินลิ้นมันนะ

แม่หมา ตายละ ! สับปลับ ปล้อนปลิ้น ลิ้นคนนี่ ปากว่าชอบนิพพานอย่างโน้นนี้ แท้จริงซิ สังสารวัฏฏ์เต็มอัตรา

ลูกหมา ถ้าอย่างนั้น, ฉันกินมือ ได้หรือแม่ ?

แม่หมา อัปรีย์แท้ เทียวลูก, มือคนหนา หน้าไหว้หลังหลอก
ต่อครูบา ทั้งเข่นฆ่าเฆี่ยนตี พ่อแม่ตัว

ลูกหมา อย่างนั้นลูกจะขอ กัดกิน ตีนของมัน

แม่หมา ลูกเอ๋ย นั่นมันร้ายอยู่ใช่ชั่ว ไม่ย่างเท้าเข้าฟังธรรม
ประจำตัว เดินไปทั่วแต่ทางแห่งอบาย

ลูกหมา แม่จ๋า ลูกขอกินหัวใจผี (นะแม่นะ)

แม่หมา (ขู่คำราม ขนตั้งชัน)หยุดนะ อย่านะ นั่นกาลี น่าใจหาย
ตัวกู – ของกูอยู่นั่นนะลูกชาย ใจคนร้ายโสมม เสียสิ้นดี

นั่นแหละลูกหมาที่น่าสงสารจึงได้รู้จักสัตว์ที่เรียกตนเองว่า**"มนุษย์"** *ซึ่งแปลว่า มีใจสูง* ดีขึ้น จึงจ้องมองดูศพด้วยดวงตาอันเหยียดหยามถ่มเขฬะรดแล้วว่า

"อ้ายชาติชั่ว เรียกตัว ว่ามนุษย์ ผลที่สุด ไม่มีดี อะไรนี่
อนิจจา หมาไม่กิน ขำสิ้นดี เสียแรงที่แสนฉลาด *อ้ายชาติคน*"

ปรัชญาจากภาพ

"ข้าฯ มาแต่ผู้เดียว และจะไปแต่ผู้เดียว"

คนที่ติดยึดในญาติ และถูกห้อมล้อมในสังคม
ถึงเวลาใกล้จะตาย ไม่มีใครช่วยเขาได้ ต้องไปแต่ผู้เดียว
ทรัพย์สินส่งได้แค่โรงพยาบาล ลูกหลานส่งได้แค่เชิงตะกอน

มีสินฤๅเท่าผู้	มีคุณ
ข้าศึกฤๅปานปุน	พยาธิไซร้
รักใดจักเพิ่มพูน	รักอาต-มานา
แรงอื่นฤๅจักได้	เท่าด้วยแรงกรรมฯ

โดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

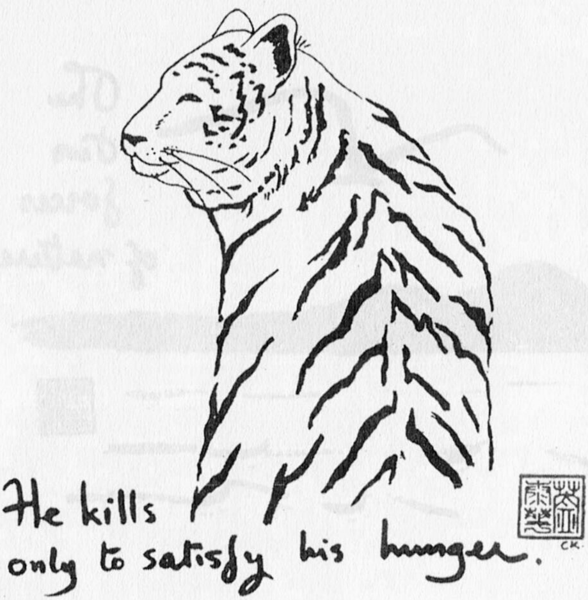
“มันฆ่าเพียงเพื่อดับความหิว”

เสือไม่เคยฆ่า เพื่อหวังลาภยศ หรือค้าหากำไร

มนุษย์ไม่มีเขี้ยวเล็บแหลมคมเยี่ยงเสือ

ใยประหัตประหารโหดร้ายยิ่งกว่า

สติปัญญา ไปอยู่ไหนล่ะ ??

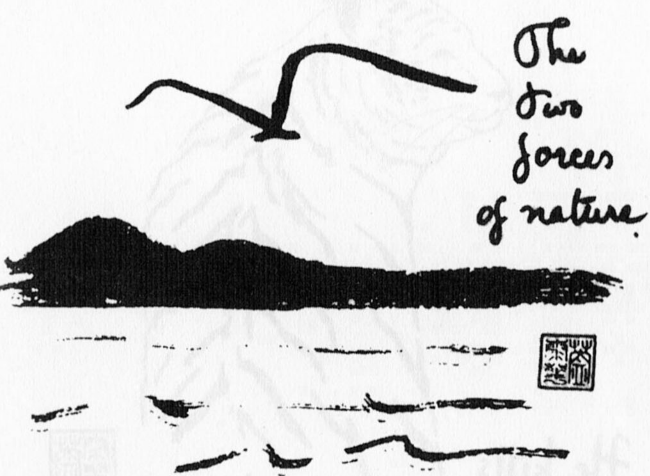
เหมหงส์เลี้ยงชีพด้วย สาคร
ช้างพึ่งพนาดร ป่าไม้
ภุมราบุษบากร ครองร่าง ตนนา
นักปราชญ์เลี้ยงตัวได้ เพื่อด้วยปัญญา

(โคลงโลกนิติ)

โดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

"พลังทั้งสองของธรรมชาติ"

นก ตัวใดหากรู้จักแต่ *โบก* สูงขึ้นๆ ย่อมตกลงมาตายด้วยหมดแรง
นก จึงรู้ว่า *ร่อน...*
มนุษย์ ควรไต่เต้าไปตามบันไดสังคมแต่พอควร
ถนอมกำลังไว้ชื่นชม เพื่อความผาสุกในชีวิต

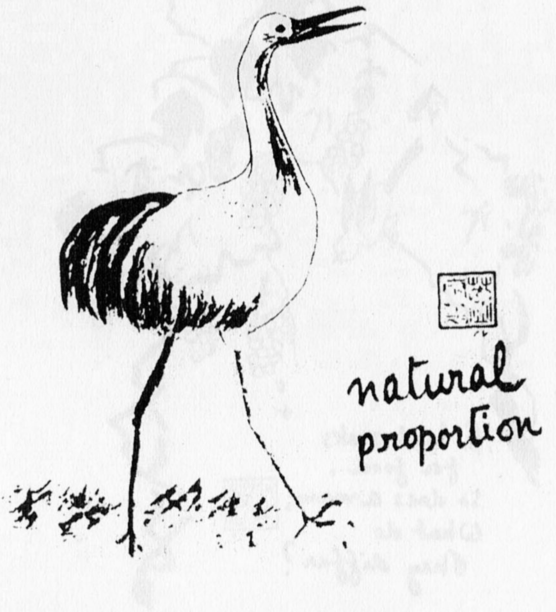
มีฤทธิ์แรงมากแม้น	ทศพล ก็ดี
หักพระเมรุทบทน	ท่าวแท้
หยิบยกสี่สากล	ชูกลอก ไว้นา
พัดย่อมจักพ่ายแพ้	แต่ท้าวมฤตยู

(โคลงโลกนิติ)

โดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

"สรรพสิ่งธรรมชาติ ล้วนมีสัดส่วนพอเหมาะ"

จงอย่าเอามาตรฐานของเราไปวัดให้คนอื่น
จะเข้าทำนอง *ผีเจ้าระเบียบ*
ความงามล้วนงามตามธรรมชาติ
"แบบอย่างดีกว่าคำสอน"

จักเจียนจอมปลวกเตี้ย เติมภู-เขาแฮ
ดีแต่แล่เนื้อหนู เพิ่มช้าง
เบียดเบียนเจียดพิษงู เพิ่มพิษ-นาคนา
อุตริรองน้ำค้าง ใส่น้ำสาครฯ

(โคลงโลกนิติ)

โดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

"นกหาเหยื่อ คนหาอาหาร...
คน ต่างจาก *นก* ตรงไหน"

ถ้ามนุษย์ใช้เวลาทั้งชีวิตหาอยู่หากิน
แสวงหาแต่ความสุขทางโลก...ชีวิตก็ไม่ต่างจาก *สัตว์*...

บรรทมยามหนึ่งให้	ทรงฤทธิ์
หกทุ่มหมู่บัณฑิต	ทั่วแท้
สามยามพวกพาณิชย์	นรชาติ
นอนสี่ยามนั้นแล้	เที่ยงแท้เดรัจฉานฯ

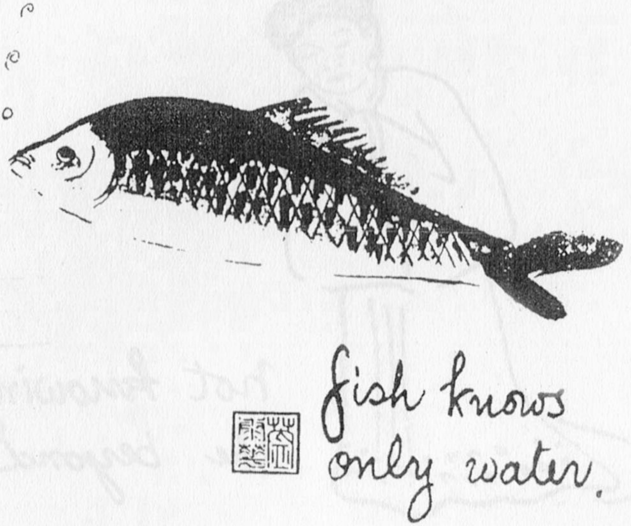
(โคลงโลกนิติ)

โดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

"ปลารู้จักแต่น้ำ"

ปลาไม่รู้บก... ฟังเต่าเล่าก็ไม่เข้าใจ
เกิดเป็นคน ถ้ารู้แต่เฉพาะโลกียธรรม ก็เหมือนปลา
จงศึกษาโลกุตระธรรมด้วย ให้เหมือนเต่าที่รู้จักทั้งน้ำแลทั้งบก
จะได้ไม่ตายเหมือนปลาขึ้นบก

อย่าโทษไทท้าวท่วย เทวา
อย่าโทษสถานภูผา ย่านกว้าง
อย่าโทษหมู่วงศา มิตรญาติ
โทษแต่กรรมเองสร้าง ส่งให้เป็นเอง

(โคลงโลกนิติ)

โดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

"ด้วยไม่รู้จักกาลเบื้องหน้า"

จงอย่ารังเกียจความตาย ไม่มีใครเกิดแล้วไม่ตาย
แท้ที่จริง *ความตาย* คือ *การเปลี่ยนฐานะใหม่*
จงทำปัจจุบันให้ดีที่สุด
เวลาตายจะได้ไม่อายนกกา

ปางน้อยสำเหนียกรู้ เรียนคุณ
ครั้นใหญ่ย่อมหาทุน ทรัพย์ไว้
เมื่อกลางแก่แสวงบุญ ธรรมชอบ
ยามหง่อมทำใดได้ แต่ล้วนอนิจจังฯ

(โคลงโลกนิติ)

โดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

เกิดเป็นคนต้องพัฒนาตนเอง

คนไทยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ ๙๐ นับถือพระพุทธศาสนา แต่จะมีสักกี่คนในร้อยคนที่ศึกษาและเข้าใจพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง คงนับถือศาสนาตามพ่อแม่และทะเบียนบ้าน จึงเป็นการประมาทอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงควรหันมาศึกษาศาสนาที่ตนนับถืออย่างจริงจัง อย่าเพียงนับถือศาสนาตามทะเบียนบ้านอยู่เลย เมื่อศึกษาก็รู้แจ้งเห็นจริงจะได้พูดได้เต็มปากว่านับถือศาสนาพุทธอย่างจริงใจ โดยเริ่มจากกล่าวคำถวายตัวเป็นพุทธมามกะและขอถึงพระรัตนตรัยเป็นอุบาสกอุบาสิกาตามลำดับ รับศีลห้าอันเป็นศีลปรกติของมนุษย์ และเริ่มศึกษาคำสั่งสอนให้เข้าใจถึงหลักและแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา สิ่งที่ควรศึกษายิ่งคือ พระไตรปิฎกซึ่งจดจารถ่ายทอดสืบต่อพระพุทธศาสนามา ๒,๕๐๐ กว่าปี ยังคงหลักการสำคัญอันสมควรเชื่อถือ การศึกษาขั้นนี้เรียกว่า "ปริยัติ" แล้วน้อมนำมาปฏิบัติด้วยกายและใจที่น้อมโยนิโสมนสิการ เรียกว่า "ปฏิบัติ" ให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง เรียกว่า "ปฏิเวธ" อันเป็นแนวทางดำรงชีวิตในสังคมอยู่อย่างเป็นสุข ไม่ทุกข์อย่างที่ประสบพบเจอในสังคมอยู่ทุกวันนี้

หัวใจของพระพุทธศาสนามีหลักสำคัญให้ปฏิบัติเรียกว่า โอวาท ๓ คือ

๑. ละเว้นความชั่ว

๒. ทำความดี

๓. ทำจิตใจให้ผ่องใสจากกิเลส

ย่อลงมาเหลือเพียงหนึ่ง คือ "ความไม่ประมาท" ดังปัจฉิมโอวาทที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่สงฆ์สาวก ก่อนเสด็จปรินิพพานว่า

"หันทะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิโว ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่า

วะยะธัมมา สังขารา สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถะ ท่านทั้งหลายจงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด

อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมา วาจา นี่เป็นพระวาจาครั้งสุดท้ายของตถาคตเจ้า ฯ"

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงย่อคำสอนทั้งหมดของพระองค์ (พระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ได้แก่ พระวินัยปิฎก ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระสุตตันตปิฎก ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ และพระอภิธรรมปิฎก ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์) ลงมา ซึ่งถือว่าเป็นแกนของพระพุทธศาสนา ๓ ประการ คือ

๑. ศีล ได้แก่ พระวินัยปิฎก ว่าด้วยพระวินัยหรือศีล เป็นอธิศีลสิกขา คือข้อศึกษาเกี่ยวกับศีลขั้นสูง เป็น**วีติกกมะปหาน** คือเครื่องละกิเลสอย่างหยาบ

๒. สมาธิ ได้แก่ พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยพระธรรมเทศนาทั่ว ๆ ไป เป็นอธิจิตตะสิกขา คือข้อศึกษาเกี่ยวกับสมาธิขั้นสูงเป็น**ปริยุฏฐานะปหาน** คือเครื่องละกิเลสอย่างกลางอันรัดรึงจิตได้แก่ นิวรณ์ คือกิเลสอันกั้นจิตมิให้เป็นสมาธิ

๓. ปัญญา ได้แก่ พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยธรรมอันยิ่ง ธรรมะล้วน ๆ หรือธรรมะที่สำคัญเป็นอธิปัญญาสิกขา คือข้อศึกษาเกี่ยวกับปัญญาขั้นสูง เป็น**อนุสยะปหาน** คือเครื่องละกิเลสอย่างละเอียด อันได้แก่กิเลสนอนเนื่องอยู่ในสันดานเหมือนตะกอนนอนก้นตุ่ม ไม่มีอะไรมากวนก็ไม่แสดงอะไรออกมา

พระไตรปิฎก ภาค ๓ ข้อความน่ารู้จากพระไตรปิฎก อะไรเป็นแก่นสารในพระพุทธศาสนา

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับ ณ เชตวนาราม ใกล้กรุงสาวัตถี มีพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อ ปิงคลโกจฉะเข้าไปเฝ้า เมื่อได้กล่าวทักทายปราศรัยพอสมควรแล้ว พราหมณ์นั้นจึงกราบทูลว่า

"พระโคดมผู้เจริญ ! สมณพราหมณ์ที่เป็นเจ้าหมู่คณะเป็นคณาจารย์ มีคนรู้จักมาก มีเกียรติยศ เป็นเจ้าลัทธิ อันชนหมู่มากเข้าใจกันว่าเป็นคนดี เช่น ปูรณะ กัสสป, มักขลิ โคสาล, อชิตะ เกสกัมพล, ปกุธะ กัจจายนะ, สัญชัย เวลัฏฐบุตร, และ นิครนถนาฏบุตร. สมณพราหมณ์ ทั้งหมดนั้น รู้แจ้งเห็นจริงตามปฏิญญาของตน หรือไม่รู้แจ้งเห็นจริงเลย หรือบางพวกรู้ บางพวกไม่รู้"

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "อย่าเลย พราหมณ์ ! ข้อที่สมณพราหมณ์ทั้งหมดนั้น รู้แจ้งเห็นจริงตามปฏิญญาของตน หรือไม่รู้แจ้งเห็นจริงเลย เป็นต้นนั้น จงยกไว้ เราจักแสดงธรรมแก่ท่าน ท่านจงตั้งใจฟังให้ดีเถิด"

เมื่อพราหมณ์ทูลรับคำแล้ว พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า "ดูก่อนพราหมณ์ ! มีข้ออุปมาว่า บุรุษผู้ต้องการแก่นไม้ แสวงหาแก่นไม้ เที่ยวเสาะหาแก่นไม้อยู่ เมื่อมีต้นไม้ใหญ่มีแก่นยืนต้นอยู่ ละเลยแก่น, กะพี้, เปลือก, และสะเก็ดไม้เสีย ตัดเอากิ่งและใบไม้ไปด้วยสำคัญว่าเป็นแก่น คนที่รู้เรื่องดีเห็นเข้า ก็จะพึงกล่าวว่า บุรุษผู้เจริญนี้ ไม่รู้จักแก่น ไม่รู้จักกะพี้, เปลือก, สะเก็ด, กิ่งและใบไม้ เมื่อต้องการแก่นไม้ จึงละเลยแก่นเป็นต้นตัดเอากิ่งและใบไม้ไปด้วยสำคัญว่าเป็นแก่น ทั้งจะไม่ได้รับประโยชน์จากกิ่งและใบไม้นั้นด้วย"

"มีอุปมาอื่นอีก บุรุษต้องการแก่นไม้ แต่ถากสะเก็ดไม้ไปด้วยสำคัญว่าเป็นแก่น หรือถากเปลือกไปด้วยสำคัญว่าเป็นแก่น หรือถากกะพี้ไม้ไปด้วยสำคัญว่าเป็นแก่น ก็จะพึงถูกหาว่า ไม่รู้จักแก่นไม้เป็นต้น และไม่ได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ถากไปนั้นเช่นเดียวกัน"

"อีกอุปมาหนึ่ง บุรุษต้องการแก่นไม้ ก็ตัดเอาแต่แก่นไปด้วยรู้จักแก่นไม้ คนที่รู้เรื่องดีเห็นเข้าก็จะพึงกล่าวว่า บุรุษผู้เจริญนี้ รู้จักแก่น กะพี้ เปลือก สะเก็ด กิ่งและใบไม้ ต้องการแก่นไม้ก็ตัดเอาแต่แก่นไปด้วยรู้จักแก่นไม้ ทั้งจะได้รับประโยชน์จากแก่นไม้นั้นด้วย"

"ดูก่อนพราหมณ์ ! ข้ออุปไมยก็ฉันเดียวกันนั่นแหละ คือกุลบุตรบางคนในศาสนานี้ มีศรัทธาออกบวชไม่ครองเรือน ด้วยคิดว่า เราเป็นผู้อันความเกิด ความแก่ ความตาย ความโศก ความคร่ำครวญ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ และความคับแค้นใจ เข้าถึงตัวแล้ว อันความทุกข์เข้าถึงตัวแล้ว มีความทุกข์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า ไฉนหนอการทำที่สุดแห่งทุกข์ ทั้งหมดนี้จะปรากฏ ผู้นั้นออกบวชแล้ว ลาภสักการะและชื่อเสียงเกิดขึ้น ก็อิ่มใจ เต็มความปรารถนาด้วยลาภสักการะและชื่อเสียงนั้น ยกตนเองข่มผู้อื่นเพราะลาภสักการะและชื่อเสียงนั้น ว่าเราเป็นผู้มีลาภ สักการะ และชื่อเสียง ก็ไม่ปลูกความพอใจ ไม่พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมนั้นๆ เป็นผู้มีความประพฤติย่อหย่อนหละหลวม"

"ดูก่อนพราหมณ์ ! เรากล่าวบุคคลนี้ ว่าเปรียบเหมือน ผู้ต้องการแก่นไม้ แต่ละเลยแก่น, กะพี้, เปลือก, และสะเก็ดเสีย ตัดเอากิ่งและใบไม้ด้วยสำคัญว่าเป็นแก่นฉะนั้น"

"อนึ่ง บุคคลบางคนออกบวช มีลาภสักการะชื่อเสียงเกิดขึ้น แต่ก็ไม่อิ่มใจ ไม่เต็มปรารถนาด้วยลาภสักการะชื่อเสียงนั้น ไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่นเพราะสิ่งนั้น ทั้งยังปลูกความพอใจ พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมที่ยิ่งกว่าประณีตกว่าลาภสักการะชื่อเสียงนั้น ไม่มีความประพฤติย่อหย่อนหละหลวม ผู้นั้นได้ความสมบูรณ์ด้วยศีล ก็อิ่มใจ เต็มปรารถนาด้วยสีลสัมปทา (ความสมบูรณ์ด้วยศีล) นั้น ยกตนเอง ข่มผู้อื่นเพราะสีลสัมปทานั้นว่า เราเป็นผู้มีศีล มีกัลยาณธรรม ส่วนภิกษุอื่นๆ เหล่านี้ เป็นผู้ทุศีล มีธรรมอันเลว คุณธรรมอื่นๆ ที่ยิ่งกว่า ประณีตกว่าสีลสัมปทา ก็ไม่ปลูกความพอใจ ไม่พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมนั้นๆ เป็นผู้มีความประพฤติย่อหย่อนหละหลวม ดูก่อน

พราหมณ์ ! เรากล่าวบุคคลนี้ ว่าเปรียบเหมือนผู้ต้องการแก่นไม้ แต่ละเลยแก่นกะพี้ และเปลือกเสีย ถากเอาสะเก็ดไป ด้วยสำคัญว่าเป็นแก่นฉะนั้น”

“อนึ่ง บุคคลบางคนออกบวช มีลาภสักการะชื่อเสียงเกิดขึ้น ก็ไม่อิ่มใจ ไม่เต็มปรารถนาด้วยลาภสักการะชื่อเสียงนั้น ประพฤติสมบูรณ์ด้วยศีล ก็อิ่มใจ แต่ยังไม่เต็มปรารถนาด้วยสีลสัมปทา (ความสมบูรณ์ด้วยศีล) นั้น ไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่นเป็นต้น เพราะสีลสัมปทานั้น คุณธรรมอื่น ๆ ที่ยิ่งกว่าประณีตกว่าสีลสัมปทานั้น ก็ปลูกความพอใจ พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมนั้น ๆ ไม่มีความประพฤติย่อหย่อนหละหลวม ผู้นั้นได้ความสมบูรณ์ด้วยสมาธิ (ความตั้งมั่นหรือความสงบแห่งจิต) ก็อิ่มใจ เต็มปรารถนาด้วยสมาธิสัมปทา (ความสมบูรณ์ด้วยสมาธิ) นั้น ยกตนเองข่มผู้อื่นเพราะสมาธิสัมปทานั้นว่า เราเป็นผู้ตั้งมั่น มีจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง ส่วนภิกษุอื่น ๆ เหล่านี้ เป็นผู้ไม่ตั้งมั่น มีจิตหมุนไปผิดแล้ว คุณธรรมอื่น ๆ ที่ยิ่งกว่า ประณีตกว่า สมาธิสัมปทานั้น ก็ไม่ปลูกความพอใจ ไม่พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมนั้น ๆ เป็นผู้มีความประพฤติหย่อนหละหลวม ดูก่อนพราหมณ์ ! เรากล่าวบุคคลนี้ว่าเปรียบเหมือนผู้ต้องการแก่นไม้ แต่ละเลยแก่นและกะพี้เสีย ถากเอาเปลือกไป ด้วยสำคัญว่าเป็นแก่นฉะนั้น”

“อนึ่ง บุคคลบางคนออกบวช มีลาภสักการะชื่อเสียงเกิดขึ้น แต่ก็ไม่อิ่มใจ ไม่เต็มปรารถนาด้วยลาภสักการะชื่อเสียงนั้น ได้ความสมบูรณ์ด้วยศีลก็อิ่มใจ แต่ไม่เต็มปรารถนาด้วยสีลสัมปทา (ความสมบูรณ์ด้วยศีล) นั้น ได้ความสมบูรณ์ด้วยสมาธิ ก็อิ่มใจ แต่ไม่เต็มปรารถนาด้วยสมาธินั้น ไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่นเพราะสมาธิสัมปทานั้น คุณธรรมอื่น ๆ ที่ยิ่งกว่า ประณีตกว่าสมาธิสัมปทานั้น ก็ปลูกความพอใจ พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมนั้น ๆ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติย่อหย่อนหละหลวม ผู้นั้นได้ญาณทัสสนะ (ความเห็นด้วยญาณหรือปัญญา) ก็อิ่มใจ เต็มปรารถนาด้วยญาณทัสสนะ หรือปัญญานั้น ยกตนเอง ข่มผู้อื่นเพราะญาณทัสสนะนั้น ว่าเราอยู่อย่างรู้เห็น ส่วนภิกษุอื่น ๆ เหล่านี้ อยู่อย่างไม่รู้ไม่เห็น คุณธรรมอื่น ๆ ที่ยิ่งกว่า ประณีตกว่าญาณทัสสนะ ก็ไม่ปลูกความพอใจ ไม่พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมนั้น ๆ เป็นผู้มีความ

ประพฤติหย่อนหละหลวม ดูก่อนพราหมณ์ ! เรากล่าวบุคคลนี้ ว่าเปรียบเหมือนผู้ต้องการแก่นไม้ แต่ละเลยแก่นเสีย ถากเอากะพี้ไป ด้วยสำคัญว่าเป็นแก่นฉะนั้น”

“อนึ่ง บุคคลบางคนออกบวช มีลาภสักการะชื่อเสียงเกิดขึ้น ก็ไม่อิ่มใจ ไม่เต็มปรารถนาด้วยลาภสักการะชื่อเสียงนั้น ได้ความสมบูรณ์ด้วยศีลก็อิ่มใจ แต่ไม่เต็มปรารถนาด้วยสีลสัมปทา (ความสมบูรณ์ด้วยศีล) นั้น ได้ความสมบูรณ์ด้วยสมาธิ ก็อิ่มใจ แต่ไม่เต็มปรารถนาด้วยสมาธิสัมปทา (ความสมบูรณ์ด้วยสมาธิ) นั้น ได้ญาณทัสสนะ (หรือปัญญา) ก็อิ่มใจ แต่ไม่เต็มปรารถนาด้วยญาณทัสสนะนั้น ไม่ยกตน ข่มผู้อื่นเพราะญาณทัสสนะนั้น คุณธรรมอื่น ๆ ที่ยิ่งกว่า ประณีตกว่าญาณทัสสนะ ก็ปลูกความพอใจ พยายามเพื่อทำให้แจ้งซึ่งคุณธรรมนั้น ๆ ไม่มีความประพฤติย่อหย่อนหละหลวม ดูก่อนพราหมณ์ ! ธรรมอะไรบ้าง ที่ยิ่งกว่า ประณีตกว่าญาณทัสสนะ ดูก่อนพราหมณ์ ! ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้เข้าปฐมฌาน[๔] (ฌานที่ ๑) เข้าทุติยฌาน (ฌานที่ ๒) เข้าตติยฌาน (ฌานที่ ๓) เข้าจตุตถฌาน (ฌานที่ ๔) เข้าอากาสานัญจายตนะ (อรูปฌานกำหนดอากาศไม่มีที่สิ้นสุดเป็นอารมณ์) เข้าวิญญาณัญจายตนะ (อรูปฌานกำหนดวิญญาณไม่มีที่สิ้นสุดเป็นอารมณ์) เข้าอากิญจัญญายตนะ (อรูปฌานกำหนดว่าไม่มีอะไรแม้แต่นิดหน่อย) เข้าเนวสัญญานาสัญญายตนะ (อรูปฌาณที่มีสัญญาความจำได้หมายรู้ ก็ไม่ใช่ ไม่มีสัญญา ก็ไม่ใช่)เข้าสัญญาเวทยิตนิโรธ (สมาบัติชั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเมื่อเข้าแล้วทำให้ดับสัญญาควาจำได้หมายรู้และเวทนาความเสวยอารมณ์สุขทุกข์ หรือไม่ทุกข์ไม่สุขได้) อาสวะของภิกษุนั้นสิ้นไปแล้ว เพราะเห็นด้วยปัญญา คุณธรรมเหล่านี้แล ที่ยิ่งกว่า ประณีตกว่า ญาณทัสสนะ ดูก่อนพราหมณ์ ! เรากล่าวบุคคลนี้ว่าเปรียบเหมือนผู้ต้องการแก่นไม้ ก็ตัดเอาแต่แก่นไม้ไปฉะนั้น”

---

[๔] *ในการแปลตอนนี้ ได้แปลลัดแต่ใจความของเรื่องว่าเข้าฌาณที่ ๑ ที่ ๒ เป็นต้น เพราะรายละเอียดของแต่ละฌานมีแล้วในที่อื่น*

"ด้วยประการฉะนี้แหละพราหมณ์ ! พรหมจรรย์นี้ มิใช่มีลาภสักการะชื่อเสียงเป็นอานิสงส์ มิใช่มีความสมบูรณ์ด้วยศีลเป็นอานิสงส์ มิใช่มีความสมบูรณ์ด้วยสมาธิเป็นอานิสงส์ มิใช่มีญาณทัสสนะเป็นอานิสงส์ แต่ความหลุดพ้นแห่งใจอันไม่กลับกำเริบอันใด พรหมจรรย์นี้ มีความหลุดพ้นแห่งใจอันไม่กลับกำเริบนั้นแหละเป็นที่ต้องการ นั้นเป็นแก่นสาร นั้นเป็นที่สุดโดยรอบ"

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้ ปิงคลโกจฉะพราหมณ์กราบทูลสรรเสริญพระธรรมเทศนา แสดงตนเป็นอุบาสกถึงพระรัตนตรัยตลอดชีวิต

จูฬสาโรปมสูตร ๑๒/๓๗๔

สรุปความ

๑. ลาภสักการะชื่อเสียง เปรียบเหมือนกิ่งไม้ใบไม้

๒. ความสมบูรณ์ด้วยศีล เปรียบเหมือนสะเก็ดไม้

๓. ความสมบูรณ์ด้วยสมาธิ เปรียบเหมือนเปลือกไม้

๔. ญาณทัสสนะ หรือปัญญา เปรียบเหมือนกะพี้ไม้

๕. ความหลุดพ้นแห่งใจอันไม่กลับกำเริบ ซึ่งใช้คำภาษาบาลี "อกุปปา เจโตวิมุตติ" เปรียบเหมือนแก่นไม้

เกาะชายสังฆาฏิพระพุทธเจ้ายังไม่ชื่อว่าอยู่ใกล้

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ถ้าแม้ว่าภิกษุจับชายสังฆาฏิตามหลัง ย่างเท้าตามทุกก้าว แต่เธอมีความละโมบ มีความติดใจแรงกล้าในกามทั้งหลาย มีจิตพยาบาท มีความดำริแห่งใจอันเป็นโทษ ลืมสติ ไม่มีสัมปชัญญะ มีจิตไม่ตั้งมั่น มีจิตหมุนไปผิด ไม่สำรวม[๔] ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ภิกษุนั้น ก็ยังอยู่ไกลเราโดยแท้และเราก็อยู่ไกลภิกษุนั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร? เพราะภิกษุนั้นไม่เห็นธรรม ผู้ไม่เห็นธรรม ย่อมไม่เห็นเรา"

---

[๔] *คำในภาษาบาลีว่า มีอินทรีย์ปรากฏ หมายความว่า ไม่สำรวมตา หู จมูก ลิ้น กายใจ*

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ถ้าแม้ว่าภิกษุนั้น อยู่ไกลตั้งร้อยโยชน์ แต่เธอไม่มีความละโมบ ไม่มีความติดใจแรงกล้าในกามทั้งหลาย มีจิตไม่พยาบาท มีความดำริแห่งใจอันไม่เป็นโทษ มีสติตั้งมั่น มีสัมปชัญญะ มีจิตตั้งมั่น มีจิตมีอารมณ์เป็นอันเดียว สำรวมอินทรีย์ ภิกษุนั้นย่อมชื่อว่าอยู่ใกล้เรา โดยแท้และเราก็อยู่ใกล้ภิกษุนั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร? เพราะภิกษุนั้นเห็นธรรม ผู้เห็นธรรม ย่อมเห็นเรา"

อิติวุตตก ๒๕/๓๐๐

ศัตรูภายใน

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! มลทินภายใน อมิตรภายใน ศัตรูภายใน ผู้ฆ่าภายใน ข้าศึกภายใน ๓ ประการ ได้แก่โลภะ ความโลภ โทสะ ความคิดประทุษร้าย โมหะ ความหลง ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! มลทินภายใน อมิตรภายใน ศัตรูภายใน ผู้ฆ่าภายใน ข้าศึกภายใน ๓ ประการเหล่านี้แล"

อิติวุตตก ๒๕/๒๙๕

อาคามี (ผู้มาเกิด) อนาคามี (ผู้ไม่มาเกิด) อรหันต์ (ผู้ไม่มีกิเลส)

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ผู้ประกอบด้วยกามโยคะ[๖] ประกอบด้วยภวโยคะ[๗] ย่อมเป็นอาคามี มาสู่ความเป็นอย่างนี้ ผู้ไม่ประกอบด้วยกามโยคะ แต่ยังประกอบด้วยภวโยคะ ย่อมเป็นอนาคามี ไม่มาสู่ความเป็นอย่างนี้ ผู้ไม่ประกอบด้วยกามโยคะ ไม่ประกอบด้วยภวโยคะ ย่อมเป็นพระอรหันต์ ผู้สิ้นอาสวะ"

อิติวุตตก ๒๕/๓๐๓

---

[๖] *กามโยคะ เครื่องมัดสัตว์คือกาม ความใคร่*

[๗] *ภวโยคะ เครื่องมัดสัตว์คือภพ ความพอใจในความมีความเป็น*

ภิกษุผู้มีกัลยาณศีล กัลยาณธรรม กัลยาณปัญญา[๘]

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ภิกษุผู้มีกัลยาณศีล กัลยาณธรรม กัลยาณปัญญา ย่อมเป็นผู้เสร็จธุระอยู่จบพรหมจรรย์ในพระธรรมวินัย เราเรียกว่าอุดมบุรุษ

๑. ภิกษุเป็นผู้มีกัลยาณศีล คือภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ มีศีลสำรวมในปาฏิโมกข์ (ศีลที่สำคัญของภิกษุ) สมบูรณ์ด้วยอาจาระและโคจร (มารยาทและการไปแต่ในที่ที่สมควร) เห็นภัยในโทษเล็ก ๆ น้อย ๆ สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย เธอชื่อว่ามีกัลยาณศีลดั่งกล่าวมานี้แล

๒. ภิกษุผู้มีกัลยาณศีลดั่งนี้แล้ว จะชื่อว่ามีกัลยาณธรรมอย่างไร ? ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ประกอบเนือง ๆ ซึ่งการอบรมธรรม อันเป็นไปในฝ่ายแห่งการตรัสรู้ ๓๗ ประการ[๙] อยู่ เธอชื่อว่ามีกัลยาณธรรมดั่งกล่าวมานี้แล

๓. ภิกษุผู้มีกัลยาณศีล กัลยาณธรรมดั่งนี้แล้ว จะชื่อว่ามีกัลยาณปัญญาอย่างไร ? ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ทำให้แจ้งเจโตวิมุติ ปัญญาวิมุติ[๑๐] อันไม่มีอาสวะ เพราะสิ้นอาสวะ ด้วยปัญญาอันยิ่งของตนในปัจจุบันอยู่ เธอชื่อว่ามีกัลยาณปัญญาอย่างนี้แล

ภิกษุผู้มีกัลยาณศีล กัลยาณธรรม กัลยาณปัญญาดั่งนี้แล้ว ชื่อว่าเสร็จธุระ อยู่จบพรหมจรรย์ เราเรียกว่าอุดมบุรุษ"

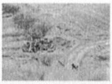
อิติวุตตก ๒๕/๓๐๓

---

[๘] กัลยาณศีล ศีลอันดีงาม, กัลยาณธรรม ธรรมอันดีงาม, กัลยาณปัญญา ปัญญาอันดีงาม

[๙] โพธิปักขิยธรรม ธรรมอันเป็นไปในฝ่ายแห่งการตรัสรู้ ๓๗ ประการ คือ อิทธิบาท (ธรรมที่ให้ประสบความสำเร็จ) ๔, สติปัฏฐาน (การตั้งสติ) ๔, สัมมัปปธาน(ความเพียรชอบ) ๔, อินทรีย์ (ธรรมอันเป็นใหญ่) ๕, พละ (ธรรมอันเป็นกำลัง) ๕, โพชฌงค์ (ธรรมอันเป็นตัวประกอบแห่งการตรัสรู้) ๗, มรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์)

[๑๐] เจโตวิมุตติ ความหลุดพ้นเพราะสมาธิ, ปัญญาวิมุติ ความหลุดพ้นเพราะปัญญา

กองกระดูกเท่าภูเขา

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! บุคคลหนึ่งที่เวียนว่ายท่องเที่ยวไปตลอดกัปป์ จะพึงมีกองกระดูกใหญ่เสมือนหนึ่งเวบุลลบรรพตนี้ ถ้ามีผู้คอยรวบรวมไว้ และกองกระดูกที่รวบรวม จะไม่กระจัดกระจายหายเสีย"

อิติวุตตก ๒๕/๒๔๒

ยังพูดปดทั้ง ๆ ที่รู้ จะไม่ทำความชั่วอย่างอื่นเป็นไปไม่ได้

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เมื่อบุคคลยังไม่ละธรรมข้อหนึ่ง คือการพูดปดทั้ง ๆ รู้ เราย่อมไม่กล่าวว่ามีบาปกรรมอะไรบ้างที่ผู้นั้นจะทำไม่ได้"

อิติวุตตก ๒๕/๒๔๓

มูลรากแห่งอกุศล ๓ อย่าง

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! มูลรากแห่งอกุศล ๓ อย่างเหล่านี้ คือ

๑. โลภะ ความอยากได้ เป็นมูลรากแห่งอกุศล

๒. โทสะ ความคิดประทุษร้าย เป็นมูลรากแห่งอกุศล

๓. โมหะ ความหลง เป็นมูลรากแห่งอกุศล

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! มูลรากแห่งอกุศล ๓ อย่างเหล่านี้แล"

อิติวุตตก ๒๕/๒๖๔

พระธรรมเทศนา ๒ อย่าง

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ธรรมเทศนาของพระตถาคต อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒ ประการ มีอยู่โดยปริยาย คือ ธรรมเทศนาที่หนึ่งว่า "ท่านทั้งหลาย จงเห็นบาปโดยความเป็นบาปเถิด" ธรรมเทศนาที่สองว่า "ท่านทั้งหลายเห็นบาปโดยความเป็นบาปแล้วจงเบื่อหน่ายคลายความติดในบาปนั้น จงหลุดพ้นไปเถิด นี้คือธรรมเทศนา ๒ อย่างของพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีอยู่โดยปริยาย[๑๑]"

อิติวุตตก ๒๕/๒๕๕

---

[๑๑] *มีอยู่โดยปริยาย คือมีอยู่โดยอ้อม ไม่ต้องบอกกันตรง ๆ ก็ชื่อว่ามีอยู่แล้ว*

อะไรเป็นหัวหน้าอกุศลธรรมและกุศลธรรม

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! อวิชชา[๒] (ความไม่รู้) เป็นหัวหน้าแห่งความพรั่งพร้อมด้วยอกุศลธรรมทั้งหลาย ความไม่ละอายใจ ความไม่เกรงกลัวต่อบาป ย่อมตามหลังมา วิชชา (ความรู้) เป็นหัวหน้าแห่งความพรั่งพร้อมด้วยกุศลธรรมทั้งหลาย ความละอายใจ ความเกรงกลัวต่อบาป ย่อมตามหลังมา”

อิติวุตตก ๒๕/๒๕๕

อริยปัญญา

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! สัตว์ที่เสื่อมจากอริยปัญญานั้น ชื่อว่าเสื่อมแท้ เขาย่อมอยู่เป็นทุกข์ มีความติดขัด มีความคับแค้น มีความเดือดร้อนในปัจจุบัน สิ้นชีวิตไปแล้ว ก็มีทุคคติเป็นที่หวังได้ สัตว์ที่ไม่เสื่อมจากอริยปัญญานั้น ชื่อว่าไม่เสื่อม เขาย่อมอยู่เป็นสุข ไม่มีความติดขัด ไม่มีความคับแค้น ไม่มีความเดือดร้อนในปัจจุบัน สิ้นชีวิตไปแล้ว ก็มีสุคติเป็นที่หวังได้”

อิติวุตตก ๒๕/๒๕๖

คำอธิบายเรื่อง “ตถาคต”

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! โลกอันตถาคตตรัสรู้แล้ว ตถาคตปลีกออกได้จากโลก; เหตุให้โลกเกิดอันตถาคตตรัสรู้แล้ว ตถาคตละเหตุที่ให้เกิดโลกได้; ความดับแห่งโลกอันตถาคตตรัสรู้แล้ว ตถาคตทำให้ความดับแห่งโลกแจ่มแจ้งแก่ตนได้; ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับแห่งโลกอันตถาคตตรัสรู้แล้ว ตถาคตได้อบรมข้อปฏิบัติให้ถึงความดับแห่งโลกแล้ว สิ่งใดที่โลกพร้อมทั้งเทวดา มาร พรหม ที่ประชาพร้อมทั้งสมณพราหมณ์ ทั้งเทวดาและมนุษย์เห็นแล้ว ได้ยินแล้ว

---

[๒] *อวิชชา ความไม่รู้ มีคำอธิบายว่า ได้แก่ไม่รู้ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ แต่ในที่นี้แม้ความไม่รู้ทั่ว ๆ ไป ก็ทำให้เกิดความเสียหายได้*

ทราบแล้ว[๑๓] รู้แล้ว บรรลุแล้ว แสวงหาแล้ว ตรองตามแล้วด้วยใจ เพราะเหตุที่สิ่งนั้นๆ อันตถาคตตรัสรู้แล้ว จึงเรียกว่า ตถาคต ดังนี้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! อนึ่ง ตถาคตตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในราตรีใด นิพพานแล้วด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุในราตรีใด ข้อความทั้งหมดที่ตถาคตกล่าวพูดแสดง ระหว่างราตรีนั้นๆ (คือตั้งแต่ตรัสรู้แล้วจนถึงนิพพาน) ย่อมเป็นอย่างนั้นเทียว ไม่เป็นอย่างอื่น เพราะฉะนั้น จึงเรียกว่าตถาคต

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ตถาคตพูดอย่างใด ทำได้อย่างนั้น ทำได้อย่างใด ก็พูดได้อย่างนั้น เพราะเหตุที่พูดได้ตามที่ทำ ทำได้ตามที่พูด ฉะนั้น จึงเรียกว่า ตถาคต

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ตถาคตเป็นใหญ่ (โดยคุณธรรม) ไม่มีใครครอบงำได้ (โดยคุณธรรม) รู้เห็นตามที่แท้จริง เป็นผู้มีอำนาจ (โดยคุณธรรม) ฉะนั้น จึงเรียกว่า ตถาคต”

อิติวุตตก ๒๕/๓๒๑

ภิกษุ กับ คฤหัสถ์ ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! พราหมณ์ คฤหบดีที่อุปฐากท่านทั้งหลายด้วยจีวร บิณฑบาต ที่อยู่อาศัยและยากับเครื่องใช้ในการรักษาโรค นับว่าเป็นผู้มีอุปการะมาก แม้ท่านทั้งหลายที่แสดงธรรมอันดีงามในเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด พร้อมทั้งอรรถะและพยัญชนะ ประกาศพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิงแก่พราหมณ์ คฤหบดีเหล่านั้น ก็นับว่าเป็นผู้มีอุปการะมาก นี่แหละภิกษุทั้งหลาย ! พรหมจรรย์ที่ประพฤติโดยอาศัยกันและกัน เพื่อถอนกิเลสอันเปรียบเหมือนห้วงน้ำ เพื่อทำให้ทุกข์สิ้นไปโดยชอบ”

อิติวุตตก ๒๕/๓๑๔

---

[๑๓] *เป็นสำนวนบาลี หมายถึงรู้ด้วยจมูก ลิ้น กาย คือข้อความในตอนนี้ ต้องการจะพูดว่าเห็นด้วยตา ฟังด้วยหู ดมด้วยจมูก ลิ้มด้วยลิ้น ถูกต้องด้วยกาย รู้ด้วยใจ แต่รวม ๓ เรื่องตอนกลางด้วยคำว่า ทราบ*

สกุลที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำอยู่

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ภายในเรือนแห่งตระกูลใด บุตรๆ บูชามารดาบิดา, ตระกูลนั้น ชื่อว่ามีพระพรหม ภายในเรือนแห่งตระกูลใด บุตรๆ บูชามารดาบิดา, ตระกูลนั้น ชื่อว่ามีเทวดาคนแรก ภายในเรือนแห่งตระกูลใด บุตรๆ บูชามารดาบิดา, ตระกูลนั้น ชื่อว่ามีอาจารย์คนแรก ภายในเรือนแห่งใดบุตรๆ บูชามารดาบิดา, ตระกูลนั้น ชื่อว่ามีบุคคลผู้ควรนำของมาบูชา คำว่า พระพรหม คำว่า บูรพเทวดา (เทวดาคนแรก) คำว่า บูรพาจารย์ (อาจารย์คนแรก) คำว่า อาหุเนยยะ (ผู้ควรนำของมาบูชา) เป็นชื่อของมารดาบิดา เพราะมารดาบิดาเป็นผู้มีอุปการะมาก เป็นผู้คุ้มครองเลี้ยงดูบุตร แสดงโลกนี้แก่บุตร"

อิติวุตตก ๒๕/๓๑๓

ธรรมที่เป็นไปในส่วนแห่งความรู้ (วิชชาภาคิยะ)

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ธรรมอันเป็นไปในส่วนแห่งวิชชา (วิชชาภาคิยะ) ๒ อย่างเหล่านี้ คือ สมถะ (ความสงบ) ๑ วิปัสสนา (ความเห็นแจ้ง) ๑ สมถะ อันบุคคลเจริญแล้ว ย่อมทำให้จิตได้รับการอบรม, จิตได้รับการอบรมแล้ว ย่อมทำให้ละราคะ (ความกำหนัดยินดี หรือความติดอกติดใจ) ได้ วิปัสสนา อันบุคคลเจริญแล้ว ย่อมทำให้ปัญญาได้รับการอบรม, ปัญญาได้รับการอบรมแล้ว ย่อมทำให้ละอวิชชา (ความไม่รู้ตามความจริง) ได้"

ทุกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๗๘

ความเสื่อมที่เลวร้าย ความเจริญที่เป็นยอด

"**ความเสื่อมจากญาติ** ยังนับว่าเป็นความเสื่อมเพียงเล็กน้อยดอก ภิกษุทั้งหลาย ! ความเสื่อมที่นับว่าเลวร้ายยิ่งกว่าความเสื่อมทั้งหลาย ก็คือความเสื่อมจาก **ปัญญา**"

"**ความเจริญด้วยญาติ** ยังนับว่าเป็นความเจริญเพียงเล็กน้อยดอก ภิกษุทั้งหลาย ! ความเจริญที่เรากล่าวว่าเป็นยอด ก็คือความเจริญด้วย**ปัญญา**

เพราะเหตุนั้นแล ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า เราจักเป็นผู้เจริญด้วย **ปัญญาวุฑฒิ** (ความเจริญด้วยปัญญา) ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้แล"

"ความเสื่อมจากโภคทรัพย์ ยังนับว่าเป็นความเสื่อมเพียงเล็กน้อยดอก ภิกษุทั้งหลาย ! ความเสื่อมที่นับว่าเลยร้ายยิ่งกว่าความเสื่อมทั้งหลาย ก็คือความเสื่อมจาก **ปัญญา"**

"ความเจริญด้วยโภคทรัพย์ ยังนับว่าเป็นความเจริญเพียงเล็กน้อยดอก ภิกษุทั้งหลาย ! ความเจริญที่เรากล่าวว่าเป็นยอด คือความเจริญด้วย **ปัญญา** เพราะเหตุนั้นแล ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า เราจักเป็นผู้เจริญด้วย**ปัญญาวุฑฒิ** (ความเจริญด้วยปัญญา) ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้แล"

"ความเสื่อมจากยศ ยังนับว่าเป็นความเสื่อมเพียงเล็กน้อยดอก ภิกษุทั้งหลาย ! ความเสื่อมที่นับว่าเลวร้ายยิ่งกว่าความเสื่อมทั้งหลาย ก็คือความเสื่อมจาก **ปัญญา"**

"ความเจริญด้วยยศ ยังนับว่าเป็นความเจริญเพียงเล็กน้อยดอก ภิกษุทั้งหลาย ! ความเจริญที่เรากล่าวว่าเป็นยอด ก็คือความเจริญด้วย **ปัญญา** เพราะเหตุนั้นแล ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า เราจักเป็นผู้เจริญด้วย **ปัญญาวุฑฒิ** (ความเจริญด้วยปัญญา) ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้แล"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๑๗,๑๘

จิตผ่องใสเศร้าหมองได้ หลุดพ้นได้

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! จิตนี้ผ่องใส ก็แต่ว่าจิตนั้นแล เศร้าหมองเพราะอุปกิเลส[๑๙] ที่จรมา"

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! จิตนี้ผ่องใส ก็แต่ว่าจิตนั้นแล หลุดพ้นได้จากอุปกิเลสที่จรมา"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๑๑

---

[๑๙] *อุปกิเลส คือความชั่วทางจิตที่ทำให้เศร้าหมอง มีความโลภอย่างแรง เป็นต้น*

การอบรมจิตของบุถุชนผู้มิได้สดับ และอริยสาวกผู้ได้สดับ

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! จิตนี้ผ่องใส ก็แต่ว่าจิตนั้นแล เศร้าหมอง ได้เพราะอุปกิเลส ที่จรมาบุถุชนผู้มิได้สดับเรื่องนั้น ย่อมไม่รู้ตามความจริง เพราะเหตุนั้น เราจึงกล่าวว่า การอบรมจิตของบุถุชนผู้มิได้สดับ ย่อมไม่มี"

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! จิตนี้ผ่องใส ก็แต่ว่าจิตนั้นแล หลุดพ้นได้ จากอุปกิเลสที่จรมา อริยสาวกผู้ได้สดับเรื่องนั้น ย่อมรู้ตามความจริง เพราะเหตุนั้น เราจึงกล่าวว่า การอบรมจิตของอริยสาวกผู้ได้สดับ มีอยู่"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๑๑,๑๒

เมตตาจิตชั่วเวลาลัดนิ้วมือเดียว

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ภิกษุส้องเสพ เจริญ ทำในใจ ซึ่งเมตตาจิต แม้ชั่วเวลาสักว่าลัดนิ้วมือเดียว เราย่อมกล่าวว่า เธอผู้นี้อยู่อย่างไม่ว่างจากฌาน เป็นผู้ทำตามคำสอนของศาสดา เป็นผู้ปฏิบัติตามโอวาท ไม่ฉันอาหารของราษฎรไปเปล่า ๆ จะกล่าวไย ถึงข้อที่ภิกษุจะทำเมตตาจิตนั้นให้มากเล่า"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๑๒

กุศล อกุศล มีใจเป็นหัวหน้า

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ธรรมที่เป็นอกุศล เป็นไปในส่วนแห่งอกุศล เป็นไปในฝักฝ่าย (พวก) แห่งอกุศล เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ธรรมเหล่านั้นทั้งหมด มีใจเป็นหัวหน้า ใจย่อมเกิดก่อนธรรมเหล่านั้น อกุศลทั้งหลายย่อมเกิดตามมา"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๑๒

โทษทั้งหลายมีมิจฉาทิฏฐิเป็นอย่างยิ่ง

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เราไม่เห็นธรรมอื่นสักข้อหนึ่งที่มีโทษมาก เหมือนมิจฉาทิฏฐิ (ความเห็นผิด) นี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! โทษทั้งหลาย มีมิจฉาทิฏฐิ (ความเห็นผิด) เป็นอย่างยิ่ง"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๔๔

ภพ (ความวนเวียนเป็นนั้นเป็นนี่) เปรียบเหมือนอุจจาระ

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! อุจจาระ, ปัสสาวะ, น้ำลาย, น้ำหนอง, เลือด แม้มีประมาณน้อย ก็มีกลิ่นเหม็นฉันใด เราย่อมไม่สรรเสริญภพ (ความวนเวียนเป็นนั่นเป็นนี่) แม้มีประมาณน้อยโดยที่สุด แม้เพียงลัดนิ้วมือเดียวฉันนั้น"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๒๖

กายคตาสติ เปรียบเหมือนมหาสมุทร

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ใคร ๆ นึกออกถึงมหาสมุทรก็จะเห็นได้ว่าแม้น้ำน้อยทั้งหลายใด ๆ ก็ตามที่ไหลลงทะเล ย่อมเป็นอันผู้นั้นหยั่งเห็นได้ กายคตาสติ (สติอันไปในกาย) ใคร ๆ เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว กุศลธรรมทั้งหลายใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นไปในส่วนแห่งวิชชา (ความรู้ธรรมะที่เป็นจริง) ย่อมเป็นอันผู้นั้นหยั่งเห็นได้"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๕๕

กายคตาสติ ทำให้ได้อะไรบ้าง ?

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ธรรมอย่างหนึ่ง ที่เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความสังเวช เพื่อประโยชน์อันใหญ่, เพื่อความปลอดโปร่งจากโยคะ[๑๕] อันใหญ่, เพื่อสติสัมปชัญญะ, เพื่อได้ญาณทัสสนะ (ความเห็นด้วยญาณคือความรู้ภายใน), เพื่ออยู่เป็นสุขในปัจจุบัน, เพื่อทำให้แจ้งซึ่งผลคือวิชชา (ความรู้) และวิมุติ (ความหลุดพ้น). ธรรมอย่างหนึ่งเป็นไฉน ? ธรรมอย่างหนึ่ง คือกายคตาสติ (สติอันไปในกาย). ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ธรรมอย่างหนึ่งนี้แล ที่เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความสังเวช, เพื่อประโยชน์อันใหญ่ ฯลฯ เพื่อทำให้แจ้งซึ่งผลคือวิชชาและวิมุติ"

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๕๕

---

[๑๕] กิเลสที่ประกอบสัตว์ไว้ในภพ มี ๔ อย่าง คือ กาม ภพ ทิฏฐิ อวิชชา

อานิสงส์ต่าง ๆ ของกายคตาสติ

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เมื่อธรรมอย่างหนึ่ง อันบุคคลเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว แม้กายก็สงบ แม้จิตก็สงบ แม้วิตก (ความตรึก) วิจาร (ความตรอง) ก็ระงับ ธรรมที่เป็นไปในส่วนแห่งวิชชา แม้ทั้งสิ้นก็ถึงความเจริญเต็มที่ ธรรมอย่างหนึ่งเป็นไฉน ? ธรรมอย่างหนึ่ง คือกายคตาสติ (สติอันไปในกาย) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เมื่อธรรมอย่างนี้แล อันบุคคลเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว แม้กายก็สงบ แม้จิตก็สงบ แม้วิตกวิจารก็ระงับ ธรรมที่เป็นไปในส่วนแห่งวิชชา แม้ทั้งสิ้น ก็ถึงความเจริญเต็มที่"

(ขึ้นต้นอย่างเดียวกัน หรือคล้ายกัน มีคำแสดงอานิสงส์ของกายคตาสติต่อไปอีกว่า) :

"**เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้ว** อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ย่อมไม่เกิดขึ้น ที่เกิดแล้ว อันบุคคลย่อมละได้"

"**เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้ว** กุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ย่อมเกิดขึ้น ที่เกิดแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความเจริญไพบูลยิ่งขึ้น"

"**เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้ว** อวิชชา อันบุคคลย่อมละได้, วิชชาย่อมเกิดขึ้น, อัสมิมานะ (ความถือตัวว่า เราเป็นนั่นเป็นนี่) อันบุคคลย่อมละได้, อนุสัย (กิเลสอย่างละเอียดที่นอนเนื่องในสันดาน) ทั้งหลาย ย่อมถึงความถูกถอนราก, สัญโญชน์ (กิเลสที่มัดสัตว์ไว้ในภพ) ทั้งหลาย อันบุคคลย่อมละได้"

"**เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้วย่อมเป็นไปเพื่อความแตกฉานในปัญญา** เพื่ออนุปาทาปรินิพพาน (สภาพที่ดับสนิทโดยไม่มีเชื้อเหลือ)"

"**อเนกธาตุปฏิเวธ**[๑๖] (ความตรัสรู้หรือรู้ซาบซึ้งตลอดธาตุเป็นอเนก)

---

[๑๖] *คำว่า ปฏิเวธ แปลว่า "แทงทะลุ" หรือที่โบราณว่า "แทงตลอด" ตรงกับคำแปลในภาษาอังกฤษ Penetration เมื่อมาในลำดับแห่งปริยัติ (การเรียน) ปฏิบัติ (การกระทำ) หมายถึงการได้รับผลของการปฏิบัติ*

นานาธาตุปฏิเวธ (ความตรัสรู้หรือรู้ซาบซึ้งตลอดธาตุต่าง ๆ) นานาธาตุปฏิสัมภิทา (ปัญญาแตกฉานในธาตุต่าง ๆ) ย่อมเกิดขึ้นเมื่อเจริญกายคตาสติ”

“เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล และอรหัตตผล”

“เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อได้ปัญญา เพื่อความเจริญด้วยปัญญา เพื่อความไพบูลด้วยปัญญา เพื่อความเป็นผู้มีปัญญามาก เพื่อความเป็นผู้มีปัญญากว้างขวาง เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาเต็มที่ เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาลึกซึ้ง เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาไม่มีขอบเขต เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาเพียงดังแผ่นดิน เพื่อความเป็นผู้มากด้วยปัญญา เพื่อความเป็นผู้มีปัญญารวดเร็ว เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาไว เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาอันทำให้บันเทิง เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาไหวพริบ เพื่อความเป็นผู้มีปัญญากล้า เพื่อความเป็นผู้มีปัญญาชำแรกกิเลส”

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๕๗, ๕๘

ผู้ชื่นชมทุกข์

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ผู้ใดชื่นชมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ชื่นชมรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ (สิ่งที่ถูกต้องได้) ธรรมะ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) ผู้นั้นชื่อว่าชื่นชมทุกข์

ผู้ใดชื่นชมทุกข์ ผู้นั้นเรากล่าวว่า ย่อมไม่พ้นไปจากทุกข์ได้”

จากสังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค ๑๘/๑๖-๑๗

กายคตาสติ กับ อมตะ

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ผู้ใดไม่ได้บริโภคกายคตาสติ ผู้นั้นไม่ได้บริโภคอมตะ ผู้ใดได้บริโภคกายคตาสติ ผู้นั้นได้บริโภคอมตะ”

เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๐/๕๘

"อันน้ำหลาก (อุทกภัย) เพราะไม่มีคลองย่อมเสียหาย ชีวิตที่ไม่มีคลองธรรม ย่อมเสียหายกว่าน้ำหลากหลายเท่านัก

ถ้าสายน้ำไหลไปตามคลองย่อมมีประโยชน์ คลองชีวิตที่ไหลไปตามคลองธรรมย่อมเกิดประโยชน์เช่นเดียวกัน"

จะปลูกพืชต้องเตรียมดิน จะกินต้องเตรียมอาหาร
จะพัฒนาการต้องเตรียมประชาชน จะพัฒนาคนต้องพัฒนาที่จิตใจ
จะพัฒนาใคร ? ต้องพัฒนาตัวเองก่อน !

มองคนอื่นให้มองที่ความดี (ไม่กล่าวร้ายว่าร้ายคนอื่น)
มองตัวเรานี่ให้นึกถึงข้อบกพร่อง (พัฒนาตัวเอง)

ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า

"ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ ถ้าใจอันโทษประทุษร้ายแล้ว จะพูดก็ตาม จะทำก็ตาม ความทุกข์ย่อมติดตามไป เพราะเหตุนั้น เหมือนล้อเกวียนตามรอยเท้าโค ฉะนั้น"

"ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ ถ้าใจผ่องใสแล้ว จะพูดก็ตาม จะทำก็ตาม ความสุขย่อมติดตามไป เพราะเหตุนั้น เหมือนเงาตามตัว ฉะนั้น"

จากธรรมบท ๒๕/๑๕

รู้ใดก็ไม่เท่ารู้พระธรรม

ศาสตร์ใดจะล้ำเท่า ธรรมาน
ทรัพย์สิ่งใดปาน (ไกร) ทาน ที่ให้
รักใดจักปูนปาน รักสัจ ศีลนา
สุขสิ่งใดจักได้ สุขเพียงนฤพาน

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ทำบุญบุญแต่งให้ เห็นผล
คือดั่งเงาตามตน ติดแท้
ผู้ทำสิ่งอกุศล กรรมติด ตามนา
ดุจจักรเกวียนเวียนแล้ ไล่ต้อนตีนโค

โคลงโลกนิติ

คนดี ทำดีง่าย ทำบาปยาก
คนชั่ว ทำดียาก ทำบาปง่าย

ใจบุญบุญนักรู้ เร็วทำ
ใจบาปทำบาปกรรม ง่ายแท้
ใจบุญก่อบาปลำ บากยาก จิตนา
ใจบาปทำบุญแท้ ยิ่งนั้นแสนทวี

โคลงโลกนิติ

ทางวิทยาศาสตร์ แบ่งคนทางกายภาพออกเป็น ๒ ส่วน คือ กายกับใจ

ทางพระพุทธศาสนา แบ่งคนทางพระอภิธรรมออกเป็น ๒ ส่วน เช่นเดียวกัน คือ

๑. รูป ได้แก่ ร่างกายประกอบด้วยรูปหยาบ คือมหาภูตรูป ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ และรูปละเอียด อุปาทายะรูปหรือสุขุมรูป ๒๔ รวมเป็น ๒๘ เรียก “รูป” คือ ตัวที่ถูกรู้ แต่ไม่รับรู้อารมณ์

๒. นาม ได้แก่ จิตและเจตสิก ประกอบด้วยจิต ๘๙ ดวง และเจตสิก ๕๒ ดวง คือตัวผู้รู้และรู้สึก

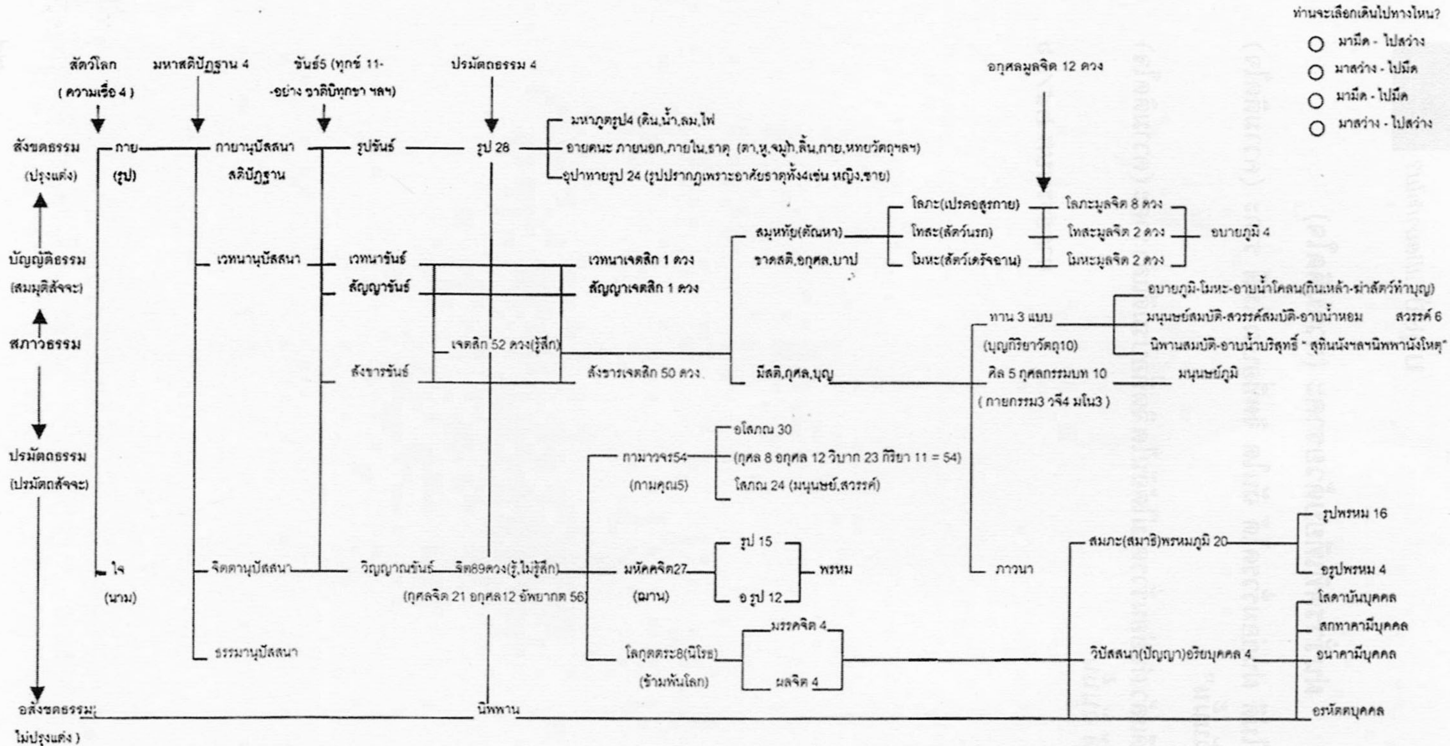
ฝนรั่วรดที่เทียบด้วยราคะ (ความติดใจ)

“เรือนที่มุงไม่ดี ฝนย่อมรั่วรดได้ ฉันใด จิตที่อบรมไม่ดี ราคะ (ความติดใจ) ก็รั่วรดได้ ฉันนั้น”

“เรือนที่มุงดีแล้ว ฝนย่อมรั่วรดไม่ได้ฉันใด จิตที่อบรมดีแล้ว ราคะ (ความติดใจ) ก็รั่วรดไม่ได้ ฉันนั้น”

จากธรรมบท ๒๕/๑๖

แผนภูมิย่อแสดงสภาวธรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

คติธรรม

" แบบอย่างดีกว่าคำสอน" พระโพธิญาณเถร (ผู้นำ 12 สถานะ พ่อแม่-ลูก,ครู-ศิษย์,สามี-ภรรยา,เพื่อน-เพื่อน,นาย-บ่าว,สมณะ- ชาวบ้าน)

สายฝนและเปลวไฟในกระจกหามีผลต่อกระจกไม่ เพราะกระจกไม่ให้อำนาจแก่สายฝนและเปลวไฟ

จงเอาอย่างกระจกที่ไม่เลือกสะท้อนภาพ " รับรู้แต่ไม่ยึดถือครอบครอง" (พัสสีภิกษุ)

ทุกคนถูกตัดสินให้จำคุกและประหารชีวิตมาตั้งแต่เกิด รอแต่ว่าใครจะช้าจะเร็วกว่ากัน (พุทธภาษิต)

จิตที่ส่งออกนอกเป็น สมุทัย ผลของการส่งจิตออกนอกเป็นทุกข์

จิตที่ส่งเข้าในเป็น มรรค ผลของการส่งจิตเข้าในเป็น นิโรธ (นิพาน)-หลวงปู่ดูลย์

มหาสติปัฏฐาน มีสติคือ

1. รู้สภาวธรรม 2. ตามความเป็นจริง 3. เป็นปัจจุบัน (ไม่เพ่งจ้อง , เผลอ)

4. เห็นรูปนาม เกิด – ดับ สืบต่อเรื่อยไปจนกว่าจะละคลาย

5. เจริญโพธิปักขิยธรรม 7 ข้อ 37 ประการ จนกว่าจะเป็นอริยบุคคล

(สติปัฏฐาน 4 , สัมมัปปธาน 4 , อิทธิบาท 4 , อินทรีย์ 5 , พละ 5 , โพชฌงค์ 7 , มรรค 8)

สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

คนดี คืออย่างไร? ทำอย่างไรจึงได้ชื่อว่า เป็นคนดี ?

คนจะดีมิใช่ดีอยู่ที่ทรัพย์ มิใช่นับพงศ์พันธุ์ชันษา
คนจะดีดีที่การงานนานา อีกวิชาศีลธรรมนำให้ดี

พุทธภาษิต "นิมิตตัง สาธุรูปานัง กตัญญูกตเวทิตา
ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี"

คนดีต้องมีและรู้จักหน้าที่ทั้ง ๑๒ สถานะในสังคม (เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม อยู่ลำพังคนเดียวไม่ได้) เพราะหน้าที่คือธรรมะ ธรรมะคือหน้าที่

หน้าที่ ๑๒ สถานะ ได้แก่ สถานะพ่อแม่ - บุตร , สามี - ภรรยา , ครู - ศิษย์ , เพื่อน - เพื่อน , สมณชีพราหมณ์ - ชาวบ้าน , นาย - บ่าว

พระคุณบุพพการี

คุณแม่หนาหนักเพี้ยง พสุธา
คุณมิตรดุจอา กาศกว้าง
คุณพี่พ่วงศิขรา เมรุมาศ
คุณพระอาจารย์อ้าง อาจสู้สาคร

ศิษย์กับอาจารย์

ช่างหม้อตีหม้อใช่ ตีฉาน
ตีแต่งเอางามงาน ชอบใช้
ดุจศิษย์กับอาจารย์ ตีสั่งสอนแฮ
ตีใช่ตีจักให้ สู่ห้องอบาย

มิตรแท้

มีมิตรรองรอบรู้ รักสนิท
ดุจอุทรเดียวชิด ชอบหน้า
ความงำเงื่อนงำบิด ปิดเป่า
ท่านว่ามิตรนี้อ้า เอกล้ำเหลือดี

โคลงโลกนิติ

พระพุทธองค์ตรัสสอนหน้าที่ของคฤหัสถ์ และสมณชีพราหมณ์ไว้สองพันกว่าปีแล้ว ให้มีหน้าที่ซึ่งกันและกัน โปรดอ่านพระไตรปิฎกเรื่องทิศหก

ความย่อแห่งพระไตรปิฎก ภาค ๔ เล่ม ๑๑
ทิศ ๖ คือ บุคคล ๖ ประเภท

อริยสาวกเป็นผู้ปกปิด (ปฏิบัติชอบ) ทิศทั้งหก คือ ควรทราบว่า

๑. ทิศเบื้องหน้า ได้แก่มารดาบิดา

๒. ทิศเบื้องขวา ได้แก่อาจารย์

๓. ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ บุตรภรรยา

๔. ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรอำมาตย์ ("อำมาตย์" เป็นสำนวนบาลี หมายถึง มิตรอย่างเดียว)

๕. ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ทาสกรรมกร

๖. ทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณพราหมณ์ (คำว่า "พราหมณ์" ก็เหมือนกัน เป็นสำนวนแฝดกับคำว่า สมณะ คงหมายเฉพาะสมณะ)

ครั้นแล้วทรงแสดงการปฏิบัติต่อบุคคลทั้งหกประเภท ที่เปรียบเหมือนทิศ ๖ เหล่านี้ ฝ่ายละ ๕ ประการ เป็นการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกันทุกฝ่าย เช่น มารดาบิดากับบุตรธิดา อาจารย์กับศิษย์ สามีกับภริยา มิตรกับมิตร นายจ้างกับลูกจ้าง สมณะกับประชาชน

สิงคาลมาณพก็เลื่อมใสพระธรรมเทศนา แสดงตนเป็นอุบาสกถึงพระรัตนตรัยตลอดชีวิต

(หมายเหตุ พระสูตรนี้ชาวยุโรปเลื่อมใสกันมาก ว่าจะแก้ปัญหาสังคมได้ เพราะเสนอหลักทิศ ๖ อันแสดงว่าบุคคลทุกประเภทในสังคมควรปฏิบัติต่อกันในทางที่ดีงาม ไม่มีการกดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งลงไป อนึ่ง ในที่นี้ไม่ได้แปลงรายละเอียดทั้งหมด เพื่อรวบรัด ผู้ต้องการทราบรายละเอียดโปรดอ่านหนังสือนวโกวาท ซึ่งพิมพ์เผยแพร่หลายแล้วนับจำนวนล้านฉบับ)

มิตรเทียม ๔ ประเภท

ทรงแสดงมิตรเทียม (มิตรปฏิรูปกะ) ๔ ประเภท คือ ๑. มิตรปอกลอก ๒. มิตรดีแต่พูด ๓. มิตรหัวประจบ ๔. มิตรชวนในทางเสียหาย พร้อมทั้งแสดงลักษณะของมิตรเทียมทั้ง ๔ ประเภทนี้ประเภทละ ๔ ประการ

มิตรแท้ ๔ ประเภท

ทรงแสดงมิตรแท้ ๔ ประเภท คือ ๑. มิตรมีอุปการะ ๒. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ๓. มิตรแนะประโยชน์ ๔. มิตรอนุเคราะห์ (อนุกัมปกะ) พร้อมทั้งแสดงลักษณะของมิตรแท้ทั้งสี่ประเภทนั้น ประเภทละ ๔ ประการ

ทุกคนเกิดมาต้องรู้หน้าที่ของตน คนเราเกิดมาทุกคนมีหน้าที่ในสังคมรวม ๑๒ สถานะ ซึ่งมีหน้าที่ต่าง ๆ กันไปตามสถานะนั้น ๆ พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่องทิศหก ดังนี้

สถานะที่ ๑ ถ้าเราเป็น “ลูก” เราควรปฏิบัติต่อพ่อแม่ ดังนี้

(๑) ท่านเลี้ยงเรามา ควรเลี้ยงดูท่านตอบ
(๒) ช่วยทำการงานของท่าน
(๓) ดำรงวงศ์สกุล
(๔) ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท
(๕) เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

สถานะที่ ๒ ถ้าเราเป็น “พ่อแม่” เราควรช่วยเหลือลูก ดังนี้

(๑) ห้ามปรามจากความชั่ว
(๒) แนะนำส่งเสริมให้ตั้งอยู่ในความดี
(๓) ให้ศึกษาศิลปวิทยา
(๔) หาคู่ครองที่สมควรให้
(๕) มอบทรัพย์สมบัติให้ในโอกาสอันควร

สถานะที่ ๓ ถ้าเราเป็น “ลูกศิษย์” เราควรปฏิบัติต่อครูอาจารย์ ดังนี้

(๑) ลุกขึ้นต้อนรับ (ให้เกียรติ)

(๒) เข้าไปหา (เพื่อปรึกษา ซักถาม รับคำแนะนำ บำรุง ฯลฯ)

(๓) ใฝ่ใจเรียน (คือมีใจรักเรียน เรียนด้วยศรัทธา รู้จักฟังให้เกิดปัญญา)

(๔) ปรนนิบัติช่วยบริการ

(๕) เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ (เอาจริงเอาจังถือเป็นกิจสำคัญ)

สถานะที่ ๔ ถ้าเราเป็น “ครูอาจารย์” เราควรช่วยเหลือลูกศิษย์ ดังนี้

(๑) ฝึกฝนแนะนำส่งเสริมให้เป็นคนดี

(๒) สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

(๓) สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง

(๔) ยกย่องให้ปรากฏในหมู่คณะ

(๕) สร้างเครื่องคุ้มกันภัยให้ในทุกสารทิศ

สถานะที่ ๕ ถ้าเราเป็น “สามี” เราควรปฏิบัติตนต่อภรรยา ดังนี้

(๑) ยกย่องให้เกียรติสมกับฐานะที่เป็นภรรยา

(๒) ไม่ดูหมิ่นภรรยา

(๓) ไม่นอกใจภรรยา

(๔) มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้านให้ภรรยา

(๕) หาเครื่องประดับมาให้เป็นของขวัญตามโอกาส

สถานะที่ ๖ ถ้าเราเป็น “ภรรยา” เราควรปฏิบัติต่อสามี ดังนี้

(๑) จัดงานบ้านให้เรียบร้อย

(๒) สงเคราะห์ญาติมิตรของทั้งฝ่ายตนและฝ่ายสามีด้วยดี

(๓) ไม่นอกใจ

(๔) รักษาสมบัติที่หามาได้

(๕) ขยัน ไม่เกียจคร้านในงานทั้งปวง

สถานะที่ ๗ ถ้าเราเป็น "นายจ้าง" เราควรปฏิบัติตนต่อคนงานและคนรับใช้ ดังนี้

(๑) จัดการงานให้ทำตามความเหมาะสมกับกำลังความสามารถ

(๒) ให้ค่าจ้างรางวัลตามสมควรแก่งานและความเป็นอยู่

(๓) จัดสวัสดิการดี มีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ เป็นต้น

(๔) ได้ของกินแปลก ๆ พิเศษมาก็แบ่งปันให้

(๕) ให้มีวันหยุดและพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันควร

สถานะที่ ๘ ถ้าเราเป็น "คนงาน คนรับใช้" เราควรปฏิบัติตนต่อนายจ้าง ดังนี้

(๑) เริ่มทำการงานก่อนนายจ้าง

(๒) เลิกงานทีหลังนาย

(๓) ถือเอาแต่ของที่นายให้

(๔) ทำการงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้น

(๕) นำเกียรติคุณของนายไปเผยแพร่

สถานะที่ ๙ ถ้าเราเป็น "มิตรสหาย" เราควรปฏิบัติต่อมิตรสหาย ดังนี้

(๑) เผื่อแผ่ แบ่งปัน

(๒) พูดจามีน้ำใจ

(๓) ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

(๔) มีตนเสมอกัน คือร่วมสุขร่วมทุกข์กัน

(๕) ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน

สถานะที่ ๑๐ ถ้า "มิตรสหาย" ทำดีต่อเรา เราควรช่วยเหลือมิตรสหาย ดังนี้

(๑) เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกันเพื่อน

(๒) เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์ของเพื่อน

(๓) ในคราวมีภัยเป็นที่พึ่งของเพื่อนได้
(๔) ไม่ละทิ้งเพื่อนในยามทุกข์ยาก
(๕) นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของเพื่อน

สถานะที่ ๑๑ ถ้าเราเป็น "ชาวบ้าน" เราควรปฏิบัติตนต่อนักบวช ดังนี้

(๑) จะทำสิ่งใดก็ทำด้วยเมตตาจิต คือ คิดให้มีความสุข
(๒) จะพูดสิ่งใดก็พูดด้วยเมตตา
(๓) จะคิดสิ่งใดก็คิดด้วยเมตตา
(๔) ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
(๕) อุปถัมภ์บำรุงด้วยปัจจัย ๔

สถานะที่ ๑๒ ถ้าเราเป็น "นักบวช" เราควรช่วยเหลือชาวบ้าน ดังนี้

(๑) ห้ามปรามจากความชั่ว
(๒) ให้ตั้งอยู่ในความดี
(๓) อนุเคราะห์ช่วยเหลือด้วยความปรารถนาดี(ตามสมณะสารูป)
(๔) ให้ได้ฟังธรรมที่ยังไม่เคยฟัง
(๕) อธิบายทำให้สิ่งที่ได้ฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
(๖) บอกทางสวรรค์ให้(คือบอกทางชีวิตที่มีความสุขความเจริญ)

"นิมิตตัง สาธุรูปานัง กตัญญู กตเวทิตา ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี"

ดังนั้น คนดีจึงต้องมีความกตัญญู รู้คุณผู้ที่ได้กระทำคุณก่อนแล้วตอบแทนไปตามสถานะหน้าที่นั้น ๆ ของตน

ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี คนดีต้องมีความกตัญญูรู้คุณบุคคลที่เคยทำคุณไว้แล้วตอบแทนคุณท่าน ได้แก่ บุพพการี คือบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณและผู้มีคุณ คนดีต้องรู้คุณแผ่นดินเกิด ประเทศชาติ พระราชามหากษัตริย์ ดังที่เรียกว่า "ราชพลี" และต้องรู้จักคุณของเทวดาด้วยที่เรียกว่า "เทวตาพลี" เพราะมีคำสวดมนต์บท "ภะวะตุสัพ" ว่า

ภะวะตุสัพ พะมังคะลัง รักขันตุสัพพะเทวะตา

สัพพะพุทธานุภาเวนะ สัพพะธัมมานุภาเวนะ สัพพะสังฆานุภาเวนะ

สะทา โสตถี ภะวันตุเมฯ

ขอสรรพมงคลจงบังเกิดมีแก่ท่าน	ขอเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง	ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง	ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่าน ทุกเมื่อเทอญฯ

คนดีเมื่อมีทรัพย์สมบัติและบริวารแล้ว ควรปฏิบัติธรรมเรียกว่า **ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์** คือ ธรรมอันเป็นเหตุให้ได้ประโยชน์ในปัจจุบัน คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบกิจหน้าที่การงานหรือการศึกษาเล่าเรียน (ขยันหา)

๒. อารักขสัมปทา รู้จักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ หรือรักษาความดีให้คงอยู่ (รักษาดี)

๓. กัลยาณมิตตา คบแต่คนดีเป็นมิตร (มีกัลยาณมิตร)

๔. สมะชีวิตา ใช้จ่ายเลี้ยงชีพให้เหมาะสมแก่ฐานะ ไม่ฟุ่มเฟือย หรือสุรุ่ยสุร่าย หากบุคคลใดตั้งอยู่ในคุณธรรมเหล่านี้ จะเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติและบริวารสมบัติ (เลี้ยงชีวิตตามควร)

หลักทางศาสนาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเลี้ยงชีพ เป็น "สมะชีวิตา" นั้นให้แบ่งทรัพย์ที่หามาได้เป็น ๕ ส่วน ดังนี้

"ทิ้งเหว - ใส่ปากงู - ให้เขากู้ - ฝังดินไว้ - ใช้หนี้เก่า"

๑. ใช้หนี้เก่า ๑ ส่วน ให้บำรุงเลี้ยงดูบุพพการี บิดามารดา ญาติพี่น้องและมิตรสหาย

๒. ทิ้งลงเหว ๑ ส่วน สำหรับใช้จ่ายบริโภค

๓. ใส่ปากงู ๑ ส่วน ให้ภรรยาเก็บไว้ยามขาดแคลนและป่วยไข้ได้รักษา

๔. ให้เขากู้ ๑ ส่วน ให้เลี้ยงดูบุตรธิดาศึกษาเล่าเรียน

๕. ฝังดินไว้ ๑ ส่วน ให้ทำบุญให้ทานฝากไว้ในพระพุทธศาสนา ทำลายมัจฉริยะตระหนี่

พ่อแก่ - แม่เฒ่า

พ่อแม่ก็แก่เฒ่า　　จำจากเจ้าไม่อยู่นาน
จะพบจะพ้องพาน　　เพียงเสี้ยววารของคืนวัน
ใจจริงไม่อยากจาก　　เพราะยังอยากเห็นลูกหลาน
แต่ชีพมิทนทาน　　ย่อมร้าวรานสลายไป
ขอเถิดถ้าสงสาร　　อย่ากล่าวขานให้ช้ำใจ
คนแก่ชะแรวัย　　คิดเผลอไผลเป็นแน่นอน
ไม่รักก็ไม่ว่า　　เพียงเมตตาช่วยอาทร
ให้กินและให้นอน　　คลายทุกข์ผ่อนพอสุขใจ
เมื่อยามเจ้าโกรธขึ้ง　　ให้นึกถึงเมื่อเยาว์วัย
ร้องไห้ยามป่วยไข้　　ได้ใครเล่าเฝ้าปลอบโยน
เฝ้าเลี้ยงจนโตใหญ่　　แม้เหนื่อยกายก็ยอมทน
หวังเพียงจะได้ยล　　เติบโตจนสง่างาม
ขอโทษถ้าทำผิด　　ขอให้คิดทุกทุกยาม
ใจแท้มีแต่ความ　　หวังติดตามช่วยอวยชัย
ต้นไม้ที่ใกล้ฝั่ง　　มีหรือหวังอยู่นานได้
วันหนึ่งคงล้มไป　　ทิ้งฝั่งไว้ให้วังเวง

วันผู้ให้กำเนิด

งานวันเกิด ยิ่งใหญ่ ใครคนนั้น ฉลองกัน ในกลุ่ม ผู้ลุ่มหลง
หลงลาภยศ สรรเสริญ เพลินทะนง วันเกิดส่ง ชีพสั้น เร่งวันตาย
ณ มุมหนึ่ง ซึ่งเหงา น่าเศร้าแท้ หญิงแก่แก่นั่งหงอย และคอยหาย
โอ้วันนี้ ในวันนั้น อันตราย แม่คลอดสายโลหิต แทบปลิดชนม์
วันเกิดลูก เกือบคล้าย วันตายแม่ เจ็บท้องแท้ เท่าไร ก็ไม่บ่น
กว่าอุ้มท้อง กว่าคลอด รอดเป็นคน เติบโตจน บัดนี้ นี่เพราะใคร
แม่เจ็บเจียน ขาดใจ ในวันนั้น กลับเป็นวัน ลูกฉลอง กันผ่องใส
ได้ชีวิต แล้วก็เหลิง ระเริงใจ ลืมผู้ให้ ชีวิต อนิจจา
ไฉนเรา เรียกกันว่า "วันเกิด" "วันผู้ให้กำเนิด" จะถูกกว่า
คำอวยพร ที่เขียน ควรเปลี่ยนมา "ให้มารดา คุณเป็นสุข" จึงถูกแท้
เลิกจัดงาน วันเกิด กันเถิดนะ ควรแต่จะ คุกเข่า กราบเท้าแม่
รำลึกถึง พระคุณ อบอุ่นแด อย่ามัวแต่ จัดงาน ประจานตัว

ค่าน้ำนม

อันพระคุณชนนีนี้ใหญ่หลวง แม่เฝ้าห่วงลูกยามาแต่หลัง
ลูกเจริญเติบใหญ่มีพลัง เพราะแม่หลั่งน้ำนมให้ดื่มกิน
หยาดน้ำนมแม่นี้มีค่านัก ลูก ยากจักทดแทนให้หมดสิ้น
พระคุณแม่ใหญ่กว่าฟ้าและดิน มิรู้สิ้นสุดทางจะอ้างคุณ
น้ำใจแม่ล้ำเลิศประเสริฐพร้อม แม่ถนอมโอบเอื้อช่วยเกื้อหนุน
เฝ้ากล่อมเกลี้ยงเลี้ยงลูกด้วยการุณย์ แม่เจือจุนแผ่เผื่อเอื้ออารี
โอ้พระคุณเหนือเกล้าของลูกเอ๋ย ลูกไม่เคยลืมบุญคุณแม่นี้
สุดร่ำซึ้งถึงค่าความปรานี ที่แม่มีต่อลูกจิตผูกพัน
ลูกจะแทนคุณได้อย่างไรหนอ เพื่อให้พอเพียงบุญคุณแม่นั้น
ลูกบวชเรียนเพียรพากมากอนันต์ แต่ดูมันเล็กน้อย ด้อยเกินไป
อันน้ำนมแม่นี้มีค่าล้น ลูกสุดค้นสรรหาคำปราศรัย
หาค่าอื่นหมื่นแสนในแดนใด จะยิ่งใหญ่เกินกว่า "**ค่าน้ำนม**"

นกน้อยทำรังแต่พอตัว

นกน้อยขนน้อยแต่ พอตัว
รังแต่งจุเมียผัว อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหัว ไพเพศ
ทำแต่พอตัวไซร้ อย่าให้คนหยัน

พึงไม่เพียรหาทรัพย์ใน ๔ อย่าง

อย่าเรียนเพียรคิดค้น ขุดทอง
อย่าตริตรึกนึกปอง บ่อนเหล้น
อย่าเรียนเวทย์มนต์ลอง สาวสวาท
แปรธาตุหนึ่งพึงเว้น สี่นี้เบียนตน

สามสิ่งนี้ถึงมีก็เหมือนไม่มี

มีเงินให้ท่านกู้ ไปนา
ศิลปศาสตร์ฤๅศึกษา เล่าไว้
มีเมียอยู่เคหา ไกลย่าน
สามลักษณะนี้ใกล้ แกล่แม้นไป่มี

ทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ

สินใดบ่ชอบได้ มาเรือน
อยู่แต่เจ็ดเดือนเตือน ค่ำเช้า
ครั้นนานย่อมเลือนเบือน ปนอยู่
มักชักของเก่าเหย้า มอดม้วยหมดโครง

โคลงโลกนิติ

แม้จะได้ยึดครองอยู่ถึงเจ็ดเดือนก็ต้องระมัดระวังให้ดี เพราะผ่านไปย่อมปะปนกับสมบัติเก่าแล้วจะพลอยดึงทั้งของเก่าและของใหม่ไปใช้จนร่อยหรอหมดได้ในที่สุด

คิดผิด...ทำผิด

ผมผิดคิดสิบห้า วันวาร
ทำไร่ผิดเทศกาล ขวบเข้า
เลี้ยงเมียผิดรำคาญ คิดหย่า
ทำผิดไว้คิดเศร้า ตราบเท้าวันตาย

โคลงโลกนิติ

การกิน - การนอนของมนุษย์

พระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องการกิน – การนอนของพระภิกษุไว้ใน ข้อความน่ารู้จากพระไตรปิฎกภาค ๓ ในเรื่องอานิสงส์ของข้าวยาคู และการเคี้ยวไม้สีฟัน (แปรงฟัน) ตลอดจนการนอนอย่างมีสติไว้ ดังนี้

อานิสงส์ของข้าวยาคู ๕ ประการ

๑. บรรเทาความหิว ๒. บรรเทาความกระหาย

๓. ลมเดินสะดวก ๔. ชำระลำไส้

๕. ทำอาหารที่ยังไม่ย่อยที่เหลือให้สุก

ปัจจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๒๗๘

อานิสงส์ของการเคี้ยวไม้สีฟัน ๕ ประการ

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! อานิสงส์ในการเคี้ยวไม้สีฟัน ๕ ประการ เหล่านี้ คือ :–

๑. สายตาดี ๒. ปากไม่มีกลิ่นเหม็น

๓. ประสาทรับรสหมดจด ๔. ดีและเสมหะไม่รัดรึง

๕. รับประทานอาหารมีรส

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! อานิสงส์ในการเคี้ยวไม้สีฟัน ๕ ประการ เหล่านี้แล"

ปัจจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๒๗๘

อานิสงส์ของผู้หลับโดยมีสติสัมปชัญญะ

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! อานิสงส์ ๕ ประการเหล่านี้ของผู้ตั้งสติ มีสัมปชัญญะก้าวลงสู่ความหลับ คือ :–

๑. หลับเป็นสุข ๒. ตื่นเป็นสุข

๓. ไม่ฝันร้าย ๔. เทวดารักษา ๕. น้ำอสุจิไม่เคลื่อน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! อานิสงส์ของผู้ตั้งสติ มีสัมปชัญญะ ก้าวลงสู่ความหลับ ๕ ประการเหล่านี้แล”

ปัจจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๒๗๙

อนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องการกิน ผู้เขียนได้อ่านบทความของแพทย์ถึงเรื่อง**สุขบัญญัติเกี่ยวกับการกิน ๑๐ ประการ ดังนี้**

๑. รสไม่จัด ๒. ไม่ร้อนจัด ๓. ไม่เย็นจัด
๔. ไม่เหนื่อยกาย ๕. ไม่เครียด (ใจ) ๖. จิตร่าเริง
๗. ไม่ดื่มน้ำก่อน ๘. กินครึ่งท้อง
๙. กินเนื้อน้อย ๑๐. พักผ่อนหลังอาหาร

การค้าขาย ๕ อย่าง ที่อุบาสกไม่ควรทำ

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! การค้าขาย ๕ อย่างเหล่านี้ อันอุบาสกไม่ควรทำ คือ :-

๑. การค้าขายศัตรา (สัตถวณิชชา)
๒. การค้าขายสิ่งมีชีวิต (สัตตวณิชชา)
๓. การค้าขายเนื้อสัตว์ (มังสวณิชชา)
๔. การค้าขายน้ำเมา (มัชชวณิชชา)
๕. การค้าขายยาพิษ (วิสวณิชชา)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! การค้า ๕ อย่างเหล่านี้แล อันอุบาสกไม่ควรทำ”

ปัจจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๒๓๒

อกุศลราศี (กองแห่งอกุศล)

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เมื่อกล่าวว่า อกุศลราศี (กองแห่งอกุศล) เมื่อกล่าวให้ชอบก็ควรกล่าวถึงนิวรณ์ ๕ อย่าง นิวรณ์ ๕ อย่าง ล้วนเป็นอกุศลราศี คือ :-

๑. กามฉันทะ (ความพอใจในกาม)

๒. พยาบาท ความคิดปองร้าย

๓. ถีนะมิทธะ ความหดหู่ง่วงงุน

๔. อุทธัจจะกุกกุจจะ ความฟุ้งสร้านรำคาญใจ

๕. วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัย

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! เมื่อกล่าวว่าอกุศลราศี (กองแห่งอกุศล) เมื่อกล่าวให้ชอบก็ควรกล่าวถึงนิวรณ์ ๕ อย่าง นิวรณ์ ๕ อย่าง ล้วนเป็นอกุศลราศี”

ปัจจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๗๔

คนที่เกิดมาเพื่อประโยชน์ความสุขแก่คนมาก

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! คนดี เมื่อเกิดมาในสกุลย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก คือ :-

๑. แก่มารดา บิดา

๒. แก่บุตร ภรรยา

๓. แก่ทาส กรรมกร และชาวเมือง

๔. แก่มิตร และอำมาตย์

๕. แก่สมณและพราหมณ์

“เสมือนหนึ่งเมฆฝนใหญ่ เมื่อทำให้ข้าวกล้าสมบูรณ์ก็ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก”

ปัจจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๕๐

สิ่งที่ขอร้องหรือปรารถนาให้เป็นไปอย่างใจไม่ได้

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ฐานะ ๕ อย่างเหล่านี้ อันสมณะ หรือพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกไม่พึงได้ คือ :-

๑. ขอสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดา อย่าได้แก่เลย

๒. ขอสิ่งที่มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา อย่าได้เจ็บไข้เลย

๓. ขอสิ่งที่มีความตายเป็นธรรมดา อย่างได้ตายเลย

๔. ขอสิ่งที่มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา อย่าได้สิ้นไปเลย

๕. ขอสิ่งที่มีความพินาศไปเป็นธรรมดา อย่าได้พินาศไปเลย

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! บุถุชนผู้มิได้สดับ เมื่อสิ่งที่มีความแก่, ความเจ็บ, ความตาย, ความสิ้นไป, ความพินาศไปเป็นธรรมดา แก่, เจ็บไข้, ตาย, สิ้นไป, พินาศไปแล้ว ย่อมไม่พิจารณาอย่างนี้ว่ามิใช่เราคนเดียวที่มีสิ่งซึ่งมีความแก่, ความเจ็บไข้, ความตาย, ความสิ้นไป, ความพินาศไปเป็นธรรมดาอันได้แก่, เจ็บไข้, ตาย, สิ้นไป, พินาศไป แท้จริงสัตว์ทั้งหลายที่มีการมาการไป การตาย การเกิดทั้งหมด ก็มีสิ่งซึ่งมีความแก่ ความเจ็บไข้ ความตายความสิ้นไป ความพินาศไปเป็นธรรมดา แก่แล้ว ฯลฯ พินาศไปแล้ว ฯลฯ เราจะพึงเศร้าโศก ลำบากใจ บ่นเพ้อ ตีอก คร่ำครวญ หลงใหล แม้อาหารของเราก็จะไม่ทำความพอใจให้ (รับประทานข้าวไม่ลง) แม้ความเป็นผู้มีผิวพรรณทรามก็จะก้าวลงในกาย แม้การงานก็จะไม่ดำเนินไป แม้ศัตรูก็จะดีใจ แม้มิตรก็จะเสียใจ, เมื่อสิ่งซึ่งมีความแก่ ฯลฯ ความพินาศไปเป็นธรรมดา แก่แล้ว ฯลฯ พินาศไปแล้ว เขาก็จะเศร้าโศก ลำบากใจ บ่นเพ้อ ตีอก คร่ำครวญ หลงใหล บุถุชนผู้มิได้สดับนี้ เรากล่าวว่า ถูกลูกศร คือความโศกอันมีพิษแทงเอาแล้ว ย่อมทำตัวเองให้เดือดร้อน.

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ส่วนอริยสาวก ผู้ได้สดับแล้ว เมื่อสิ่งที่มีความแก่ ฯลฯ ความพินาศไปเป็นธรรมดา แก่แล้ว ฯลฯ พินาศไปแล้ว ย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า 'มิใช่เราคนเดียวที่มีสิ่งซึ่งมีความแก่ ฯลฯ ความพินาศไปเป็นธรรมดา อันแก่แล้ว ฯลฯ พินาศไปแล้ว แท้จริงสัตว์ทั้งหลายที่มีการมา การไปการตาย การเกิดทั้งหมด ก็มีสิ่งซึ่งมีความแก่ ฯลฯ ความพินาศไปเป็นธรรมดาอันแก่ ฯลฯ พินาศไปเช่นเดียวกัน ก็ถ้าเมื่อสิ่งซึ่งมีความแก่ ฯลฯ ความพินาศไปเป็นธรรมดา แก่แล้ว ฯลฯ พินาศไปแล้ว เราจะพึงเศร้าโศก ลำบากใจ บ่นเพ้อ ตีอก คร่ำครวญ หลงใหล แม้อาหารของเราก็จะไม่ทำความพอใจให้ (รับประทานข้าวไม่ลง) แม้ความเป็นผู้มีผิวพรรณทรามก็จะก้าวลงในกาย แม้การ

งานก็จะไม่ดำเนินไป แม้ศัตรูก็จะดีใจ แม้มิตรก็จะเสียใจ, เมื่อสิ่งซึ่งมีความแก่ ฯลฯ ความพินาศไปเป็นธรรมดา แก่แล้ว ฯลฯ พินาศไปแล้ว เขาก็จะไม่เศร้าโศก ไม่ลำบากใจ ไม่บ่นเพ้อ ไม่ตีอก ไม่คร่ำครวญ ไม่หลงใหล อริยสาวกผู้ได้สดับแล้วนี้ เรากล่าวว่า ถอนเสียได้ซึ่งลูกศรคือความโศกอันมีพิษที่บุถุชนผู้มิได้สดับถูกแทงแล้ว ทำตนเองให้เดือดร้อน ส่วนอริยสาวกเป็นผู้ไม่เศร้าโศก เป็นผู้ปราศจากลูกศร ย่อมทำตัวเองให้สงบระงับ.

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! ฐานะ ๕ อย่างเหล่านี้แล อันสมณะ หรือพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกไม่พึงได้"

ปัจจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๕๙

ทานมัย

พุทธศาสนิกชนสนใจทำบุญ เข้าใจเรื่องการทำบุญมากน้อยแค่ไหน?

คำว่า "บุญ" หมายถึง ธรรมชาติอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นที่ใจ ธรรมชาติที่ชำระจิตใจให้สะอาดให้ผ่องใส มีผลได้แก่ความสุขที่เกิดทางใจ

บุญเกิดได้หลายทาง บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ดังนี้

๑. **ทานมัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน ได้แก่ วัตถุสิ่งของให้ธรรมะเป็นทาน เรียกธรรมทาน, ให้อภัย เรียกอภัยทาน

๒. **ศีลมัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อห้ามตามที่ทรงบัญญัติในพระปาฏิโมกข์เพื่อกำจัดกิเลส

๓. **ภาวนามัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา ได้แก่ การปฏิบัติใจเพื่อกำจัดกิเลส แบ่งเป็น สมถะภาวนา และวิปัสสนาภาวนา

๔. **ไวยาวัจจมัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการช่วยเหลือกิจการสงฆ์และภาระพระศาสนา

๕. **อปจายนะมัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการมีกิริยาอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ผู้มีพระคุณและคนทั่วไป

๖. **ปัตติทานมัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการอุทิศส่วนบุญให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว

๗. **ปัตตานุโมทนามัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการแสดงอนุโมทนาในส่วนบุญร่วมกับผู้อื่น

๘. **ธัมมเทศนามัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม ได้แก่ การอธิบายบรรยายธรรมะให้แก่ผู้ร่วมโลกที่ร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตาย

๙. **ธัมมัสสวนามัย** คือ บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม ได้แก่ การฟังธรรมและนำข้อธรรมมาประพฤติปฏิบัติให้พ้นทุกข์

๑๐.ทิฏฐุชุกัมม์ คือ การทำความเห็นให้ตรงเป็นสัมมาทิฏฐิเชื่อ

ในธรรมและการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

บุญย่อลงเป็นได้ ๓ ทางด้วยกัน คือ

๑. ทานมัย คือ บุญที่เกิดจากการให้ทาน

๒. ศีลมัย คือ บุญที่เกิดจากการรักษาศีล

๓. ภาวนามัย คือ บุญที่เกิดจากการเจริญภาวนา

ให้ทานอย่างไรจึงจะได้ผลมาก?

ทานที่ดีจะให้ได้ผลมาก ต้องประกอบด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. วัตถุทานดี

๒. ผู้ให้มีเจตนาดี จิตใจเลื่อมใสแช่มชื่นเบิกบานทั้ง ๓ กาล คือ ก่อนให้ ขณะให้และเมื่อให้แล้ว

๓. บุคคลดี หมายถึง ผู้ให้และผู้รับทานเป็นผู้ทรงศีลธรรม เปรียบเสมือนผู้ปลูกข้าวบนเนื้อนาบุญที่ดี "อนุตตะรังปุญญักเขตตังโลกัสสะ พระอริยสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญของโลก"

นักปราชญ์ได้เปรียบเทียบการให้ทานด้วยการอาบน้ำ ๓ แบบ คือ

๑. เปรียบด้วยการเอาน้ำโคลนมาอาบตัว ได้แก่ ผู้ที่ปรารภทำบุญอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น บวชลูกบวชหลาน หรือทำบุญกุศลต่างๆ แล้วฆ่าสัตว์เอามาทำบุญ เลี้ยงเหล้าสุราสนุกสนาน ยิ่งทำยิ่งบาปเหมือนเอาน้ำโคลนมาอาบ ฉะนั้น ตายแล้วไปตกนรก

๒. เปรียบด้วยเอาน้ำหอมมาอาบตัว ได้แก่ ผู้ที่ทำทานยังปรารถนาเกิดเป็นมนุษย์รูปสวย รวยทรัพย์ หรือเกิดบนสวรรค์ เสวยทิพยสมบัติ และวัตถุทานนั้นดีได้มาโดยสุจริตไม่เบียดเบียนชีวิตผู้อื่น ได้บุญดีแต่ยังไม่ดีแท้ เหมือนเอาน้ำหอมมาอาบตัวฉะนั้น ตายแล้วไปเกิดเป็นมนุษย์มีทรัพย์สมบัติมาก หรือไปเกิดบนสวรรค์

๓. เปรียบด้วยเอาน้ำบริสุทธิ์มาอาบตัว ได้แก่ ผู้ที่ทำทานด้วยสติปัญญา คือ วัตถุทานนั้น ได้มาโดยสุจริต ผู้ทำทานตั้งเจตนาว่า "สุทินนัง วะตะเมทานัง อาสะวักขะยาวะหัง นิพพานังโหตุ ขอผลทานนี้จงเป็นปัจจัยแก่ความสิ้นไปแห่งอาสวะกิเลส คือ พระนิพพานเทอญ" ปรารถนาความดับทุกข์อย่างนี้ เปรียบด้วยเอาน้ำบริสุทธิ์มาอาบร่างกายก็สะอาด ผู้มีปัญญาจึงสมควรทำประเภทที่ ๓ นี้ ตายแล้ว มีหวังบรรลุนิพพานเป็นเบื้องหน้าในอนาคตกาล

นิทานชาดกเรื่องนางปัญจปาปา

(หญิงผู้มีความอันลามก ๕ แห่ง) หญิงที่มีความขี้เหร่ ๕ แห่ง คือ มือเก เท้าเก ตาเข จมูกแฟบ ปากเบี้ยว สาเหตุที่นางปัญจปาปามีความขี้เหร่ถึง ๕ แห่ง พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงบุพพกรรม คือ กรรมแต่ปางก่อนของนางไว้ว่า

ในสมัยอดีตกาลในชาติที่ล่วงมาแล้ว นางปัญจปาปาเกิดเป็นลูกสาวนายช่างหม้อ มีอาชีพปั้นหม้อขาย วันหนึ่งพระปัจเจกพุทธเจ้าไปขอบิณฑบาตดินเหนียวเพื่อเอาไปฉาบทาที่อยู่ของท่าน นายช่างหม้อไม่อยู่ อยู่แต่ลูกสาว ลูกสาวไม่ศรัทธาเลื่อมใสไม่อยากจะให้ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ยืนรออยู่อย่างนั้น เพราะคิดสงสาร ควรจะช่วยอนุเคราะห์ลูกสาวนายช่างหม้อให้รู้จักบำเพ็ญทานเสียบ้าง เมื่อเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้ายืนรอก็นึกรำคาญ แล้วก็มาคิดว่าเราเอาดินเหนียวให้ไปเสียก็จะหมดเรื่องไปให้พ้นๆ เสียที นางก็จับดินเหนียวได้ก้อนหนึ่งแล้วโยนดินเหนียวใส่ลงไปในบาตร พลางบอกว่า "เอ้าเอาไปไปให้พ้น ๆ" ผลกรรมที่นางทำบุญด้วยความโกรธจับดินเหนียวโยนใส่บาตรจึงเป็นเหตุให้มือเก นางเดินลงส้นเท้าด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้เท้าเก นางพูดกับพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้ปากเบี้ยว นางมองค้อนให้ด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้ตาเข ทำจมูกฟิตๆ ด้วยความโกรธ เป็นเหตุให้จมูกแฟบ อานิสงส์แห่งความโกรธ และโกรธพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระอรหันต์ นางจึงมีความชั่วช้าถึง ๕ อย่าง

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงไว้ว่า การให้ทาน

นั้นหากให้ด้วยตนเองก็จะเป็นเหตุให้ได้ทรัพย์สมบัติ ถ้าชักชวนบุคคลให้ให้ทานก็จะเป็นเหตุให้ได้บริวารสมบัติด้วย บุคคลใดให้ทานด้วยตนเองแต่ไม่ชักชวนบุคคลอื่นให้ให้ทาน เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้าจะมีแต่ทรัพย์สมบัติไม่มีบริวารสมบัติ

บุคคลใดชักชวนบุคคลอื่นให้ทาน แต่ตนเองไม่ให้ทาน บุคคลนั้นเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้าจะมีแต่บริวารสมบัติ แต่ไม่มีทรัพย์สมบัติ

บุคคลใดชักชวนบุคคลอื่นให้ให้ทานด้วยและให้ทานด้วยตนเองด้วยบุคคลผู้นั้นเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้าจะมีทั้งทรัพย์สมบัติและบริวารสมบัติ

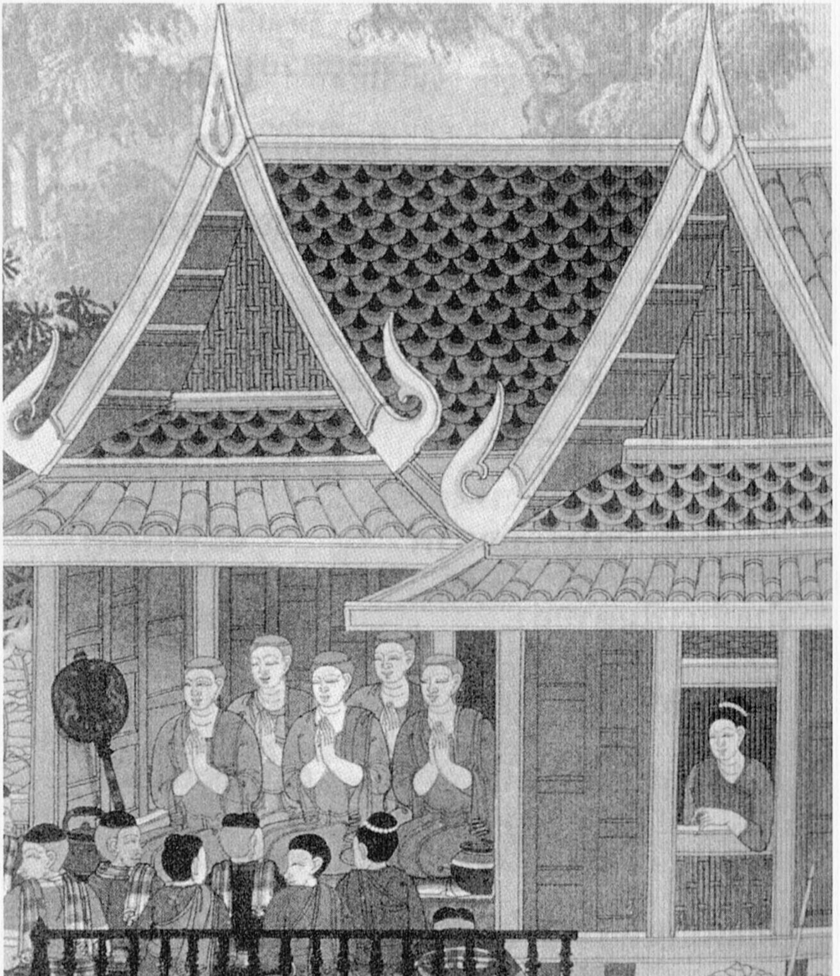
ส่วนบุคคลใดให้ทานด้วยตนเองก็ไม่ให้ ชักชวนบุคคลอื่นให้ให้ทานก็ไม่ชักชวน บุคคลผู้นั้นไปเกิดเป็นมนุษย์ในชาติหน้า จะเป็นคนอนาถาหาที่พึ่งมิได้ จะเป็นคนยากไร้แสนเข็ญเพราะเหตุที่ว่าไม่เคยทำทานมาก่อน

คนมีมักเหี่ยวแห้ง หวงแหน
กินอยู่สู้ขาดแคลน พร่องท้อง
คนกากยากไร้แกน โกยกอบ กินแฮ
เป็นวิบัติขัดข้อง คิดแล้วหลากเหลือ

โคลงโลกนิติ

“อย่าลืมเติม-อย่าอยู่อย่างกินบุญเก่า”

เงินเก่ามีอยู่อย่างมาก หากใช้บ่อย
เงินก็น้อยลงได้ใช้หมดสิ้น
บุญเก่ามีอยู่มากมายใช้อยู่กิน
บุญก็สิ้นหมดลงได้หากไม่เติม

ศีลมัย

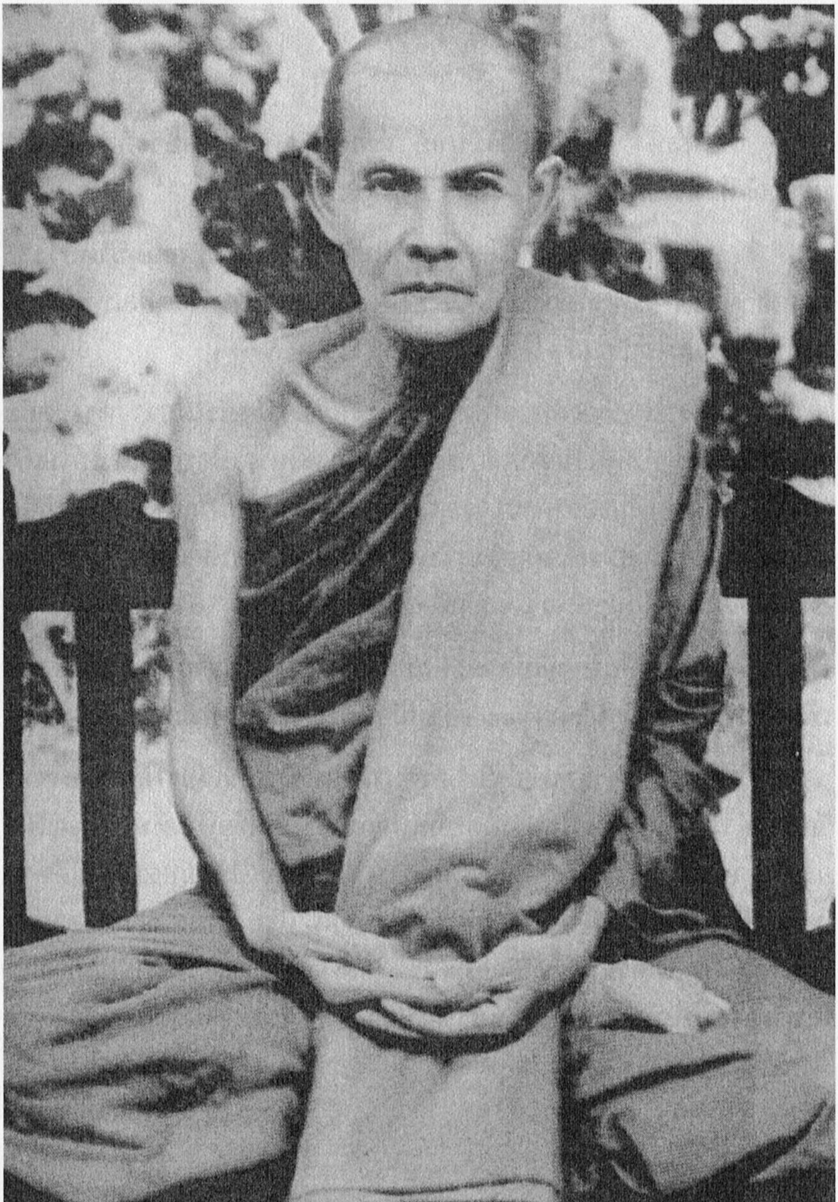
ศีลห้า เป็นศีลของมนุษย์ ผู้ที่เกิดมาเป็นมนุษย์จะต้องมีศีลห้าบริบูรณ์ ศีลห้าจึงเป็นศีลของมนุษย์

มีคำถามถามว่า **"มีใครรักษาศีลห้าได้ครบถ้วนตลอดชีวิตบ้าง?"** โปรดยกมือขึ้น จะเห็นได้ว่าไม่มีคนยกมือ นี่ก็แสดงว่าลำพังแต่ศีลเพียงห้าข้อก็รักษากันไว้ไม่ได้เสียแล้ว !

พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า **"ให้รักษาใจตัวเดียว"** ดังในสมัยพุทธกาล ภิกษุรูปหนึ่งในจำนวน ๕๐๐ รูปผู้บวชใหม่ เมื่อบวชแล้วได้ไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเพื่อขอลาสิกขา โดยกล่าวว่า ศีลของภิกษุมากเหลือเกิน ปฏิบัติไม่ไหว จึงขอลาสิกขา พระพุทธองค์จึงให้ภิกษุรูปนั้นรักษาศีลเพียงข้อเดียว คือให้รักษาใจ พระภิกษุรูปนั้นจึงรับถือศีลข้อเดียวจนได้สำเร็จอริยบุคคล

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ตอบคำถามที่ว่า "ทราบว่าท่านรักษาศีลเพียงข้อเดียว มิได้รักษาทั้ง ๒๒๗ ข้อ เหมือนพระทั้งหลายที่รักษากันใช่ไหม?"

หลวงปู่ฯ ตอบว่า "ใช่ อาตมารักษาเพียงอันเดียว คือใจ อาตมารักษาใจ ไม่ให้คิดพูดทำในทางผิด อันเป็นการล่วงเกินข้อห้ามที่ทรงบัญญัติไว้จะเป็น ๒๒๗ ข้อ หรือมากกว่านั้นก็ตาม บรรดาที่เป็นข้อทรงบัญญัติห้ามอาตมาก็ใจเย็นว่าตนมิได้ทำผิดต่อพุทธบัญญัติ ส่วนท่านผู้ใดจะว่าอาตมารักษาศีล ๒๒๗ หรือไม่นั้น สุดแต่ผู้นั้นจะคิด จะพูดเอาตามความคิดของตน เฉพาะอาตมาได้รักษาใจอันเป็นประธานของกาย วาจา อย่างเข้มงวดกวดขันมาตลอด นับแต่เริ่มอุปสมบท ฯลฯ"

กลิ่นศีลหอมทวนลม

หอมกลิ่นดอกไม้ที่ นับถือ
หอมแต่ตามลมลือ กลับย้อน
หอมแห่งกลิ่นกล่าวคือ ศีลสัตย์ นี้นา
หอมสุดหอมสะท้อน ทั่วใกล้ไกลถึง

โคลงโลกนิติ

ทำอย่างไรจึงจะรักษาศีล ๕ ตลอดชีวิตได้ ?

การรักษาศีล คือ การมีเจตนางดเว้นจากการทำความชั่ว ดังคำพุทธพจน์รับรองว่า "เจตนาหัง ภิกขะเว สีลัง วะทามิ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่าเจตนาเป็นเครื่องงดเว้นนั่นแหละคือ ศีล"

การงดเว้นมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. สมาทานวิรัติ คือ การงดเว้นด้วยการสมาทาน เช่น สมาทานศีลกับพระ

๒. สัมปัตตวิรัติ คือ การงดเว้นเมื่อมีเหตุบังเกิดขึ้นเฉพาะหน้า แม้ไม่สมาทาน แต่เมื่อมีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งที่จะผิดศีลและตั้งใจงดเว้นขึ้นในขณะนั้น ถือว่าเป็นศีลเพราะตั้งใจงดเว้นเอาเอง

๓. สมุจเฉทวิรัติ คือ การงดเว้นโดยเด็ดขาด นั่นคือศีลของพระอริยะบุคคลซึ่งเป็นโลกุตตระศีล เป็นศีลขั้นสูง เช่น พระโสดาบันรักษาสิกขาบท ๕ หรือศีล ๕ นี้ได้ตลอดชีวิต เป็นศีลที่รักษาได้โดยอัตโนมัติคืองดเว้นโดยเด็ดขาด โดยไม่ต้องสมาทานและไม่ต้องตั้งเจตนา

ศีลนี้ หากใครรักษาดีแล้ว ย่อมอำนวยประโยชน์แก่ผู้นั้นมากมาย เป็นประโยชน์ในชาตินี้ คือ มีความเย็นใจไม่เดือดร้อนเพราะเป็นผู้มีศีล ประโยชน์ในชาติหน้าพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงสรุปผลของศีลไว้ ๓ ประการว่า

"สีเลนะสุคะติง ยันติ บุคคลจะไปสู่สุคติได้ก็เพราะศีล
สีเลนะโภคะ สัมปะทา บุคคลจะมีโภคะได้ก็เพราะศีล
สีเลนะ นิพพุติง ยันติ บุคคลจะบรรลุพระนิพพานได้ก็เพราะศีล"

อริยทรัพย์ ๗ ประการสำคัญที่สุด ชาวพุทธควรมีไว้ประดับใจเป็น **"ทรัพย์ภายใน"** ได้แก่

๑. ทรัพย์คือศรัทธา ความเชื่อที่มีเหตุผล
๒. ทรัพย์คือศีล การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย
๓. ทรัพย์คือหิริ การละอายใจต่อการทำความชั่ว
๔. ทรัพย์คือโอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อความชั่ว
๕. ทรัพย์คือพาหุสัจจะ ความเป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก
๖. ทรัพย์คือจาคะ ความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
๗. ทรัพย์คือปัญญา ความรู้ความเข้าใจถ่องแท้ในเหตุผล

อริยทรัพย์นี้เป็นทรัพย์อันประเสริฐอยู่ในจิตใจ

อานิสงส์ของการรักษาศีล
ชาดกนิทานเรื่อง นายติณปาลพราหมณ์ถือศีลตาย

ในสมัยพุทธกาล นายติณปาลเป็นคนใช้ทำไร่หญ้าของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เช้าก็ออกไปทำงานที่ไร่หญ้าทุกวัน เย็นวันหนึ่งหลังจากนายติณปาลกลับจากทำงานกลับเข้าบ้านเศรษฐีก็จะไปรับประทานอาหารเย็น แต่ไม่พบเห็นใคร เลยสงสัยว่าเขาไปทำอะไรที่ไหนกันหมด ก็ได้รับคำตอบจากคนครัวว่า วันนี้เป็นวันอุโบสถศีลทุกคนรับศีลอุโบสถกันหมด จึงไม่มีใครรับประทานมื้อเย็น นายติณปาลจึงเข้าไปถามท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ขอถือศีลด้วยแม้จะไม่ได้สมาทานศีลตั้งแต่ตอนเช้าก็ตามเศรษฐีก็ว่า ตามแต่ติณปาลก็แล้วกัน ติณปาลตั้งใจถือศีลไม่รับประทานอาหารมื้อนั้น อยู่ต่อมาประมาณหนึ่งชั่วโมง นายติณปาลมีอาการเป็นลมเพราะอดข้าวเย็น เนื่องด้วยไม่เคยอดอาหาร เศรษฐีขอร้องให้นายติณปาลเลิกล้มความตั้งใจและให้รับประทานอาหาร

แต่นายติณปาลไม่เลิกล้มความตั้งใจเพราะทุกคนต่างถือศีลกันได้ตั้งหลายชั่วโมง ตนเองเพิ่งถือศีลได้เพียงชั่วโมงเดียวเท่านั้นเอง ชั่วโมงต่อมานายติณปาลได้ถึงกาลกิริยา ได้ไปบังเกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์

ชาดกนิทานเรื่อง นางวิสาขาถืออุโบสถศีล

พระพุทธองค์ได้ตรัสเรื่องนี้กับนางวิสาขาว่า "ดูก่อนวิสาขา อานิสงส์ที่บุคคลรักษาอุโบสถศีล ชั่ววันหนึ่งกับคืนหนึ่งนี้ เมื่อเอาอานิสงส์แห่งการรักษาศีลอุโบสถนี้มาแบ่งออกเป็น ๑๖ ส่วน เอาออกเสีย ๑๕ ส่วน เหลืออยู่อีกส่วนหนึ่ง เอามาแบ่งออกเป็น ๑๖ เสี้ยว แล้วเอาออกเสีย ๑๕ เสี้ยว เหลืออยู่ ๑ เสี้ยว ยังมากกว่าสมบัติใน ๑๖ มหานคร" แล้วพระองค์ได้ทรงพรรณาถึงสมบัติใน ๑๖ มหานคร ในชมพูทวีปนั้นว่า สมบัติของมนุษย์ทั้ง ๑๖ มหานครนั้นยังน้อยกว่าผลของอานิสงส์ของการรักษาศีลอุโบสถเพียงเสี้ยวหนึ่งเท่านั้น เพราะอานิสสงส์แห่งการรักษาศีลอุโบสถเพียงเสี้ยวหนึ่งนั้นเป็นเหตุให้ผู้นั้นได้รับทิพยสมบัติในสวรรค์ การไปเกิดบนสวรรค์ได้รับทิพยสมบัติแม้เพียงชั่ววันหนึ่ง คืนหนึ่งของสวรรค์ชั้นนั้น ๆ ก็ยังประเสริฐกว่าสมบัติในเมืองมนุษย์ทั้ง ๑๖ มหานคร เพราะว่าทิพยสมบัติเป็นของละเอียดอ่อน ประณีต ไปเกิดอยู่เพียงชั่ววันหนึ่ง คืนหนึ่งของสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็เท่ากับการเสวยมนุษยสมบัติในช่วงเวลาร้อยปีในเมืองมนุษย์เพราะว่าร้อยปีในเมืองมนุษย์นี้เท่ากับวันหนึ่งคืนหนึ่งของสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

กิริยาส่อเชื้อชาติมารยาทส่อสกุล

ก้านบัวบอกลึกตื้น ชลธาร
มารยาทส่อสันดาน ชาติเชื้อ
โฉดฉลาดเพราะคำขาน ควรทราบ
หย่อมหญ้าเหี่ยวแห้งเรื้อ บอกร้ายแสลงดิน

โคลงโลกนิติ

ศีลห้ากับกุศลกรรมบทสิบ

ศีลห้าข้อ เมื่อประมวลลงแล้วขยายความออกได้เป็นกุศลกรรมบท ๑๐ คือ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ และมโนกรรม ๓ ดังนี้

กายกรรม ๓ ได้แก่ ศีลข้อที่ ๑. ปาณาติปาตาเวรมณี
ศีลข้อที่ ๒. อทินนาทานาเวรมณี
ศีลข้อที่ ๓. กาเมสุมิฉาจาราเวรมณี

วจีกรรม ๔ ได้แก่ ศีลข้อที่ ๔. มุสาวาทาเวรมณี คือ ไม่พูดวจีกรรม ทุจริต ๔ ได้แก่

๑. มุสาวาทะ การไม่พูดปด
๒. สัมผัปลาปะวาทะ การไม่พูดเพ้อเจ้อไม่เป็นประโยชน์แม้จะเป็นความจริง
๓. ปิสุณวาทะ การไม่พูดส่อเสียดให้เสียหายให้เขาเจ็บใจ
๔. ผรุสวาจา การไม่พูดคำหยาบคาย

มโนกรรม ๓ ได้แก่ ศีลข้อที่ ๕.สุราเมรยะมัชชะปมาทัฏฐานา เวรมณี คือ การเว้นจากการตั้งอยู่ในความไม่ประมาท มีสติสัมปชัญญะ มั่นคง ไม่เพ่งเล็งอยากได้ (อภิชฌาหรืออโลภะ) การไม่คิดพยาบาทปองร้าย (อพยาปาทะหรืออโทสะ) และการไม่หลงเห็นผิดทำนองคลองธรรม ละจากมิจฉาทิฏฐิเป็นสัมมาทิฏฐิ

พระไตรปิฎกกล่าวถึงเรื่องลักษณะของวาจาสุภาษิต

ลักษณะ ๕ ของวาจาสุภาษิต

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! วาจาที่ประกอบด้วยองค์ ๕ นับเป็นสุภาษิต ไม่เป็นทุพภาษิต ไม่มีโทษ อันผู้รู้ติไม่ได้คือ :-

๑. วาจาที่กล่าว (ถูกต้อง) ตามกาล
๒. วาจาที่กล่าวเป็น ความจริง
๓. วาจาที่กล่าว อ่อนหวาน

๔. วาจาที่กล่าว ประกอบด้วยประโยชน์

๕. วาจาที่กล่าวด้วยจิตประกอบด้วยเมตตา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! วาจาที่ประกอบด้วยองค์ ๕ เหล่านี้แล นับเป็นสุภาษิต ไม่เป็นทุพภาษิต ไม่มีโทษ อันผู้รู้ติไม่ได้

ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๒๗๑

คนที่เกิดมีขวานเกิดมาในปากด้วย

"คนที่เกิดมาแล้ว มีขวานเกิดมาในปากด้วย คนพาลเมื่อกล่าวคำชั่ว ชื่อว่าใช้ขวานนั้นฟันตนเอง ผู้ใดสรรเสริญคนที่ควรติ ติคนที่ควรสรรเสริญ ผู้นั้นชื่อว่าใช้ปากเลือกเก็บความชั่วไว้ จะไม่ได้ประสบความสุขเพราะความชั่วนั้น"

จากหลักนิบาตอังคุตตรนิกาย ๒๔/๑๘๕

พูดดี

หลักของการพูดดีมีอยู่สาม
หนึ่งพูดตามเป็นจริง ทุกสิ่งสรรพ์
สองพูดดีมีประโยชน์ไร้โทษทัณฑ์
สามสิ่งนั้นน่าฟังทั้งไพเราะ
แม้เรื่องจริงน่าฟังไม่ขวางโลก
แต่พูดไปไร้ประโยชน์ก็ไม่เหมาะ
แม้พูดเรื่องสัจจริงทั้งพริ้งเพราะ
มีประโยชน์เหมาะเจาะควรพูดเอย

อันรสปากหากหวานก็หวานเด็ด บรเพ็ดขมไม่มากเหมือนปากขม
ถึงคมมีดคมไม่มากเหมือนปากคม รสหวานขมก็ไม่มากเหมือนปากคนฯ
ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์ มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
แม้นพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร ให้ชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจาฯ

พระสุนทรโวหาร (ภู่)

คิดก่อนพูด

เป็นคนคิดแล้วจึ่ง เจรจา
อย่านอนหลับตา แต่ได้
เลือกสรรหมั่นปัญญา ตรองตรึก
สติริรอบให้ ถูกแล้วจึงทำ

วาจาต่อหน้าชุมชน

ท่ามกลางกล่าวถ้อยแต่ พอควร
เห็นท่านสรวลอย่าสรวล ตอบเต้า
ใช้คำแต่น้ำนวล นฤโทษ
เห็นท่านเศร้าทำเศร้า โศกหน้าตาตรม

สุภาษิตา จะยาวาจา

แม้โฉมเฉิดเฉกไท้ เทพา
อีกอิสริยยศถา กอรปด้วย
บุรุษถ้อยทุษฐวา จาพาก
นับว่าผู้นั้นม้วย หมดสิ้นสิ่งงาม

"สุภาษิตา จะยาวาจา เอตัมมังคลมุตตะมัง วาจาเป็นสุภาษิตเป็นมงคลยิ่ง"

คำพูดที่สมควร

ไป่ถามปราชญ์บ่พร้อง พาที
เปรียบดั่งเภรีตี จึ่งครื้น
คนพาลพวกอวดดี จักกล่าว
ถามบ่ถามมันฟื้น เฟื่องถ้อยเกินถาม

โคลงโลกนิติ

ปิดหูซ้ายขวา ปิดตาสองข้าง ปิดปากเสียบ้าง นอนนั่งสบาย

“อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด.. อยู่กับมิตร ให้ระวังวาจา”

คำสอนเรื่องหน้าที่ ๑๒ สถานะของคนในเรื่องทิศทั้งหก ในส่วนของหน้าที่บ่าว (ลูกน้อง) ที่มีต่อนาย (ผู้บังคับบัญชา) มีอยู่ข้อหนึ่งว่า “บ่าวพึงพูดสรรเสริญนาย” หรือ “นำเกียรติคุณของนายไปเผยแพร่” ดังนี้ จะเห็นได้ว่าคำพูดของบ่าวหรือลูกน้อง ไม่พึงพูดนินทาว่าร้าย หรือกล่าวเรื่องไม่ดีของนาย ให้พึงระมัดระวังเพราะนั่นคือ “โอษฐภัย” นั่นเอง

หวานรสถ้อยอร่อยจิต

หวานใดในโลกนี้ มีสาม
หวานหนึ่งคือรสกาม อีกอ้อย
หวานอื่นหมื่นแสนทราม สารพัด หวานเอย
หวานไป่ปานรสถ้อย กล่าวเกลี้ยงคำหวาน

โคลงโลกนิติ

ภาวนามัย

การเจริญภาวนา หรือ **กรรมฐาน** หมายถึง การอบรมจิต ฝึกจิต ชำระสิ่งเศร้าหมองทางจิต การเจริญ การทำศีล สมาธิ ปัญญาให้เกิดให้มีขึ้น แบ่งออกได้เป็น ๒ อย่าง คือ

๑. สมถกรรมฐาน หมายถึง ที่ตั้งแห่งการงานฝึกจิต อันเป็นอุบายทำจิตให้สงบตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์หนึ่งอารมณ์ใด อารมณ์ของสมถะเป็นอารมณ์ที่เป็นสมมุติบัญญัติ ไม่ใช่สภาวะธรรมที่แท้มีผลอย่างสูงแค่ฌาน ท่านแสดงอารมณ์ไว้ ๔๐ อย่าง คือ กสิณ ๑๐, อสุภะ ๑๐, อนุสติ ๑๐, อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑, จตุธาตุวัฏฐาน ๑, อรูป ๔, พรหมวิหาร ๔,

ผลของการเจริญสมถกรรมฐาน คือ ฌาน ตายแล้วไปบังเกิด ในรูปพรหม อรูปพรหม การเจริญสมถกรรมฐาน ถ้าหากเจริญถูกทางรู้จักพิจารณาให้เกิดปัญญาแล้วจะมีประโยชน์สามารถบรรลุมรรคผลนิพพานได้ ถ้าหากว่าผู้ใดมากล่าวว่าสมถะไม่มีประโยชน์ ไม่มีผลเสียเวลา ผู้นั้นกล่าว ตู่พระพุทธพจน์เพราะพระองค์ได้ทรงแสดงไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตรในข้อ "กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน" จึงขอให้ท่านนำไปพิจารณาเพื่อประพฤติปฏิบัติ ดังที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมให้พิจารณาซากศพของนางสิริมา หญิงนครโสเภณีคนสวยแห่งนครราชคฤห์ ปรากฏว่าเมื่อฟังธรรมมีผู้บรรลุมรรคผล ณ ที่นั้นเป็นจำนวนมาก

๒. วิปัสสนากรรมฐาน หมายถึง เห็นแจ้งด้วยปัญญาจักษุ คือ ตาปัญญาเห็นรูปนามเกิดดับเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นความรู้ชัดทางใจอย่างแจ่มแจ้งรู้แล้วหมดสงสัย (วิจิกิจฉา) ไม่ใช่เห็นด้วยตาเนื้อหรือเห็นนิมิตสีแสง นรก สวรรค์ การเห็นอย่างนั้นเป็นผลของสมถกรรมฐาน เมื่อจิตมีสมาธิแล้วก็เห็นนิมิตต่าง ๆ ได้ มีทั้งของจริงของปลอม อย่าเชื่อ อย่าหลง จะทำให้การปฏิบัติไม่ก้าวหน้า ไม่เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์

ผลของการเจริญวิปัสสนา คือ เกิดปัญญาเห็นแจ้งในสภาวธรรม เห็นรูปนามเกิดดับเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เกิดความละคลายในตัวตน สัตว์บุคคลเราเขา เกิดความว่างเป็นสุญญตาสำเร็จเป็นพระอริยบุคคล ๔ ประเภท ตั้งแต่พระโสดาบันบุคคล สกทาคามี อนาคามี และอรหันต์

ผู้ที่สำเร็จเป็นพระโสดาบัน จะไม่ไปเกิดในอบายภูมิอีกและจะเกิดอีกอย่างมากไม่เกิน ๗ ชาติ เข้าสู่กระแสพระนิพพาน สกทาคามีบุคคลจะเกิดอีกเพียงไม่เกิน ๑ ชาติ พระอนาคามีบุคคล คือผู้ไม่กลับมาเกิดอีกตายแล้วไปเกิดพรหมโลกและดับขันธปรินิพพานบนนั้น ส่วนพระอรหันต์ดับอนุสัยกิเลสเป็นสมุจเฉทประหาน เรียกว่า ดับขันธปรินิพพาน

แนวทางปฏิบัติให้สำเร็จเข้าสู่กระแสพระนิพพาน คือ พระโสดาบันนั้นมีปัจจัยที่พระไตรปิฎกแสดงไว้ ๗ หัวข้อ ๓๗ ประการ เรียกว่า **"โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ"**

๑. สติปัฏฐาน ๔ ๒. สัมมัปปธาน ๔
๓. อิทธิบาท ๔ ๔. อินทรีย์ ๕
๕. พละ ๕ ๖. โพชฌงค์ ๗ ๗. มรรค ๘

สติปัฏฐาน ๔ คือ การเจริญสติให้เป็นไปอย่างใหญ่ในกุศลธรรม ๔ ประการ ได้แก่

๑. กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การเจริญสติกำหนดพิจารณากายในกายระลึกรู้อิริยาบทกายส่วนย่อยในกายส่วนใหญ่ที่กระทบกาย เย็นร้อนอ่อนแข็ง ตึงไหวที่เป็นไปในการยืน เดิน นั่ง นอน เหยียดคู้ การพิจารณาลมหายใจเข้าออก พิจารณาความน่าเกลียดของร่างกาย การพิจารณาร่างกายโดยความเป็นธาตุ การพิจารณาร่างกายที่เป็นศพ ฯลฯ เป็นต้น

๒. เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การเจริญสติกำหนดพิจารณาอย่างเวทนาในเวทนาระลึกรู้ความรู้สึกอารมณ์ส่วนย่อยในความรู้สึกอารมณ์ส่วนใหญ่ ในความรู้สึกอารมณ์ ๙ อย่าง ได้แก่ สุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ สุขประกอบด้วยอามิส - ไม่ประกอบด้วยอามิส ทุกข์ประกอบด้วยอามิส - ไม่

ประกอบด้วยอามิส ไม่ทุกข์ไม่สุขประกอบด้วยอามิส – ไม่ประกอบด้วยอามิส

๓. จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การเจริญสติกำหนดพิจารณาจิตในจิตหรือจิตส่วนย่อยในจิตส่วนใหญ่ คือจิตดวงใดดวงหนึ่งในจิตที่เกิดขึ้นดับไปมากดวง

๔. ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การเจริญสติกำหนดพิจารณาธรรมในธรรมหรือธรรมส่วนย่อยในธรรมส่วนใหญ่ การพิจารณาธรรมที่เรียกว่านิวรณ์ธรรม ๕ ประการ การพิจารณาขันธ์ ๕ อายตนะ ๖ โพชฌงค์ ๗ อริยสัจจ์ ๔ ฯลฯ เป็นต้น

อนึ่ง การพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ทั้ง ๔ ประการนี้ ยังมีรายการที่ต้องปฏิบัติตรงกันอีก ๖ ประการ คือ ๑. ที่อยู่ภายใน ๒. ที่อยู่ภายนอก ๓. ที่อยู่ทั้งภายในภายนอก ๔. ที่มีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ๕. ที่มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา ๖. ที่มีทั้งความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

อนึ่ง ข้อความในพระไตรปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค ๑๙/๔๑๗ หน้า ๑๑๓ ข้อ ๑๘๕ เจริญธรรมอย่างเดียวชื่อว่าเจริญธรรมอย่างอื่นอีกมาก พระผู้มีพระภาคทรงตรัสว่า "ดูก่อนอานนท์ ! ธรรมอย่างหนึ่งคืออานาปานสติสมาธิ (สมาธิซึ่งกำหนดลมหายใจเข้าออกเป็นอารมณ์) อันบุคคลเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมทำสติปัฏฐาน (การตั้งสติ) ๔ อย่าง ให้บริบูรณ์ สติปัฏฐาน ๔ อย่าง อันบุคคลเจริญแล้ว ทำให้มากแล้วย่อมทำโพชฌงค์ (องค์ประกอบแห่งปัญญาเครื่องตรัสรู้) ๗ อย่าง ให้บริบูรณ์ โพชฌงค์ ๗ อันบุคคลเจริญแล้ว ทำให้มากแล้วย่อมทำวิชชา (ความรู้) วิมุติ (ความหลุดพ้น) ให้บริบูรณ์"

สัมมัปปธาน (ความเพียรชอบ) ๔ อย่าง คือ

๑. เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น (สังวรปธาน)

๒. เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว (ปหานปธาน)

๓. เพียรทำกุศลให้เกิด (ภาวนาปธาน)

๔. เพียรทำกุศลที่เกิดขึ้นแล้วให้เจริญยิ่งขึ้น (อารักขนาปธาน)

อิทธิบาท (ธรรมให้บรรลุความสำเร็จ) ๔ ประการ คือ

๑. ฉันทะ (พอใจ) ๒. วิริยะ (ความเพียร)

๓. จิตตะ (เอาใจใส่) ๔. วิมังสา (พิจารณาสอบสวน)

อินทรีย์ (ธรรมที่เป็นใหญ่ในหน้าที่ของตน) ๕ อย่าง คือ

๑. จักขินทรีย์ (ตา) ๒. โสตินทรีย์ (หู)

๓. ฆานินทรีย์ (จมูก) ๔. ชิวหินทรีย์ (ลิ้น)

๕. กายินทรีย์ (กาย)

พละ (ธรรมอันเป็นกำลัง) ๕ ประการ คือ

๑. ศรัทธา ๒. วิริยะ

๓. สติ ๔. สมาธิ ๕. ปัญญา

โพชฌงค์ (ธรรมอันเป็นองค์แห่งการตรัสรู้) ๗ ประการ คือ

๑. สติ ๒. ธัมมวิจยะ (เลือกเฟ้นธรรม)

๓. วิริยะ (ความเพียร) ๔. ปีติ (ความอิ่มใจ)

๕. ปัสสัทธิ (ความสงบระงับ) ๖. สมาธิ (ความตั้งใจมั่น)

๗. อุเบกขา (ความวางเฉยอย่างมีสติ)

มรรค (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์) ๘ ประการ คือ

๑. สัมมาทิฏฐิ ๒. สัมมาสังกัปปะ

๓. สัมมากัมมันตะ ๔. สัมมาอาชีวะ

๕. สัมมาวาจา ๖. สัมมาวายามะ

๗. สัมมาสติ ๘. สัมมาสมาธิ

ย่อลงมาเหลือ ๓ คือ **ปัญญา** (สัมมาทิฏฐิ, สังกัปปะ) **ศีล** (สัมมากัมมันตะ, อาชีวะ, วาจา) **สมาธิ** (สัมมาวายามะ, สติ, สมาธิ)

การเจริญวิปัสสนาล้วน ๆ นั้น ต้องใช้ปัญญาพิจารณารูปนามขันธ์ ๕ ซึ่งเป็นอารมณ์ของวิปัสสนา ให้เกิดปัญญาเกิดความรู้ความเข้าใจในรูปนามนั้น ให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งเห็นรูปนามเกิดดับ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา อันจะทำลายความเห็นผิด (วิปลาส) ๔ ประการ ได้แก่ **ความเห็นผิดว่า**

๑. รูปนามเป็นของเที่ยง เป็นของยั่งยืน

๒. รูปนามนี้เป็นสุข

๓. รูปนามเป็นตัวเป็นตน เป็นของของตน

๔. รูปนามนี้เป็นของสวยงาม น่ารักใคร่ น่าพอใจ

เมื่อปฏิบัติวิปัสสนาเจริญปัญญาให้เกิดขึ้น วิปัสสนาญาณเกิดขึ้น แล้วจะรู้ความเป็นจริง ทำลายความเห็นผิดได้ จะเห็นถูกว่า

๑. รูปนามหรือกายใจนี้ เป็นของไม่ยั่งยืน

๒. รูปนามหรือกายใจนี้ เป็นทุกข์ (ทนอยู่ได้ยาก) ไม่ใช่เป็นสุข

๓. รูปนามนี้สักแต่ว่าเป็นรูปเป็นนาม ไม่มีตัว ไม่มีตน ไม่ใช่คน ไม่ใช่สัตว์

๔. รูปนามนี้เป็นของไม่สวยไม่งาม (มีของสกปรกถ่ายเข้าออกทางทวารทั้ง ๙ ตลอดเวลา)

ศีล สมาธิ ปัญญา เกิดในขณะเดียวกัน ศีล สมาธิ ปัญญา หรือองค์มรรคเพื่อเจริญให้มากขึ้นในจิตใจ ก็จะไปกำจัดกิเลสเครื่องเศร้าหมองในจิตใจให้เบาบางลงไปทีละน้อย ๆ จนบริสุทธิ์เป็นพระอริยบุคคล

โสตาปัตติยังคะ ๔ คือ ข้อธรรมพึงปฏิบัติให้ถึงซึ่งอริยบุคคลขั้นต้นเข้าสู่กระแสพระนิพพานสำเร็จโสดาบัน ได้แก่

๑. สัปปุริสสังเสวะ คือ การได้คบสัตบุรุษ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สาวกของพระผู้มีพระภาค พระอรหันต์ พระอริยบุคคล อันเป็นกัลยาณมิตร ตามลำดับ

๒. ธัมมัสสวนัง คือ การได้ศึกษาและได้ฟังพระธรรมของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เกิดปัญญาเรียกว่า ปัญญาอันเกิดจากการฟัง

สุตตมยปัญญา และพิจารณาใคร่ครวญให้เกิดปัญญา เรียกว่า จินตมยปัญญา

๓. ธัมมานุธัมมปฏิปัตติ คือ การที่ได้นำพระธรรมคำสั่งสอนมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดปัญญา เรียกว่า ภาวนามยปัญญา

๔. โยนิโสมนสิการ คือ การน้อมใจระลึกถึงสภาวธรรมตามความเป็นจริงที่ปรากฏต่อหน้าให้เป็นปัจจุบัน ตัดอดีตทิ้งอนาคต อยู่กับปัจจุบัน อยู่กับอารมณ์พระไตรลักษณ์ ให้เห็นรูปนามเกิดดับ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา จนเกิดความละคลายในความเป็นสัตว์บุคคล ตัวตนเราเขาออกได้

จักรธรรม คือ ธรรมที่พาไปสู่ความเจริญปัญญา ๔ ประการ

๑. ปฏิรูปปฏิเทสะวาสะ คือ การได้อยู่ในประเทศอันสมควร (การได้พบพระพุทธศาสนา)

๒. สัปปุริสสูปัสสยะ คือ การคบหาสมาคมกับบัณฑิตและนักปราชญ์ (สาวกของพระพุทธเจ้า)

๓. ปุพเพกตปุญญตา คือ การเป็นผู้มีบุญอันได้กระทำไว้แล้วแต่ชาติปางก่อน

๔. อัตตสัมมาปณิธิ คือ การตั้งตนไว้ชอบได้แก่การประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

ธรรมะ ๔ ประการนี้ ถ้าหากว่าบุคคลใดได้กระทำให้เกิดขึ้นในชีวิตของตนแล้ว บุคคลผู้นั้นมีหวังที่จะได้รับความสุข ความเจริญจนกระทั่งได้บรรลุมรรคผลนิพพานถึงความพ้นทุกข์ในภายหน้า

ปุพเพกะตะปุญญะตา

ยศศักดิ์จักเกิดด้วย บุญทำ
ภัยเกิดเพื่อผลกรรม ก่อนให้
ติเตียนและจองจำ กรรมก่อน เองนา
ใครจักเว้นแวะได้ ทั่วท้องโลกา

หลีกเกวียนให้หลีกห้า	ศอกหมาย
ม้าหลีกสิบศอกกราย	อย่าใกล้
ช้างยี่สิบศอกคลาย	คลาคลาด
เห็นทุรชนหลีกให้	ห่างพ้นลับตา

โคลงโลกนิติ

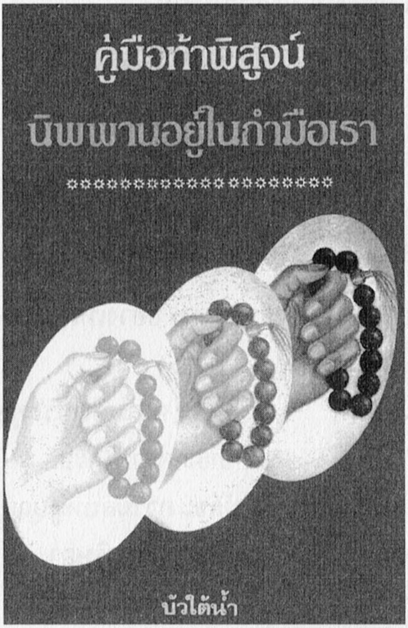
ละธรรม ๑๐ อย่างได้ควรเป็นพระอรหันต์

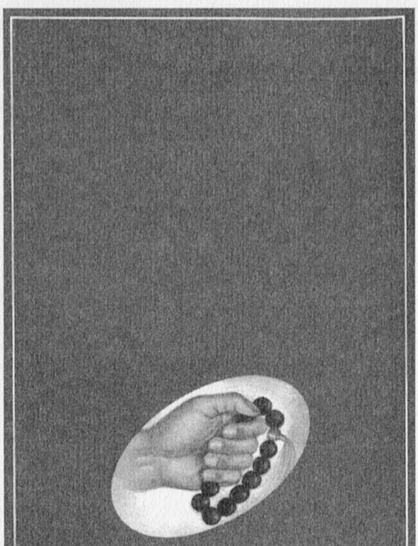
"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! บุคคลละธรรม ๑๐ อย่างเหล่านี้ได้ จึงควรทำให้แจ้งอรหัตตผล" ธรรม ๑๐ อย่าง คือ

๑. ราคะ ความกำหนัดยินดี	๒. โทสะ ความคิดประทุษร้าย
๓. โมหะ ความหลง	๔. โกธะ ความโกรธ
๕. อุปนาหะ ความผูกโกรธ	๖. มักขะ ความลบหลู่บุญคุณท่าน
๗. ปลาสะ ความตีเสมอ	๘. อิสสา ความริษยา
๙. มัจฉริยะ ความตระหนี่	๑๐. มานะ ความถือตัว

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ! บุคคลละธรรม ๑๐ อย่างเหล่านี้แลได้ จึงควรทำให้แจ้งซึ่งอรหัตตผล"

จากทสกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๔/๒๒๔

คู่มือท้าพิสูจน์
นิพพานอยู่ในกำมือเรา
บัวใต้น้ำ

ศูนย์ธรรมสัจจะวิมานทอง
๑๗ หมู่ ๖ ต.แสลง อ.เมือง จ.จันทบุรี

คู่มือท้าพิสูจน์-นิพพานอยู่ในกำมือเรา

จากหนังสือคู่มือท้าพิสูจน์นิพพานอยู่ในกำมือเราเขียนโดยพระภิกษุ "บัวใต้น้ำ" ศูนย์ธรรมะสัจจะ วิมานทอง เลขที่ ๑๖ หมู่ ๖ ตำบลแสลง อำเภอเมืองจันทบุรี

"ทุกวันนี้คนเราต่างเข้าใจกันว่า การที่จะได้เป็นพระอรหันต์และนิพพานนั้นเห็นจะหมดยุคหมดสมัยกันเสียแล้ว เพราะไม่เคยได้ปรากฏมีพระอรหันต์เกิดที่ใด มีแต่คำกล่าวเท่านั้น ไม่เห็นมีจริงให้เราสัมผัสได้ จึงตัดสินว่าอรหันต์นั้นหมดยุคแล้ว ที่พูดเช่นนี้ก็ถูกของเขาเพราะทุกวันนี้คนเรามีกิเลสหนา ๆ กันทั้งนั้น เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุ จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนฯ เจริญก้าวหน้าไปไกลมากถึงกับยุคนี้ตามไม่ทัน มีสิ่งใหม่ ๆ ทั้งด้านอุปโภคบริโภค มาบำรุงบำเรอมากมายจนขนาดขั้นมหาเศรษฐีบางคนยังตามไม่ทัน วัตถุสิ่งของแต่ละอย่างแต่ละชิ้น ต่างงดงามยั่วยวนจิตใจ ใครเห็นก็อยากได้ น้อยคนนักที่จะไม่สนใจ เป็นผลให้พวกปุถุชนที่หนาด้วยกิเลสทั้งหลายอยากได้มาบำบัดความอยาก โดยบ้าหากันใหญ่ เพราะอารมณ์ ว่ากันว่าเงินคือแก้วสารพัดนึกนี่เอง ต่างทุ่มเททั้งชีวิตจิตใจและกำลังกาย ทั้งหมกมุ่นคิดแต่จะหาเงิน ไม่ยอมหยุดพักผ่อน ยอมอดหลับอดนอน อดข้าว ยอมตากแดดตากฝน ทนร้อนทนหนาว เหงื่อไหลไคลย้อยจนหนาวสั่นก็ไม่ยอมหยุดจนผอมโซ กินไม่ได้นอนไม่หลับ จนล้มป่วยก็มี บางคนยอมเสี่ยงชีวิตผจญภัยบางคนยอมเสี่ยงต่อหน้าที่การงาน รับสินบนกินนอกกินใน เลยถูกไล่ออกจากงานเสียอนาคตไป บางคนยอมทำบาปทำผิดศีล ฯลฯ เลยต้องรับกรรมหนักรับทุกข์ไป ยังมีอะไรอีกมากมายกล่าวไม่จบ ล้วนแต่เพื่อความอยาก ได้เงินตัวเดียวนั่นเอง เลยกลายเป็นผลกรรม ทำให้ต้องเหน็ดเหนื่อย ต้องทุกข์ต้องลำบากไม่รู้หยุดไม่รู้จบ บางคนคิดหาเงินจนประสาทเครียด เป็นโรคประสาทอย่างหนักเสียคนไป ล้วนเกิดจากความอยากได้เงินเป็นต้นเหตุทั้งสิ้น "จนปิดบังปัญญาตัวเอง" ทำให้ไม่เห็นแจ้งในสัจจะความจริงที่ว่าเงินนั้นไม่ใช่

แก้วสารพัดนึก แต่เป็นแก้วสารพัดทุกข์ต่างหาก ถ้าหากเป็นแก้วสารพัดนึกจริงแล้ว ทำไมเงินที่หามาได้กลับไปเพิ่มความทุกข์ให้กับตัวเองเล่า แทนที่จะเพิ่มความสุขมากขึ้น กลับทำให้รับทุกข์หนักเข้าไปอีก ฯลฯ แล้วความสุขมีที่ตรงไหน ? มันเป็นอย่างนี้แหละที่ทำให้เราต้องทุกข์เป็นประสาทเพราะมัน แล้วจะทำอย่างไรจึงจะเกิดปัญญาเห็นแจ้งว่า“ตัวอยากนี้เป็นต้นเหตุของตัวทุกข์ทั้งหลาย” มีวิธีที่เรียกว่าทางประเสริฐคือการปฏิบัติภาวนาโดยอาศัย **“ลูกปะคำของบัวใต้น้ำ”** เป็นสื่อในการภาวนา ก่อนอื่นต้องหาลูกปะคำของบัวใต้น้ำมาพวงหนึ่ง เอานิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อยรวมร้อยเข้าไปในวงลูกปะคำ ส่วนนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ให้อยู่กลางลูกปะคำ แล้วเลื่อนลูกประคำเข้าหาตัว เมื่อภาวนาคำหนึ่งให้เลื่อนลูกปะคำเข้าหาตัวลูกหนึ่ง ให้เลื่อนลูกปะคำอยู่อย่างนี้ตลอดเวลาจนกว่าจะหยุดพัก ฯลฯ การใช้คำภาวนานั้นไม่แน่นอนตายตัว สุดแต่จะชอบและถนัดจะใช้คำภาวนาคำไหนก็ได้ตามสบายไม่มีบังคับเป็นอิสระจะภาวนาพุทโธ ๆ ๆ พุทโธครั้งหนึ่งก็ให้นิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือเลื่อนลูกประคำเข้าหาตัวลูกหนึ่ง ทำอย่างนี้ตลอดเวลาภาวนา ถ้าขี้เกียจเลื่อนก็ให้ถือลูกปะคำไว้ในมือเพื่อเตือนสติให้รู้ว่า ขณะนี้กำลังปฏิบัติภาวนาอยู่เพื่อให้จิตต่อเนื่องฯลฯ

อนึ่ง ผู้ที่ไม่มีลูกปะคำบัวใต้น้ำในการภาวนา หรือไม่ถนัดใช้ลูกปะคำ ในอิริยาบททั้งสี่ ยืน เดิน นั่ง นอน ให้ตั้งสติคอยดูอย่าให้จิตไปคิดโลภ คิดอยาก คิดปรุงแต่ง ถ้ารู้ว่าจิตไปคิดโลภ คิดอยาก คิดปรุงแต่ง ให้รีบตั้งสติหยุดคิดโลภ คิดอยาก คิดปรุงแต่งลงทันที แล้วให้ทำภาวนาต่อ ให้ทำอยู่อย่างนี้จิตก็จะสงบ ศีล สมาธิ ปัญญาก็จะเกิดตามมาอย่างไม่รู้ตัว การเห็นแจ้งในธรรมก็จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติตรงนี้เอง การพ้นทุกข์ก็ตรงนี้เอง ฯลฯ

คำถามท้ายเล่ม

มนุษย์เกิดมาทำไม?

ตามปกติคนที่เกิดมาในโลกนี้มีเครื่องผูกพันด้วยกันทุกคน ท่านเปรียบไว้ว่าโลกของเรานี้เปรียบเหมือนคุกตะรางอันใหญ่ ส่วนคนที่เกิดมาในโลกนี้เปรียบเหมือนนักโทษที่ถูกจองจำ นักโทษที่ถูกจองจำนั้นบางคนโทษหนัก บางคนโทษเบา เมื่อได้รับโทษแล้ว จะต้องถูกจองจำด้วยโซ่ตรวนต่าง ๆ มัดมือบ้าง เท้าบาง คนที่เกิดมาในโลกนี้มีเครื่องผูกมัดพันธนาการเหมือนกัน

เรื่องนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้เอง มีเรื่องเล่าว่า ครั้งหนึ่งมีภิกษุ ๔ – ๕ รูป ไปบิณฑบาตในเมืองไปเห็นนักโทษที่กำลังถูกจองจำต่าง ๆ มีโซ่ตรวนมัดมือ มัดเท้า บางคนก็มัดคอ เมื่อพระเหล่านั้นกลับมาถึงวัดแล้วพากันสนทนาถึงนักโทษเหล่านั้นว่ามีโทษอะไรหนอ จึงต้องถูกจองจำอย่างนั้น

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงสดับ จึงแสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เครื่องจองจำที่เธอเห็นมานั้นเป็นเครื่องจองจำภายนอก ไม่แน่นหนาถาวรเหมือนเครื่องจองจำภายใน ตัดง่าย แก้ง่ายกว่าเครื่องจองจำภายใน เครื่องจองจำภายในคืออะไรเล่า เครื่องจองจำคือบุตร ภรรยา สามี ทรัพย์สมบัติ”

มีบุตรบ่วงหนึ่งเกี่ยว	พันคอ
ทรัพย์ผูกบาทาคลอ	หน่วงไว้
ภรรยาสามีเยี่ยงบ่วงปอ	รึงรัด มือนา
สามบ่วงใครพ้นได้	จึ่งพ้นสงสาร

คนเราถูกบ่วงเหล่านี้ผูกมัดไว้ คล้ายกับโซ่ตรวนที่ผูกมัด มือเท้าและคอ จึงเป็นเหตุให้คนเราติดอยู่ในโลกนี้ ไม่สามารถปฏิบัติธรรมให้รอดพ้น

จากความทุกข์ได้ เหมือนกับคนที่ติดคุกติดตะรางไม่สามารถจะออกไปไหนได้

ที่พึ่งอันประเสริฐของเรานั้นคือบุญกุศล บุญกุศล จะเกิดขึ้นแก่เราได้ก็ด้วยการให้ทานบ้าง รักษาศีลบ้าง เจริญภาวนาบ้าง หรือฟังธรรมให้เกิดสติปัญญารู้จักข้อปฏิบัติธรรมะ เปรียบเหมือนดวงประทีปส่องทางให้เราเดินถูกทาง เมื่อเราทราบว่าเราทุกคนเป็นนักโทษที่อยู่ในเรือนจำใหญ่ คือ โลก ขอให้ท่านใช้ปัญญาไปพิจารณาตัดเครื่องมัดต่าง ๆ เพื่อจะได้มีโอกาสออกจากเรือนจำโลกนี้บ้าง การฝึกฝนอบรมจิตใจจะมีประโยชน์แก่ชีวิต จะได้รู้จักใช้ธรรมะแก้ปัญหาความทุกข์เหล่านั้น ไม่ให้มีความทุกข์จนเกินไป

อันนี้เป็นผลที่ได้จากการศึกษาอบรมให้มีปัญญา และขอให้จงคิดว่าเราถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยกันทุกคน พญามัจจุราชได้ตัดสินประหารชีวิตเราแล้ว แต่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น จึงขออย่าได้ประมาท อย่ามัวเมา อย่าลืมตัว จงคิดถึงปัจฉิมโอวาทที่พระพุทธองค์ทรงประทานไว้ครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะเสด็จปรินิพพานว่า

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราตถาคตจะขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไป สิ้นไป เป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงรีบทำประโยชน์ตน ประโยชน์ผู้อื่นให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด"

พระองค์ตรัสสั่งไว้เป็นครั้งสุดท้าย โดยพระองค์ทรงห่วงใยเกรงว่าชาวโลกจะลืมตัวมัวเมา ประมาท ไม่คิดสร้างกุศลปฏิบัติธรรม ผู้ใดเป็นคนประมาท เป็นคนลืมตัว ชีวิตของเขาก็เป็นโมฆะว่างเปล่า แม้จะมีทรัพย์สมบัติภายนอก แต่ภายในไม่มีอะไรเป็นสาระแก่นสาร บุคคลประเภทนี้เหมือนต้นไม้ไม่มีแก่น เช่น ต้นกล้วย กลวงในไม่มีค่า เพราะฉะนั้นเราต้องทำตนให้เป็นคนมีแก่น คือ มีบุญกุศลเป็นแก่นภายใน มีที่พึ่งอันประเสริฐสร้างสมอบรมไว้ที่จิตใจ ติดดวงวิญญาณไปชาติหน้าจนกระทั่งบรรลุมรรคผลนิพพาน

(จากหนังสือบทเทศนา ของพระครูพรหมญาณวิกรม (บุญรอด ปัญญาวโร) ฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๘)

ถ้าจะถามต่อไปอีกว่า **คนเราเมื่อเกิดมาแล้ว ตายแล้วไปไหน ?** ขอตอบว่า **คนเราเมื่อตายแล้ว จะต้องไปเกิดอีก** ยกเว้นพระอรหันต์เท่านั้นที่ไม่เกิด ส่วนตายแล้วจะไปเกิดที่ไหน ? เป็นอะไร ? ขอเรียนว่า **แต่ละคนจะไปสู่ที่ชอบ ๆ ของตน ในขณะที่มีชีวิตอยู่ ว่าจิตในขณะนั้น ชอบอะไร ?** กล่าวคือ จะไปสู่สุคติหรือทุคติ ดังนี้ :-

ทางสายที่ ๑ หากขณะเป็นคน **ชอบโทสะ** จะไปเกิดในทุคติอบายภูมิ **เป็นสัตว์นรก**

ทางสายที่ ๒ หากขณะเป็นคน **ชอบโลภะ** จะไปเกิดในทุคติอบายภูมิ **เป็นเปรต อสุรกาย**

ทางสายที่ ๓ หากขณะเป็นคน **ชอบโมหะ (หลง)** จะไปเกิดในทุคติอบาย ภูมิ **เป็นสัตว์เดรัจฉาน**

ทางสายที่ ๔-๕ หากขณะเป็นคน **ชอบถือศีล ให้ทาน** จะไปเกิดในสุคติภูมิ **เป็นมนุษย์ และ เทวดา** ในเทวโลกสวรรค์ ๖ ชั้น แล้วแต่เหตุปัจจัย

ทางสายที่ ๖ หากขณะเป็นคน **ชอบสมาธิภาวนาจนสำเร็จฌาน** จะไปเป็น**พรหม** ในพรหมโลก ๒๐ ชั้น แล้วแต่เหตุปัจจัย

ทางสายที่ ๗ หากขณะเป็นคน **ชอบวิปัสสนากรรมฐาน** ปหานกิเลสเป็นสมุจเฉท ดับรูปนามขันธ์ห้า สำเร็จอรหัตตผลและนิพพาน **ไม่เวียนว่ายตายเกิดอีก**

(ผู้เขียน)

โอ้...อนิจจา

โอ้ว่าอนิจจาสังขารเอ๋ย มาลงเอยสิ้นสุดหยุดเคลื่อนไหว
เมื่อหมดหวังครั้งสุดท้ายไม่หายใจ ธาตุลมไฟน้ำดินก็สิ้นตาม
นอนตัวแข็งแลสลดเมื่อหมดชีพ เขาตราสังใส่หีบสี่คนหาม
สู่ป่าช้าสิ้นเชื้อเหลือแต่นาม ใครจะถามเรียกเขาก็เปล่าตาย

นี่แหละหนอมนุษย์เราก็เท่านี้ หมดลมแล้วก็ไม่มีซึ่งความหมาย
วิญญาณปราศจากลับดับจากกาย หยุดวุ่นวายทุกทุกสิ่งนอนนิ่งเลย
เมื่อชีวิตเรานี้มีลมอยู่ จงเร่งรู้ศีลทานนะท่านเอ๋ย
ทั้งภาวนาทำใจหัดให้เคย อย่าละเลยความดีทุกวี่วัน

เมื่อสิ้นลมจิตพรากจากโลกนี้ จะได้พาความดีไปสวรรค์
อย่าทำบาปน้อยนิดให้ติดพัน เพราะบาปนั้นจะเป็นเงาตามเราไป
สู่นรกอเวจีที่มืดมิด สุดที่ใครจะตามติดไปช่วยได้
ต้องทนทุกข์สยดสยองในกองไฟ ตามแต่กรรมของผู้ใดที่ได้ทำ

หมั่นสวดมนต์ภาวนารักษาศีล สอนลูกหลานให้เคยชินทุกเช้าค่ำ
ให้รู้จักเคารพนบพระธรรม อย่าลืมคำที่พระสอนวอนให้ดี
เราเกิดมาเพื่อตายมิใช่อยู่ ทุกคนจะต้องสู่ความเป็นผี
เมื่อเกิดมาเป็นคนได้ทั้งที ก็ควรสร้างความดีติดตัวไป

เพื่อจะได้เป็นสุขไม่ทุกข์ยาก ไม่คับแค้นลำบากเมื่อเกิดใหม่
ใครทำดีย่อมสุขแท้จงแน่ใจ ใครทำชั่วทุกข์ยากไร้ย่อมถึงตน
เร่งบำเพ็ญทานศีลและภาวนา แสวงหาแต่สิ่งบุญกุศล
ทรัพย์ภายนอกเป็นของโลกโศกระคน ทรัพย์ภายในประดับตนพ้นทุกข์เอยฯ

ภาค
คตินิทานธรรมะ

"อะไรๆ มันก็ไม่แน่ อย่าดีใจ อย่าเสียใจ"

มีนิทานของชาวจีนเรื่องหนึ่งเล่าว่า... สามีภรรยาคู่หนึ่งอาศัยอยู่ในชนบทกับท่านผู้เฒ่าท่านหนึ่ง และมีม้าฉลาดแสนรู้อีกตัวหนึ่ง ทั้งสองสามีภรรยารักม้าตัวนี้มาก วันหนึ่งม้าหนีไป ทั้งสามีภรรยาเสียใจมาก

ท่านผู้เฒ่าก็ได้ปลอบใจว่า **"อย่าเสียใจเลย เพราะชีวิตนี้ไม่แน่"**

เวลาผ่านไปหลายวัน ม้าตัวนั้นก็กลับมาที่บ้าน แต่คราวนี้ได้พาแฟนมาด้วย เป็นม้าป่าอีกตัวหนึ่ง สามีภรรยาต่างก็ดีใจมาก แต่ท่านผู้เฒ่าก็บอกว่า...

"อย่าเพิ่งดีใจ เพราะชีวิตนี้ไม่แน่"

ต่อมาวันหนึ่ง สามีพาม้าตัวใหม่มาหัดขี่เล่นไปรอบ ๆ บ้าน ม้ายังไม่เชื่องดี จึงยังไม่สามารถบังคับได้ดังใจ ม้าพาวิ่งลอดเข้าไปใต้ถุนบ้าน ตัวเขาชนกระแทกเข้ากับตัวบ้านอย่างแรง ตกลงมาพิการแขนขาหัก ทั้งสามีภรรยาต่างก็เสียใจกับเหตุการณ์นี้มาก ท่านผู้เฒ่าก็ปลอบว่า... **"อย่าเสียใจ เพราะชีวิตนี้ไม่แน่"**

ต่อมาเกิดสงครามขึ้น ชายฉกรรจ์ในหมู่บ้านถูกทางราชการเกณฑ์ไปเป็นทหารทุกคน สามีได้รับการยกเว้นเนื่องจากเป็นคนพิการ การสู้รบเป็นไปอย่างรุนแรง ทำให้ทหารตายเกือบหมด สามีภรรยาก็ดีใจที่ตัวเองไม่ต้องไปเสียชีวิตในการสงครามครั้งนี้...

นิทานเรื่องนี้สอนเราว่า... บางครั้งเราอาจเกิดความรู้สึกว่า **เราได้สูญเสียมากมาย...เราเสียเปรียบน่าเสียใจ... แต่เมื่อเวลาผ่านไปแล้ว เราอาจจะเห็นว่า สิ่งเหล่านี้ก็ไม่ใช่สิ่งที่น่าเสียใจอะไรมาก อาจจะกลับกลายเป็นสิ่งที่ดีก็ได้**

บางสิ่งบางอย่างที่เรารู้สึกว่าดี แต่เมื่อเวลาผ่านไปแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็อาจจะไม่ใช่สิ่งที่ดีก็ได้ มันก็กลับไปกลับมาอยู่อย่างนั้น เป็น **"อนิจจัง"** ไม่แน่นอนจริง ๆ เราจึงควรทำความเข้าใจกับเรื่องของ **"ความไม่แน่นอน"** และรู้จัก **"ปล่อยวาง"**

จาก หนังสือ "ปีกระต่ายของจงสวัสดี" ของพระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก
วัดป่าสุนันทวนาราม บ้านท่าเตียน ต.ไทรโยค อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

ภาพสะท้อนของตัวเรา

...มีสามีภรรยาคู่หนึ่ง อาศัยอยู่บ้านหลังหนึ่ง ทุก ๆ เช้าภรรยาจะแอบมองดูเพื่อนบ้านจากหน้าต่างชั้นบนบ้านและวิ่งกลับมารายงานให้สามีฟัง

"เพื่อนบ้านเรานี่ ซักผ้าไม่เป็นเลย เสื้อผ้าสกปรกเหลือเกิน ไม่รู้เขาใช้ผงซักฟอกยี่ห้ออะไร หรือใช้วิธีซักอย่างไร ?"

สามีก็ตอบว่า "อย่าไปสนใจคนอื่นเขาเลย เราซักผ้าของเราให้สะอาดก็แล้วกัน"

แต่ภรรยาก็ยังไปแอบดูเพื่อนบ้านอยู่ทุกเช้า จากหน้าต่างข้างบนบ้าน และวิ่งกลับมารายงานสามีทุกเช้า "เสื้อผ้าของเขาสกปรกอีกแล้ว..."

ต่อมาวันหนึ่ง ภรรยาวิ่งลงมารายงานสามี ด้วยความแปลกประหลาดใจ

"ไม่เข้าใจจริง ๆ ว่าวันนี้เกิดอะไรขึ้น เสื้อผ้าของเขาขาวสะอาด อยากจะรู้เหลือเกินว่า เขาเปลี่ยนใช้ผงซักฟอกยี่ห้ออะไรหรือทำอย่างไร..."

สามีหัวเราะและกล่าวว่า... "นี่ฉันรำคาญเธอเหลือเกิน เมื่อเช้านี้ฉันตื่นแต่เช้ามืด และไปเช็ดกระจกหน้าต่างให้ใสสะอาด ก่อนหน้านี้กระจกมันสกปรก เธอมองออกไปก็เห็นแต่ความสกปรก..."

มนุษย์เราชอบมองคนอื่น โดยผ่านจิตใจของเราออกไป เมื่อจิตใจของเราสะอาด เราก็จะเห็นแต่ความดีงามรอบ ๆ ตัว แต่ถ้าจิตใจของเราสกปรก เราก็จะเห็นแต่ความสกปรกรอบตัว

การที่เราเห็นแต่ความเลวรอบ ๆ ตัวเรา เราต้องเข้าใจว่า แท้ที่จริงแล้ว...สิ่งที่เราเห็นมันเกิดขึ้นในจิตใจของเรา และเราจะต้องหาทางฝึกจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์

ถ้าเราเห็นแต่สิ่งที่เลว... จิตใจก็ไม่สงบ เราก็จะกลุ้มอกกลุ้มใจ มีความทุกข์
แต่ถ้าเราหัดมองในแง่ดี...เราก็จะคิดแต่สิ่งที่ดีจิตใจก็เบิกบานและมีความสุข...

จาก "แนวทางสู่ความสุข" โดย ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา

ความ
ไม่เบียดเบียน
เป็นสุข
ในโลก

สัตว์ทั้งหลาย
ย่อมหวาดต่ออาชญา
ย่อมกลัวต่อความตาย
ใครๆ ก็รักชีวิต
คิดถึงเขา
เอาเราเข้าเทียบแล้ว
ไม่ควรทำร้ายกัน

พุทธวจนะ

กรรมสนองกรรม

จาก "ปัญญาวุฑฒิ" สมภพ วังวิทยา รวบรวม

พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน เมืองสาวัตถี พระโกกาลิก ริษยาพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ ได้ทูลพระพุทธเจ้าให้ร้ายพระเถระทั้งสอง พระพุทธองค์ทรงห้ามถึง ๓ ครั้งก็ไม่ฟัง ได้รับอกุศลกรรมสนองทันตา

ได้เกิดฝีหัวใหญ่ขึ้นทั่วตัว ฝีแตกน้ำเหลืองไหล ได้รับทุกขเวทนากล้าจนขาดใจตาย ไปเกิดในปทุมนรก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหานรกอเวจี ได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส

พระพุทธองค์ทรงแสดงโทษแห่งการใส่ร้ายผู้ทำความดี เพื่อเป็นเครื่องสังวรของชาวพุทธไว้ดังนี้

"คนพาล เมื่อพูดคำชั่วออกไป ได้ชื่อว่าฆ่าตัวเองด้วยอาวุธ

ผู้ใดสรรเสริญผู้ที่ควรถูกติ หรือติผู้ที่ควรได้รับความสรรเสริญ ผู้นั้นชื่อว่า สะสมความชั่วด้วยปาก เขาย่อมไม่ได้รับความสุข

ความพินาศแห่งทรัพย์สินเพราะการพนันก็ดี พร้อมด้วยสิ่งของทั้งหมดก็ดี พร้อมด้วยตนเองก็ดี ยังนับว่ามีโทษเพียงเล็กน้อย ส่วนบุคคลใดทำใจคิดร้ายในท่านผู้ทำดีทั้งหลาย มีโทษยิ่งใหญ่กว่า

ผู้พูดจาด้วยจิตอันลามก ชอบติเตียนพระอริยเจ้า ย่อมเข้าถึงนรก"

โทษทันตา

จาก "ปัญญาวุฑฒิ" สมภพ วังวิทยา รวบรวม

พวกเดียรถีย์ นักบวชนอกพุทธศาสนา เสื่อมจากลาภสักการะ เห็นว่าเป็นเพราะ**พระโมคคัลลานะเป็นกำลังสำคัญ** เพราะ**พระสมณโคดม** ที่ปลูก ศรัทธาให้คนไปเลื่อมในกันมาก ด้วยฤทธิ์ของท่าน จึงคิดจะ**กำจัดพระโมคคัลลานะเสีย เพื่อคณะของตนจะได้มีลาภสักการะมากขึ้น** โดยไปว่าจ้างพวกโจรให้ฆ่า พวกโจรทุบตีท่านเสียแหลกเหลวถึงแก่ความตาย

พระเจ้าอชาตศัตรูส่งสายลับออกไปสืบเป็นจำนวนมาก ในที่สุดก็จับโจรที่ฆ่าพระโมคคัลลานะได้หมด สั่งให้ลงโทษโจรเหล่านั้นอย่างหนักเช่นกัน โดยจับพวกเดียรถีย์และโจรฝังลงในหลุมทั้งเป็น ประมาณแค่สะดือ *เอาฟางกลบ แล้วจุดไฟเผาจนตาย เมื่อเผาเสร็จ สั่งให้เอาไถเหล็กไถอีกครั้งจนศพขาดเป็นท่อน ๆ*

พระพุทธเจ้าทรงทราบการถูกประหารชีวิตของพวกนักโทษแล้ว ได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า บุคคลที่ประทุษร้ายต่อผู้ไม่ประทุษร้าย เช่น กล่าวใส่ความผู้บริสุทธิ์ผู้หาความผิดมิได้ ให้เสียหาย

ผู้นั้นจะได้ประสบวิบัติทันตาเห็น ๑๐ ประการ ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง

๑. ทุกขเวทนาอย่างแรงกล้า เช่น โรคปวดศีรษะอย่างรุนแรง

๒. ความเสื่อมสิ้นทรัพย์สินที่มีอยู่

๓. ถูกทำร้ายร่างกาย เช่น ถูกตีหัว หรือถูกผ่าตัด

๔. เจ็บหนัก เช่น เป็นอัมพาต

๕. ถึงความเสียสติ เป็นบ้า

๖. ถูกกฎหมายลงโทษ เช่น ถูกปลดและลดตำแหน่ง

๗. ถูกกล่าวหาอย่างร้ายแรง

๘. ไร้ญาติขาดพี่น้อง

๙. โภคทรัพย์ เช่น เรือกสวนไร่นา ฉิบหาย

๑๐. เมื่อยังไม่ตาย ไฟไหม้บ้าน ตายแล้วไฟนรกเผาผลาญซ้ำอีก

สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนขร้ำ
บาปเกิดแต่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมทำโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

โคลงโลกนิติ

กินคนเดียว ไม่เป็นสุข

ร.ท.บรรจบ บรรณรุจิ

ในปราสาทหลังหนึ่งเศรษฐีเจ้าของปราสาทกำลังนอนซมอยู่บนเตียง ท่าทางดูอิดโรยเต็มทีใกล้กันนั้น ภรรยาของเขานั่งมองดูอยู่ด้วยสีหน้าวิตก

ภรรยา : “ไม่สบายเป็นอะไรไปหรือพี่?”

เศรษฐี : “ไม่เป็นอะไรหรอกน้อง”

ภรรยา : “ในหลวงทรงกริ้วหรือ?”

เศรษฐี : “ไม่หรอก”

ภรรยา : “ถ้ายังงั้น...พวกลูกหลานทำอะไรให้พี่ไม่พอใจหรือ?”

เศรษฐี : “ไม่ใช่อีกนั่นแหละ”

ภรรยา : “พวกคนใช้ล่ะ”

เศรษฐี : “ก็ไม่ใช่อีกเช่นกัน”

ภรรยา : “พี่อยากกินอะไรหรือ?”

เศรษฐี : (นอนเงียบไม่บอก เพราะเกรงว่าถ้าบอกว่าอยากกินขนมเบื้อง ภรรยาก็จะต้องไปหาซื้อมา จะทำให้หมดเปลือง)

ภรรยา : **(พูดด้วยเสียงรบเร้า)** “บอกมาซิพี่ พี่อยากกินอะไร?

เศรษฐี : (กลืนน้ำลาย) **“ใช่...พี่อยากกินขนมเบื้อง”**

ภรรยา : “โธ่...เรื่องแค่นี้เอง ทำไมถึงไม่บอกเสียแต่แรก ทำเป็นคนจนไปได้ เอาละ...น้องจะทำให้พอกินกันทั้งหมู่บ้านเลย”

เศรษฐี : **(ถลึงตามองดูภรรยาแล้วพูดประชด)**

“เอายังงั้นเชียวเหรอ คนพวกนั้นเขามีงานมีเงิน ก็ให้เขากินของเขาซี่”

ภรรยา : “ถ้ายังงั้น...ทำแจกเฉพาะคนที่อยู่ในซอยเดียวกันก็แล้วกัน”

เศรษฐี : **“จ้ะแม่คุณ...พี่รู้ว่าเธอร่ำรวยเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี”**

ภรรยา : “ถ้ายังงั้น...เอาแค่คนบ้านใกล้เรือนเคียงก็พอ

เศรษฐี : “พี่รู้ว่าเธอเป็นคนใจกว้าง”

ภรรยา : "ถ้ายังงั้น...ทำแจกแค่ลูก ๆ หลาน ๆ ของเรา"

เศรษฐี : "มันไม่กินกันหรอก"

ภรรยา : "ถ้ายังงั้น... ทำกินกันแค่พี่กับน้องสองคน"

เศรษฐี : "น้องก็จะกินด้วยเหรอ"

ภรรยา : "ถ้ายังงั้น... ทำให้พี่กินคนเดียวก็แล้วกัน"

เศรษฐี : (แสดงสีหน้าครุ่นคิด แล้วพยักหน้ารับ)

"ตกลง...แต่ว่าจะทำที่นี่คงไม่เหมาะ

เพราะคนจำนวนมากคอยจ้องจะกินกับเรา"

ภรรยา : "ถ้ายังงั้น...ทำที่ไหนดีล่ะ?"

เศรษฐี : **ทำบนปราสาทชั้นที่เจ็ด ไม่มีใครเห็น**

ภรรยา : "ตกลง"

เศรษฐี : "เออแต่ว่า...อย่าเอาข้าวดีไปทำนะ เลือกเอาข้าวที่หัก ๆ ไปทำ จะได้ไม่หมดเปลืองมาก...เสียดาย"

(ภรรยาทำตามที่เศรษฐีบอก โดยให้คนใช้ขนสิ่งของขึ้นไปไว้บนปราสาทเสร็จแล้ว ไล่คนใช้ลงหมด เหลืออยู่ก็แต่เศรษฐีกับภรรยาเท่านั้น ครั้นแล้วท่านเศรษฐีก็ต้องสะดุ้งตัว เพราะขณะที่นั่งทำขนมอยู่นั้น ก็ได้แหงนไปเห็นพระรูปหนึ่งกำลังยืนอยู่ในอากาศ พระรูปนั้นกำลังจ้องมองมายังตน)

เศรษฐี : *"วะ...เราสู้อุตส่าห์หลบขึ้นมาทำถึงชั้นที่เจ็ดเพราะคิดว่าไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเห็นแต่พระองค์นี้ยังมาเห็นจนได้"*

(คิดอย่างนี้แล้ว จึงตวาดถามว่า)

"สมณ...ท่านเป็นใคร?"

พระ : "อาตมาชื่อโมคคัลลานะ"

เศรษฐี : *"อย่าว่าแต่ยืนเฉย ๆ อยู่ในอากาศเลย ต่อให้แสดงฝีเท้า เดินไปเดินมาอยู่ในอากาศ ก็จะไม่ได้ขนมกินหรอก"*

(พระแสดงฝีเท้าเดินไปเดินมาตามที่เศรษฐีท้าทาย)

เศรษฐี : *"อย่าว่าแต่เดินไปเดินมาเลย ต่อให้นั่งขัดสมาธิอยู่ในอากาศก็จักไม่ได้เหมือนกัน"*

(พระนั่งขัดสมาธิตามคำท้า)

เศรษฐี : *"อย่าว่าแค่นั่งขัดสมาธิเลย ต่อให้มายืนอยู่ที่ขอบหน้าต่างก็จะไม่ได้"* (พระมายืนอยู่ที่ขอบหน้าต่างตามคำท้า)

เศรษฐี : *"อย่าว่าแค่มายืนอยู่ที่ขอบหน้าต่างเลย ต่อให้บังหวนควันก็จะไม่ได้"* (พระบังหวนควันตามคำท้า)

ปรากฏว่า ปราสาททั่วทั้งหลังมืดมิดไปหมด

เศรษฐี : (ตกใจกลัว ไม่กล้าท้าอีก)

"พระองค์นี้สงสัยจะอยากกินขนมแน่

ถ้าไม่ได้ก็เห็นจะไม่ไป เอาละ...จะให้สักชิ้น"

(คิดอย่างนี้แล้วจึงบอกภรรยา)

"ให้ขนมพระสักชิ้นซิน้อง ท่านจะได้กลับไปเสียที"

(ภรรยาทอดขนมชิ้นเล็ก ๆ ให้พระชิ้นหนึ่ง นางใส่แป้งนิดเดียว แต่ด้วยฤทธิ์ของพระ ขนมกลับใหญ่กว่าชิ้นก่อน ๆ)

เศรษฐี : (ท่าทางยัวะมาก) "เธอตักแป้งมากไป"

(ครั้นแล้วจึงลงมือตักแป้งด้วยตนเอง โดยเอามุมทัพพีตักขึ้นมาเพียงนิดหน่อย ผลปรากฏว่า ขนมชิ้นนั้นใหญ่กว่าชิ้นที่ภรรยาทอดเสียอีก เศรษฐีโมโหสุดขีด จึงบอกภรรยา)

"เอา...ถ้างั้นหยิบเอาในตะกร้านั่นแหละไปชิ้นหนึ่ง"

(ภรรยาทำตามเศรษฐีบอก ปรากฏว่าขนมติดพืดกันหมดทุกชิ้น)

เศรษฐี : (โกรธจัด) "มา...ทำเอง"

(ทำนองเดียวกัน คือ ขนมติดกันเป็นพืดเช่นเดียวกัน ดึงไม่ขาด)

สองสามีภรรยาช่วยกันดึงขนม แต่ด้วยอำนาจฤทธิ์ของพระเถระจึงไม่สามารถดึงขนมให้ขาดได้ ทั้งสองเหนื่อยอ่อนเหงื่อกาฬแตกพลั่ก ในที่สุดเศรษฐีก็หายหิว จึงตัดสินใจบอกภรรยา

เศรษฐี : *"พี่ไม่อยากกินอีกแล้ว ให้พระไป ทั้งหมดนั่นแหละ"*

พระ : *"อาตมาองค์เดียว ฉันไม่หมดหรอก*

โน่นแน่ะ ที่วัดเวฬุวันนั่น พระพุทธเจ้าประทับอยู่กับพระจำนวนร้อย ๆ องค์ จงนำไปถวายเถิด”

เศรษฐี : (ตกใจ) *“อะไรท่าน ขนมแค่นี้เลี้ยงพระตั้งเป็นร้อย ไม่พอหรอก”*

พระ : *“พอซี่”*

สองสามีภรรยาปฏิบัติตามที่พระเถระแนะนำ เป็นด้วยอำนาจฤทธิ์ของพระเถระที่ทำของน้อยให้เป็นของมาก ปรากฏว่าขนมเบื้องตะกร้าเดียวสามารถเลี้ยงพระได้เป็นร้อย ๆ รูป นอกจากนั้นเศรษฐีกับภรรยาก็ยังได้กินจนอิ่มหนำ พระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงธรรมให้ฟัง จึงเป็นอันว่าสองสามีภรรยานอกจากจะได้กินขนมเบื้องสมปรารถนาแล้ว ยังได้ดื่มกินรสพระธรรมอีกด้วย

(จาก “นิทานปรัชญาพุทธ ชุดผู้แสวงหา” ของ ร.ท.บรรจบ บรรณรุจิ)

น เว กทริยา เทวโลกํ วชนฺติ
คนตระหนี่ไปสวรรค์ไม่ได้เลย

พาลา หเว นปฺปสํสนฺติ ทานํ
คนพาลเท่านั้นที่ไม่สรรเสริญทาน

พุทธวจนะ

เรื่อง พี่น้องซื้อรองเท้า

...พี่น้องสองคน รวมเงินกันซื้อรองเท้า โดยตกลงกันว่าจะใช้ด้วยกัน แต่พอเอามาถึงบ้าน พี่เอาไปใช้ทุกวัน เพราะต้องไปทำงาน น้องไม่มีโอกาสได้ใส่เลย

ด้วยกลัวจะเสียเปรียบ น้องจึงใส่รองเท้าออกไปเดินแต่หัวค่ำยันรุ่งทุกคืน จนกระทั่งรองเท้าขาด พี่จึงชวนน้องว่า “น้อง...มาหุ้นซื้อกันอีกคู่เถอะ” น้องชายขมวดคิ้ว แล้วตอบว่า “ไม่เอาโว๊ย ! ตั้งแต่ซื้อรองเท้ามา ไม่มีเวลาได้หลับได้นอนกันเลย”

เรื่อง ความอิจฉา

...เศรษฐีมีลูก ๒ คน ลูกคนหัวปีเป็นที่รักใคร่ได้รับความเอาใจใส่มากกว่า ทำให้ลูกคนสุดท้องอิจฉาริษยาพี่ชายตลอดมา

วันหนึ่งพ่อพูดกับลูกคนสุดท้องว่า “พ่อจะให้ทรัพย์สมบัติเจ้า เจ้าอยากได้สิ่งใดพ่อก็จะให้ แม้เจ้าต้องการทองหนักเท่าตัว พ่อก็จะให้ หรือต้องการคฤหาสน์หลังใหญ่ ๆ เพียงใดก็ยังได้”

“วิเศษที่สุดเลยพ่อ ! ขอเวลาข้าคิดสักวัน” ลูกชายคนเล็กพูด

พ่อตอบทันทีว่า “ดีแล้ว! แต่เนื่องจากพี่ชายคนโตเขาโตกว่า ดังนั้น สิ่งที่พ่อให้เจ้า พ่อก็จะให้พี่ชายเจ้าเป็นสองเท่า”

หลังจากนอนครุ่นคิดอยู่ทั้งคืน วันรุ่งขึ้น น้องชายขี้อิจฉามาบอกกับพ่อว่า “ข้าตัดสินใจแล้ว ขอให้พ่อควักลูกนัยตาของข้า ๆ ออกเสียข้างหนึ่งเถิด”

เรื่อง ไม่ยุติธรรมเลย

...พี่น้องสองคน คนพี่แต่งงานแล้ว คนน้องเป็นโสด ทั้งสองร่วมกันเป็นเจ้าของที่นามรดกร่วมกัน ผลิตข้าวได้ปีละมาก ๆ พี่น้องก็แบ่งกันคนละครึ่ง

ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปด้วยดีทุกปี จนในกลางดึกของคืนหนึ่งพี่ชายคนที่แต่งงานแล้ว สะดุ้งตื่นขึ้นมาพร้อมกันฉุกคิดว่า "ไม่ยุติธรรมเลย น้องข้ายังไม่ได้แต่งงาน แต่เขาได้ข้าวครึ่งหนึ่ง ส่วนข้ามีภรรยาและลูกอีกตั้งห้าคน เวลาแก่ตัวข้าก็จะมีลูกคอยดูแล แต่ใครจะดูแลน้องชายข้าตอนที่เขาแก่ล่ะ เขาควรจะได้ส่วนแบ่งมากกว่า เพื่อจะได้มีเงินเก็บไว้ใช้ยามแก่ชรามากขึ้น"

คิดดังนั้นแล้วพี่ชายก็บรรทุกข้าวของตนใส่เกวียนจนเต็มเพื่อแอบเอาไปเทใส่ยุ้งของน้องชาย

ในเวลาเดียวกันนั้นเอง ฝ่ายน้องชายก็สะดุ้งตื่นขึ้นมาเช่นกัน และรำพึงกับตนเองว่า "มันไม่ยุติธรรมเลย พี่ชายของข้ามีภรรยาและลูกอีกตั้งห้าคน แต่เขากลับได้ส่วนแบ่งแค่ครึ่งเดียวเท่านั้น ควรหรือที่ข้าจะได้รับผลผลิตเท่ากันกับเขา ในเมื่อข้ามันก็ปากเดียวท้องเดียว ไม่มีใครที่ข้าจะต้องดูแล"

เขาจึงลุกขึ้นจากเตียง ขนข้าวใส่เกวียนจนเต็ม เพื่อมุ่งไปยังยุ้งฉางของพี่ชาย

เกวียนของทั้งสองคน มาพบกันกลางทางพอดี !

เรื่อง ขโมย

...ครั้งหนึ่งในประเทศอาหรับ มีขอทานหิวโซเดินหาของกินอยู่พอดีผ่านร้านเนื้อย่าง ก็มีเสียงเอะอะ เจ้าของร้านเข้าฉุดกระชากขอทาน พร้อมตะโกนว่า "ขโมย ! ขโมย!"

ขอทานถูกนำตัวไปหาผู้พิพากษา

"ชายคนนี้ ขโมยอะไรของเจ้า" ผู้พิพากษาถาม

"ท่านผู้พิพากษาที่เคารพ ขอทานคนนี้ขโมยเนื้อย่างในร้านของข้า

ขณะข้ากำลังย่างเนื้อที่หน้าร้าน แล้วสูดดมกลิ่นหอมของเนื้อเป็นเวลานาน โดยไม่ยอมหลีกไปทางอื่น”

ผู้พิพากษาตกตะลึง ที่เจอคำกล่าวโทษประหลาด จึงถามขอทานว่า “เจ้าทำดังข้อกล่าวหาหรือเปล่า” “จริงครับ เพราะกลิ่นหอมมาก และผมก็หิวจริง ๆ” ขอทานตอบ

“ถ้าเช่นนั้น เจ้าขโมยกลิ่นหอมเนื้อย่างจริง เจ้าต้องชดใช้ค่าเสียหาย” ผู้พิพากษาว่า

เจ้าของร้านดีใจแล้วพูด “ท่านผู้พิพากษาทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ขอขอบคุณ

“เจ้ามีเงินชดใช้หรือไม่” ผู้พิพากษาถามขอทาน

“ไม่มีเลยครับ”

“เอาละ เราจะให้ยืมสองเหรียญ” พูดจบผู้พิพากษาก็ยื่นเหรียญสองอันให้แก่ขอทาน

เจ้าของร้านยิ้มร่า วิ่งออกมาจะรับเงิน ขณะยื่นมือออกรับเหรียญทั้งสองก็กระทบกันดังกริ๊ง

“เดี๋ยวก่อน ! เจ้าทำไมขโมยของของเขา” ผู้พิพากษาถาม

“ท่านผู้พิพากษา ท่านเห็นแล้วว่า ผมไม่ได้ขโมยอะไรเลย”

“ก็เจ้าขโมยเสียงเงินกระทบกันเมื่อตะกี้นี้ไง”

“ปัดโธ่ ! เสียงเงินกระทบกันนั้น คนมีหูก็ฟังได้ ทำไมถึงว่าขโมยล่ะ” เจ้าของร้านตอบ

“ถ้าเช่นนั้น ใครมีจมูก ก็ดมกลิ่นเนื้อย่างได้ แล้วทำไมจึงกล่าวหาว่าเขาขโมยดมกลิ่นเล่า เจ้าของร้านนิ่งเงียบ

ผู้พิพากษากล่าวต่อว่า “ศาลขอตัดสิน จำเลยไม่มีความผิด ขอปิดคดี”

เรื่อง ว่าง่าย

...เปิดเทอมแล้ว วันนี้เลยขอพาไปเที่ยวโรงเรียนแพทย์

อาจารย์เริ่มชั่วโมงแรกของการสอน ด้วยการพานักศึกษาใหม่เข้าห้องทดลอง ในมือของอาจารย์ถือแก้วใสใบหนึ่ง มีน้ำสีเหลืองค่อนแก้ว

"นี่เป็นน้ำปัสสาวะ คนที่จะเป็นหมอ ต้องมีใจกล้าและละเอียดถี่ถ้วน" ...อาจารย์เริ่มบรรยาย

"ต่อไปนี้ ขอให้ทุกคนทำตามอาจารย์ แหย่นิ้วลงไปในถ้วย แล้วยื่นนิ้วใส่ปาก จากนั้นใช้ลิ้นเลียดู"

นักศึกษาใหม่ทำหน้าเหยเก หันไปมองกันเลิ่กลั่ก...*ชั่วโมงแรกก็เอากันอย่างนี้เชียวเหรอ*...หลายคนนึกในใจ แต่ยังไม่ทันจะพูดอะไร ก็เห็นอาจารย์แหย่นิ้วมือขวาลงไปในถ้วยปัสสาวะ ไม่ใช่แหย่เฉย ๆ ยังกวนน้ำจนหมุนติ้ว แล้วชักนิ้วออกมา ยื่นนิ้วเข้าปาก ดูดเสียงดัง *จ๊วบ*

"อุ๊ย..." นักศึกษาครางกันเป็นแถว แต่ทำไงได้ ไหน ๆ อาจารย์ก็ลงทุนทำเป็นตัวอย่างแล้ว ลองทำตามอาจารย์ดู ยังไงก็ไม่ตายอยู่แล้ว ดังนั้นทุกคนจึงพากันแหย่นิ้วลงไปในถ้วยปัสสาวะ แล้วใส่ปากเลียอย่างผะอืดผะอม เมื่อทำเสร็จสรรพแล้ว อาจารย์ก็พูดพลางยิ้มแย้มว่า

"พวกเธอโง่จริง ๆ อาจารย์บอกให้เธอใจกล้าและถ้วนถี่ ทำไมไม่มีใครสังเกตว่า อาจารย์แหย่นิ้วชี้ลงไปในถ้วยปัสสาวะ แต่ยื่นนิ้วกลางเข้าปาก ไม่ได้เลียนิ้วชี้สักหน่อย

การเชื่อฟังอาจารย์นั้นเป็นของดี แต่เชื่ออย่างเดียวไม่พอ ต้องมีสติและปัญญาประกอบด้วย ปัญหาก็คือ **การเชื่อฟังหรือศรัทธานั้น บางครั้งก็เป็นตัวบดบังปัญญา** เพราะพอวางใจเสียแล้วก็เลยไม่ยอมใช้ความคิด ขณะเดียวกันก็หย่อนความสังเกต จนบางทีกลายเป็นคนเผลอเรอ สิ่งที่ควรเห็นก็เลยไม่เห็น กลายเป็นว่าทั้ง "ตาใน" และ "ตาเนื้อ" ก็พลอยถูกบดบังไปด้วยเพราะศรัทธาตัวเดียว

สภาวะอย่างนี้แหละที่ทำให้ใครต่อใครถูกหลอก เพราะไปหลงเชื่อ

คนที่ตั้งตัวเป็นอาจารย์ เมื่อฝากจิตฝากใจให้เขาหมด เขาจะเล่นกลอย่างไรก็ไม่เคยเห็นพิรุธสักอย่างทั้ง ๆ ที่สามารถจับผิดได้มากมาย หากรู้จักสังเกต **มีสติตื่นตัวและคิดเป็น**

เป็นเพราะการเชื่อฟังอาจารย์มีจุดอ่อนดังว่า ในกาลามสูตร พระพุทธองค์จึงสอนว่าอย่าปลงใจเชื่อเพียงเพราะท่านผู้นั้นเป็นครูของเรา ต่อเมื่อใช้ปัญญาพิจารณาจนแลเห็นด้วยตนเองว่าถูกต้อง มีประโยชน์ จึงค่อยทำตามท่าน

อาจารย์ที่ดีจะไม่สบายใจเลย หากเห็นศิษย์เชื่อตนเองอย่างเชื่อง ๆ ท่านจะคอยกระตุกศิษย์ให้เห็นโทษของการหลงเชื่อแบบนั้น เพื่อจะได้รู้จักใช้หัวคิดของตัวเอง และมีสติตื่นตัวใฝ่สังเกตเหมือนกับที่อาจารย์หมอเรื่องข้างต้น สอนศิษย์ชนิดเห็นกันจัง ๆ สอนแบบนี้แหละถึงจะฝังเข้าไปในหัวแทนที่จะเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา

การเป็นคนว่าง่ายนั้นเป็นเรื่องดี จัดว่าเป็นมงคลอย่างหนึ่งในพุทธศาสนา แต่ถ้าไม่รู้จักคิดหรือมีความเฉลียว อาจทำให้เป็นคนเซ่อไปได้ อย่างเรื่องข้างล่าง

...จิระไปพักค้างคืนที่โรงแรมแห่งหนึ่งใกล้สถานีรถไฟ ครั้นตื่นขึ้นมาก็พบว่าสายแล้ว จึงรีบเก็บข้าวของใส่กระเป๋าตรงไปสถานีรถไฟ

แต่พอลงมาถึงล้อบบี้โรงแรมเพื่อคืนกุญแจ ก็นึกได้ว่าลืมสายสร้อย มีดโกนหนวด และนาฬิกาข้อมือ ทิ้งไว้ในห้องน้ำ จึงบอกพนักงานโรงแรมว่า "น้อง ช่วยขึ้นไปที่ห้อง ๖๐๓ ดูว่า สายสร้อย มีดโกนหนวด และนาฬิกาข้อมือของพี่อยู่ที่ห้องน้ำหรือเปล่า เร็วหน่อยนะ อีก ๕ นาทีรถไฟจะออกแล้ว"

พนักงานได้ยินดังนั้น ก็รีบทำตาม ไม่รอให้ลิฟต์ลงมาด้วยซ้ำ รีบวิ่งขึ้นบันไดไปถึงชั้น ๖...๓ นาทีต่อมา ก็วิ่งกระหืดกระหอบกลับมาในสภาพมือเปล่า แล้วบอกว่า "พี่พูดถูกครับ ...สายสร้อย มีดโกนหนวด และนาฬิกาข้อมือ ทิ้งอยู่ในห้องน้ำจริง ๆ ครับ" พนักงานพูดจบ ก็พอดีได้ยินเสียงรถไฟเคลื่อนออกจากสถานี อนิจจา จิระพลาดรถไฟเที่ยวนี้ !

เรื่อง การสอนที่ทรงอำนาจ

ท่านปัญญานันทภิกขุ

ท่านผู้หนึ่งที่เชียงใหม่ แกสูบบุหรี่จัดมาก ได้ลูก ๒ คน ชายคนหนึ่ง หญิงคนหนึ่ง ลูกชายนั้นมันเดินตามพ่อ พ่อสูบยี่ห้อไหน มันสูบยี่ห้อนั้น พ่อสูบเวลาไหน มันก็สูบเวลานั้น

พ่อนั่งดูลูกสูบบุหรี่ ก็นึกในใจว่า *“แย่ ติ๊กมันจะแย่ (ชื่อเล่นชื่อติ๊ก) ถ้ากูทำอยู่อย่างนี้ มันจะแย่...* เลยคิดว่าต้องให้ลูกเลิกสูบบุหรี่ พ่อต้องเลิกก่อน เลยเลิก ตัดสินใจเลิก ไม่สูบเลยหลายวัน

ลูกสังเกตเห็นว่า พ่อนี่ผิดปกติมาหลายวันแล้ว วันหนึ่งเมื่อกินอาหารเสร็จแล้ว ก็ถามพ่อว่า “พ่อ หมู่นี้ดูพ่อผิดปกติ”

พ่อถามว่า “ผิดปกติอะไรลูก” “ผมไม่เห็นพ่อสูบบุหรี่เลยหลายวันแล้ว เพราะอะไร ?”

พ่อบอกว่า “นั่งลง...พ่อจะเล่าให้ฟัง พ่อนี่มีลูก ๒ คน พ่อรักลูก อยากเห็นความเจริญเติบโตของลูก พ่อเมื่อก่อนนี้สูบบุหรี่จัด มีโอกาสเป็นมะเร็งปอดได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ แล้วจะได้เห็นความเจริญของลูกได้อย่างไร พ่อรักลูก ก็อยากจะอยู่กับลูกนาน ๆ พ่อเลยตัดสินในเลิกตั้งแต่วันนั้น วันที่พ่อคิดถึงลูกมาก พ่อเลิกไม่สูบเลย ในชีวิตตั้งแต่นั้นมา จนบัดนี้แล้ว จะไม่สูบอีกต่อไป ลูกจำไว้เถอะ”

พ่อไม่ได้พูดว่า “ลูกควรจะเลิกเหมือนพ่อ” ไม่ได้ขอลูกเลยสักคำเดียว เพียงแต่บอกว่า “พ่อรักลูก อยากจะอยู่กับลูกนาน ๆ พ่อจึงเลิกสูบบุหรี่”

แล้วต่อมา ลูกมันก็เลิกเหมือนกัน มันเห็นพ่อไม่สูบบุหรี่ มันก็นึกได้ว่า “กูก็เลิกเหมือนกัน” เลิกเลย เลิกหมดทั้ง ๒ คน ในบ้านนั้นก็เลยไม่มีใครสูบบุหรี่ต่อไป

พ่อเลิก ลูกเลิก ! นี่คือการสอนที่เรียกว่า ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง มีอำนาจมาก ศักดิ์สิทธิ์มาก ทำให้เกิดการคิดขึ้นในใจของผู้นั้นได้ เลิกได้

เรื่อง พ่อเฒ่าปลูกมะม่วง

วันหนึ่งขณะที่พระราชาเสด็จออกเยี่ยมราษฎรแถบชานเมือง แลเห็นพ่อเฒ่าคนหนึ่งกำลังขุดดิน จึงร้องถามว่า "นี่พ่อเฒ่า แก่ปูนนี้แล้วมาขุดดินทำไม?"

"ข้าจะปลูกมะม่วง" พ่อเฒ่าตอบด้วยอาการงันงก "อีกตั้งหลายปีกว่าจะได้กิน" พระราชาร้องบอก

"เออ ข้าไม่ได้ปลูกไว้กินเองดอก ข้าปลูกเพื่อคนอื่น" พ่อเฒ่าตอบ

"ท่านนี่ช่างเป็นคนแสนประเสริฐเหลือเกิน เอ้า ! เราให้ทองท่าน ๑ ถุง เป็นรางวัล"

"โอ้ ! มะม่วงของข้านี่ให้ผลช่างมหัศจรรย์ยิ่งนัก ข้าเพียงขุดหลุมเท่านั้น ก็ได้ทองถึง ๑ ถุงเชียวหรือนี่" พระราชาได้ยินดังนั้นก็ชอบพระทัยประทานทองคำถุงที่ ๒ ให้อีก

"โอ ! พ่อมหาจำเริญ ข้าเสียดายจริง ๆ "เสียดายอะไรหรือพ่อเฒ่า" พระราชาย้อนถาม "นี่ถ้าข้าปลูกเสียตั้งแต่ตอนหนุ่ม ๆ ข้าก็มีมะม่วงมอบให้ท่านแล้ว ข้าคิดช้าไปจริง ๆ"

พระราชาได้ยินพ่อเฒ่าพูดดังนั้น จึงหยิบทองถุงสุดท้าย ให้พ่อเฒ่าพร้อมกับพูดว่า "เราไปละ ! เพราะขืนอยู่ต่อไป เราก็ไม่มีทองถุงที่ ๔ ให้ท่านอีกแล้ว"

"อย่าดีแต่คิด จงคิดแต่ดี ...อย่าดีแต่พูด จงพูดแต่ดี อย่าดีแต่ทำ จงทำแต่ดี และลงมือทำเดี๋ยวนี้"

เรื่อง ขรัวโตกับหัวโขน

เรียบเรียงโดย พระไพศาล วิสาโล

คราวหนึ่ง หลวงพ่อโต ได้รับนิมนต์ไปสวดมนต์ในสวนแห่งหนึ่งฝั่งธนบุรี สวนแห่งนี้ต้องเข้าทางคลองเล็ก ท่านไปด้วยเรือสำปั้นกับศิษย์ โดยเอาพัดยศไปด้วย บังเอิญเวลานั้นน้ำแห้ง ท่านจึงลงเข็นเรือกับศิษย์ท่าน ชาวบ้านเห็นจึงร้องบอกกันว่า "สมเด็จเข็นเรือโว้ย !"

ท่านได้ยินก็ตอบไปว่า "ฉันไม่ใช่สมเด็จดอกจ้ะ สมเด็จท่านอยู่ในเรือน่ะจ้ะ" ว่าแล้วก็ชี้มือไปที่พัดยศ สักพัก ชาวบ้านก็ลงมาช่วยกันเข็นเรือไปจนถึงบ้านงาน

นิทานเรื่องนี้สอนว่า หัวโขนนั้น พึงถอดวางเมื่อลงจากเวทีฉันใด สมณศักดิ์ก็มิใช่สิ่งพึงยึดถือเป็น "ตัวกู-ของกู" ฉันนั้น

จาก "ลำธารริมลานธรรม" เกร็ดชีวิตและปฏิปทาของพระดีพระแท้

เรื่อง ตัวโกรธกับเสียงเกี๊ยะ

เรียบเรียงโดย พระไพศาล วิสาโล

ผู้รู้ธรรมนั้น ไม่ได้หมายถึงผู้ทรงจำคัมภีร์ได้มากหรือเทศน์เก่ง หากได้แก่ผู้ที่รู้จักจิตใจของตนและเท่าทันอารมณ์ที่บังเกิดขึ้น บางครั้งหลวงปู่บุดดา ก็มีวิธีการแปลก ๆ เพื่อเตือนให้ตระหนักถึงความจริงข้อนี้

คราวหนึ่งหลวงปู่ได้รับอาราธนาให้เทศน์คู่กับท่านเจ้าคุณรูปหนึ่ง ท่านเจ้าคุณรูปนั้นเห็นหลวงปู่บุดดาเป็นพระบ้านนอก คงไม่มีความรู้ด้านปริยัติธรรมมากเท่าใด จึงถามหลวงปู่ทำนองหยั่งเชิงว่า "จะเทศน์เรื่องอะไร ?"

หลวงปู่บุดดาตอบว่า "เรื่องตัวโกรธ กิเลสตัณหา" ท่านเจ้าคุณก็ถามลองภูมิต่อว่า "ตัวโกรธเป็นอย่างไร ?"

"ส้นตีนไงล่ะ" หลวงปู่ตอบ เท่านั้นแหละ ท่านเจ้าคุณก็โกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยงและไม่ยอมเทศน์คู่กับหลวงปู่ หลวงปู่ต้องขึ้นเทศน์รูปเดียว เมื่อเทศน์จบแล้ว ท่านก็ไปขอขมาท่านเจ้าคุณรูปนั้น แล้วอธิบายให้ท่านเจ้า

คุณรู้ว่า "ตัวโกรธ" เป็นอย่างนี้เอง

เราสามารถเรียนรู้ธรรมได้จากอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น หากเพียงแต่รู้จักเฝ้ามองให้เป็น แต่ถ้าลืมตัว มันก็สามารถครอบงำจิตใจเราได้ และพลอยทำให้เราตกเป็นทาสของสิ่งแวดล้อม สุดแท้แต่ว่ามันจะปรุงแต่งให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกใด ๆ แก่เรา

นอกจากเรียนธรรมจากอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้ว บางครั้งหลวงปู่ก็ใช้สถานการณ์รอบตัวเป็นเครื่องมือสอนธรรม โดยท่านเพียงแต่สะกิดให้ฉุกคิดเท่านั้น

ครั้งหนึ่งหลวงปู่ได้รับนิมนต์ไปฉันเพลที่บ้านโยม เมื่อฉันเสร็จแล้วเจ้าของบ้านเห็นหลวงปู่เดินทางมาเหนื่อย จึงขอให้ท่านเอนกายพักผ่อนก่อนเดินทางกลับ ระหว่างนั้นข้างห้องซึ่งเป็นร้านขายของ **มีคนเดินลากเกี๊ยะกระทบพื้นบันไดเสียงดัง** ศิษย์คนหนึ่งทนเสียงเกี๊ยะไม่ได้ จึงบ่นว่า "แหม... เดินเสียงดังเชียว"

หลวงปู่ซึ่งนอนหลับตาอยู่ จึงพูดเตือนว่า "เขาเดินของเขาอยู่ดี ๆ เราเอาหูไปรองเกี๊ยะเขาเอง"

จาก "ลำธารริมลานธรรม" เกร็ดชีวิตและปฏิปทาของพระดีพระแท้

ทุนที่ไม่มีวันหมด

เรียบเรียงโดย พระไพศาล วิสาโล

หลังจากที่ **หลวงพ่อชา สุภัทโท** ได้ริเริ่มบุกเบิกวัดหนองป่าพงแต่พ.ศ.๒๔๙๗ เป็นต้นมา วัดนี้ก็ค่อย ๆ เติบโตกลายเป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นเหตุให้มีผู้คนหลั่งไหลมาจาริกบุญศึกษาธรรมที่วัดนี้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย จนลูกศิษย์กลุ่มหนึ่งมีความคิดว่า วัดหนองป่าพงควรมีมูลนิธิเหมือนอย่างวัดอื่นบ้าง เพื่อวัดจะได้มีทุนดำเนินงานอย่างมั่นคง

เมื่อลูกศิษย์นำความดังกล่าวไปปรึกษาหลวงพ่อ ประโยคแรกที่

ท่านตอบก็คือ

“อย่างนั้นก็ดีอยู่ แต่ผมคิดว่ามันยังไม่ถูกต้อง”

แล้วท่านก็ให้ความเห็นต่อว่า “ถ้าพวกท่านปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบแล้วคงจะไม่อด พระพุทธเจ้าท่านก็ยังไม่เคยมีมูลนิธิเลย ท่านก็โกนหัวปลงผมทำอะไรเหมือนพวกเรา ท่านก็ยังอยู่ได้ ท่านได้ปูทางไว้ให้แล้ว เราก็เดินตามทางของท่าน ก็น่าจะพอใจไปได้นะ”

แล้วหลวงพ่อก็สรุปว่า “บาตรกับจีวรนี่แหละมูลนิธิที่พระพุทธเจ้าตั้งไว้ให้เรา กินไม่หมดหรอก”

หลวงพ่อชาเป็นอยู่อย่างมักน้อยสันโดษมาก กุฏิของท่านแทบจะโล่งเพราะมีแต่เตียงนอนและของใช้ที่จำเป็น เช่น กระโถน ไม่มีของใช้ฟุ่มเฟือยเลย ส่วนวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่ญาติโยมนำมาถวายอยู่เสมอนั้น ท่านก็ส่งต่อไปให้ลูกศิษย์ตามวัดสาขาต่าง ๆ หมด

ท่านไม่เคยมีบัญชีเงินฝากส่วนตัว ปัจจัยหรือเงินทำบุญที่โยมถวายนั้น ท่านให้เป็นของกลางหมด “เราพอกิน พออยู่แล้ว จะมากอะไร ทำไมนะกินข้าวมื้อเดียว” ท่านเคยพูดให้ฟัง

บ่อยครั้งที่โยมตัดพ้อว่า เพราะได้ปวารณาถวายปัจจัยไว้ให้ท่านใช้ในกิจส่วนตัว แต่หลวงพ่อไม่เคยเรียกใช้สักที ท่านเคยปรารภกับลูกศิษย์ว่า “ยิ่งเขามาปวารณาแล้ว ผมยิ่งกลัว”

คราวหนึ่งมีผู้เอารถไปถวายหลวงพ่อ รบเร้าให้หลวงพ่อรับให้ได้ โดยขับมาจอดไว้หลังกุฏิท่าน แล้วเอากุญแจใส่ย่ามท่านไว้ แต่ปรากฏว่าหลวงพ่อไม่เคยดูรถคันนั้นเลย พอออกจากกุฏิท่านจะเดินไปทางอื่น จะไปในเมืองท่านก็ขึ้นรถคันอื่น หลังจากนั้น ๗ วัน ท่านก็เรียกโยมคนหนึ่งมาหาแล้วบอกว่า “ไปบอกเขาเอารถกลับคืนไปนะ เอามาถวายข้อย ข้อยก็รับไปแล้ว ได้บุญแล้ว เดี๋ยวนี้ข้อยจะส่งคืน มันไม่ใช่ของพระ”

อีกครั้งหนึ่ง หลวงพ่อจะไปวัดถ้ำแสงเพชร ลูกศิษย์ที่มีรถส่วนตัวคันงามยี่ห้อดัง ต่างก็แย่งกันนิมนต์ให้ท่านขึ้นรถของตนที่จอดเรียงรายอยู่ที่

ลานวัดให้ได้ หลวงพ่อกวาดตาดูสักครู่ ก็ชี้มือไปที่รถเก่าบุโรทั่งคันหนึ่ง พร้อมกับพูดว่า "อ้า...ไปคันนั้น" เจ้าของได้ยินเช่นนั้นก็ดีใจสุดขีด รีบเปิดประตูนิมนต์ให้หลวงพ่อนั่ง

ว่ากันว่า การเดินทางวันนั้นใช้เวลานานกว่าปกติ เพราะขบวนรถคันงามความเร็วสูง ต้องค่อย ๆ ขับตามหลังรถโกโรโกโสไปโดยดุษณียภาพ

จาก "ลำธารริมลานธรรม" เกร็ดชีวิตและปฏิปทาของพระดีพระแท้

ดวงใจเซ็น

เวลาค่ำวันหนึ่ง ท่านชิชิริ โคจุน กำลังนั่งสวดมนต์อยู่ มีผู้ร้ายคนหนึ่งถือดาบเข้ามาขู่เข็ญให้ท่านบอกที่เก็บเงิน มิฉะนั้นจะเอาชีวิตท่าน

ท่านชิชิริ โคจุน พูดกับคนร้ายว่า "อย่ามากวนฉัน เธอไปหาเอาเองในลิ้นชักโต๊ะนั่น" แล้วท่านก็สวดมนต์ของท่านต่อไป

ต่อมาสักครู่หนึ่ง ท่านหยุดสวดมนต์ แล้วร้องบอกคนร้ายว่า "อย่าเอาเงินไปหมดนะ เหลือไว้ให้ฉันใช้ตามความจำเป็นในวันพรุ่งนี้บ้าง"

คนร้ายกวาดเอาเงินไปเกือบหมด เหลือไว้เพียงเล็กน้อย ขณะที่คนร้ายจะจากไป ท่านร้องบอกว่า "ควรจะกล่าวคำขอบใจที่ฉันให้เงินแก่เธอ" คนร้ายกล่าวขอบคุณแล้วจากไป

ต่อมาอีกสองสามวัน ขโมยผู้นั้นถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับไว้ ปรากฏว่ามีเงินและสิ่งของต่าง ๆ มากมายที่ได้ขโมยจากที่หลายแห่งด้วยกัน และคนร้ายได้ยอมรับสารภาพว่า สิ่งของและเงินต่าง ๆ นั้นขโมยมาจากที่ใดบ้าง เจ้าหน้าที่ได้ขอให้ท่านชิชิริ โคจุน ไปเป็นพยานด้วยผู้หนึ่ง ท่านแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ว่า "ในส่วนที่เกี่ยวกับฉัน ชายคนนี้ไม่ได้ขโมยเงินจำนวนนั้น ฉันให้เขาและเขายังได้กล่าวคำขอบคุณต่อฉันด้วย"

แต่คนร้ายต้องได้รับโทษถูกจำคุกอยู่เป็นเวลานาน สำหรับความผิดที่ขโมยของคนอื่น ๆ เมื่อพ้นโทษจำคุกแล้ว เขาได้มาหาท่านชิชิริ โคจุน ขอฝากตัวเป็นศิษย์

ถือศีลที่ใจ

ครั้งหนึ่ง ท่านตันซาน กับ ท่านอิกิโด (ภิกษุชาวญี่ปุ่น) เดินไปด้วยกันตามถนนซึ่งเต็มไปด้วยโคลน ฝนตกมาอย่างหนัก ขณะนั้นฝนก็ยังตกอยู่

เมื่อเดินทางมาถึงทางแยก ท่านทั้งสองพบสตรีสาวสวยงามนางหนึ่งสวมกิโมโนไหมและมีผ้าไหมคาดอกอันสวยงาม นางไม่สามารถข้ามทางแยกตรงนั้นได้

"มาซิแม่หนู !" ท่านตันซานเข้าไปหาและพูดขึ้น แล้วท่านก็อุ้มนางข้ามถนนโคลนไป แล้วก็วางนางลงที่ฟากถนนอีกด้านหนึ่ง

ท่านอิกิโดไม่พูดอะไรเลย จนเมื่อเดินทางมาถึงที่พักในวัด เมื่อไม่สามารถจะอดทนต่อไปได้ ท่านอิกิโดได้พูดขึ้นกับท่านตันซานว่า "เราผู้เป็นภิกษุมีวินัย ย่อมไม่ไปแตะต้องกายของสตรี เฉพาะอย่างยิ่งสตรีสาวที่สวยงามมันเป็นอันตราย ทำไมท่านจึงไปทำเช่นนั้น?"

ท่านตันซานตอบว่า "ผมวางนางลงที่โน่นแล้ว ท่านยังแบกนางมาถึงนี่เทียวหรือ ?"

จากหนังสือ "ดังได้สดับมา ปัญญาธรรมจากนิกายเซ็น" เล่าโดย ภราดา

พระสูตรที่ไม่มีตัวตน

ผู้มีความเลื่อมใสเซ็นในญี่ปุ่นท่านหนึ่ง นามเตทสุเกน ได้ตกลงในที่จะจัดพิมพ์พระสูตรในพระไตรปิฎก ซึ่งในขณะนั้นในญี่ปุ่นยังไม่มี และมีอยู่แต่ในประเทศจีน การพิมพ์พระสูตรในสมัยนั้น จะต้องจัดพิมพ์ด้วยบล็อกไม้และจะต้องใช้บล็อกไม้ประมาณ ๗,๐๐๐ บล็อก นับว่าเป็นงานใหญ่โตอยู่ไม่น้อย

ท่านเตทสุเกนได้เริ่มต้นจัดดำเนินการเรี่ยไร โดยท่านได้ออกตระเวนไปในที่ต่าง ๆ ผู้ร่วมบริจาคเงินก้อนใหญ่มีจำนวนเพียงเล็กน้อย ส่วนมากบริจาคกันแต่เพียงคนละเล็ก ๆ น้อย ๆ ท่านให้โมทนาการประกอบการกุศลอย่างสม่ำเสมอกัน ไม่ว่าผู้ใดบริจาคมาก หรือบริจาคน้อย เวลาล่วงไป

ประมาณสิบปี ท่านจึงรวบรวมเงินพอที่จะเริ่มงานได้

พอจะเริ่มงาน ได้เกิดน้ำท่วมแม่น้ำอูจิขึ้น ประชาชนเป็นอันมากได้อดอยากยากแค้น ท่านเตทสุเกนได้นำเงินที่เตรียมไว้เพื่อสร้างพระสูตรไปช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากการอดตาย ท่านต้องดำเนินการเรี่ยไรต่อไปใหม่

อีกหลายปีต่อมา ได้เกิดโรคระบาดขึ้นเกือบทั่วประเทศ ท่านเตทสุเกนได้นำเงินที่รวบรวมได้มาบริจาคไปทางช่วยบำบัดความทุกข์ยากของประชาชนเสียอีก

ท่านได้ดำเนินงานรวบรวมเงินต่อไปอีกเป็นครั้งที่สาม ซึ่งต้องใช้เวลาทั้งสิ้นอีกยี่สิบปี จึงจัดทำบล็อกไม้สำเร็จ และได้พิมพ์พระสูตรฉบับแรกของญี่ปุ่นขึ้น พระสูตรนี้ได้รักษาไว้ที่วัดโอบากุ ในนครเกียวโต ตราบเท่าทุกวันนี้

ประชาชนชาวญี่ปุ่น ได้เล่าแก่บุตรหลานของตนถึงเรื่องราวการพิมพ์พระสูตรนี้ให้ทราบโดยตลอด และกล่าวว่า การกระทำของท่านเตทสุเกนเป็นการพิมพ์พระสูตรไว้สามชุด การพิมพ์สำหรับสองชุดแรก ซึ่งเป็นพระสูตรที่ไม่มีตัวตน เป็นพระสูตรที่มีค่ายิ่ง

ถ้าเห็นแก่ตัวแล้ว
ใหญ่ - เล็ก ก็ลำบากเหมือนกัน

ดร.พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ

มีนิทานอีสปเรื่องหนึ่ง เล่าว่า...

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีพ่อค้าคนหนึ่งไปค้าขายต่างเมือง มีลาไปตัวหนึ่ง มีม้าไปตัวหนึ่ง ม้าตัวโต ลาตัวเล็ก ต่างฝ่ายต่างก็บรรทุกสินค้ากันไป ลาบรรทุกได้จำนวนหนึ่ง ม้าบรรทุกได้จำนวนหนึ่ง แต่ลานั้นกำลังน้อยกว่าม้าก็เดินทางกันไปเรื่อยๆ

เมื่อเดินทางไปถึงที่แห่งหนึ่ง ลาบอกว่า “พี่ม้า...ฉันเหนื่อยแล้วนะ

ขอพี่ม้าช่วยรับภาระของฉันครึ่งหนึ่งเถิด”

ม้าก็บอกว่า “ฉันไม่เหนื่อย..แต่ว่าไม่รับของ ๆ เธอ ก็เธอเกิดมาเป็นลาตัวเล็กเองนี่...ช่วยไม่ได้... แล้วก็เดินทางต่อไป

ลาเตือนอีกครั้งหนึ่ง “พี่ม้าฉันตาลายแล้วนะตอนนี้ ฉันอาจจะสิ้นใจก็ได้...ถ้าพี่ไม่ช่วย”

ม้าบอกว่า “ก็ตายไปซิ ฉันก็อยู่ของฉัน...ฉันไม่ตาย” หลังจากนั้นลาก็ล้มลงสิ้นใจตาย

พอลาสิ้นใจตาย ม้าก็มีของบรรทุกจากหลังลา

เมื่อลาตาย เจ้าของก็ต้องย้ายของเหล่านั้นขึ้นหลังม้า ม้าเริ่มรู้ซึ้งแล้วว่า **“การที่อยู่คนเดียวในโลกนั้น สุดท้ายก็ลำบาก ถ้าไม่เอื้อเฟื้อ”** แต่เมื่อคิดได้ ลาตายเสียแล้ว แล้วต่อมาเจ้าของเดินเหนื่อยเลยขึ้นขี่ม้าต่อไปอีก

พอเจอแบบนี้ม้าคิดถึงลาแล้ว คิดว่า “นี่ถ้าฉันได้ช่วยเธอเสียตั้งแต่แรก ฉันคงไม่ต้องหนักแบบนี้”

ในการอยู่ร่วมในสังคมนั้น ต่างคนต่างอยู่ไม่ได้เสียแล้ว ต้องเป็นสังคมอิทัปปัจจยตา ต้องพึ่งพา คนมีกำลังน้อยก็ทำงานได้ คนมีกำลังใหญ่ก็ทำงานได้ ขอให้ประสานกันเถอะ ทุกคนมีความหมาย

ถ้าคนเล็กคนน้อยไม่แตกสามัคคีกัน รวมตัวกัน ใช้ความสามารถอย่างเต็มเหนี่ยวก็จะเอาชนะอุปสรรคได้

แต่ถ้าวันไหนต่างคนต่างเดิน ความหายนะก็มาถึงดังเรื่องลากับม้าที่เล่ามาเป็นตัวอย่างว่า ผู้ได้เปรียบ ผู้เสียเปรียบ จริง ๆ แล้วต่างก็มีดี เพียงแต่เปิดดีเข้าหากัน ไม่ต่างคนต่างอยู่ ไม่ต่างคนต่างแปลกแยกซึ่งกันและกัน

จาก ปาฐกถาธรรมของ ดร.พระมหาจรรยา สุทธญาโณ ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์

๓ ธันวาคม ๒๕๔๓

อยู่กันฉันมิตร

ชัยชนม์

เมื่อครั้งเยือนวิคตอเรีย เมืองสวยบนเกาะ ชื่อเดียวกันริมฝั่งแปซิฟิกด้านตะวันตกของประเทศแคนาดา ดอกไม้สีสวยสดกำลังบานสะพรั่งในต้นฤดูร้อนนั้น เห็นเขาปลูกดอกไม้ประดับตามถนนหนทาง หลากสีหลายพันธุ์เอามารวมกันไว้ในกระเช้าห้อย เกิดเป็นองค์ประกอบที่สวยงาม

จึงเกิดความคิดว่า "ดอกไม้หลาย ๆ อย่างก็เอามาปลูกรวมกันในกระถางเดียวได้"

บนเกาะมีสวนสาธารณะแห่งหนึ่งซึ่งจำลองสวนญี่ปุ่นมาไว้ โดยนำพันธุ์ไม้มาจากแดนอาทิตย์อุทัยไกลโพ้น แม้เป็นพืชพันธุ์จากคนละท้องถิ่น เมื่อนำมาปลูกในสวนกับไม้เมืองฝรั่ง ก็อยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

ต่อมา เมื่อท่องไปในป่าเมืองไทย ขณะนั่งอยู่ท่ามกลางขุนเขาเขียว มองดูหมู่ไม้หลายหลากชนิดที่รายรอบ ซึ่งอยู่ด้วยกัน เป็นองค์ประกอบที่งดงาม เกิดความคิดแบบเดียวกันว่า

"ต้นไม้หลาย ๆ อย่าง ต่างอยู่รวมกันในป่าได้"

ต้นไม้อยู่ด้วยกันได้โดยง่าย ไม่รังเกียจเดียดฉันท์ ไม่มีปัญหา

แต่ทำไมคนเราจึงอยู่ด้วยกันยาก

ถ้าอยู่รวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป มักจะเกิดความขัดแย้งเป็นเรื่องเป็นราวชวนให้ผิดใจกัน ไม่มากก็น้อย ไม่ช้าก็เร็ว ยิ่งในคนหมู่มาก ปัญหาก็ยิ่งมีมากตาม

ถาม : "ทำไมคนเราจึงชอบทะเลาะกัน"
ตอบ : "..."
ถาม : "ทำไมคนเราจึงไม่อยู่กันด้วยความสงบ"
ตอบ : "..."
เงียบ : ต้นไม้ทั้งป่าไม่ตอบ

อ้อ! เพราะต้นไม้ไม่ตอบนั่นเอง จึงอยู่กันได้โดยไม่ทะเลาะเบาะแว้ง

คนเราถ้าจะเอาอย่างต้นไม้ ไม่ตอบ ไม่โต้ ไม่ต่อความ ไม่จองเวร สังคมมนุษย์คงพบความสงบสุขกว่าเดิมอีกมาก

ครั้งหนึ่ง นางมาคันทิยานารี บุตรีพราหมณ์ ผู้มีโฉมเลอเลิศเป็นที่หมายปองของบุรุษตระกูลสูงทั่วไป ผูกใจเจ็บเพราะสมณโคดมที่ไม่หลงรูปงามของตน ได้ว่าจ้างข้าทาสบริวารให้เที่ยวตามด่าพระศาสดาไปทั่วทุกมุมเมืองโกสัมพี ด้วยถ้อยคำเสียดสีผรุสวาทล่วงเกินอย่างรุนแรง แม้จนถึงพระคันธกุฎี ที่ประทับในวัดโฆสิตาราม

พระอานนท์ร้อนใจ ทูลให้พระพุทธองค์เสด็จไปเสียจากเมืองนั้น แต่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระมโนหนักแน่น สงบนิ่ง เยือกเย็น ประหนึ่งช้างศึกกลางสนามรบ อดทนลูกศรจากทุกสารทิศ

"อานนท์... ผู้อดทนต่อคำกล่าวล่วงเกินของผู้สูงกว่าก็เพราะความกลัว อดทนต่อคำล่วงเกินของผู้เสมอกัน ก็เพราะเห็นว่ากำลังพอกัน ยังอาจทำร้ายกันได้ แต่ผู้อดทนต่อคำล่วงเกินของผู้ต่ำต้อยกว่าตน เรียกว่า อดทนสูงสุด

ผู้มีความอดทนและมีเมตตาย่อมอยู่เป็นสุข เปิดประตูความสงบได้โดยง่าย และขุดมูลเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทเสียได้"

พระพุทธองค์มิได้ทรงตอบ มิได้ทรงโต้ ทั้งมิได้ทรงหนี แต่ทรงระงับเหตุร้ายทั้งปวงด้วยพระปัญญา พระกรุณาและพระบริสุทธิคุณ

"คนพอใจอย่างไรก็พูดไปอย่างนั้น มนุษย์เราจะไม่ให้คนรักคนชังนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ อานนท์ ถ้าจะต้องหนีไปทุกที่ เราก็จะไม่มีแผ่นดินอยู่ เรื่องเกิดที่ใด ควรให้ระงับลงที่นั่นเสียก่อน แล้วจึงค่อยไป"

ในที่สุด เสียงด่าว่าที่กระทบกับศิลาแท่งทึบที่ไม่หวั่นไหว ก็เงียบหายไปเอง

สมดังที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ในคราวหนึ่งว่า

"จดหมายที่ส่งแล้วไม่มีผู้รับ ก็ยังเป็นของผู้ส่งฉันใด คำพูดด่าทอที่เราไม่รับ ก็ยังเป็นของผู้พูดฉันนั้น"

แน่นอน ต้นไม้ไม่มีความนึกคิดและถ้อยคำ แต่เพราะคนเรามีจิตใจ ซ้ำยังต่างจิตต่างใจ จึงเกิดเป็นอารมณ์และความปรารถนาที่ซับซ้อน อันนำไปสู่วจีกรรมและกายกรรมอันยุ่งเหยิง ยากนักที่เราจะให้ทุกอย่างเป็นไปอย่างสงบเรียบร้อยดังใจ

โดยเฉพาะเมื่อดวงจิตที่ต่างความคิดกันนั้นยังเคลือบอยู่ด้วยโลภะ โทสะ และโมหะ คำพูดที่แฝงด้วยความไม่ปรารถนาดี และไม่มีสติปัญญาไตร่ตรอง จึงมักก่อความเดือดเนื้อร้อนใจให้ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น และเป็นมูลเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทสืบเนื่อง

ผิดกับคำพูดที่มาจากกุศลเจตนา มีเมตตากรุณา และมุทิตา ตั้งสติพิจารณาให้เหมาะควรก่อนพูด ย่อมยังความสงบสุขให้เกิดขึ้น ซ้ำยังพาให้เรื่องร้ายปิดฉากลง

จึงควรที่เราจะต้องรู้จักเลือกส่งและรับถ้อยคำอันเป็นสื่อที่สำคัญยิ่งแห่งความเข้าใจของมนุษย์

เลือกส่งคำพูด ว่าจะเป็นแบบใด ระหว่างคำพูดหลอกลวงบิดเบือนกับคำสัตย์จริง คำพูดส่อเสียดยุยงกับคำปรองดองให้สมานฉันท์ คำพูดบ่นว่าด่าทอหยาบคาย มองโลกในแง่ร้าย กับคำไพเราะสร้างสรรค์ชวนให้มองกันในแง่ดีและคำพูดเพ้อเจ้อไร้สาระปราศจากการระมัดระวังใคร่ครวญ กับคำที่อุดมด้วยอรรถสาระประโยชน์

เลือกรับคำพูด เมื่อเสียงกระทบหู ย่อมก่อให้เกิดการรับรู้ทางโสตวิญญาณ อันนำไปสู่สังขาร-การนึกคิดปรุงแต่งแล้วกลายเป็นเวทนาอารมณ์-ความรู้สึกสุขทุกข์พอใจไม่พอใจก่อนตอบโต้กลับเป็นการกระทำและคำพูด

หากมีสติคุมจิต ไม่นึกคิดปรุงแต่ง เสียงก็เป็นสักว่าเสียงมากระทบเพียงเท่านั้น แล้วหยุดอยู่แค่การรับรู้ เมื่อไม่มีการปรุงแต่งก็ไม่เกิดเป็นอารมณ์สุขทุกข์ เสียงนั้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป

หากมีปัญญาใคร่ครวญได้ทัน ก็ยิ่งสามารถพิจารณาแยกแยะให้เห็นประโยชน์จากถ้อยคำนั้น ไม่ว่าจะเป็นคำพูดดีหรือเลว ถ้าเป็นคุณก็น้อมนำ

ไปสู่การเรียนรู้ และตอบสนองด้วยกายกรรมและวจีกรรมที่เหมาะควร ถ้าไร้สาระก็วางเสียไม่ต้องตอบ ไม่ต้องโต้ ไม่ต้องเดือดร้อนวุ่นวาย

เหมือนต้นไม้หลายพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันในป่า ต่างก็ทำหน้าที่ของตนไปตามปกติ แม้จะแตกต่างกันในรูปทรงเทือกเถาเหล่ากอ แต่ก็อยู่ด้วยกันในที่เดียวได้โดยสงบ

คนเราอยู่ร่วมกัน หากต่างทำหน้าที่ของตน ไม่ต้องรับคำพูดที่ไม่ควรรับ ไม่ต้องพูดคำที่ไม่ควรพูด ไม่เคลือบแฝงด้วยอกุศลเจตนาต่อกัน ถึงจะแตกต่างกันในพื้นฐานจิตใจ คนเราก็อยู่ร่วมกันได้โดยสันติสุข เหมือนดอกไม้หลายพันธุ์ในกระเช้า หรือหมู่พฤกษานานาพรรณในป่า ที่คอยประดับประดากันและกัน ให้เกิดเป็นองค์ประกอบของสังคมที่สวยงาม

...อันเป็นการ "อยู่ฉันมิตร"

แม้ต้นไม้จะกระทบกระเทือนเบียดเสียดกันบ้าง ก็คงเป็นส่วนน้อยและเป็นไปโดยปราศจากมายา คนเราถ้ากระทบกันโดยไม่ตั้งใจ ก็ไม่มีแก่นสารอะไรที่ควรยึดถือ

ขอเพียงเราอยู่กันด้วยเจตนาบริสุทธิ์ ขอเพียงเราไม่ตอบไม่โต้ไม่ต่อความ ไม่จองเวรเท่านั้นสังคมก็อยู่กันด้วยดี มีความสุข

หากใครเขายังไม่ "หยุด" เรา "หยุด" ได้ก็พอแล้ว

จาก "เพียงภาพฝัน" ของ ชัยชนม์

ประทีปนี้ไม่มีวันดับ

เมื่อครั้งพุทธกาล มีหญิงขอทานชรานางหนึ่ง นางมักจะเฝ้าดูกษัตริย์ ราชบุตร และประชาชน นำของมาถวายแด่พระพุทธองค์และพระสงฆ์สาวก ไม่มีสิ่งใดที่นางปรารถนายิ่งไปกว่าจะได้กระทำดุจเดียวกันนี้ แต่นางทำได้เพียงไปขอได้น้ำมันมาหน่อยหนึ่งเพื่อเติมประทีปได้ดวงเดียวเท่านั้น นางนำประทีปนั้นไปจุดถวายเบื้องพระพักตร์ พลางตั้งจิตอธิษฐานว่า

"ข้าพเจ้าหามีสิ่งใดอื่นจะถวาย นอกจากประทีปดวงน้อย ด้วย

ทานครั้งนี้ในอนาคตกาลขอให้ข้าพเจ้าได้รับแสงสว่างจากประทีปแห่งปัญญา และขอให้สามารถช่วยสรรพสัตว์ให้รอดพ้นจากความมืดมน ให้สามารถช่วยชำระล้างบาปโทษทั้งมวลของสำสัตว์ และนำพาเขาเหล่านั้นไปสู่พระนิพพานด้วยเทอญ”

ยามดึกคืนนั้น น้ำมันในประทีปทุกดวงต่างแห้งเหือดลงสิ้น แต่ประทีปของหญิงขอทานยังคงส่องสว่างอยู่จนรุ่งสาง เมื่อพระโมคคัลลาน์มาเก็บประทีป ก็ไม่เห็นเหตุว่า ทำไมประทีปน้อยดวงนี้จึงยังลุกโพลงอยู่ จึงพยายามเป่าให้ดับ แต่ไม่ว่าจะทำเช่นไรประทีปดวงนี้ก็หาดับลงไม่

พระพุทธองค์ได้ทัศนาอยู่ จึงดำรัสว่า “โมคคัลลาน์...เธอปรารถนาจะดับประทีปดวงนั้นหรือ เธอไม่อาจทำเช่นนั้นได้ ไม่เพียงแต่เธอจะไม่สามารถดับมันได้ แม้แต่เคลื่อนย้ายก็ทำไม่ได้ด้วยซ้ำ แม้ว่าเธอจะตักน้ำทั้งมหาสมุทรมารดราดก็ไม่มีทางจะดับมันลง น้ำในสายธารและทะเลสาบทั่วทั้งโลกก็ไม่อาจดับมันได้ ด้วยเหตุว่าประทีปนี้ได้ถวายด้วยแรงแห่งศรัทธาด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ เจตนานี้ย่อมเป็นผลบุญอันไพศาล”

จาก “เพ่งพินิจเรื่องชีวิตและความตาย” ของ โซเกียล ลินโปเช พจนา จันทรสันติ ถอดความ

นกอินทรีย์เลี้ยงลูก

อุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง

...อยากจะเปรียบชีวิตพรหมจรรย์เหมือนอย่างชีวิตของนก เพราะนกมีสมบัติเพียงปีกสองข้าง จะไปไหนก็ใช้ปีกสองข้างนั้นโบยบินไป เป็นชีวิตที่อิสระ ไม่ต้องมีห่วง ไม่ต้องมีกังวล

ถ้าจะเปรียบชีวิตพรหมจรรย์เหมือนชีวิตของนก มันต้องไม่ใช่ชีวิตอย่างนกกระจอก ที่ชอบคลุกคลีกันอยู่เป็นฝูงและก็พูดคุยกันจ้อกแจ้ก ๆ แล้วก็ปรุงแต่งไปโน่นไปนี่ เพ้อเจ้อ ฟุ้งซ่าน ต่าง ๆ นานา ประเดี๋ยวมีอะไรมากระทบก็แตกรังกันออกไป กระจัดกระจายอย่างขาดสติ อย่างตื่นตระหนกอย่างที่เขาว่าเหมือนกับนกกระจอกแตกรัง เพราะฉะนั้นไม่ใช่ชีวิตอย่างนก

กระจอก

ชีวิตการประพฤติพรหมจรรย์จะต้องเป็นชีวิตอย่างนกอินทรี ซึ่งเป็นพญานก นกอินทรีนี่เขายกย่องว่า**เป็นพญานก เป็นชีวิตที่เดี่ยว อิสระ แข็งแกร่ง กล้าหาญเด็ดเดี่ยว แล้วก็เด็ดขาด**

คุณลักษณะแห่งความเป็นนกอินทรีนั้นมีได้อย่างไร หรือเป็นได้อย่างไร ก็แน่นอนทีเดียวที่ไม่ใช่ว่าอยู่ดี ๆ เกิดขึ้นได้เอง เป็นเอง มีเอง แต่จะต้องเนื่องเพราะการฝึกสอน การอบรมของพ่อนกแม่นกอินทรีที่ประพฤติสืบเนื่องและสืบทอดกันมาโดยตลอดไม่ขาดสายนั่นเอง

เท่าที่ได้ยินได้ฟังมา ก็ได้ยินเล่าว่า **พอแม่นกอินทรีจะวางไข่ ก็จะจัดแจงไปหาก้อนหินที่เหมาะจะเป็นรัง** ที่แม่นกพ่อนกมองเห็นว่าเป็นก้อนหินที่มีขนาดและรูปร่างเหมาะเจาะพอสมควร แล้วก็จะต้องอยู่ในที่ปลอดภัยพอสมควรสำหรับลูกนกด้วย พอได้แผ่นหินที่เหมาะใจแล้ว ก็จะหากิ่งไม้ใหญ่บ้างเล็กบ้างขนาดพอกับแผ่นหินนั้นมาวางลงบนหินเพื่อให้เป็นฐานของรังนก พอเอากิ่งไม้วางลงบนแผ่นหินแล้วก็จะไปหาหนาม หนามแหลม ๆ หนามคม ๆ หนามใหญ่ ๆ มาวางสะเอาไว้บนกิ่งไม้อีกทีหนึ่ง ลองนึกภาพตามไปทีละชั้น ๆ

พอได้หนามเอามาวางบนกิ่งไม้แล้ว ก็จะไปหาใบไม้มาวางปิดหนามอีกทีหนึ่ง ใบไม้นี้ก็คงจะต้องเป็นใบไม้ที่ค่อนข้างนุ่มสักหน่อย นุ่มกว่าหนาม นุ่มกว่ากิ่งไม้ อ่อนนุ่มกว่า เอามาวางปิดบนหนาม เสร็จแล้วสุดท้ายแม่นกก็จะสลัดขนของตัวเองปูลงไปบนใบไม้อีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้นเมื่อลูกนกออกมาก็จะได้นอนอยู่บนขนของแม่นกซึ่งมีความอ่อนนุ่ม เพราะว่าลูกนกเมื่อออกมาทีแรกนั้นยังปวกเปียกอยู่ เนื้อตัวยังอ่อนนิ่ม เมื่อได้นอนบนขนของแม่นกที่อ่อนนุ่ม ก็จะพอสบาย แล้วแม่นกก็จะปล่อยให้ลูกนกนอนอยู่บนขนอย่างนั้น จนกระทั่งลูกนกอ่อนเริ่มแข็งแรง

พอเริ่มแข็งแรง แม่นกก็จะจัดแจงเอาขนที่สลัดปูไว้ข้างบนทิ้งออกจากรัง แล้วก็ปล่อยให้ลูกนกนอนอยู่บนใบไม้ ใบไม้ย่อมจะต้องแข็งกว่าขนของแม่นกเป็นแน่ เพราะว่ามันคงจะต้องเป็นใบไม้แห้งแล้วในตอนนี้ ก็กรอบ

แกรบ ๆ ไม่อ่อนนุ่มเหมือนขนของแม่นก แม่นกก็จะปล่อยให้ลูกนกนอนอยู่บนใบไม้นั้นอีกสักระยะหนึ่ง จนกระทั่งเคยชินเกลือกกลิ้งไปได้ พอจะแข็งแรงตามสมควรแก่กาลเวลา แม่นกก็จะเอาใบไม้ออก

พอดึงใบไม้ออกตอนนี้ลูกนกอินทรีย์ก็ต้องอยู่บนหนามแล้วใช่ไหม หนามแข็ง ๆ แหลม ๆ ที่แม่นกไปหามาสะสมเอาไว้ จึงไม่ต้องสงสัยว่าลูกนกจะต้องดิ้นรนด้วยความเจ็บปวด จะดิ้นไปทางไหนก็ถูกหนาม ไปซ้ายไปขวาก็มีหนามเต็มหมดทั้งรัง ลูกนกก็จะต้องถูกหนามนั้นทิ่มแทงให้เจ็บปวดเลือดไหลซิบ ๆ หรือไหลมาก ๆ ทั้งแม่นกพ่อนกก็คงจะรู้แต่ต่างก็มองดูอยู่เฉย ๆ มองดูลูกนกที่กระเสือกกระสนไปบนหนาม ตอนนี้ฝึกอะไร ก็คงจะตอบได้ว่า ฝึกความอดทนนั่นเอง ให้มีความอดทน ให้มีความแข็งแกร่ง ให้มีความเข้มแข็ง ไม่ใช่เป็นลูกนกที่เติบโตขึ้นมา แล้วก็เหมือนกับคนที่เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ อะไร ๆ ก็ไม่ได้ หดไปหมดทุกอย่าง เพราะได้รับการทะนุถนอมกล่อมเกลี้ยงมากเกินไป

แม่นกก็จะปล่อยให้ลูกนกดิ้นกระเสือกกระสนอยู่บนหนาม เพื่อให้รู้จักความเจ็บปวด รู้จักการถูกทิ่มแทง เพื่อให้รู้จักชีวิต นี้เป็นการเรียนรู้เรื่องชีวิตแล้วว่า ชีวิตนั้นมันไม่ได้อ่อนนุ่มสุขสบายเหมือนขนนกเสมอไป บางครั้งชีวิตก็มีลักษณะเหมือนหนามที่จะทิ่มแทงให้เจ็บปวด แต่ในขณะเดียวกันโดยสัญชาตญาณ ลูกนกก็จะเรียนรู้วิธีการหลบหลีกหนามที่หลีกไม่ค่อยจะพ้นนั่นแหละ แต่อย่างน้อยก็คงจะรู้จักวิธีหลบหลีกเพื่อให้เจ็บปวดน้อยที่สุด จะเอนตัวลงนอนทางไหนถึงจะเจ็บปวดน้อยที่สุด ถ้าทำอย่างนี้จะถูกหนามแทงมาก ลูกนกก็จะได้เรียนรู้วิธีช่วยตัวเองที่จะหลบหลีกเอาตัวรอดให้ได้รับภัยน้อยที่สุด

ทีนี้พอลูกนกคุ้นเคย คือรู้จักลักษณะของหนามและอาการที่ถูกหนามแทงว่าเป็นอย่างไร แม่นกก็จะเอาหนามออก พอเอาหนามออกแล้วตอนนี้ลูกนกก็จะได้นอนอยู่บนกิ่งไม้ซึ่งมีความแข็งกระด้าง เพราะเป็นกิ่งไม้ใหญ่บ้างเล็กบ้าง ที่หักมาซ้อน ๆ กัน แต่มันก็ยังไม่เจ็บปวดเหมือนกับอยู่บนหนาม ปล่อยให้ลูกนกอยู่บนกิ่งไม้อย่างนี้อีกสักระยะหนึ่ง จนเคยชินกับการที่จะเดินไป ระหกระเหิน เซซังบ้าง ยืนได้บ้าง อยู่บนกิ่งไม้นั้น

พอเห็นว่าแข็งแรงดีพอสมควรแล้ว แม่นกก็จะดึงเอากิ่งไม้ออก ตอนนี้ก็จะปล่อยลูกนกให้อยู่บนแผ่นหินที่แข็งกระด้าง ร้อนเหมือนไหม้เมื่อถูกแสงแดดจ้า แล้วก็จะเย็นยะเยือกทีเดียวเมื่อถึงเวลาฝนตกหรือว่าลมพัดโชยมาอย่างแรงในตอนกลางคืน หรือเผอิญเป็นยามหนาว ฉะนั้นลูกนกก็จะได้เรียนรู้ชีวิตที่แข็งกระด้าง ชีวิตที่ร้อนเหมือนไหม้ ชีวิตที่เย็นยะเยือกจนสะท้านเข้าไปอย่างน่ากลัว จะได้เรียนรู้ชีวิตหลายรูปหลายแบบอยู่บนหินที่กระด้างนั้น แม่นกก็จะดูแลลูกนกตามกำลังที่สมควรแก่การที่จะฝึกความอดทนให้เกิดขึ้นแก่ลูกนก

พอแม่นกเห็นลูกมีกำลังควรแก่การฝึกหัดแล้ว ตอนนี้แม่นกก็จะคาบลูกนกนั้นบินขึ้นไปบนอากาศให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ พอขึ้นไปสู่ที่สูงแล้ว แม่นกก็จะปล่อยลูกนกให้หล่นลงมา หล่นลงมาในกลางอากาศนั้น แม่นกก็จับตาดูอยู่นะไม่ได้ปล่อยให้ลูกหล่นลงมาตามบุญตามกรรม ในขณะที่ลูกลอยเคว้งคว้างลงมาใกล้จะตกถึงดิน แม่นกก็จะโฉบลงมาโดยเร็วแล้วก็คาบลูกขึ้นไปใหม่ ขึ้นไปบนอากาศให้สูงที่สุดอีก แล้วก็ปล่อยลงมาอีก พอลูกจะตกถึงดินก็โฉบลงมาคาบกลับขึ้นไปใหม่ แล้วก็ปล่อยลงมาอีก พอลูกจะตกถึงดินก็โฉบลงมาคาบกลับขึ้นไปใหม่ ทำไมถึงไม่ปล่อยให้ลูกตกถึงดิน ก็คงทราบ ถ้าหล่นลงมาอย่างชนิดถูกทิ้งอย่างแรงตกถึงดินก็คงตายเพราะลูกยังอ่อนอยู่ยังบินไม่ได้

แม่นกก็จะสอนลูกด้วยวิธีคาบลูกขึ้นสูง ปล่อยลงมาแล้วก็โฉบคาบขึ้นไปอีก จนกระทั่งลูกค่อย ๆ บินได้ คือ ลูกก็จะค่อย ๆ เรียนรู้การฝึกโดยสัญชาตญาณ เพราะในขณะที่ลอยเคว้งคว้างอยู่กลางอากาศนั้น มันย่อมจะเป็นภาวะที่น่ากลัวน่าตกใจสำหนับลูกนก เคยอยู่กับแผ่นหินเหมือนกับเป็นพื้นแผ่นดินที่สามารถจะยืนได้หรือว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งรองรับตัวอยู่ รองรับน้ำหนักอยู่ไม่ให้ล้มไป แต่บัดนี้จะต้องลอยเคว้งคว้างอยู่กลางอากาศ ไม่รู้ว่าจะไปหล่นตกลงที่ไหน หรือว่าจะตายไป ฉะนั้นลูกนกก็ย่อมจะต้องตะเกียกตะกายเป็นธรรมดา

เหมือนกับเด็กหัดว่ายน้ำใหม่ ๆ ผู้ใหญ่พาออกไปกลางแม่น้ำ ทำท่าเหมือนจะจม ไม่อยากจม ไม่อยากสำลักน้ำ ก็ต้องตะกุยตะกายด้วยมือด้วยเท้า ตะกุยตะกายไปมาไม่ช้าไม่นานก็ว่ายน้ำได้ ลูกนกก็เช่นเดียวกัน เมื่อแม่นกปล่อยลงมาอย่างนี้ เคว้งคว้างอยู่กลางอากาศ ก็ค่อย ๆ กระพือปีกน้อย ๆ ของตัวทีละน้อย ๆ ๆ จนกระทั่งผลที่สุดก็เลยบินได้แล้วก็ค่อย ๆ บินได้แข็งขึ้น ๆ เมื่อแม่นกเห็นลูกนกบินเลี้ยงตัวเองได้แล้ว แม่นกก็สอนให้รู้จักวิธีที่จะหาอาหารกิน หาเหยื่อที่จะเป็นอาหารของตน

เมื่อแม่นกเฝ้าฟูมฟักลูกนกอยู่สักระยะหนึ่ง จนมีความแน่ใจว่าลูกนกสามารถจะเลี้ยงตัวเองได้แล้ว ตอนนี้ก็ถึงเวลาที่แม่นกกับลูกนกจะจากกัน แม่นกก็จะบินไปลิบเลย ไม่เหลียวมาห่วงหาอาวรณ์ลูกนกอีกต่อไป เพราะหมดหน้าที่แล้ว ต่อไปนี้ก็เป็นหน้าที่ของลูกนกที่จะต้องเลี้ยงตัวเอง แล้วก็เติบโตเป็นนกใหญ่ต่อไป แล้วก็คงจะไปสร้างรังมีครอบครัวของตัวต่อไป แล้วก็เลี้ยงดูฝึกอบรมฟูมฟักลูกให้เติบโตแข็งแรงจนเลี้ยงตัวเองได้ต่อ ๆ ไปอีก...

จาก "นกอินทรีเลี้ยงลูก" ธรรมบรรยาย ณ ธรรมาศรมธรรมมาตา สวนโมกข์ –
เมื่อ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

สิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนที่ธรรมชาติได้มอบให้แก่ทุกคน คือ สิทธิที่เกิดมาเพื่อจะไม่เป็นทุกข์ นี้เป็นสิทธิที่สากลที่สุดที่มนุษย์ทุกคนมีอย่างเท่าเทียมกัน จึงควรที่มนุษย์จะได้พยายามใช้สิทธิข้อนี้ให้เต็มเปี่ยม ให้สมบูรณ์ เพื่อความสุขสงบเย็นอันเป็นยอดปรารถนาที่แท้จริงของมนุษย์

อุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง

นาทีพลิกชีวิต

สุกิจ สุวานิช

สมัยที่ผมยังเป็นเด็ก อายุราว ๑๒–๑๓ ปี มีเพื่อนสนิทที่เรียนห้องเดียวกัน ๒ – ๓ คน ไปไหนไปด้วยกันและมีเรื่องสนุก ๆ มาเล่าสู่กันฟังเสมอ

ไอ้ตู่แอบมากระซิบในเช้าวันหนึ่งก่อนเข้าเรียนวิชาแรก "เมื่อเย็นวานกูไปซื้อสมุดร้านเจ๊กฮง ได้ดินสอแถมหนึ่งแท่ง" มันหยิบขึ้นมาอวด

ร้านเจ๊กฮงขายสมุด หนังสือ เครื่องเขียน ขนาดย่อมในตลาดที่อยู่ไม่ห่างจากโรงเรียนมากนัก

"กูไม่เชื่อ...เจ๊กฮงขี้เหนียวจะตาย ไม่เคยให้ของแถมใคร" ไอ้กบว่า

"มึงเดาเก่ง แกไม่ได้แถมหรอก แต่กูแอบจิ๊กมาเฉย ๆ"

จิ๊ก เป็นศัพท์สแลงของพวกเรา หมายถึงการแอบหยิบฉวยของเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยที่เจ้าของไม่เห็น

ผมตาลุก "บ้าชิบ...แล้วแกไม่เห็นรึไง"

"มือชั้นนี้แล้ว" ไอ้ตู่ยกนิ้วโป้งชี้เข้าหาอกตัวเองอย่างหยิ่ง ๆ

ไอ้กบหยิบดินสอขึ้นมาลูบคลำสักครู่ "กูอยากลองบ้าง"

"เออ...เย็นนี้กูจะพาไป มึงล่ะไปไหม?" มันถามผม

ผมลังเลใจ กลัว ๆ กล้า ๆ แต่ดูน่าตื่นเต้นดี "...ไปก็ไป แต่กูอยู่นอกร้านนะ ดูมึงเฉย ๆ"

"โธ่... ไอ้ตาขาว" มันสบประมาท ทำปากเบ้ใส่ผม

วันนั้นเราเรียนหนังสือตามปกติ แต่พอนึกถึงการนัดไปจิ๊กของร้านเจ๊กฮงเย็นนี้ ผมกลับว้าวุ่นใจ เรียนหนังสือไม่รู้เรื่องขึ้นมาทันที

แล้วเวลาโรงเรียนเลิกก็มาถึง ผมเดินตามหลังฟังไอ้ตู่แนะนำวิธีการให้ไอ้กบเข้าใจ พอไปถึงร้าน ผมยืนสังเกตการณ์อยู่ข้างนอก มองเข้าไปเห็นไอ้ตู่เข้าไปพูดอะไรกับคนขายไม่ทราบ ทำไม้ทำมือประกอบ แต่ผมรู้ว่ามันกำลังเบนความสนใจจากคนขายมาที่มันซึ่งกำลังบังไอ้กบลงมือปฏิบัติการอยู่

เจ้าของร้านหยิบของมาให้ดู ไอ้ตู่สั่นหน้าว่าไม่ใช่สิ่งที่ต้องการ แล้วทั้งคู่ก็เดินออกมา

เราสามคนเดินตัวตรงไม่พูดกันเลย ผมไม่กล้าเหลียวหลัง ถ้ามีเสียง "เฮ้ย!" ดังจากข้างหลังคำเดียว ผมโกยแน่

พอลับมุมร้าน ไอ้ตู่หันมากระซิบ *"กบ มึงได้อะไรวะ"*

"ยางลบแท่งนึงว่ะ"...

"โธ่... ก็มึงมีแล้ว เอามาทำไมอีก"

"กูก็มีทุกอย่างแล้ว ไม่รู้จะหยิบอะไรดี"

อันที่จริงเราสามคนก็ไม่ขาดแคลนอะไร อุปกรณ์การเรียนมีครบทุกอย่าง พ่อแม่มีฐานะดีไม่เดือดร้อน อยากได้อะไรก็ขอเงินซื้อได้ทุกที

"กูว่ามันตื่นเต้นดีว่ะ" ไอ้กบภาคภูมิใจในของที่ได้มา ดินสอและยางลบคู่นั้นมีค่ามากกว่าดินสอและยางลบแท่งอื่น ๆ ที่เคยซื้อมาทั้งหมด

เจ๊กฮงรู้จักพ่อแม่ผมดี ในตำบลเล็ก ๆ ทุกคนรู้จักกันอย่างสนิทหรือไม่เท่านั้น ดังนั้นเมื่อผมเข้าไปซื้อของในร้านของแกในเช้าวันหนึ่งซึ่งไม่มีคนเลย แกไม่สนใจดูว่า ผมหยิบของกี่อย่าง อะไรบ้าง เพียงเอามาให้แกดูแล้วจ่ายเงินก็เท่านั้น

ผมนึกถึงคำยั่วเย้าของเพื่อนทั้งสอง *"มึงไม่กล้าหรอกว้า ไอ้ดำมันต้องอาศัยใจโว้ย ใจถึงซะอย่าง"* ผมต้องแสดงให้ไอ้เพื่อนสองคนรู้ซะมั่งว่า ผมใจกล้าเหมือนกัน ผมเสียบไม้โปรแทกเตอร์เข้าไปในสมุด เอามือหนีบไว้ ใจเต้นเหมือนตีกลอง เดินไปจ่ายเงินเฉพาะค่าสมุดเล่มเดียว เจ๊กฮงคงสังเกตใบหน้าซีดขาวและมือสั่นน้อย ๆ ของผม แกจ้องมองผมอย่างแปลกใจ ผมรีบหลบตาลงต่ำ หมุนตัวกลับ จะออกจากร้าน ไอ้ไม้โปรฯ เจ้ากรรมมันหล่นลงที่พื้นพอดี!

"เดี๋ยว...อาดำ ลื้อทำไม้โปรตก ลื้อจ่ายเงินค่าไม้โปรรึป่าว"

ผมสะดุ้งเฮือก ตัวแข็ง เหมือนโลกหยุดหมุนมืดมิด ผมอยากให้

โลกถล่มทลายลงตรงหน้าเสียดีกว่าที่จะต้องผจญเหตุการณ์ระทึกใจข้างหน้า ผมหันหน้ากลับมาพูดปากคอสั่น *"อ้อ...ผมลืมไป นี่ค่าไม้โปร ๒ บาท"* ผมควักกระเป๋าหยิบเงินให้

"ลื้อก็มีเงินนี่อาดำ ทำไมทำอย่างนี้ อั๊วนึกว่าลื้อไม่ได้เอาเงินมา ติดไว้ก่อนก็ได้"

ผมไม่มีสติปัญญาที่จะแก้ตัวเป็นอย่างอื่น ก้มหน้านิ่งอย่างสำนึกผิด

"เกียรติยศชื่อเสียงของลื้อมีราคาเพียง 2 บาทเท่านั้นรึ ถ้าคนอื่นรู้เรื่องนี้ ลื้อจะมองเขาได้ยังไง ลื้ออย่าไปเอาอย่างไอ้เพื่อนสองคนนั่น อั๊วรู้... แต่ไม่อยากให้มันอายต่อหน้าคนมาก ๆ เชื่ออั๊วเถอะ มันไม่ใช่ความกล้าหาญ ไม่ใช่ความเป็นลูกผู้ชายอย่างที่ลื้อคิด ลื้อต้องกล้าหาญที่จะเอาชนะใจใฝ่ต่ำในตัวเอง เอาเถอะอั๊วจะไม่บอกให้ใครรู้ เอ้า...เอาไม้โปรไป อั๊วให้ลื้อเป็นเครื่องสอนใจ"

เจ๊กฮงเสียบไม้โปรฯ ลงกระเป๋าเสื้อผม ตบบ่าเบา ๆ ผมน่าจะไหว้ แต่ผมทำอะไรไม่ถูกจริง ๆ ได้แต่หมุนตัวเดินออกจากร้าน

ผมยังไม่กลับบ้าน ผมนั่งอยู่บนราวสะพานข้ามคูเล็ก ๆ ด้วยใจระทึก สมองอึงอลไปด้วยคำพูดของเจ๊กฮง คนที่ใคร ๆ หาว่าแกขี้เหนียว ผมเพิ่งรู้เดี๋ยวนี้ว่า ในใจของแกนั้นเปี่ยมล้นด้วยคุณธรรม ถ้าแกเอะอะโวยวาย ผมจะเอาหน้าไว้ที่ไหน พ่อแม่ผม ครูผมจะเสียใจแค่ไหน

มันเป็นนาทีพลิกชีวิตอย่างแท้จริง พลิกชีวิตจากความคิดชั่วร้ายมาสู่ชีวิตที่ซื่อสัตย์ดีงาม

ผมจะไม่ทำผิดซ้ำสองอีก และจะให้อภัยเด็กทุกคนที่ก้าวพลาดอย่างไม่ตั้งใจ เหมือนอย่างที่ผมพลาดมาแล้ว

ผมหยิบไม้โปรแทกเตอร์ที่แกให้มาพลิกดู ผมเก็บมันไว้ในใจแล้วจึงเหวี่ยงมันลงพื้นน้ำที่ใสและเรียบสนิทใต้ราวสะพาน มันแฉลบเห็นสีขาวแวบ ๆ ไปมา ๒-๓ ครั้ง ก่อนจมหายไป

จากหนังสือ "ปมฆาตกรรม" รวมเรื่องสั้นของสุกิจ สุวานิช

รู้เรา รู้เขา ...ไม่เศร้า ไม่หมอง

รศ.บุญนำ ทานสัมฤทธิ์

"ปีหนึ่งผ่านไปไวจริงๆ" คนที่รู้สึกเช่นนี้ เขาว่ากันว่าเป็นคนมีความสุข

ส่วนคนที่มีความทุกข์จะรู้สึกว่า วันเวลาผ่านไปช้าน่ารำคาญ ... ไม่ว่าจะรู้สึกว่า วันเวลาผ่านไปเร็ว หรือ ช้า

ไม่ว่าปุถุชนหรือกัลยาณชนหรือชนใดๆ ก็คงต้องเป็นไปตามธรรมดาของโลก

ตามที่พ่อพราหมณ์สอนศรีสุวรรณในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีว่า

"อันกำเนิดเกิดมาในหล้าโลก สุขกับโศกมิได้สิ้นอย่าสงสัย"

เรามักคิดกันว่า**ที่รู้สึก สุข หรือโศก เพราะมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม จากสังคมที่มีปัญหา**

ความยากจน ความฉ้อฉลทุจริต ยาเสพติดทุกชนิด... มลพิษในสิ่งแวดล้อม สมยอมต่อความไม่ถูกต้อง

จ้องทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ขาดการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี

ความเป็นมิตรไมตรีหายไป ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกละเลย เมินเฉยต่อคำสอนในศาสนา เกิดปัญหา สุขยาก ทุกข์ง่าย กันถ้วนหน้า

สภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหา ทำให้มีความทุกข์ คงจะเป็นจริงอยู่บ้าง แต่ไม่ใช่จริงไปเสียทั้งหมด

เราคงไม่อาจพึ่งพาใคร ให้ปรับสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว ตามที่เราต้องการได้ทุกเรื่อง

เราจะยอมแบกทุกข์อยู่อย่างนั้นหรือ ...เราจะยอมให้ความเศร้าหมอง ครองใจเราอยู่อย่างนั้นหรือ

เราจะไม่หาทางสร้างสุข ปลดทุกข์ให้เบาบางลงด้วยตัวเราเองบ้างหรือ

พุทธศาสนาสอนว่า สุข หรือ ทุกข์ ผ่องใส หรือเศร้าหมอง ขึ้นอยู่กับใจหรือจิตของเราเองทั้งสิ้น

พระท่านสอนว่า *"สุขหรือทุกข์ อยู่ที่ใจ มิใช่หรือ*
ถ้าใจถือ ก็เป็นทุกข์ ไม่สุขใส
ถ้าไม่ถือ ก็เป็นสุข ไม่ทุกข์ใจ
เราอยากได้ ความทุกข์ หรือสุขนา"

คงไม่มีใครสักคน ที่ตอบว่า อยากได้ความทุกข์ ใจถือ คือใจที่ปรุงแต่ง ปรุงแต่งไปจนได้ทุกข์ ถ้าฝึกจิตหรือใจ ไม่ปรุงแต่ง ก็จะไม่ทุกข์มาก

โชคดีที่มนุษย์ถูกฝึกได้ และฝึกตนเองได้

ที่ปรึกษาของพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง ปฐมนิเทศสมาชิกพรรคเพื่อเตรียมการเลือกตั้ง โดยกล่าวตอนหนึ่งว่า

"การรณรงค์เลือกตั้ง ก็เหมือนการเข้าสู่สนามรบยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ต้องรู้ข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามให้มากที่สุด"

"รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้ง ก็ชนะร้อยครั้ง"

รู้เขา เอาชนะศึกภายนอกได้ แต่ชนะศึกภายในต้องรู้เราเสียก่อน

รู้เรา คือ รู้อาการ ที่ทำให้จิตของเราไม่ผ่องใส

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย จิตนี้ประภัสสรผ่องใส แต่เศร้าหมองไป เพราะมีอุปกิเลสจรมา"

อุปกิเลส เป็นอาการของจิต แจกแจงรายละเอียดกว่ากิเลส 3 กองใหญ่ คือ โลภ โกรธ หลง

รู้เรา ใคร ๆ ก็อยากทำได้ แต่ไม่ง่าย

รู้เรา มักรู้แต่เรื่องดี ๆ ของเรา เรื่องเราที่ไม่ดีมักไม่รู้

รู้เขา มักรู้แต่เรื่องไม่ดีของเขา เรื่องเขาที่ดี ๆ มักไม่รู้ ถึงรู้ก็มักไม่พูด

วงสนทนาในครอบครัว ในหมู่บ้าน ในที่ทำงาน ในสังคม ไม่เว้นแม้แต่ในวัด มักพูดถึงคนนั้นคนนี้

- พ่อคนนั้น แม่คนนี้ เป็นคนโลภ โมโหร้ายกาจ โกรธง่าย
- อิจฉาริษยา ตระหนี่ขี้เหนียว มารยาสาไถย คุยโม้โอ้อวด ดื้อรั้น ดึงดัน แข่งเด่นแข่งดี
- มานะถือตน ดูหมิ่นเหยียดหยาม มัวเมาในลาภยศ และประมาท เลินเล่อมักง่าย

โทษสมบัติเหล่านี้มีทั้งหมด ๑๖ ประการ เรียกว่า **อุปกิเลส**

– มีมากเท่าไร จิตก็ไม่ประภัสสรส่องสว่างมากเท่านั้น สว่างก็จะมองเห็นอะไรได้ มืดเกินไป จะมองอะไรเห็น

มีแต่คนพูดถึงอาการของคนอื่น ใครเคยได้ยินใครพูดอย่างนี้ บ้างไหม

ฉันเป็นคนขี้โลภ ฉันเป็นคนขี้โกรธ
ฉันเป็นคนขี้ตระหนี่ ฉันเป็นคนขี้อิจฉา
ฉันเป็นคนขี้โม้ ฉันเป็นคนขี้เมา

อุปกิเลส ต้องเป็นอาการที่ไม่ดีแน่นอน เพราะเติม "ขี้" ไว้ข้างหน้าได้อย่างเหมาะเจาะ

รู้ว่าอะไรไม่ดี ไปทู่ซี้ทำอยู่ทำไม
รู้โลกภายนอกมามากมาย รู้โลกภายในกันบ้างหรือยัง

พระท่านสอนว่า *โลกภายนอก กว้างไกล ใคร ๆ รู้*
โลกภายใน ลึกซึ้งอยู่ รู้บ้างไหม
อยากรู้โลก ภายนอก มองออกไป
อยากรู้โลก ภายใน มองใจตน

พระท่านไม่ได้สอนให้ท่องเท่านั้น แต่สอนให้ทำด้วย

ไม่ว่าปีหนึ่งจะผ่านไปไวหรือช้า ฝึกสติ ตั้งสมาธิ สร้างปัญญา ใช้เมตตา ให้อภัย ใจบริสุทธิ์ หยุดคิดปรุงแต่ง

เอาใจเขา มาใส่ใจเรา
รู้เรา รู้เขา
จักไม่เศร้า ไม่หมอง

หมาตำรวจ

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

เมื่อเช้าวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ **มีศพชายหนึ่งนอนอยู่หน้าศาลากลางจังหวัดพิบูลบุรี** ชายคนนั้นมิใช่คนแปลกหน้ามาจากไหน เป็นคนที่อยู่อำเภอเมือง จังหวัดพิบูลบุรี มาแต่อ้อนแต่ออก ใครๆ ก็รู้จัก ใครที่แลดูศพนั้นปราดเดียวก็ต้องรู้ว่า ชายคนนั้นตายเพราะอดอาหารเพราะศพนั้นมีแต่หนังหุ้มกระดูก ท้องป่อง ตานั้นลืมและลึกกลวง เหล่านี้เป็นอาการของผู้ที่อดข้าวตาย

แต่เพราะเหตุที่จังหวัดพิบูลบุรีตั้งอยู่ในประเทศไทยอันเป็นเมืองที่มีชื่อว่าเป็น**อู่ข้าวอู่น้ำ** มีข้าวเหลือกินเหลือใช้ทุกปี ไม่มีใครอดตาย ใครอดตายก็ขัดคำสั่งรัฐบาล จึงไม่มีใครยอมรับว่าชายคนนั้นอดข้าวตาย **เหตุที่ชายคนนั้นถึงแก่ความตาย** จึงเป็นเหตุลึกลับ ร้อนถึงต้องสั่ง**หมาตำรวจ**มาจากกรุงเทพฯ เพราะตำรวจภูธรจังหวัดพิบูลบุรีไม่สามารถสืบหาสาเหตุได้

เมื่อ**นายสิบตำรวจหนุ่ม ๆ** คนหนึ่ง จูง**หมาตำรวจ**มาถึงที่เกิดเหตุนั้น ปรากฏว่ามีคนมายืนดูศพนั้นอยู่แน่น นายอำเภอเมืองจังหวัดพิบูลบุรีเป็นคนหนึ่งที่มาอยู่ในที่นั้น พอหมาตำรวจมาถึงก็มีเสียงฮือขึ้นในกลุ่มคนด้วยความสนใจเพราะใครก็เคยได้ยินว่า***...หมาตำรวจนั้น แน่นัก ลงได้ดมกลิ่นคนร้ายแล้วก็จะต้องสูดกลิ่นไปจนถึงตัว จับคนร้ายได้ทุกทีไป*** ไม่มีพลาด

พอหมาตำรวจแลเห็นศพนอนอยู่ ก็เห่าขึ้นด้วยความตื่นเต้น แล้วก็ดึงสายจูง ลากเอานายสิบตำรวจหนุ่มคนนั้นแหวกคนเข้าไปถึงศพ พอ

ถึงศพแล้ว หมาตำรวจก็ดมศพนั้นจนทั่ว แล้วก็หอนขึ้นทีหนึ่ง

ครั้นแล้ว หมาตำรวจจึงสูดกลิ่นที่พื้นดิน และออกเดินสูดกลิ่นเรื่อยไปตามบรรดาคนที่มายืนอยู่ หมาเดินผ่านคนไปหลายคน และตาทุกคู่ก็จ้องจับอยู่ที่หมาตำรวจด้วยความสนใจ

พอหมาตำรวจมาถึงตรงหน้าพ่อค้าคนหนึ่ง ชื่อ นายฮวด *หมาตำรวจก็ดมกลิ่นเข้าไปถึงเท้านายฮวด แล้วก็เห่าขึ้นทีหนึ่ง และลงนั่งแลบลิ้นหอบแฮ่ก ๆ แหงนหน้าขึ้นจ้องมองนายฮวด พลางกระดิกหางอย่างดีใจ*

นายฮวดหน้าซีดเผือด กลืนน้ำลายอย่างพะอืดพะอม ตัวเนื้อเริ่มสั่นขาอ่อน ทรุดตัวลงนั่ง แล้วพูดกับนายสิบตำรวจหนุ่มนั้นว่า

"ผมขอสารภาพ ผมเองเป็นผู้ร้ายฆ่าคน ๆ นี้ให้ตาย *ผมเป็นพ่อค้าตั้งร้านขายของชำอยู่ในตลาด คน ๆ นี้เป็นลูกค้าผมมาเก่าแก่ เคยซื้อข้าวสาร น้ำปลา น้ำตาล พริก กะปิ หอม กระเทียม จากร้านของผมมาตั้งแต่ผมตั้งร้าน ช่วยอุดหนุนซื้อของผม จนผมมั่งมีตั้งตัวได้*

แต่ผมสังเกตว่าในระยะปีสองปีนี้ คน ๆ นี้ซื้อของน้อยลงไปทุกที จนในที่สุดเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง เขาแต่งตัวขะมุกขะมอม เสื้อผ้าขาดวิ่น เข้ามาในร้านของผม แล้วขอซื้อเชื่อข้าวสารผมไปกิน ถ้าคน ๆ นี้มีฐานะดีเหมือนเมื่อก่อน ผมก็คงไม่ขัดข้อง แต่เพราะผมได้เห็นว่าเขาจนลงกว่าแต่ก่อนมาก และเมื่อวันเขามาขอซื้อเชื่อข้าวสาร เขากลายเป็นคนสิ้นคิด ผมจึงไม่ยอมให้เขาซื้อเชื่อข้าวสารไปกิน แล้วไล่เขาออกจากร้านไป...

ผมเองครับเป็นคนใจร้ายฆ่าเพื่อนมนุษย์ ... ผมเองที่เป็นคนอกตัญญู ไม่รู้คุณคน ทำร้ายผู้มีคุณแก่ผมจนถึงตาย... ผมขอสารภาพรับความผิดของผม..."

พอนายฮวดพูดจบ หมาตำรวจก็เลียหน้านายฮวดทีหนึ่ง แล้วก็ออกเดินสูดกลิ่นต่อไปในหมู่คน

ในที่สุด **หมาตำรวจก็มาหยุดนั่งกระดิกหาง** จ้องหน้าคหบดีคนหนึ่ง ชื่อ **นายเกิด** แล้วก็เห่าขึ้นสองที

นายเกิดหน้าสลด คอตกลงในทันใด ยื่นมือทั้งสองไปที่นายสิบตำรวจหนุ่มผู้จูงหมาตำรวจ แล้วกล่าวว่า

"ผมเองเป็นผู้ผิด ผมนี่แหละครับเป็นผู้ร้ายฆ่าคนตาย คนๆ นี้ตายเพราะน้ำมือของผมแท้ๆ

คนตายนี้แต่ก่อนเป็นผู้มีหลักฐานดีมีเรือกสวนไร่นา เป็นผู้ขยันขันแข็ง ทำประโยชน์ให้เกิดแก่ชุมชนอยู่เป็นนิจ

ต่อมาผมเองเป็นผู้ริเริ่มเป็นเจ้ามือสลากกินรวบ ผมก็ไปชักชวนคนๆ นี้ให้แทงสลากกินรวบกับผม ตอนแรกเขาแทงทีละน้อย แต่เขาก็เสียทุกครั้งไป สมัยเมื่อสลากกินแบ่งรัฐบาลยังออกแต่น้อยครั้ง เดือนละหนสองหนเขาก็แทง แต่น้อยครั้งไม่สู้กระไรนัก แต่พอสลากกินแบ่งรัฐบาลออกเดือนละเจ็ดครั้ง เขาก็ติดเป็นนิสัย เลิกไม่ได้ และจำนวนที่แทงก็มากขึ้น ยิ่งเสียมากเขาก็ยิ่งแทงมากขึ้นไปอีก

ชีวิตของเขาทั้งหมดมารวมอยู่ที่สลากกินรวบ เลิกทำมาหากิน เมื่อยิ่งแทงก็ยิ่งเสีย เขาก็ตั้งหน้าคิดแต่จะแทงให้ถูก วันหนึ่งๆ เขาก็ได้แต่ไปเที่ยวหาอาจารย์ใบ้หวย เขานอนฝันถึงอะไร รุ่งขึ้นเขาก็เอาฝันนั้นมาคิดออกเป็นเลขสามตัว แล้วก็มาแทงกินรวบ เงินทองที่เขาเก็บไว้ได้ก็หมดสิ้นไป เรือกสวนไร่นาเขาก็เอาจำนำหรือขายมาแทงกินรวบจนหมด แม้แต่เครื่องใช้ในบ้าน จนในที่สุดตัวบ้านที่เขาอาศัยอยู่เอง เขาก็ขายเอามาแทงกินรวบ เขาหมดตัว ไม่มีอะไรเหลือ เงินทองทรัพย์สินของเขาทั้งหมดตกมาเป็นของผมผู้เป็น เจ้ามือสลากกินรวบ... ผมเป็นผู้สูบชีวิตของเขาเอามาเป็นของผม เขาจึงถึงแก่ความตาย...

ผมเองเป็นผู้ร้ายฆ่าคน ตำรวจจงจับผมไปเถิด.ผมขอสารภาพ"

พอนายเกิดพูดจบ หมาตำรวจกระดิกหางดีใจยิ่งขึ้นลุกขึ้นยืนสองขาหลัง เอาสองขาหน้าพาดที่ไหล่นายเกิดแล้วก็เลียหน้านายเกิดหลายที

เสร็จแล้วหมาตำรวจก็ผละจากนายเกิด ออกเดินสูดกลิ่นต่อไปรอบๆ จนมาถึงตรงหน้านายอำเภอเมือง หมาตำรวจก็หยุดลง นั่งมองหน้า

นายอำเภอเมืองแล้วกระดิกหางดีใจจนฝุ่นตลบและเห่าขึ้นสามครั้ง

นายอำเภอเมืองควักผ้าเช็ดหน้าออกมาซับเหงื่อที่หน้าผาก กลืนน้ำลายสองที แล้วพูดขึ้นว่า

"ผมเองคือตัวการในฆาตกรรมรายนี้..." ผมเป็นนายอำเภอเมืองเข้ามารับหน้าที่นี้ด้วยความสมัครใจไม่มีใครบังคับ เมื่อผมเข้ามารับหน้าที่นายอำเภอ ผมก็รู้หน้าที่นั้นดีว่า หมายถึงการระงับทุกข์บำรุงสุขของราษฎร ผมมีหน้าที่ส่งเสริมช่วยเหลือราษฎรทุกคนให้ทำมาหากินเป็นหลักฐานด้วยความสุขและความสะดวกทุกประการ ผมมีหน้าที่แนะนำและดูแลให้ราษฎรปฏิบัติงานที่ชอบ อันจักเป็นประโยชน์มากที่สุดแก่ราษฎรเอง หากราษฎรมีกินมีใช้ อิ่มหมีพีมัน ผมก็นับว่าได้ทำหน้าที่ของผมลุล่วงไปด้วยดี ทั้งหมดนี้ผมรู้แต่..."

นายอำเภอเอาผ้าเช็ดหน้าขึ้นซับเหงื่ออีกครั้งหนึ่งแล้วก็พูดต่อไปว่า

"แต่ผมไม่ได้ทำหน้าที่ของผมเลย ผมละทิ้งราษฎรผู้ซึ่งเป็นภาระและหน้าที่ของผมโดยตรง ไปทำงานอื่นเสียหมด ถึงตัวผมจะอยู่ที่อำเภอเมืองพิบูลบุรีนี้ แต่ผมก็เท่ากับนั่งทำงานอยู่ที่กระทรวงมหาดไทยที่กรุงเทพฯ เพราะผมทำงานเพื่อตาแก่สองสามคนที่นั่งทำงานอยู่ที่นั่น และตาแก่พวกนั้นไม่เคยมาที่จังหวัดพิบูลบุรีนี้เลย

ผมเพียงแต่ทำตามคำสั่งตาแก่ที่กระทรวง มิได้เหลียวแลราษฎรเพราะนึกเสียว่าตาแก่พวกนั้นต่างหากที่แกเลื่อนตำแหน่งขึ้นเงินเดือนให้ผมได้ทางกรุงเทพฯ สั่งให้ผมทำอะไรผมก็ทำตาม มิได้เหลียวแลว่าสิ่งที่ผมทำนั้นจะกระทบกระเทือนถึงราษฎรอย่างไรบ้าง

นอกจากนั้นทางกรุงเทพฯ ฝากงานอะไรให้ผมทำเป็นต้นว่างานเกษตร งานชลประทาน งานกรมการข้าว งานสถิติ งานวัฒนธรรม ตลอดจนขายหนังสือพิมพ์ให้รัฐบาล ผมก็เที่ยวรับเอางานนั้นมาหมด ทั้งที่รู้ว่าผมไม่สามารถทำได้ทั่วถึง ผมมัวทำราชการเสียจนลืมราษฎร

คนตายคนนี้ผมเพิ่งทราบว่าเขาอยู่ที่อำเภอนี้มาตั้งแต่เกิดจนตาย

แต่ผมก็เพิ่งเห็นหน้าเขาวันนี้เอง เมื่อเขาเป็นศพไปแล้ว ถ้าหากผมเคยเห็นหน้าเขามาก่อนก็แปลว่า ผมรู้จักกับราษฎรอำเภอนี้ และถ้าเป็นดังนั้น เขาก็คงไม่ตาย แต่ผมไม่รู้จักเขาเลย เขาจึงต้องมานอนตายเพราะอดอาหาร

ครับ...ผมยอมรับสารภาพ...ผมเองเป็นตัวการฆ่าคน ๆนี้ให้ตายอย่างจงใจเจตนา เพราะผมละเลยหน้าที่ของผมทั้งที่รู้หน้าที่อยู่แล้ว”

พอนายอำเภอเมืองพูดจบ หมาตำรวจก็ออกเดินสูดกลิ่น ออกจากกลุ่มคนที่มาชุมนุมกันอยู่ และดึงนายสิบตำรวจผู้ถือสายจูง ลากถูลู่ถูกังตรงไปยังโรงพักตำรวจภูธร จังหวัดพิบูลบุรี

พอถึงที่นั่น หมาก็เดินตรงไปยังที่กองกำกับการตำรวจ ดมกลิ่นไปถึงผู้กำกับการตำรวจผู้ซึ่งนั่งทำงานอยู่ที่โต๊ะ แล้วหมาตำรวจก็นั่งลงจ้องหน้าผู้กำกับฯ กระดิกหางเร็วและแรง เคาะกระดานดังโปก ๆ ด้วยความดีใจ แล้วก็เห่าขึ้นสี่ครั้ง

ผู้กำกับฯ ฟุบหน้าลงกับโต๊ะสักครู่หนึ่ง แล้วจึงลุกขึ้นยืนเอามือปัดงานที่วางอยู่บนโต๊ะร่วงลงกับพื้น พลางกล่าวกับนายสิบตำรวจสุนัขผู้ยืนระวังตรงอยู่ต่อหน้านั้นว่า...

“ถูกของหมามันแล้ว! อั๊วเองคือผู้ร้ายฆ่าคนตายที่ศพนอนอยู่ศาลากลาง

อั๊วไม่มีสิทธิที่จะนั่งโต๊ะนี้ทำงานในห้องนี้อีกต่อไป อั๊วจะเขียนใบลาออกวันนี้ และที่ที่อั๊วควรจะอยู่คือกรงขังผู้ต้องหาบนโรงพัก

อั๊วเป็นผู้กำกับฯ มีหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้ายและรักษาความสงบของราษฎรจังหวัดนี้ โดยตรง แต่อั๊วมันเที่ยวจับแต่ของที่มีรางวัลงาม ๆ เสียหมด เป็นต้นว่า ฝิ่นเถื่อนเหล้าเถื่อน และของหนีภาษี จับทีไรอั๊วก็ได้เงินเข้ากระเป๋าบานไป เพราะพวกค้าของเถื่อนนั้นมันค้าแข่งกับรัฐบาล ใครจับได้จึงให้รางวัลอย่างงาม

ส่วนพวกโจรผู้ร้ายที่จะปล้นอาชีพ ปล้นทรัพย์ ปล้นชีวิตจิตใจราษฎรอยู่ทั้งกลางวันกลางคืนนั้น ถึงจะจับได้ก็ไม่มีใครตกรางวัลให้ ตรงกันข้าม

ถ้าหากอั๊วไม่จับเสียอีก อั๊วกลับได้สตางค์ใช้ฟรี ๆ จนเดี๋ยวนี้อั๊วมีรถเก๋งขี่ มีตึกสี่ชั้นปลูกอยู่ในตลาด ลูกเมียอั๊วก็ทองแดงทั้งตัวไปเพราะอั๊วเห็นแก่เงินทองทรัพย์สิน อั๊วจึงไม่จับผู้ร้ายที่ควรจะจับ จับแต่ผู้ร้ายที่ทำให้อั๊วร่ำรวยขึ้น หรือมิฉะนั้นก็ควงปืนดวลกับผู้ร้ายที่มันจะทำให้อั๊วได้มีชื่อเสียง มีรูปลงหนังสือพิมพ์เผื่อว่ายังไงอั๊วจะได้มีแหวนอัศวินใส่กับเขาบ้าง

ผลของการกระทำทั้งหมดนี้ทำให้ราษฎรถูกปล้นอยู่ทุกนาที ทั้งกลางวันกลางคืน ใครทนไม่ไหวก็ตายไปก่อน

อั๊วเองเป็นคนร้าย อั๊วยอมรับสารภาพ หมาตำรวจมันชี้คนร้ายถูกของมันแล้ว”

พอผู้กำกับฯ พูดจบ หมาตำรวจก็ออกดมกลิ่นจากห้องผู้กำกับฯ และดึงนายสิบตำรวจสุนัขตรงแน่วไปที่ศาลากลาง ผู้กำกับฯ ก็ออกวิ่งตามมาด้วย ตอนนั้นเป็นเวลาเย็นใกล้ค่ำ ศาลากลางปิดเสียแล้ว หมาตำรวจก็บ่ายหน้าดมกลิ่นไปยังจวนผู้ว่าราชการฯ พอถึงจวน หมาตำรวจก็วิ่งขึ้นไปชั้นบน และเข้าไปในห้องนั่งเล่นของผู้ว่าราชการจังหวัดพิบูลบุรี เห็นผู้ว่าราชการนั่งอยู่ หมาตำรวจก็เข้าไปนั่งจ้องหน้า กระดิกหางดีใจอย่างมากมาย แล้วก็เห่าขึ้นห้าครั้ง

ผู้ว่าราชการฯ ตกตะลึงจ้องหน้าหมาอยู่นาน ครั้นแล้วก็ยกมือขึ้นปิดหน้า ร้องไห้สะอึกสะอื้น พูดว่า

“จับผมไปโรงพักเถิดท่านผู้กำกับฯ ผมเองเป็นคนร้าย ผมเองเป็นคนฆ่าคนตายที่หน้าศาลากลางในจังหวัดของผม ผมเป็นผู้รับผิดชอบในทรัพย์สินและความเป็นอยู่ของราษฎรทั้งจังหวัด แต่ผมกลับไม่ถือว่าความรับผิดชอบนั้นเป็นของสำคัญ เอาตัวเองซึ่งเป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัดไปรับผิดชอบต่อนักการเมืองขี้ประติ๋วสองสามคน

ผมปกครองจังหวัดนี้โดยไม่คำนึงถึงทุกข์สุข หรือความอดอยากของราษฎร คำนึงถึงแต่ว่า...ทำอย่างไรจะทำให้พรรคนักการเมืองที่เป็นนายผมเลือกตั้งได้ทุกครั้งไป

เวลาส่วนใหญ่ของผมต้องใช้ไปในการเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ กับพิบูลบุรี เพื่อไปรับคำสั่งจากนักการเมืองบ่อย ๆ และสิ่งที่ผมตั้งใจทำก็คือ ทำนุบำรุงสมาคมหญิงที่เมียผมเป็นนายก เพราะสมาคมนั้นเป็นสะพานที่จะให้เมียผมเข้าถึงเมียนักการเมืองที่มีอำนาจเพื่อหาดีให้ตัวผมต่อไป...

จะพูดกันไปทำไม มีผมเป็นเจ้าเมือง แล้วมีคนอดข้าวมานอนตายอยู่หน้าศาลากลาง ใครจะเป็นผู้ร้ายฆ่าคนตายได้นอกจากผม ขอเวลาผมเขียนใบลาออกสักเล็กน้อยเถิดท่านผู้กำกับฯ และขอให้ผมได้สั่งลูกสั่งเมียหน่อย แล้วผมจะไปมอบตัวให้แก่ท่านผู้กำกับฯ ที่โรงพัก ไม่หนีไปไหน”

ผู้ว่าราชการฯพูดจบแล้วก็ซบหน้าร้องไห้สะอึกสะอื้นต่อไป ผู้กำกับฯ ก็พาหมาตำรวจและนายสิบตำรวจสุนัขกลับมาโรงพัก แล้วหาที่ให้นอนค้าง เพราะดึกแล้วจะส่งกลับมากรุงเทพฯ ก็ไม่ทัน

ผู้กำกับนอนไม่หลับทั้งคืน พอเช้าตรู่ก็รีบไปโรงพักเห็นนายสิบตำรวจหนุ่มนั่งร้องไห้อยู่ ผู้กำกับก็ตรงเข้าไปถามว่า

“หมู่เป็นอะไรไป โดนหมากัดเข้าอีกคนรึ!”

นายสิบลุกขึ้นยืนชิดเท้า แล้วตอบว่า

“เปล่า...เปล่าครับ...แต่หมา...หมาผมหลุดหนีไปเมื่อตอนดึกนี้ครับ ผมวิทยุถามรถกองปราบเขาดู เขาว่าเห็นมันวิ่งเข้ากรุงเทพฯ ตอนเช้ามืด ตามกลิ่นเข้าไปครับ”

“ตายหะ...!” ผู้กำกับออกอุทาน “ป่านนี้มันมิดมกลิ่นเข้าไปถึงทำเนียบแล้วหรือวะ!”

“ก็นั่นน่ะซิครับ!” นายสิบตำรวจพูดแล้วก็ร้องไห้น้ำตาไหลอีกพรูใหญ่

ผู้กำกับยกมือขึ้นเกาหัว และมองดูนายสิบตำรวจอย่างงง ๆ แล้วถามว่า “ร้องไห้ทำไมนะหมู่ กลัวท่านสารภาพแล้วลาออกรึ?”

“เปล่า... เปล่าครับ” นายสิบตำรวจตอบระหว่างเสียงสะอื้น “หมาตัวนี้ผมเลี้ยงมาตั้งแต่มันเป็นลูกหมาครับ มันเป็นหมาตำรวจที่ดีที่สุด

แต่...แต่หมาตำรวจนั้น ถ้าลงดมกลิ่นไปจนถึงตัวผู้ร้ายแล้ว ปรากฏว่าผิดตัว มันก็จะหมดความเชื่อถือตัวของมันเอง ใช้ดมไม่ได้อีกต่อไป...”

“เอ..แล้วยังไง อั๊วไม่เข้าใจเลยว่ะ?” ผู้กำกับพูดขึ้น

“ผมกลัวมันจะเข้าไปในท่าเนียบครับ!”

“ก็นั่นน่ะซี อั๊วถึงได้ถามว่าลื้อกลัวท่านลาออกรึ!”

“เปล่าครับ” นายสิบตำรวจตอบ

“ถึงยังไงท่านก็ไม่ลาออก และไม่ยอมสารภาพรับผิด แล้วหมาผมมันก็จะเสียหมาไปเลย

ผมเสียดายหมาครับ”

เบิกทรัพย์วันละบาทซื้อ	มังสา
นายหนึ่งเลี้ยงพยัคฆา	ไป่อ้วน
สองสามสี่นายมา	กำกับ กันแฮ
บังทรัพย์สี่ส่วนถ้วน	บาทสิ้นเสือตาย

โคลงโลกนิติ

สิ่งที่บัณฑิตไม่พึงทำ

บัณฑิตไม่พึงมีวาจาเปรียบ (เปรียบเปรย, ดูหมิ่น, ดูแคลน)

– แม้กะลาที่คว่ำแล้ว ก็ยังมีน้ำติดก้นกะลา คนทุกคนมันก็ยังมีดีบางอย่างในตัวของมัน อย่างนักโทษ เขาไปทำผิด ติดตะราง แต่ร่างกายก็ยังแข็งแรง มีเรี่ยวมีแรงทำงานได้ตั้งมากมาย ให้เขาทำเฟอร์นิเจอร์ขายเป็น ๑๐๐ ล้าน ก็ยังได้

บัณฑิตไม่พึงทำตัวเป็นลิ่ม (ดุด่า, ทิ่มแทง, ว่าใครแรง ๆ จนขาดไมตรีหรือโกรธกัน)

– ลิ่มที่ผ่าไม้ จนไม้ขาดแล้ว เอาคืนได้รึ มันคืนเป็นได้ดังเดิมไม่ได้

บัณฑิตไม่พึงเอาก้านบัวไปยอนหู (ฟังเรื่องร้อนใจ, ใส่ใจในเรื่องไม่เป็นเรื่อง)

– ก้านบัวมันมีหนามนะ ยอนหูด้วยขนไก่ยังสะดุ้ง นี่เอาหนามไปยอนหู จะไหวรึ?

บัณฑิตไม่พึงทำน้ำท่วมทุ่ง ผักบุ้งโหรงเหรง

– พูดจาไม่มีประโยชน์ บัณฑิตเขาไม่พูดกัน

ของฝากจากหลวงตา

หลวงตาไสว สิวญาโณ – โรงปั้น สวนโมกข

นกนักปราชญ์

อันนกฮูกเป็นวิหคนกนักปราชญ์
แปลกประหลาดตาหูดูคมสัน
ดวงตาโตเห็นจริงทุกสิ่งอัน
รู้เท่าทันโลกได้ไม่โง่งม
ทั้งใบหูชูตั้งรับฟังเสียง
แยกสำเนียงดีร้ายได้เหมาะสม

นกสันติภาพ

อันรูปนี้มีชื่อนกพิราบ
เครื่องหมายแทนสันติภาพที่ใฝ่หา
มันอยู่กันสันติไม่บีฑา
จึงนำมาเป็นเครื่องหมายเข้าใจกัน
เหตุไฉนใยมนุษย์สุดประเสริฐ
ปัญญาเลิศกว่านกวิหคนั่น

ดีรับฟังตั้งใจใฝ่นิยม
หูทวนลมเรื่องร้ายไม่รับฟัง

ตามรอยผู้ใหญ่

เดินตามรอยเท้าท่านผู้ผ่านโลก
มาโชนโชกได้แก่พ่อแม่หนู
หรือตามหลังครูอาจารย์ท่านผู้รู้
ทำให้ดูแบบอย่างหนทางดี
ยิ่งเดินตามรอยบาทศาสดา
พระสัมมาสัมพุทธพิสุทธิ์ศรี
จะพ้นทุกข์สุขเกษมเปรมปรีดิ์
อย่าเดินตามรอยผีไม่ดีเอย

อย่าแบกของหนัก

มีอะไรเป็นอะไรตามใจเถิด
อย่าให้เกิดทุกข์ใจเป็นใช้ได้
มีไม่เป็นจะมารุมสุมที่ใจ
เหมือนแบกของหนักไว้เมื่อยไหล่คอ
มีเช่นนี้ยิ่งมีทวีทุกข์
จะพบสุขทางใจที่ไหนหนอ
ถ้ามีเป็นเห็นจะไม่หนักใจคอ
ไม่ยึดมั่นมันก็เบาสบาย

ความวิเศษของมนุษย์

ทั้งคนสัตว์ที่เหมือนกันนั้นมีสี่
กินนอนหนีผองภัยไม่ประสงค์
อีกสืบพันธุ์สืบตระกูลประยูรวงศ์
สี่อย่างคงเหมือนกันไม่ผันแปร
มีสิ่งหนึ่งซึ่งทำความผิดแผก

กลับไม่ชอบความสงบชอบรบกัน
จึงไร้สันติภาพน่าอับอาย

เกาให้ถูกที่คัน

รูปหมาน้อยนี่หรือชื่อน่าขัน
เกาให้ถูกที่คันที่มั่นหมาย
คันที่คอเกาที่เข่าเกาจนตาย
ก็ไม่หายความคันอยู่นั่นเอง
แก้ปัญหาจะให้แน่แก้ที่เหตุ
จึงวิเศษแก้ไขได้ตรงเผง
มีปัญหาอะไรอย่าได้เกรง
จงรีบเร่งแก้ที่เหตุวิเศษเอย

ก้อนหินด่าคน

อันก้อนหินก้อนนี้มีชื่อว่า
หินร้องด่าพวกคนสุดเหลวไหล
ยกตัวว่าประเสริฐเลิศกว่าใคร
แท้จริงไม่ดีกว่าข้าสักนิด
ใจรุ่มร้อนนอนไม่หลับกระสับกระส่าย
เหมือนสุมไฟไว้ทำลายไหม้ดวงจิต
จะดีกว่าข้าอย่างไรขอให้คิด
เพราะข้าหยุด, นิ่งสนิท, สงบ, เย็น

คนงาม

อันคนงามงามน้ำใจใช่ใบหน้า
อันคนสวยสวยจรรยาใช่ตาหวาน
เพราะมีธรรมกำกับไว้ในดวงมาน
งามทั้งการพูดทำดำริตรอง
งามเสื้อผ้าอาภรณ์ทั้งร่างรูป

ให้คนแตกต่างสัตว์อย่างชัดแน่
คือพระธรรมนำมนุษย์สุดดีแท้
แต่จะแย่แค่สัตว์ถ้าขาดธรรม

พูดดี

หลักของการพูดดีมีอยู่สาม
หนึ่ง-พูดตามเป็นจริงทุกสิ่งสรรพ์
สอง-พูดดีมีประโยชน์ไร้โทษทัณฑ์
สาม-สิ่งนั้นน่าฟังทั้งไพเราะ

แม้เรื่องจริงน่าฟังไม่ขวางโลก
แต่พูดไปไร้ประโยชน์ก็ไม่เหมาะ
ถ้าแม้นเรื่องสัจจริงทั้งพริ้งเพราะ
มีประโยชน์เหมาะเจาะควรพูดเอย

เต่าหดหัว

สัญชาติเต่าเมื่อภัยมาใกล้ตัว
จะหดหัวหดหางทั้งสี่ขา
เข้ากระดองมองไม่เห็นเร้นกายา
รอจนกว่าผองภัยไปพ้นตัว
ถ้าคนเราหดบ้างเหมือนอย่างเต่า
หักห้ามใจไม่เอาสิ่งเย้ายั่ว
เห็นอะไรอยากได้ตามใจตัว
จนปวดหัวเศรษฐกิจทำพิษเอย

ย่อมมีวันซีดซูบเสื่อมเศร้าหมอง
แต่งามธรรมความดีเหมือนสีทอง
จะผุดผ่องไฉไลไม่เสื่อมโทรม

กีฬาวิเศษ

จุดมุ่งหมายของกีฬาวิเศษ
ช่วยแก้กองกิเลสของคนได้
ให้รู้แพ้รู้ชนะรู้อภัย
มีวินัยเหมาะสมอบรมตน
เกิดความรักสามัคคีไมตรีจิต
มิให้คิดมุ่งร้ายใจอกุศล
ช่วยฝึกหัดกายใจให้อดทน
กลายเป็นคนที่ดีเพราะกีฬา

วัวดื้อ

อันรูปนี้มีชื่อวัวดื้อด้าน
จะใช้งานดึงดันมันถอยหลัง
จูงให้เดินกลับหยุดมันยุดยั้ง
ไม่ยอมทำตามสั่งแต่โดยดี
เหมือนคนดื้อบอกเท่าไรไม่ไขหู
ไม่รับรู้รับฟังตั้งหน้าหนี
บอกว่าดีกลับไม่ทำขำสิ้นดี
แต่ชั่วซีบอกอย่ายังกล้าทำ

มองตน

มัวแต่มองจ้องผิดคนอื่นเขา
ตัวเราเป็นอย่างไรไม่เคยรู้
จิตคิดเลวอย่างไรไม่เคยดู
เรื่องคนอื่นเที่ยวรู้ไปรอบทิศ

ธรรมรถ

ธรรมรถพาหนะอันประเสริฐ
เป็นยานธรรมล้ำเลิศกว่ายานไหน
เป็นยานเดียวที่จะพา มนุษย์ไป
พ้นจากภัย เกิด แก่ เจ็บและตาย

มงคลภาษิต

ติดไว้ข้างฝา อ่านวันละครา วาสนาจำเริญ

คนเราเกิดมา ย่อมปรารถนา ลาภสุขสรรเสริญ

แต่จะสมใจ เมื่อได้ดำเนิน ตามธรรมจำเริญ หลักสี่ประการ

หนึ่ง–หมั่นประกอบ อาชีพโดยชอบ อย่าได้เกียจคร้าน

งานสวนงานนา ขายค้ากิจการ สุดแต่เป็นงาน หน้าที่ของเรา

อย่ามัวเลือกงาน เอาแต่สำราญ ง่าย ง่าย! เบา เบา!

สุดแต่ได้ทรัพย์ โดยชอบเป็นเอา จะหนักหรือเบา อย่าเฝ้าหลีกหนี

สอง–ต้องรักษา ทรัพย์ที่ได้มา เก็บไว้ให้ดี

อีกรักษางาน อันเป็นหน้าที่ อันความมิดี หลีกหนีให้ไกล

สาม–คบคนดี เมตตาปรานี เป็นที่ไว้ใจ

แม้แต่ผัวเมีย ยังเสียถมไป รักจะคบใคร จงได้วิจารณ์

สี่–เลี้ยงชีวิต ลูกเต้าญาติมิตร ให้มีประมาณ

อย่าเบียดกรอนัก เขาจักรำคาญ อย่าสุรุ่ยผลาญ ทรัพย์จักฉิบหาย

เงินทองหายาก ได้มาลำบาก ควรประหยัดจ่าย

คราวเกิดคับขัน มีอันตราย หรือโรคเบียนกาย จะได้บรรเทา

คราวแก่ชรา หรือมีศรัทธา ทำบุญกับเขา

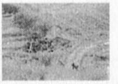
จะได้หยิบใช้ สบายแก่เรา จงตั้งตัวเอา แต่บัดนี้ไป

นี้คือหลักธรรม พระเจ้าเรานำ ออกแสดงไข

ผู้หวังลาภสุข ห่างทุกข์ห่างภัย จงทำตามนัย ภาษิตนี้เทอญฯ

– ธรรมสาธก –"

พระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารีเถระ)
วัดราษฎร์บำรุง จ.ชลบุรี

มงคลชีวิต ประสิทธิ์พร

โลกนี้แจ่มใสสำหรับคนใจกว้าง โลกนี้เวิ้งว้างสำหรับคนใจดำ

ชีวิตที่ยุ่งยาก เพราะมีความอยากมากเกินไป

ชีวิต คือการต่อสู้ จงเป็นอยู่ด้วยความอดทน

คนที่หวังพึ่งโชคชะตา เป็นคนปัญญาอ่อน

คนที่ท้อถอยเบื่อหน่าย เป็นคนตายก่อนหมดอายุ

ถ้าอยากเป็นคนงาม อย่าวู่วามโกรธง่าย

ถ้าอยากเป็นคนสบาย อย่าเบื่อหน่ายความเพียร

ถ้าอยากเป็นคนมั่งมี อย่าเป็นคนดีแต่จ่าย

ถ้าอยากเป็นคนน่าสมัย อย่าทำลายวัฒนธรรม

ถ้ากลัวเกินไป จะทำอะไรไม่สำเร็จ

ถ้ากล้าจนเกินงาม จะพบกับความเดือดร้อน

ถ้าชนะด้วยอาวุธ จะสิ้นสุดด้วยความแค้น

ใช้ธรรมะชนะแทน ความขุ่นแค้นจะหายไป

ถ้าทำงานมุ่งเพื่อตัว จะหมองมัวชั่วชีวิต

ถ้าทำงานเพื่ออุทิศ สิ้นชีวิตชื่อยังอยู่

ถ้าหวังแต่ความสนุก จะพบความทุกข์มหันต์

ถ้าทำใจให้สงบ จะพบกับความสุขที่เยือกเย็น

ความสุขแบบชาวโลก มีทุกข์โศกเป็นผล

ความสุขแบบอริยชน มีผลเป็นความสงบ

– จันทภิกขุ –

พระธรรมดิลก (จันทร์ กุสลเถระ)

วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่

ระวัง !

ทางแห่งความเสื่อม

ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ, ผู้รู้ชั่วเป็นผู้เสื่อม.

ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ, ผู้เกลียดชังธรรมเป็นผู้เสื่อม.

ผู้ใดทำความรักในคนพาล, ไม่ทำความรักในบัณฑิต, เขาชอบใจธรรมของคนพาล, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดเป็นผู้ชอบนอนหลับ, ชอบพูดคุย, ไม่ขยัน มักเกียจคร้านการงาน, และเป็นคนมักโกรธ, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดมีความสามารถอยู่, ไม่เลี้ยงดูบิดามารดา ผู้แก่เฒ่าชราแล้ว, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดหลอกลวงสมณะพราหมณ์, หลอกแม้วณิพกคนขอทานอื่นใดด้วยมุสาวาจา, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดมีทรัพย์สินเงินทองมีของเหลือกินเหลือใช้, เขาบริโภคของที่ดี ๆ นั้นแต่ผู้ เดียว, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดหยิ่งเพราะชาติกำเนิด, หยิ่งเพราะทรัพย์, หยิ่งเพราะโคตร, แล้วดูหมิ่นซึ่งญาติของตน, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา และนักเลงเล่นการพนัน, เขาได้ทำลายทรัพย์ ที่หามาได้ ให้พินาศฉิบหายไป, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดไม่พอใจรักใคร่ในภรรยาตน, กลับไปเที่ยวซุกซนกับหญิงแพศยา, ลักลอบ ทำชู้กับภรรยาของผู้อื่น, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ชายใดผู้ถึงวัยแก่เฒ่าชราแล้ว, ได้นำหญิงสาวแรกรุ่นมาเป็นภรรยา, เขานอนไม่หลับเพราะความหึงหวง และห่วงอาลัยในหญิงนั้น. **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ชายใดตั้งหญิงนักเลงใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายมาเป็นแม่เรือน, และหรือหญิงใดตั้งชาย นักเลงใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายมาเป็นพ่อเรือน, **ข้อนั้นเป็นทางแห่ง**

ความเสื่อม.

ผู้ใดเกิดในตระกูลกษัตริย์, มีโภคะน้อย, แต่มีความอยากใหญ่ ปรารถนาราชสมบัติ, **ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม.**

ผู้ใดเป็นบัณฑิตสมบูรณ์ด้วยความเห็นอันประเสริฐ, ได้เห็นเหตุแห่งความเสื่อมทั้งหลายเหล่านั้นชัดแล้ว, ท่านย่อมเว้นสิ่งเหล่านี้เสีย. เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านจึงพบและเสพแต่โลกซึ่งมีแต่ความเจริญฝ่ายเดียว ด้วยประการฉะนี้แล.

คัดจาก ปราภวสุตตปาฐะ หนังสือ สวดมนต์แปลไทย ฉบับสวนโมกขพลาราม

กาลเวลากลืนกินสรรพสิ่ง

รศ.เสฐียรพงษ์ วรรณปก

อจฺจยนฺติ อโหรตฺตา — วันคืนผ่านไป
ชีวิตํ อุปรุชฺฌติ — ชีวิตวัยก็ร่นเข้ามา
อายุ ขียติ มจฺจานํ — อายุใกล้สุดสิ้น
กุนฺนทีนํว อุทกํ — ดุจชลสินธุ์ในกุนนที

วันเวลาล่วงไปตามลำดับ จากวินาทีเป็นนาที จากนาทีเป็นชั่วโมง จากชั่วโมงเป็นวัน จากวันเป็นสัปดาห์ จากสัปดาห์เป็นเดือน จากเดือนเป็นปี ไม่มีสิ่งใดอยู่นอกเหนือกาลเวลา ดังพุทธวจนะตรัสไว้ว่า ***"กาลเวลาย่อมกลืนกินทุกสิ่งสรรพ์ รวมทั้งตัวมันเองด้วย"***

ชีวิตและอายุของสัตว์ทั้งหลายก็เสื่อมสิ้นไป ตั้งแต่วินาทีแรกที่ถือปฏิสนธิในครรภ์มารดา พรางตาให้คนหลงไปว่าเป็นการเจริญเติบโต แต่ผู้รู้เรียกอาการอย่างนี้ว่า ***"วัย"*** หมายความว่า ***เสื่อมสิ้นไป***

ที่เข้าใจกันว่าเรากำลังเจริญวัยนั้น แท้ที่จริงเรากำลังเสื่อม เรากำลังก้าวเดินไปสู่ความตายทีละก้าว ๆ ในที่สุดก็จะถึงจุดดับสลาย ***ประดุจสายน้ำน้อยนิด ถูกแสงอาทิตย์แผดเผา ค่อย ๆ เหือดแห้งไปในที่สุด***

พระพุทธองค์ตรัสว่า ชีวิตนั้นสั้นนิด ทุกชีวิตเกิดมาแล้วต้องตาย

หนุ่มก็ตาย แก่ก็ตาย โง่ก็ตาย ฉลาดก็ตาย รวยก็ตาย จนก็ตาย ทุกคนล้วนต้องตาย จะตายวันตายพรุ่ง ไม่มีใครรู้ แต่ที่รู้แน่ ๆ คือ ไม่มีใครอยู่ค้ำฟ้า

เห็นหน้าอยู่เมื่อเช้า สายตาย

สายอยู่สุขสบาย บ่ายม้วย

บ่ายรื่นชื่นรวยราย เย็นดับ ชีพนอ

เย็นเล่นกับลูกด้วย ค่ำม้วยอาสัญ

รัชกาลที่ ๕

สัจจะแห่งชีวิตเป็นเช่นนี้ พระพุทธองค์ทรงชี้ให้เข้าใจตามเป็นจริง จึงไม่ควรนิ่งมัวประมาท รีบทำกิจที่ควรทำด้วยความสามารถเสียแต่บัดนี้ ก่อนที่จะไม่มีเวลา

รู้ว่าชีวิตนี้น้อยนิด แล้วคิดทำแต่สิ่งชั่ว เกลือกกลั้ว แต่สิ่งเลวทราม คนเช่นนี้เขาประณามว่า "โง่เขลา"

รู้ตัวว่ามีเวลาอยู่ในโลกนี้ไม่มาก บากบั่นสร้างสรรค์ แต่คุณงามความดี คนเช่นนี้เรียกว่า "คนฉลาด"

โปรดรำลึกไว้เสมอว่า "เกิดมาทั้งที ทำดีให้ได้ จะตายทั้งที ทำดีฝากไว้"

จาก "สัมผัสพระพุทธเจ้าด้วยใจ ใน...สายธารธรรม" โดย รศ.เสฐียรพงษ์ วรรณปก

จนเงินแต่อย่าจนความดี

รศ.เสฐียรพงษ์ วรรณปก

ทาฬิททิยํ ทุกขํ โลเก

อินาทานญฺจ วุจฺจติ

ความจนเป็นทุกข์ในโลก

การเป็นหนี้ก็เป็นทุกข์เช่นเดียวกัน

คนเราลงได้จนแล้ว ย่อมมีแต่ความทุกข์ยากเพราะเหตุฉะนี้ ท่านจึงเรียกว่า "ยากจน" คิดจะทำอะไรก็ยากที่จะเห็นทาง อยากได้อะไรก็

ยากที่จะได้ หันไปพึ่งพาอาศัยใครก็ยากที่จะได้รับความช่วยเหลือ เพราะโลกสมัยนี้ถือคติว่า

"มีเงินนับว่าน้อง มีทองนับว่าพี่
ยากจนเงินทอง พี่น้องไม่มี"

เมื่อไม่มีเงินก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสินเขามา ก็เป็นทุกข์เสียดอกเบี้ยแพง ๆ ก็เป็นทุกข์ ถูกเขาทวงหนี้ก็เป็นทุกข์ ถูกเจ้าหนี้ตามตัวก็เป็นทุกข์ ถูกจับเข้าคุกเข้าตะรางเพราะไม่มีเงินใช้หนี้ก็เป็นทุกข์

จนเงินนับว่าทุกข์มากแล้ว จนความดีเป็นทุกข์ยิ่งกว่า คนไม่มีศรัทธาในพระศาสนา ปราศจากความอายชั่ว กลัวบาป เกียจคร้าน โง่เขลา เรียกว่า คนจนความดี

เขาทำชั่วทางกาย วาจา ใจ เรียกว่า เป็นหนี้
ทำชั่วแล้วนึกภาวนาในใจ ไม่อยากให้ใครรู้ เรียกว่า เสียดอกเบี้ย
ถูกคนดีมีศีลธรรมว่ากล่าวตักเตือน เรียกว่า ถูกทวงหนี้
ไปไหนมาไหนมีแต่ความร้อนใจ เรียกว่า ถูกตามตัว
เมื่อตายไปก็ตกนรกหมกไหม้ เรียกว่า ถูกจองจำ

ชีวิตเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะเป็นอะไรต่อไปข้างหน้าได้ แม้จะเกิดมาจนก็จงพยายามสร้างเนื้อสร้างตัวก็อาจพ้นจากสภาพความจนได้ในที่สุด ถึงแม้ยังยากจนอยู่ก็ขอให้จนแต่เงินทอง อย่าจนคุณธรรม

โปรดนึกเสมอว่า

"อยู่เรือนพังยังดีมีความสุข
ดีกว่าคุกหลายเท่าไม่เศร้าหมอง
จนยังดีมีธรรมค้ำประคอง
ดีกว่าปองทุจริตผิดศีลธรรม"

ของเก่า

จาก *"สัมผัสพระพุทธเจ้าด้วยใจ ใน...สายธารธรรม"* โดย *รศ.เสฐียรพงษ์ วรรณปก*

กินอยู่อย่างวีไอพี

ดร.เสรี พงศ์พิศ

พิมใจ เป็นสาวชาวเหนือ เธอติดเชื้อเอชไอวี สามีเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ เธอเล่าให้ใครต่อใครฟังว่า เธอเป็นคนบ้านนอก ตอนติดเชื้อใหม่ ๆ ไม่คุ้นกับคำว่า **เอชไอวี** คิดว่าเป็นคำเดียวกันกับคำว่า **วีไอพี** ซึ่งมักได้ยินบ่อยกว่า เธอจึงบอกหลายคนว่า **เธอเป็นวีไอพี**

วันนี้เธอเล่าอีกหลายครั้งให้หลายคนฟังว่า **เธอมีชีวิตอยู่อย่างวีไอพี** พูดพร้อมกับยิ้มกว้างหรือหัวเราะอย่างมีความสุข ไม่มีกิริยาประชดประชันแต่อย่างใด เพราะเธอให้คำว่า "วีไอพี" เพื่อหมายถึง**คุณภาพชีวิต** ไม่ได้หมายถึงสถานภาพทางสังคมอย่างที่ใช้กันทั่วไป

VIP (very important person) สำหรับพิมใจ หมายถึง **การดำเนินชีวิตด้วยสติ รักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจของตนเองประหนึ่งเป็นบุคคลสำคัญ**

"ประหนึ่ง" เท่านั้น เพราะชีวิตคนเราอะไรก็ *"สมบัติ"* กันทั้งนั้นทุกอย่างเป็นอนิจจัง

พิมใจบอกว่า ผู้ติดเชื้ออย่างเธอต้อง**อยู่ดี กินดี นอนดี ทำงานดี ประหนึ่งวีไอพี** ถ้าอยากมีชีวิตยืนยาว

และเธอก็ได้พิสูจน์ให้ใคร ๆ เห็นแล้วว่า **เธอติดเชื้อมานับสิบปีแล้ว สุขภาพยังแข็งแรง หน้าตาร่างกายก็เหมือนคนธรรมดาทั่วไป** โดยที่เธอไม่ได้กินยาต้านไวรัสใด ๆ เพียงแต่ **ทำตัวเป็นวีไอพี** อย่างเดียวเท่านั้น

การกินดี ไม่ได้แปลว่าต้องขึ้นเหลา เข้าภัตตาคารร้านอาหารใหญ่และแพง แต่กินอะไรที่รู้ว่ากินแล้วทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ซึ่งคนทั่วไปรู้ดีแต่ไม่ค่อยปฏิบัติกันเท่านั้น

อยู่ดี ไม่ได้แปลว่า ต้องอยู่บ้านใหญ่โตรโหฐาน ไม่ใช่ว่าต้องมีรถคันโต ๆ พร้อมคนขับ **พิมใจอยู่กับพ่อแม่ซึ่งเข้าใจเธอ อยู่กับชุมชนที่รับเธอได้ อยู่กับพี่น้องชาวบ้านที่ติดเชื้อและไม่ติดเชื้อ** มีมอเตอร์ไซค์เก่า ๆ คัน

หนึ่งที่ใช้เป็นพาหนะออกไปเยี่ยมเพื่อน ๆ ที่ป่วยหรือมีปัญหาตามหมู่บ้านต่าง ๆ

ทำงานดี คือ ทำงานอย่างมีความสุข ไม่เคร่งเครียดจนจะเป็นโรคประสาท ทำแบบเอาเป็นเอาตาย พิมใจทำงานที่ศูนย์สุขภาพชุมชน ที่เธอก่อตั้งขึ้นมา เป็นตัวแทนผู้ติดเชื้อไปประชุม ไปเป็นวิทยากรทุกระดับ

พิมใจ ***"ขอบคุณที่เป็นเอดส์"*** เธออธิบายด้วยความจริงใจไม่เสแสร้งว่า ถ้าไม่เป็นเอดส์ เธอคงมีชีวิตอยู่เพียงเพื่อสามีและลูก อยู่ในโลกแคบ ๆ แสวงหาแต่ความพอใจในข้าวของ เงินทอง และวัตถุที่ดิ้นรนหามาให้ได้

เพราะเป็นเอดส์ เธอได้เข้าใจความหมายของชีวิต ทำให้เธอได้พบ "ตัวเอง" ได้มีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่น ได้พบปะผู้คนมากมายจากหมู่บ้านไปถึงระดับชาติและนานาชาติ เธอได้เดินทางไปหลายจังหวัดและหลายประเทศ ได้รู้จักโลกกว้าง ได้เห็นความงามของโลกและชีวิต

เพราะคิดเสมอว่า ตนเองไม่น่าจะอายุยืนยาวมาถึงวันนี้ เธอจึงมองว่า วันเวลาที่ผ่านไปทุกขณะเป็นกำไรชีวิต

เธอไม่ได้มองอย่างเคียดแค้นชิงชัง ***เอชไอวี*** เป็น ***"เจ้าตัวร้าย"*** ที่ต้องประหัตประหารกำจัดให้หมดสิ้น คิดแต่เพียงว่า จะอยู่กับมันอย่างสันติได้อย่างไร

วันนี้เธอบอกว่า ***"ดิฉันแต่งงานกับเอชไอวี"***

จะมีชีวิตอยู่อีกนานเท่าไรไม่สำคัญ

สำคัญว่าอยู่อย่างไรจึงอยู่อย่างมีคุณค่าและความหมาย

จริง ๆ แล้วเธอได้ตายไปและเกิดใหม่นานแล้ว

ตราบใดที่เธอมองชีวิตเช่นนี้ **เธอจะไม่มีวันตาย เธอจะไม่ทุกข์อีกต่อไป**

"Die before Dying for Immortality"

"ตายก่อนตาย เพื่อจะไม่มีวันตาย" (ท่านพุทธทาสภิกขุ)

- เสรี พงศ์พิศ -

จาก นิตยสาร "ครัว" ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๖ ตุลาคม ๒๕๔๓

ตาย ก่อนตาย

พุทธทาสภิกขุ

ตายเมื่อตาย ย่อมกลาย ไปเป็นผี
ตายไม่ดี ได้เป็นที่ ผีตายโหง
ตายทำไม เพียงให้ เขาใส่โลง
ตายโอ่โถง นั้นคือตาย เสียก่อนตาย
ตายก่อนตาย มิใช่กลาย ไปเป็นผี
แต่กลายเป็น สิ่งที่ ไม่สูญหาย
ที่แท้นั้น คือความตาย ที่ไม่ตาย
มีความหมาย ไม่มีใคร ได้เกิดแล
คำพูดนี้ ผันผวน ชวนฉงน
เหมือนเล่นลิ้น ลาวน คนตอแหล
แต่เป็นความ จริงอัน ไม่ผันแปร
ใครคิดแก้ อรรถได้ สบายเอยฯ

สิ่งที่ทำได้ยาก

เราดูอะไรได้ทั้งวัน แต่ให้จดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งสักครู่หนึ่ง ดูช่างยากเย็นเหลือหลาย

เราฟังอะไรได้ทั้งวัน แต่ให้ฟังเสียงเต้นของหัวใจตัวเองสักตุ๊บหนึ่ง ดูช่างยากเย็นเหลือหลาย

เราหายใจเข้า-ออกได้ทั้งวัน แต่ให้กำหนดสติหายใจเข้า-ออกยาว ๆ ก่อนนอนสักครั้งหนึ่ง ดูช่างยากเย็นเหลือหลาย

เรากินอะไรได้ทั้งวัน แต่รอให้มีสติพิจารณาก่อนสักชั่วอึดใจหนึ่ง ดูช่างยากเย็นเหลือหลาย

เราพูดอะไรได้ทั้งวัน แต่ให้กล่าวคำสรรเสริญพระรัตนตรัยสักจบหนึ่ง ดูช่างยากเย็นเหลือหลาย

เราจับต้องลูบคลำอะไรได้ทั้งวัน แต่ให้ลูบคลำเนื้อหนังอันเหี่ยวย่นของตนเอง

สักครั้งหนึ่งดูช่างยากเย็นเหลือหลาย

เราเสวยอารมณ์ที่เป็นอิฏฐารมณ์และอนิฏฐารมณ์ต่าง ๆ ตลอดวันแต่ให้รู้สึกสัมผัสต่อความทุกข์จนตลอดสายแม้เพียงครั้งเดียวในชีวิตดูช่างยากเย็นยิ่งไปกว่านั้น

จาก "โลกนี้ไม่มีฉัน" ของ วรธัมม์

วิชาหนาเจ้า

เกิดมาเป็นคน หนังสือเป็นต้น วิชาหนาเจ้า
ถ้าแม้นไม่รู้ อดสูอายเขา เพื่อนฝูงเยาะเย้า ว่าเง่าว่าโง่
บางคนเกิดมา ไม่รู้วิชา เคอะอยู่จนโต
ไปเป็นข้าเขา เพราะเขาเง่าโง่
บ้างเป็นคนโซ เที่ยวขอก็มี
ถ้ารู้วิชา ประเสริฐหนักหนา ชูหน้าราศี
จะไปแห่งใด มีคนปราณี ยากไร้ไม่มี สวัสดีมงคล

อย่าเกียจคร้าน การเรียน เร่งอุตสาห์
มีวิชา เหมือนมีทรัพย์ อยู่นับแสน
จะตกถิ่น ฐานใด คงไม่แคลน
ถึงคับแค้น ก็พอยัง ประทังตน
อันความรู้ รู้กระจ่าง แต่อย่างเดียว
แต่ให้เชี่ยว ชาญเถิด จะเกิดผล
อาจจะชัก เชิดชู ฟูสกล
ถึงคนจน พงศ์ไพร่ คงได้ดี
เกิดเป็นชน ชาวสยาม ตามวิสัย
หนังสือไทย ก็ไม่รู้ ดูบัดสี
จะอับอาย ขายหน้า ทั้งตาปี
ถึงผู้ดี ก็คงด้อย ถอยตระกูล
จะต่ำเตี้ย เสียชื่อ ว่าโฉดช้า

จะชักพา ลาภยศ ให้เสื่อมสูญ
จะขายหน้า ญาติวงษ์ พงศ์ประยูร
จะเพิ่มพูน ติฉิน คำนินทา
หนึ่งหนังสือ หรือตำหรับ ฉบับบท
เป็นของล้วน ควรจด จำศึกษา
บิดาปู่ สู้เสาะ สะสมมา
หวังให้บุตร นัดดา ได้ร่ำเรียน
จะได้ทราบ บาปบุญ ทั้งคุณโทษ
ปะบุตรโฉด ต่ำช้า ไม่พาเหียร
ให้สมดัง เจตนา ปู่ตาเพียร
เนิ่นจำเนียร เพียรพลัด กระจัดกระจาย

วิชาเหมือนสินค้า

วิชา เหมือนสินค้า อันมีค่า อยู่เมืองไกล
ต้องยาก ลำบากไป จึงจะได้ สินค้ามา
จงตั้ง เอากายเจ้า เป็นสำเภา อันโสภา
ความเพียร เป็นโยธา แขนซ้ายขวา เป็นเสาใบ
นิ้วเป็น สายระยาง สองเท้าต่าง สมอใหญ่
ปากเป็น นายงานไป อัชฌาสัย เป็นเสบียง
สติ เป็นหางเสือ ถือท้ายเรือ ไว้ให้เที่ยง
ถือไว้ อย่าให้เอียง ตัดแล่นเลี่ยง ข้ามคงคา
ปัญญา เป็นกล้องแก้ว ตรวจดูแถว แนวหินผา
เจ้าจง เอาหูตา เป็นล้าต้า ฟังดูลม
ขี้เกียจ คือปลาร้าย จะทำลาย ให้เรือจม
เอาใจ เป็นปืนคม ยิงระดม ให้จมไป
จึงจะได้ สินค้ามา คือวิชา อันพิศมัย
จงหมั่น มั่นหมายใจ อย่าได้คร้าน การวิชา

ทรงยืนเกาะเสากระโดง ขึ้นยอดเสากระโดงเวลาเรือจม มหาชนเป็นภักษาแห่งปลาและเต่า น้ำโดยรอบมีสีเหมือนโลหิต

He stood up, holding onto the mainmast. He climbed up the mast as the ship was sinking The others became food for fish and turtles: the water all around took the colour of blood.

ภาพสะท้อนจิตใจ

จิตใจในยามสงบเย็นเป็นปรกติ	ว่างเหมือนท้องฟ้ายามปลอดโปร่ง
พอคิดห่วงใยผู้อื่น	ท้องฟ้าเริ่มมีสีสันเรืองรองงดงาม
พอลงมือกระทำการช่วยเหลือผู้อื่น	ท้องฟ้าพลันโปร่งว่างสว่างสดใส
พอเริ่มคิดร้ายต่อผู้อื่น	ท้องฟ้ากลับมืดมัวเศร้าหมอง
พอลงมือประทุษร้ายต่อผู้อื่น	ท้องฟ้าเปลี่ยนเป็นสีดำมืดสนิท

ระวังคำลวง

ไม่พูดเลยทั้งวัน	กลับอยู่ได้อย่างสุขสบาย
เมื่อพูดคำลวง	กลับก่อเกิดสิ่งเน่าเหม็น
ไม่พูดเลยตลอดไป	ย่อมจะเป็นไปไม่ได้
เมื่อต้องพูด	พึงระวังคำลวง
เมื่อพูดความจริง	แม้ไม่ไพเราะ ก็ยังน่าฟัง
เมื่อพูดความจริง	ได้อย่างไพเราะ ก็ยิ่งเพิ่มเสน่ห์

จาก "พฤกษชาติแห่งชีวิต" ของ ประเทือง เอมเจริญ

อย่าเป็นคนรกโลก

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถร)
วัดเทพศิรินทราวาส

คนเราบางคนเกิดมารกโลก

ทำนองเดียวกันกับติณชาติที่ใช้ประโยชน์อะไรมิได้

ทำให้เสียเงินทองกำจัด และรกชัฏขวากหนามบางอย่าง

เป็นศัตรูแก่โลก ไม่เป็นประโยชน์

มนุษย์ที่ไม่มีเมตตากรุณา

คอยแต่จะเบียดเบียนผู้อื่น จัดว่าเป็น "คนรกโลก"

อย่าเกิดมาเสียเลยดีกว่า

สู้แต่สัตว์บางชนิดก็ไม่ได้

ความลับของความรก

ทยาลุ

ดวงดาวไม่เคยรกท้องฟ้า หมู่มัจฉาไม่เคยรกมหาสมุทร
สัตบุรุษไม่เคยรกแผ่นดิน ดุจดั่งดวงใจที่ไร้มลทินก็ไม่เคยรกทั้งแผ่นดิน
ไม่รกมหาสมุทร ไม่รกทั้งท้องฟ้าหรือทั้งหล้าโลก
เมื่อดวงใจของเราไม่ถูกอวิชชาฉาบไล้ให้สกปรก
โลกก็จะไม่รกรุงรังด้วยเถาวัลย์ของความระทมทุกข์
"เมื่อจิตสิ้นความสกปรก ความรกก็จะสิ้นไปจากโลก"

ไม่หลับไม่นอน

โดยวรธัมม์

ถ้าหลับนอนลงไปด้วยความโกรธ ชื่อว่านอนอย่างสัตว์นรก
ถ้าหลับนอนลงไปด้วยความโลภจัด ชื่อว่านอนอย่างเปรต
ถ้าหลับนอนลงไปด้วยความโง่เขลา ชื่อว่านอนอย่างสัตว์เดรัจฉาน
ถ้าหลับนอนลงไปด้วยความหวาดกลัว ชื่อว่านอนอย่างผีอสุรกาย
ถ้าหลับนอนลงไปด้วยความพอใจในกามารมณ์ ชื่อว่านอนอย่างเทพบุตรเทพธิดา
ถ้าหลับนอนลงไปด้วยพรหมวิหาร ชื่อว่าได้นอนอย่างพรหม
ถ้ากราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ระลึกบุญคุณท่านก่อนนอน ชื่อว่าได้นอนกับผ้าห่มผืนใหญ่
ถ้าสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน ชื่อว่าได้นอนหลับสนิทไม่มีฝันร้าย
ถ้าหลับนอนลงไปด้วยการกระทำเพื่อละกิเลส ชื่อว่าได้นอนอย่างพระอริยเจ้า
ถ้านอนลงไปด้วยความว่างไม่มีตัวตน ผู้นอนเท่ากับว่าเขามิได้นอน
เป็นผู้ตื่นอยู่เสมอ เขาจึงมีชีวิตที่เป็นการพักผ่อนชั่วนิรันดร

เพ่งอสุภะ

พระวรศักดิ์ วรธัมโม

เรามักพูดกันว่า *การเพ่งอสุภะ* คือ เพ่งดูความไม่งาม โดยมากก็เพ่งดูซากศพ ซากศพคือคนที่ตายแล้ว ถ้าไปเพ่งดูจะเห็นความสกปรก เน่าเหม็น ไม่งาม น่าสะอิดสะเอียน เพ่งดูแล้วจะเบื่อหน่าย ไม่ยึดถือหลงไหลคลั่งไคล้ ทำให้หลุดพ้นจากราคะ

ถ้าเป็นอย่างนี้ คือ *เพ่งดูซากศพจะเห็นความไม่งามแต่ถ้าเพ่งดูสิ่งสวยงาม เช่นผู้หญิงสาวสวย ก็จะเห็นความงาม ความน่ารัก น่าใคร่ น่าพอใจอีก ไม่เป็นไปเพื่อคลายกำหนัดได้ มันเป็นเรื่องธรรมดา ใคร ๆ ก็เห็นอย่างนี้...* เพ่งดูของไม่งามก็ไม่รัก เพ่งดูของสวยงามก็รัก เป็นธรรมดาของคนในโลกก็เห็นกันอยู่แล้ว

ทีนี้ถ้าเราจะให้ความหมายไปอีกอย่างว่า เพ่งอสุภะ คือ เพ่งให้เห็นความไม่งามเสีย เพื่อจะได้เกิดความเบื่อหน่ายคลายความยึดถือต่อไป

ถ้าเป็นอย่างนี้ **โลกนี้จะมีแต่สิ่งที่ไม่งาม** ทุกอย่างดูน่าเกลียดไปหมด ไม่มีสิ่งสวยงามเลย เป็นการมองโลก**ในด้านร้าย** หรือ**ในแง่ลบ** ซึ่งผิดความจริงของธรรมชาติ ทำลายสมมติบัญญัติในโลก ไม่เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์

แท้จริงแล้วเรื่องภายนอกนั้น ต้องมีไปตามสมมติโลก ซึ่งเราจะต้องจัดทำไปตามหน้าที่ เรื่องความทุกข์หรือไม่ทุกข์เป็นเรื่องจิตใจภายใน **ถ้ากล่าวอย่างธรรมชาติจริง ๆ แล้ว ไม่มีสิ่งสวยงาม หรือ ไม่สวยงาม** เพราะทุกอย่างเป็นแต่เพียงธาตุตามธรรมชาติ เป็นเช่นนั้นเอง เสมอกันหมด

การรู้ว่าทุกอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่มีงามหรือไม่งามก็ยังไม่ใช่เรื่องพ้นทุกข์ ไม่ใช่เรื่องทางศาสนา เป็นเรื่องของธรรมชาติทั่วไปทางวัตถุเท่านั้น

เราเรียนรู้มาว่า **ความทุกข์และความไม่เป็นทุกข์** เป็นไปตามกระแสปฏิจจสมุปบาทฝ่ายสมุทยวาร และนิโรธวาร คือ ทุกสิ่งจะเริ่มต้นที่ผัสสะ ผัสสะเป็นปัจจัยให้มีเวทนา การหลงเพลินในเวทนา (ตัณหา) ทำให้มีอุปาทาน อุปาทานเป็นปัจจัย ภพย่อมมีภพเป็นปัจจัย ชาติย่อมมีชาติเป็นปัจจัย

ชรา มรณะ ฯลฯ ย่อมมี

ความทุกข์**เริ่มต้น**จากการ**เพลินในเวทนา** เพราะผัสสะ แล้วมันจะมีผลแก่จิตใจต่อไป ไม่หยุดอยู่เฉพาะที่รูป การเพ่งดูรูปข้างนอก (เช่น เพ่งดูซากศพ) เป็นเรื่องที่เพ่งดูได้ยาก เพราะต้องเกี่ยวกับเวลา-สถานที่ แต่**การเพ่งดูที่เวทนา ย่อมเพ่งดูได้ทุกเวลา ทุกสถานที่** อีกอย่างหนึ่งความทุกข์และไม่ทุกข์ เป็นเรื่องของความรู้สึก ที่เป็นทุกข์เพราะยึดถือความพอใจบ้าง ไม่พอใจบ้าง อิฏฐารมณ์บ้าง อนิฏฐารมณ์บ้าง **จิตจะไม่เป็นทุกข์ ถ้าไม่ยึดถือในเวทนา** และยึดถือในสภาพจิตต่าง ๆ เพราะฉะนั้นให้เราดูว่า

เมื่อผัสสะกับสิ่งที่งาม เกิดราคะ เพ่งดูราคะ อันเกิดภายในด้วยความรู้สึก จะเห็นว่าราคะเป็นภาวะที่เหน็ดเหนื่อย **กระวนกระวาย ไม่สงบ *(ทุกข์)*** เมื่อตามรู้สึกสักระยะหนึ่งจะเห็นว่าภาวะนี้จะค่อย ๆ จางหายไป(อนิจจํ) มันเป็นเพียงปรากฏการณ์ชั่วขณะ ตามเหตุตามปัจจัยแล้วหายไป ไม่ใช่ตัวตน **ไม่มีตัวตนที่ยืนโรงเป็นตัวเรา-ของเรา *(อนตตา)***

และไม่ว่าจะเกิดความรู้สึกอย่างไร ถ้าตามดูความรู้สึกแล้ว จะเห็น ***ทุกขํ อนิจจํ อนตตา*** เช่นเดียวกัน ผลสุดท้ายจะเบื่อหน่ายในการไปยึดถือ ทำให้หลุดพ้นไปจากความทุกข์ แต่จะมีหน้าที่ กับรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ต่าง ๆ ข้างนอกอย่างไร ก็ทำให้ถูกต้อง ไม่ว่ารูป เสียง กลิน รส โผฏฐัพพะนั้นจะงามหรือไม่งาม

ถ้ามองข้างนอกจะเห็นแต่งาม-ไม่งาม, ดี-ชั่ว ฯลฯ แต่ถ้ามองข้างในจะเห็นแต่จิตที่เป็นทุกข์กับไม่เป็นทุกข์

ดังนั้นถ้าจะให้ดีทั้งข้างนอกและข้างใน คือทำดีข้างนอกและไม่เป็นทุกข์ข้างใน

ดังนั้นการเพ่งอสุภะจริง ๆ ควรเพ่งเวทนาจนเห็นพระไตรลักษณ์หรือสภาพจิตปรุงแต่งนั้นเอง อนิจจํ ทุกขํ อนตตา เป็นภาวะที่ไม่งาม (อสุภะ) *จึงไม่ยึดถือให้เป็นทุกข์ภายใน และทำหน้าที่ข้างนอกให้ถูกต้อง กับสิ่งที่มาสัมผัสอันหลากหลายในโลก*

จาก "ไม่สิ้นไร้สัจธรรม" ของ พระวรศักดิ์ วรธัมโม

“อัตตา”

“ท่านอาจารย์ครับ การที่จะไม่ให้รู้สึกว่า “ตัวฉัน” ผมทำไม่ได้จริง ๆ ครับ ดูที่ไร ผมคิดว่าเป็นตัวผมทุกที?”

“นั่นไม่ใช่ตัวฉันหรอก...โง่จริง”

“โธ่!...อาจารย์ไม่น่าว่าผมอย่างนี้เลย?”

“นั่นไง “ตัวฉัน” ละ!”

นิพพานไม่คิดมูลค่า

การทำน้ำเย็นให้เป็นน้ำเดือด ต้องเหน็ดเหนื่อย และสิ้นเปลือง

แต่การทำน้ำเดือดให้กลับเป็นน้ำเย็น

ไม่เหน็ดเหนื่อย และไม่สิ้นเปลืองอะไรเลย

จาก “ฝนประปราย” ของ วรธัมม์

บทพิจารณาสังขาร

สัพเพ สังขารา อะนิจจา,

สังขารคือร่างกายจิตใจ,

และรูปธรรม นามธรรม ทั้งหมดทั้งสิ้น,

มันไม่เที่ยง;

เกิดขึ้นแล้วดับไป มีแล้วหายไป.

สัพเพ สังขารา ทุกขา,

สังขารคือร่างกายจิตใจ,

แลรูปธรรม นามธรรม ทั้งหมดทั้งสิ้น,

มันเป็นทุกข์ ทนยาก;

เพราะเกิดขึ้นแล้ว, แก่, เจ็บ ตายไป.

สัพเพ ธัมมา อะนัตตา,

สิ่งทั้งหลายทั้งปวง,

ทั้งที่เป็นสังขาร และมิใช่สังขาร ทั้งหมดทั้งสิ้น,

ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน;

ไม่ควรถือว่าเรา ว่าของเรา

ว่าตัวว่าตนของเรา

อะธุวัง ชีวิตัง,	ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน;
ธุวัง มะระณัง,	ความตายเป็นของยั่งยืน;
อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง,	อันเราจะพึงตายเป็นแท้;
มะระณะปะริโยสานังเมชีวิตัง,	ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุดรอบ;
ชีวิตัง เม อะนิยะตัง,	ชีวิตของเรา เป็นของไม่เที่ยง;
มะระณัง เม นิยะตัง,	ความตายของเรา เป็นของเที่ยง.
วะตะ,	ควรที่จะสังเวช;
อะยัง กาโย,	ร่างกายนี้;
อะจิรัง,	มิได้ตั้งอยู่นาน;
อะเปตะวิญญาโณ,	ครั้นปราศจากวิญญาณ;
ฉุฑโฑ,	อันเขาทิ้งเสียแล้ว;
อะธิเสสสะติ,	จักนอนทับ;
ปะฐะวิง,	ซึ่งแผ่นดิน;
กะลิงคะรัง อิวะ,	ประดุจดังว่าท่อนไม้และท่อนฟืน;
นิรัตถัง.	หาประโยชน์มิได้.

เกิด แก่ เจ็บ ตาย	*หนี ไป ไม่ พ้น*
หญิง ชาย ทุก คน	*ไม่ พ้น ความ ตาย*
เกิดมาทั้งที เอาดีให้ได้	*จะตายทั้งที ฝากดีเอาไว้*

ในโลกนี้มีอะไรที่ไหนแน่
ที่เที่ยงแท้คงทนสุดค้นหา
ล้วนกลิ้งกลอกหลอกให้วิ่งไปมา
เจ้าจงอย่ายึดมั่นในสันดาน

โอ้ปทุมพุ่มพวงดวงดอกนี้
เช้าบานคลี่รับแสงแห่งสุริย์ฉาน
พอตกบ่ายหายพับยับกลีบบาน
ชีพเราปานดอกบัวเกลือกกลั้วภัย

ถึงกายตาย ใจไม่ตาย ตามกายหนา
ใจจะลากายเน่าเข้าใจไหม?
เพราะฉะนั้นหมั่นตัดฝึกหัดใจ
ปล่อยไถลใจเราไม่เข้าที

ใจหมกมุ่นขุ่นมัวใจชั่วช้า
มันจะพาให้เราเข้าเมืองผี
ใจหมดจดสดใสไร้ราคี
จะเปรมปรีดิ์ในสวรรค์นิพพานเอย

- บานเย็น ลิ้มสวัสดิ์ -

รสธรรมะ ชนะรสทั้งปวง
สพฺพรสํ ธมฺมรโส ชินาติ

- ธรรมบท ขุกกกนิกาย -

รสธรรมชำนะรส	อื่นปวง
ภาษิตอันนี้ควร	วิเคราะห์
ธรรมะประดิษฐ์ดวง	ใจมั่น
จึ่งนับว่าเป็นเหมาะ	จิตสมาน

อาหารรสย่อมให้ ชวนชิม
แต่ก็พอเคี้ยวไป สิ้นรส
รสเพียงแต่ชวนลิ้ม บ่ยั่ง ยืนนา
กว่าจะกลืนก็หมด รสทราม

อีกกามท่านก็เปรียบ ว่ารส
ชวนเพ่งฟังดมชิม สัมผัส
พอเริ่มเสพเริ่มหมด อร่อย พลันพ่อ
เป็นแน่ฉะนี้ชัด อย่าฉงน

คนหลงกามรสต้อง เสียใจ
เพราะสิ่งซึ่งต้องตรา จางจืด
เสียงเสนาะโสตฟังไป ชวนเบื่อ
กลิ่นรสมิช้าชืด หมดหวาน

การเสพธรรมรสไซร้ ไป่มี
ที่จะต้องเสียใจ สักเทื้อ
เริ่มเสพก็ยินดี อยากเสพ อีกนา
เสพเสร็จก็สุขเมื้อ ไม่วาย

สบายกายบ่แม้น สบายจิตเลย
กายกระทบร้อนเย็น เดือดร้อน
จิตสุขสุขบ่วาย ความสุข
สุจริตช่วยซ้อน สุขเสริม

เริ่มเรียนธรรมะแล้ว อย่าทอด ทิ้งเลย
หมั่นศึกษาเข้าใจ ให้มาก
ธรรมะจะคุ้มปลอด ปวงทุกข์ พ่อเอย
คงจะได้ปราศจาก ขุกเข็ญฯ

- พระราชนิพนธ์ใน รัชกาลที่ ๖ -

บางนาทีท่านมีมัน

รสอะไร ไม่ประเสริฐ หรือสุทธิ-ศานต์

ยิ่งไปกว่า รสของการ "ไม่ต้องได้

ไม่ต้องเป็น ไม่ต้องอยู่ ไม่ต้องตาย

ไม่ระหาย ไม่สงสัย ไม่กังวล"

"ไม่หวั่นไหว ไม่ถือ ร้ายหรือดี

ไม่ถวิล หวังที่ มันสับสน

เช่นจวนได้ หรือจะได้ แต่กลายวน

เป็นไม่แน่ ว่าตน จะได้มัน"

รสความว่าง อิ่มโอชะ ตลอดกาล

เป็นสัมปราย- โวหาร พระอรหันต์

ดูให้ดี บางนาที ท่านมีมัน

แต่ว่าท่าน ดูไม่ดี ไม่มีเอยฯ

– พุทธทาสภิกขุ –

ก่อนท่านนอนหลับไปในคืนนี้ ขอจงตั้งดวงฤดีไว้ให้มั่น

คิดถึงกุศลผลแห่งดีที่ผูกพัน จิตตั้งมั่นแน่วแน่แล้วแผ่ไป

แผ่เมตตาทั่วไปให้คนอื่น ทั้งรักชื่นเกลียดชังแต่ครั้งไหน

ขอให้เขาได้ดีมีสุขใจ อย่าหวั่นไหวแม้อมิตรที่คิดชัง

แล้วใจเราจะสบายคลายเร่าร้อน เพราะจิตผ่อนความเครียดแต่หนหลัง

อนีฆา สุขี อัตตานัง ห่างทุกข์ขังด้วยเพราะจิต คิดดีเอย

– พูลศรี เจริญพงศ์ –

ปรัชญาความเป็นผู้นำเพื่อการบริหาร ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

- ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล -

การเป็นคนดีนั้นเป็นอย่างไร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยมีพระราชกระแสรับสั่งโดยพระองค์เองไว้หลายแห่งว่า การทำความดีนั้นน่าเบื่อประการถัดไป การทำความดีนั้นมันยาก ทำไมมันยากเพราะมันไปสวนกระแสชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์คือสัตว์อย่างหนึ่งที่ถูกกระตุ้นโดยแรงตัณหา แรงอาฆาต กิเลส ความอยาก สังคมมนุษย์หมดปัญหา หมดกิเลส สังคมมนุษย์คงจะเหงาพอสมควร ทั้งประเทศคงเหงา หมอทำคลอดคงไม่ต้องทำคลอด เพราะมนุษย์ไม่เกิดความอยาก อย่างประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น ตอนนี้มีแต่สังคมคนแก่ จะหาเด็กเกิดใหม่ไม่ค่อยมี ตอนนี้ทั้งสองประเทศกำลังลำบากมาก ประการสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ พระองค์ท่านไม่ได้สอนให้เคร่งขจัดกิเลสโดยสิ้นเชิง คือในฐานะมนุษย์ซึ่งสูงกว่าสัตว์ มีสติปัญญาที่สามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้ จะพูดถึงจุดหมายปลายทางคือไม่ได้ให้ลด เลิก ละ กิเลสตัณหา มีมันเถอะมนุษย์ เพราะมันเป็นของธรรมชาติ แต่จักต้องควบคุมให้มันมีความพอดี ความสมควรแก่เหตุได้อย่างไร จุดอ่อนอย่างหนึ่งของประชาชนคนไทย คือ เรามีของสูงของดี เรามีจอมปราชญ์แห่งแผ่นดิน ถ้าใช้คำสามัญคือ เรามีอาจารย์ที่มีสติปัญญาที่สูงส่ง แต่เราเป็นนักเรียนที่แย่ นักเรียนที่ไม่ค่อยฟังอาจารย์ กับนักเรียนที่เห็นแต่อาจารย์เท่านั้น ไม่เคยมองอาจารย์เลย

พระเจ้าอยู่หัวทรงสอนคนไทยมา ๕๗ ปี เป็นหลักสูตรที่ยาวนานที่สุดเลย แต่นักเรียนคนไทยนั้นเอาแต่ได้ยินพระเจ้าอยู่หัวกล่อมอยู่ทุกวันเลย ไม่ว่าจะเป็นการเปิดทีวีก่อนข่าวหลังข่าว มีพระราชกระแสพระราชดำรัส มีภาพพระองค์ท่านในอิริยาบทต่าง ๆ เราก็แค่ได้เห็นแค่ได้ยิน แต่ไม่เคยฟังตอนที่ท่านสอนว่าสอนอะไร ความจริงสอนเยอะแยะไปหมด สอนวิธีการดำรงชีวิต การดำรงตน สอนวิธีการปฏิบัติงาน สอนวิธีสารพัด เท่านี้ยังไม่พอ ท่านยังทำให้

ดูคนไทยนั้นนั่งดูประทับใจ แต่ไม่เคยงัดออกมาจากใจมาปฏิบัติ แต่พอฝรั่งเอามาพูดเราตื่นเต้นมาก หลาย ๆ คนไปอบรมเรื่องการบริหารนั้นก็ GOOD GOVERNANCE แล้วพยายามแปลกัน ธรรมาภิบาล ธรรมรัตน์ มีบางคนแปลว่าสุขปราสาท แปลว่าอะไรไม่รู้ GOOD GOVERNANCE แสดงว่าที่แปลมาไม่รู้ว่าแปลว่าอะไร เขาว่าการบริหารต้องโปร่งใส ก็เฮโลตาม บ้านเมืองอายุพันปีอย่างเราไม่มี GOOD GOVERNANCE เลย จะครองตัวให้อยู่รอดปลอดภัยอยู่ได้จนทุกวันนี้ได้อย่างไร แล้วอีกฟากโลกหนึ่งมีอายุเท่าไร อย่างอเมริกาก็อายุแค่เท่ากับกรุงเทพฯเท่านั้น เด็ก ๆ ในบ้านเมืองเรากลับทำตามวิถีชีวิตของเขามากจนบ้านเมืองเราพินาศหมด จนกระทั่งเราลืมวิถีชีวิตของเรามีอะไรเข้ามาก็ใช้ชีวิตแบบอเมริกัน **ในขณะนี้สังคมไทยมีโรคบ้า ๔ บ้า**

๑. บ้าอำนาจ ๒. บ้าเงิน

๓. บ้าวัตถุ ๔. บ้าตะวันตก (ฝรั่ง)

โรค ๔ บ้า ถ้าไม่ขจัดออกจากสังคมไทยจะลำบาก เพราะในตอนนี้ในสังคมไทยเรามีบาดแผลเหวอะหวะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสอนเรามาทั้งหมด ๕๗ ปี GOOD GOVERNANCE ของเราลึกซึ้งกว่าของฝรั่งหลายเท่า

คนเราสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ไม่ว่าที่ไหน ตามท้องถนน ตามแยกไฟแดง ในบ้านคนเราก็สามารถเรียนรู้ได้ หากมีสติ ปัญญาก็เกิด ต้นไม้ก็แตกกิ่งก้านสาขาออกดอกออกใบ ก็เหมือนบริษัทหนึ่งที่เอาเงินอัดฉีดเข้าไปให้มีสภาพคล่อง ถ้าเป็นต่างประเทศ ตอนนี้ก็เป็นฤดูใบไม้ร่วง ต้นไม้หมดใบ ขาดน้ำท่า เป็นบริษัทใหญ่ ๆ ต้องขายกิจการเล็ก ๆ ออกไปเหลือแค่กิจการหลักของตัวเอง ตอนเดือนเมษายน ร้อนระอุ NPL เต็มตัวเพราะขาดน้ำ แล้วต้นไม้รีบสลัดใบให้หมดก็ต้องรีบออกดอกให้เร็วที่สุด เพราะต้นไม้ใหญ่จะตายต้องรีบมีดอก ออกดอก เพื่อมีเมล็ดเอาไปฝังไว้เป็นพันธุ์ต่อไปข้างหน้า

ปฏิกิริยาของนักบริหารธุรกิจก็เหมือนกันสุดท้าย CORE BUSINESS ก็เอาไม่อยู่ ล้มแล้วก็ตั้งบริษัทเล็ก ๆ ต่อไปให้เป็นเชื้อต่อ ลงทุนเป็นแสนล้าน

แต่ในวันนี้พูดกันเรื่อง SMEs เมื่อ ๗ ปี พูดเรื่องโต ๆ แต่วันนี้ SMEs เพิ่งรู้ตัวว่าตัวใหญ่ตายหมดแล้ว ต้นไม้มันสอนเรา เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปเรียนที่ไหน พระพุทธองค์ก็สำเร็จใต้ต้นไม้ ความสำเร็จคือการได้เห็นหมดแล้ว แต่อย่าเห็น อย่างเดียว ให้มอง เมื่อกี้พูดเรื่อง GOOD GOVERNANCE เป็นเรื่องดีที่ทุกองค์กรต้องมี แต่คำถามที่ตามมาคือ เราไม่มี GOOD GOVERNANCE เลยหรือ เมืองเก่าแก่อย่างนี้ไม่มี GOOD GOVERNANCE อยู่ได้อย่างไรทำไมต้องตามฝรั่งด้วย อย่างความโปร่งใสอะไรต่อมิอะไรต่าง ๆ เชยมาก ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งเรื่องนี้ตั้งแต่คำว่า GOOD GOVERNANCE ยังไม่เกิดเลย วันที่เสด็จขึ้นครองราชย์นั้น ได้ทรงประกาศเป็นสัญญากับพวกเราภายใต้ชื่อว่าพระปฐมบรมราชโองการ รับสั่งว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม"** เป็นพื้นฐานในการครองแผ่นดินของพระองค์ ธรรมะของพระเจ้าอยู่หัว นั่นคือ **ทศพิธราชธรรม** ไม่ได้หมายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น แต่พวกเราประชาชนจะต้องปฏิบัติตามด้วย

ทศพิธราชธรรม มี ๑๐ ข้อ

๑. ทาน คือการให้ เป็นการปฏิบัติที่สูงที่สุด และธรรมดาที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นให้หมดให้เวลาให้พระวรกายให้ทุกสิ่งทุกอย่างต่อแผ่นดิน ๕๗ ปี ทำทุกสิ่งทุกอย่างไม่หยุดนิ่ง

๒. ศีล การรักษาศีล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถือครบเป็นธรรมดาอยู่ แม้แต่แมลงสักตัวก็ไม่เคยเห็นทรงฆ่า ตอนไปภาคใต้ พระเจ้าอยู่หัวโดนทากกัด พอขบวนเคลื่อนที่สัก ๒-๓ นาที ก็มีเสียงวิทยุมา ขอหยุดจับตัวยึกยือก่อน มีทากตัวหนึ่งหล่นใส่พระศอ ปรากฏว่าต้องหยุดขบวน พระองค์ท่านก็ดึงมันออกจากพระศอ มีเลือดไหลเป็นทางแล้วค่อย ๆ จับไปปล่อยไว้ข้างทาง

๓. ปริจาคะ การบริจาคหรือเสียสละความสุขสำราญ บริจาคเป็นการให้เพื่อหวังผล ให้ประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ พระองค์ท่านสร้างเขื่อนกักน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง เสียพื้นที่น้ำท่วมไป ๕๐๐ ไร่ แล้วส่งประโยชน์

ให้ ๕๐๐ ไร่ ไม่ต้องสร้าง แต่ถ้าเสีย ๕๐๐ไร่ แต่ส่งประโยชน์ได้ ๒,๐๐๐ ไร่ ถ้าอย่างนี้ ต้องสร้างอุทิศประโยชน์ส่วนมาก อาจจะตรงกับที่พระองค์รับสั่งไม่กี่ปีมานี้ว่า "OUR LOSS IS OUR GAIN" ก็คือว่า **"ขาดทุนคือกำไร"**

๔. อาชชวะ ความซื่อสัตย์ **"ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจะละทิ้งอย่างไรได้"** เราเป็นข้าราชการเป็นข้ารับใช้ในพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทุกคนจึงต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในความซื่อตรง แต่ปัจจุบันกลับมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นในระบบราชการทุกระดับ ยิ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงด้วยแล้วก็ยิ่งทุจริต ผมเป็นคนเดียวที่ได้รับรางวัลครุฑทองคำในฐานะนักบริหารดีเด่น และ โล่ ป.ป.ป. คู่กันทั้งประเทศไทยมีคนเดียว น่าเศร้าไหม ที่ทั้งประเทศ มีปรากฏเพียงคนเดียว บ้านเมืองไทยมีคนดีจำนวนมากแต่ทุกคนหลบเลี่ยงที่จะออกมาต่อสู้กับความไม่ถูกต้องเหล่านี้ วันที่ ๔ ธันวาคมของบางปี **"...หากยังคงมีการโกงกินอย่างนี้ ก็มีแต่จะหายนะ ..."** พระราชดำริของพระองค์นั้นไม่ทำให้บุคคลเหล่านี้กลับใจมาทำประโยชน์ให้กับชาติบ้านเมือง แต่กลับตั้งเป็นขบวนการทุจริตเพื่อกอบโกยผลประโยชน์เข้าสู่ตนเอง โดยไม่มีความละอายต่อพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์ที่อยู่บนธนบัตร อย่างเรื่องปุ๋ยเพื่อการเกษตร ชาวบ้านเขาเดือดร้อนกันมากอยู่แล้ว ก็ยังซ้ำเติมเอาปุ๋ยปลอมไปให้กับเขาอีก ถือเป็นความผิดที่ร้ายแรงมหันต์

ในตอนที่ได้รับรางวัลโล่ดีเด่นจาก ป.ป.ป. เคยถาม ป.ป.ป. ว่าใครเป็นผู้ได้รับรางวัลในปีที่แล้ว เขาตอบว่าไม่มี เลยถามต่อไปว่า แล้วปีก่อนนั้นละ เขาตอบว่าไม่มี เลยตัดความ ถามว่า แล้วคนสุดท้ายที่ได้รับรางวัลนี้เป็นใคร คำตอบคือ พล.อ. สิทธิ์ จิระโรจน์ ซึ่งท่านมีช่วงอายุห่างจากผมถึง ๒๐ ปี ฟังแล้วก็น่าสลดใจ คนดีหนีหายเพราะกลัวอันตรายและไม่ต้องการเข้ามาแปดเปื้อน อันตรายอย่างไร? เคยมีหน่วยข่าวกรองรายงานผมว่า สถานการณ์ไม่ดีถึงขนาดว่าต้องให้เปลี่ยนรถมาเป็นรถเบนซ์ ๕๐๐ ซึ่งก็รู้ว่าเป็นรถกันกระสุนไปไหนทีจะลงจากรถต้องใช้มือผลักแล้วเอาเท้าดันเพราะประตูมีความ

หนาและหนักมาก มองลอดออกไปแต่ละทีตาลาย ทุกปีใหม่แต่ละปีถ้ามีคนให้เงินเต็มกล่องผงซักฟอก ต้องแนะว่า เรารับไม่ได้ แต่ถ้าคืนก็โง่สองเท่าขอแนะนำให้นำไปบริจาคมูลนิธิคนตาบอด ถ้ายังนำมาให้อีกก็มูลนิธิคนหูหนวกถ้ายังไม่หยุดคราวนี้ก็ นู่นเลยมูลนิธิคนบ้า สุดท้ายก็ได้รับความจริงจากคนที่ให้เขาเล่าให้ฟังว่าเป็นธรรมเนียมถ้าไม่ให้จะถูกกลั่นแกล้งสารพัด ฟังแล้วก็สลดใจนักการเมืองข้าราชการที่โกงกินเหล่านี้พอเกษียณอายุแล้วมีบ้านใหญ่โตราวกับวังมีคนบูชากราบไหว้ แต่เบื้องหลังทิ้งภาระไว้ให้กับประชาชน ทำลายแผ่นดิน

๕. มัททวะ ความเป็นผู้มีอัธยาศัยและกิริยามารยาทสุภาพ อ่อนโยน เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนราษฎร หลาย ๆ ครั้งที่พระองค์ทรงนั่งพับเพียบต่อหน้าประชาชนเพื่อพูดคุยกับประชาชนอย่างเป็นกันเอง วัสดุอุปกรณ์ อาทิเช่น ดินสอที่พระองค์ใช้นั้นต้องราคาถูกที่สุด ฉลองพระบาทคู่ละไม่กี่ร้อยบาท อย่างนักการเมืองไปหาประชาชนก็ไม่มีใครที่จะนั่งคุยกับประชาชนและไม่มีใครอ่อนน้อมถ่อมตนเท่ากับพระองค์ได้หรอก การที่พระองค์ทรงนั่งคุยกับประชาชนอย่างนี้ก็เพื่อทำประชาวิจารณ์ ถามความคิดเห็นของประชาชนและผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในครั้งที่อยู่นราธิวาส พระองค์ทรงให้ไปตามถุงเงิน (ทรงให้ผมชื่อว่าถุงเงิน เพราะควบคุมงบประมาณส่วนกลางอยู่ในเวลานั้น) มายืนใกล้ ๆ เพราะต้องการให้จดบันทึก ตั้งแต่บัดนั้นมาผมก็เลยเจ๋อยืนใกล้พระองค์อยู่ตลอด เพื่อทำการจดบันทึกทุกอย่าง

๖. ตบะ ความเพียร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า ให้เอาชนะใจตนเองให้ไปในทางที่ถูกต้องคิดก่อนพูด คิดก่อนทำ แต่บ้านเมืองของเรามีแต่คนทำก่อนแล้วค่อยคิด ก็เลยทะเลาะกันวุ่นวายเหมือนกับทุกวันนี้

๗. อักโกธะ ความไม่โกรธ ผมไม่เคยเห็นพระเจ้าอยู่หัวทรงโกรธ ทรงกริ้วในบางครั้ง เพราะงานเสร็จไม่ทันพระทัย หลังจากที่ทรงดุทุกครั้งจะทรงปลอบขวัญด้วยการให้พระคนละ 1 องค์ เพื่อเป็นการปลอบใจ

๘. อวิหิงสา การไม่เบียดเบียน

๙. ขันติ ความอดทน

๑๐. อวิโรธนะ ความไม่คลาดเคลื่อนในธรรม

เหล่านี้คือคุณธรรมที่พระองค์มีให้พสกนิกรอยู่ตลอดเวลา

๑๔ ปีที่แล้ว ทรงเรียกขึ้นไปเฝ้าฯ ที่สกลนคร ทรงรับสั่งว่าทำแบบราชการแล้วช้า เสร็จไม่ทันการลองทำแบบโง่ดีกว่า ผมก็งงทำแบบฉลาดยังเสร็จไม่ทันเลย ทำแบบโง่จะเสร็จได้อย่างไร ทรงตอบว่าก็ทำแบบ NGOs ไง ทรงมีพระอารมณ์ขันเป็นอย่างมากถึงพระราชกรณียกิจ จะมากมายก็ตาม

ในครั้งนั้น พระองค์ทรงจัดตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา ผมเองเป็นคนไปจดทะเบียน พอไปส่งเอกสาร ก็พบพนักงานทำเสียงเขียวถามทำไมนายกไม่มาเอง? เลยบอกไปตรง ๆ ว่านายกติดธุระ นายกบ้านอยู่ไหน? บ้านเลขที่เท่าไร? ฟังแล้วผมเองก็ตอบไม่ถูก นายกทำอาชีพอะไร? ผมเลยบอกไม่รู้เหมือนกัน เห็นทำหลายอย่างที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง อาชีพก็ไม่มี ไหนเอาชื่อนายกมาดูซิ พอเห็นชื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นนายกมูลนิธิเท่านั้นแหละ ๗ นาทีจัดการทำเอกสารจนเสร็จเรียบร้อย

พระราชทานชื่อ *มูลนิธิชัยพัฒนา* ก็เพราะพระองค์ทรงเห็นว่าการต่อสู้กับความยากจนและความอดอยากของราษฎรเปรียบเสมือนกับการเข้าสงคราม เปรียบได้ดังตราสัญลักษณ์ของมูลนิธิอันประกอบด้วย **รูปพระแสงขรรค์ชัยศรี** อันเป็นตัวแทนพระองค์ที่เป็นผู้นำกองทัพ **รูปธงกระบี่ธุช** เปรียบกับพสกนิกรชาวไทยที่ร่วมรบกับพระองค์ **รูปดอกบัว** แทนความบริสุทธิ์ ความเบิกบาน และรูปสุดท้ายเป็น **รูปพระสังข์หลั่งน้ำ** เปรียบดังการหลั่งประโยชน์สุขและความเจริญให้กับพสกนิกรทั่วทั้งแผ่นดิน คือชัยชนะนั่นเอง

คำว่า **ประโยชน์** นั้น พระองค์ดำริว่าไม่ใช่ประโยชน์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นประโยชน์สุขก่อให้เกิดผลดีและความสุขใจ อาทิเช่น ถนนรอบเมืองหาดใหญ่ จัดว่าเป็นประโยชน์ แต่เป็นประโยชน์ทุกข์ เพราะเมื่อฝนตกน้ำจะท่วมเมืองหาดใหญ่ เนื่องจากถนนล้อมรอบไม่มีทางออกของน้ำ ทั้ง ๆ ที่เมืองหาดใหญ่ติดชายทะเล หรือพื้นที่กลางถนนก่อนถึงจังหวัดเพชรบุรี ได้มี

การนำต้นสักมาปลูก สักเป็นไม้ขนาดใหญ่เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็จะเกะกะ ต้องมีการตัดทำลายตั้งแต่ยังมีขนาดเล็ก จัดเป็นเรื่องที่ไร้ประโยชน์ ซ้ำยังเสี่ยงการต่อต้านจากพวกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามมาอีก เมื่อจะตัดเมื่อต้นโตเต็มที่แล้ว

พระองค์ทรงสอนว่า จะทำการอะไรนั้น ให้ยึดหลักภูมิสังคมเป็นหลัก แต่ละสังคมนั้นต้องใช้สิ่งที่เหมาะสมกันไปตามแต่สภาพภูมิสังคมนั้น ๆ อย่างเช่นการปลูกบ้านยกใต้ถุนสูงของคนในจังหวัดเพชรบุรีเป็นวัฒนธรรมที่มีกันมายาวนาน ในฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วม ชาวบ้านก็สามารถย้ายสิ่งของไปไว้บนชั้นบนของบ้าน พร้อมกับยาเรือไว้พร้อม ในเวลาน้ำท่วมก็ไม่เดือดร้อน เป็นหลักภูมิปัญญาง่าย ๆ ที่ยึดหลักภูมิสังคม ซึ่งทุก ๆ สังคมก็จะมีวัฒนธรรมที่ดีงามต่างกันไป แต่จะรักษาให้คงอยู่ได้นานเท่าไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับคนในสังคมนั้น ๆ เอง เคยไปกล่าวเปิดงานอนุรักษ์ควาย มีคนกล่าวรายงานว่าเมื่อ ๘ ปีที่แล้ว ควายเหลือ ๒ ล้านตัว ปีที่แล้วควายเหลือ ๗ แสนตัว ถ้าปล่อยไปอย่างนี้ควายสูญพันธุ์แน่ เลยกล่าวออกไปว่า จริง ๆ แล้วไม่สูญพันธุ์หรอก เพราะยังเหลือควายอีกตั้ง ๖๕ ล้านตัว และข้างบนนี้อีก ๑ ตัว เพราะ ฅ ฅน ถูกลบไปหมดแล้ว เหลือแต่ ค ควาย เพียงตัวเดียว

ย้อนกลับไปในครั้งที่เป็นเลขาฯ สภาพัฒน์ ผมมุ่งให้ประเทศไทยกลับไปสู่แนวทางเดิม ไม่ยึดติดกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากจนเกินไป เพราะไม่ได้สร้างประโยชน์สุขเลย กลับเอาคนเป็นศูนย์กลาง แต่ในเวลานั้นเศรษฐกิจฟองสบู่กำลังเป็นที่นิยม คนจึงด่าผมกันทั้งเมือง วันนั้นเราต้องการเป็นเสือตัวที่ ๕ ของเอเชีย วันที่เราเดินทางไปสู่ อุตส่า- หา-กรรม เป็นวันที่เราเริ่มเดินทางผิด เราต้องหาเงินด้วยการกู้สถาบันการเงินต่าง ๆ เราต้องนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และเราต้องนำผู้บริหารจากต่างประเทศเข้ามาด้วย เมื่อฟองสบู่แตกทำให้เราได้รับปัญหามาจนถึงทุกวันนี้

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า การก้าวไปข้างหน้า เราต้องก้าวไปอย่างมั่นคง เหมือนกับบ้านก็ต้องมีเสาเอกที่มั่นคง ต้องมีการวางรากฐานของบ้าน” เสาเอกนี้มีความสำคัญมาก ตลอดจนรากฐาน

ของบ้าน ถึงแม้ว่าเมื่อประกอบบ้านเสร็จแล้วก็จะไม่เห็นเสาเอกนี้อีก แต่เราจะสามารถอยู่ได้อย่างปลอดภัยและมั่นคง เมื่อเราต้องกู้เงิน เราต้องหาเทคโนโลยี เราต้องนำเข้าเทคโนโลยี เราก็เหมือนบ้านที่ไม่มีเสาเข็ม หากจะเข้าสู่สากลจริง ๆ เราก็ควรค่อย ๆ ทำ ค่อย ๆ ไป สู่การพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ในช่วงที่ผมบวช ผมได้อยู่กับตัวเอง ได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง วันหนึ่งขณะที่กำลังรินน้ำชา สติกำบังตั้งมั่นอยู่ที่น้ำชาที่กำลังรินใส่แก้ว มีกระรอก ๒ ตัววิ่งไล่กันอยู่ข้าง ๆ สติละไปเหลียวดูที่กระรอก พอหันกลับมาก็เห็นน้ำชาล้นแก้วหกลงสู่โต๊ะ แล้วไหลลงเปรอะเสื่อด้านล่าง ด้วยความตกใจจึงวิ่งนำเอาสบงที่ซักแล้วนำมาเช็ด ทำให้ไม่มีสบงใส่ในวันรุ่งขึ้น น้ำชาที่ล้นก็ยังคงเป็นน้ำชาอยู่ แต่ไม่สารารถที่จะดื่มกินได้เพราะเสียแล้ว ซ้ำยังทำให้ส่งผลเสียหายต่อสิ่งอื่น ๆ ด้วย ดังเช่นการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต้องอาศัยความพอดี มิฉะนั้นจะเกิดผลเสียหาย

ยกตัวอย่าง มวยในรุ่นเล็ก ๆ เราสามารถเป็นแชมเปี้ยนโลกได้ เพราะเราเป็นประเทศที่รูปร่างไม่สูงใหญ่นัก รูปร่างเท่า ๆ กัน เราไม่เสียเปรียบใคร แต่ถ้าเป็นรุ่นใหญ่ ๆ เรามีโอกาสโด่งดังน้อยเพราะรูปร่างเสียเปรียบ ในเรื่องอาหารการกินก็เช่นกัน อาหารไทยของเราล้วนแต่มีรสชาติอร่อยลึกล้ำ แต่คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังไปสนใจอาหารต่างประเทศ แดกแฮมเบอร์เกอร์กันอยู่ตลอด ทำไมต้องใช้คำว่า **"แดก"** ภาษาไทยเป็นภาษาที่สมบูรณ์ที่สุด คำว่า **"กิน"** คำเดียวก็สามารถบรรยายออกมาเป็นกิริยาได้หลายลักษณะเช่น แดก กิน ทาน รับประทาน สวาปาม แฮมเบอร์เกอร์ไม่สามารถใช้คำว่า ***รับประทาน*** ได้ก็เพราะมีขนาดใหญ่มาก ถูกออกแบบมาเพื่อปากฝรั่งโดยเฉพาะ เมื่อทานแล้วต้องอ้าปากให้กว้าง แล้วงับให้หมดภายใน ๔ คำ จากนั้นดื่มโค้กตามเพื่อดันอาหารนี้ลงไปในท้อง อาการลักษณะนี้จึงไม่สามารถเรียกว่า ***กิน*** หรือ ***ทาน*** ได้ เคยเห็นคนพิการแขนด้วนทำแฮมเบอร์เกอร์ โดยเอาแขนที่ด้วนเขี่ยขนมปังให้ตกลงพื้นจากนั้นใช้เท้าแหวกขนมปังให้เป็นสองซีก เอาเศษเนื้อยัดเข้าไปแล้วใช้เท้าประกบกัน เท่านี้ก็เสร็จแล้ว ***พร้อมแดก*** ไม่ต้องใช้ภูมิปัญญาอะไร

อาหารไทยมีรสชาติอร่อย อีกทั้งประโยชน์เสริมสร้างสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง ผสมสมุนไพรจากธรรมชาติช่วยให้ย่อยอาหารได้ง่ายขึ้น เป็นภูมิปัญญาชั้นสูงที่ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ รสชาติก็มีความหลากหลายอย่างขนมจีนแกงไก่ ขณะที่กินขนมจีนแกงไก่อยู่นั้น เราได้รับรสชาตินุ่ม ๆ ของเส้นขนมจีน ขณะขบโดนเนื้อ ความหวานของเนื้อปนกับน้ำแกงได้รสชาติหวานมัน ขณะที่เคี้ยวอยู่ขบโดนเม็ดมะเขือพวงทำให้มีรสขม ๆ เข้ามาเพิ่มเปลี่ยนรสชาติถือว่ามหัศจรรย์ จะกินอาหารกันทีก็นั่งล้อมวง มีข้าวเป็นหม้อถ้าไม่พอก็หุงใหม่ สามารถเลี้ยงดูกันได้อย่างพอเพียง ผิดกับพวกฝรั่งที่มีชีวิตแบบการแข่งขัน ผู้ที่แข็งแรงกว่าย่อมอยู่เหนือคนที่อ่อนแอกว่า ตัวใครตัวมันวัฒนธรรมการกินก็เช่นกัน อาหารแต่ละอย่างถูกทำมาเพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น บางคนต้องการกินแบบฝรั่ง เห็นว่าอาหารอร่อยก็แบ่งปันให้โต๊ะข้างเคียงทีนี้ส่งอาหารกันวุ่นไปหมด ขึ้นต้นแบบฝรั่ง แต่สุดท้ายก็ลงเอยแบบไทย อันเป็นเรื่องของการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักภูมิสังคม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสอนว่า ก่อนจะทำอะไรนั้นต้องมีคำ ๓ คำ คือ (๑) รู้ เราต้องรู้ก่อนว่าเราจะทำอะไร อาทิเช่น การสร้างเขื่อนนักสิ่งแวดล้อมเชื่อแต่ความคิดของฝรั่ง ไม่มีความรู้ ไม่ได้ทำการศึกษา ฝรั่งบอกว่าเขื่อนทำลายธรรมชาติ ก็เห็นดีเห็นงามตามไปด้วย ผลสุดท้ายน้ำฝน ๑๐๐ หยด นำไปบริหารใช้ได้เพียง ๘ หยด อีก ๙๒ หยด ทิ้งสูญค่าไป ไม่ยอมศึกษาให้ดีก่อน เอาแต่เชื่อฝรั่งจนเคยตัว คำที่ (๒) คือ รัก ถ้ารู้แล้วอยู่เฉย ๆ ก็ไม่มีประโยชน์ เหมือนเอาเอกสารวิจัยเก็บไว้ในตู้ คำว่ารักเปรียบเสมือนความเมตตา เป็นแรงผลักดันให้เอาความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่ความคิดเพียงความคิดเดียวย่อมมีความถูกต้องและรอบคอบน้อยกว่าการระดมความคิด เพราะฉะนั้นคำที่ (๓) ก็คือ **ความสามัคคี** ทำงานอย่างเป็น กลุ่มเป็นก้อนและพร้อมอกพร้อมใจกัน มีความรู้ มีแรงผลักดัน คือความรัก ร่วมกันทำคือความสามัคคี งานก็จะสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี บ้านเมืองมีการพัฒนาอย่างเป็นปึกแผ่น

แต่ถ้าไม่สามัคคีกัน มีความแตกแยก พวกนี้เหมือนพวกเชื้อโรค ถ้าเมื่อใดเราอ่อนแอมันก็จะเข้าสู่ร่างกายเรา และทำให้เราอ่อนแอลงไปอีก ในขณะเดียวกัน ถ้าเราแข็งแรงมันจะสามารถทำอะไรเราได้ นอกจากนี้เราก็ต้องเรียนรู้ถึงระบบอินเตอร์บ้าง ศึกษาภูมิสังคมของชาติอื่น ๆ บ้างว่าเขาไปกันถึงไหนแล้ว อย่างพวกฝรั่ง วันดีคืนดีไม่ซื้อกุ้งเราบอกว่าเพราะอวนของเราไม่มีช่องเต่าออก ซึ่งมันไม่เกี่ยวอะไรกับกุ้งที่ขายให้เขาเลย เราก็ต้องมาลงทุนเปลี่ยนอวนหมดเงินอีกร้อยสองร้อยล้านเพื่อซื้ออวนที่มีช่องเต่าออก เวทีสากลนั้นคือผลประโยชน์ใคร ผลประโยชน์มัน ในหนังสือเล่มหนึ่งชื่อว่า "THE MILLIONAIRE NEXT DOOR" เป็นหนังสือที่นำเศรษฐี ๑๒๐ คนมาอธิบายการดำรงชีวิตตั้งอยู่ในความพอดี ศึกษาภูมิสังคมของตัวเราให้รู้แจ้งชัดเสียก่อน จากนั้นใช้ความรักเป็นแรงผลักดันให้เอาความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และทำงาน จนเกิดผลสำเร็จ

คนไทยทุกคนจึงควรมีแนวทางการดำเนินชีวิตตามรอยพระยุคลบาทขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อยู่ในศีลธรรม ศึกษาภูมิสังคมของตนเอง ทำงานโดยใช้ รู้ รัก สามัคคี ก็จะสามารถพัฒนาชีวิตให้พบกับความปกติสุขได้ทั้งทางกายและใจ

บทความชิ้นนี้เป็น "ปาฐกถาพิเศษ" ซึ่ง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ในฐานะเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้บรรยายไว้ ณ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ นำมาตีพิมพ์ในหนังสือสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ ๔๙ ฉบับที่ ๒๗ วันศุกร์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน-วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ หน้า ๑๑-๑๒

ภาค
สมบัติของผู้ดี

ของ

เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี

สมบัติของผู้ดี ของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี

ภาคหนึ่ง - ผู้ดี ย่อมรักษาความเรียบร้อย

กายจริยา คือ

๑) ย่อมไม่ใช้กิริยาอันข้ามกรายบุคคล

๒) ย่อมไม่อาจเอื้อมในที่ต่ำสูง

๓) ย่อมไม่ล่วงเกินถูกต้องผู้อื่นซึ่งไม่ใช่หยอกกันฐานเพื่อน

๔) ย่อมไม่เสียดสีกระทบกระทั่งกายบุคคล

๕) ย่อมไม่ลุกนั่งเดินเหินให้พรวดพราดโดนผู้คนหรือสิ่งของแตกเสีย

๖) ย่อมไม่ส่งของให้ผู้อื่นด้วยกิริยาอันเสือกไสผลักโยน

๗) ย่อมไม่ผ่านหน้าหรือบังตาผู้อื่น เมื่อเขาดูสิ่งใดอยู่เว้นแต่เป็นที่เฉพาะไป

๘) ย่อมไม่เอิกอึงเมื่อเวลาประชุมสดับตรับฟัง

๙) ย่อมไม่อื้ออึงในเวลาประชุมสดับตรับฟัง

๑๐) ย่อมไม่แสดงกิริยาตึงตัง หรือพูดจาอึกทึกในบ้านแขก

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่สอดสวนวาจาหรือแย่งชิงพูด

๒) ย่อมไม่พูดด้วยเสียงอันดังเหลือเกิน

๓) ย่อมไม่ใช้เสียงตวาด หรือพูดกระโชกกระชาก

๔) ย่อมไม่ใช้วาจาอันหักหาญดึงดัน

๕) ย่อมไม่ใช้ถ้อยคำอันหยาบคาย

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านกำเริบหยิ่งโยโส

๒) ย่อมไม่บันดาลโทสะให้เสียกิริยา

ภาคสอง - ผู้ดี ย่อมไม่ทำอุจาดลามก

กายจริยา คือ

๑) ย่อมใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวอันสะอาด และแต่งโดยเรียบร้อยอยู่เสมอ

๒) ย่อมไม่แต่งตัวในที่แจ้ง

๓) ย่อมไม่จิ้ม ควัก ล้วงแคะแกะเการ่างกายในที่ประชุมชน

๔) ย่อมไม่กระทำการที่ควรจะทำในที่ลับ ในที่แจ้ง

๕) ย่อมไม่หาวเรอให้ปรากฏในที่ประชุมชน

๖) ย่อมไม่จามด้วยเสียงอันดังและโดยไม่ป้องกำบัง

๗) ย่อมไม่บ้วนขากด้วยเสียงอันดัง หรือให้เปรอะเปื้อน ให้เป็นที่รังเกียจ

๘) ย่อมไม่ลุกลนเลอะเทอะมูมมามในการบริโภค

๙) ย่อมไม่ถูกต้อง หรือหยิบยื่น สิ่งที่ผู้อื่นจะบริโภคด้วยมือตน

๑๐) ย่อมไม่ล่วงล้ำ ข้ามหยิบ ของบริโภคผ่านหน้าผู้อื่นซึ่งควรขอโทษและขอให้เขาส่งได้

๑๑) ย่อมไม่ละลาบละล้วงเอาของผู้อื่นมาใช้ในการบริโภค เช่น ถ้วยน้ำ และผ้าเช็ดมือ เป็นต้น

๑๒) ย่อมไม่เอาเครื่องใช้ของตน เช่น ช้อนส้อม ไปล้วงตักสิ่งบริโภคซึ่งเป็นของกลาง

๑๓) ย่อมระวัง ไม่พูดจาตรงหน้าผู้อื่นให้ใกล้ชิดเหลือเกิน

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่กล่าวถึงสิ่งโสโครกพึงรังเกียจในท่ามกลางประชุมชน

๒) ย่อมไม่กล่าวถึงสิ่งควรปิดบังในท่ามกลางประชุมชน

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมพึงใจที่จะรักษาความสะอาด

ภาคสาม - ผู้ดี ย่อมมีสัมมาคารวะ

กายจริยา คือ

๑) ย่อมนั่งด้วยกิริยาอันสุภาพเฉพาะหน้าผู้ใหญ่
๒) ย่อมไม่ขึ้นหน้าผ่านผู้ใหญ่
๓) ย่อมไม่หันหลังให้ผู้ใหญ่
๔) ย่อมแหวกที่ หรือให้ที่นั่งอันสมควร แก่ผู้ใหญ่หรือผู้หญิง
๕) ย่อมไม่ทัดหรือคาบบุหรี่ คาบกล้อง และสูบให้ควันไปรมผู้อื่น
๖) ย่อมเปิดหมวกเมื่อเข้าชายคาบ้านผู้อื่น
๗) ย่อมเปิดหมวกในที่เคารพ เช่น โบสถ์ วิหาร ไม่ว่าแห่งศาสนาใด
๘) ผู้น้อยย่อมเคารพผู้ใหญ่ก่อน
๙) ผู้ชายย่อมเคารพผู้หญิงก่อน
๑๐) ผู้ลาย่อมเป็นผู้เคารพก่อน
๑๑) ผู้เห็นก่อนโดยมากย่อมเคารพก่อน
๑๒) แม้ผู้ใดเคารพตนก่อน ย่อมต้องตอบเขาทุกคนไม่เฉยเสีย

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่พูดจาล้อเลียนหลอกลวงผู้ใหญ่
๒) ย่อมไม่กล่าวร้ายถึงญาติมิตรที่รักใคร่นับถือของผู้ฟังแก่ผู้ฟัง
๓) ย่อมไม่กล่าววาจาอันติเตียนสิ่งเคารพหรือที่เคารพของผู้อื่นแก่ตัวเขา
๔) เมื่อจะขอทำล่วงเกินแก่ผู้ใด ย่อมต้องขออนุญาตตัวเขาก่อน
๕) เมื่อตนทำพลาดพลั้งสิ่งใด แก่บุคคลผู้ใด ควรออกวาจาขอโทษเสมอ
๖) เมื่อผู้ใดได้แสดงคุณต่อตนอย่างไร ควรออกวาจาขอบคุณเขาเสมอ

ภาคสี่ - ผู้ดี ย่อมมีกิริยาเป็นที่รัก

กายจริยา คือ

๑) ย่อมไม่ฝ่าฝืนเวลานิยม คือ ไม่ไปใช้กิริยายืนเมื่อเขานั่งกับพื้นและไม่ไปนั่งกับพื้นเมื่อเขายืนเดินกัน
๒) ย่อมไม่ไปนั่งนานเกินสมควรในบ้านของผู้อื่น

๓) ย่อมไม่ทำกิริยารื่นเริงเมื่อเขามีทุกข์

๔) ย่อมไม่ทำกิริยาโศกเศร้าเหี่ยวแห้งในที่ประชุมรื่นเริง

๕) เมื่อไปสู่ที่ประชุมการรื่นเริง ย่อมช่วยสนุกชื่นบานให้สมเรื่อง

๖) เมื่อเป็นเพื่อนเที่ยว ย่อมต้องกลมเกลียวและร่วมลำบากร่วมสนุก

๗) เมื่อตนเป็นเจ้าของบ้าน ย่อมต้อนรับและเชื้อเชิญแขกไม่เพิกเฉย

๘) ย่อมไม่ทำกิริยาบึกบึนต่อแขก

๙) ย่อมไม่ให้เขาต้องคอยนาน เมื่อเขามาหา

๑๐) ย่อมไม่จ้องดูนาฬิกาในเวลาที่แขกยังนั่งอยู่

๑๑) ย่อมไม่ใช้กิริยาอันบุ้ยใบ้หรือกระซิบกระซาบกับผู้ใดในเวลาเมื่อตนอยู่เฉพาะหน้าผู้หนึ่ง

๑๒) ย่อมไม่ใช้กิริยาอันโกรธเคือง หรือดุดันผู้คนบ่าวไพร่ต่อหน้าแขก

๑๓) ย่อมไม่จ้องดูบุคคลโดยเพ่งพิศเหลือเกิน

๑๔) ย่อมต้อนรับแขกเมื่อไปมา ในระยะอันสมควร

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่เที่ยวติเตียนสิ่งของที่เขา ตั้งแต่ง ไว้ในบ้าน ที่ตนไปสู่

๒) ย่อมไม่กล่าวสรรเสริญรูป กาย บุคคล แก่ตัวเขาเอง

๓) ย่อมไม่พูดให้เพื่อนเก้อกระดาก

๔) ย่อมไม่พูดเปรียบเปรยเคาะแคะสตรีกลางประชุม

๕) ย่อมไม่ค่อนแคะติรูปกายบุคคล

๖) ย่อมไม่ทักถึงการร้ายโดยพลุ่งโพล่ง ให้เขาตกใจ

๗) ย่อมไม่ทักถึงสิ่งอันน่าอายน่ากระดากโดยเปิดเผย

๘) ย่อมไม่เอาสิ่งที่น่าจะอายจะกระดากมาเล่าให้แขกฟัง

๙) ย่อมไม่เอาเรื่องที่เขาพึงซ่อนเร้นมากล่าวให้อับอายหรือเจ็บใจ

๑๐) ย่อมไม่กล่าวถึงการอัปมงคลในเวลามงคล

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมรู้จักเกรงใจคน

ภาคห้า - ผู้ดี ย่อมเป็นผู้มีสง่า

กายจริยา คือ

๑) ย่อมมีกิริยาอันผึ่งผายองอาจ

๒) จะยืนนั่ง ย่อมอยู่ในลำดับอันสมควร ไม่เป็นผู้แอบหลังคน หรือหลีกเข้ามุม

๓) ย่อมไม่เป็นผู้สะทกสะท้านงกเงิ่นหยุด ๆ ยั้ง ๆ

วจีจริยา คือ

ไม่อุบอิบอ้อมแอ้ม

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมมีความรู้จักงามรู้จักดี

๒) ย่อมมีอัชฌาสัยอันกว้างขวาง เข้าไหนเข้าได้

๓) ย่อมมีอัชฌาสัย เป็นนักเลง ใครจะพูด หรือเล่นอันใดก็เข้าใจและต่อติด

๔) ย่อมมีความเข้าใจว่องไวไหวพริบ รู้เท่าถึงการณ์

๕) ย่อมมีใจอันองอาจกล้าหาญ

ภาคหก - ผู้ดี ย่อมปฏิบัติการงานดี

กายจริยา คือ

๑) ย่อมทำการอยู่ในระเบียบแบบแผน

๒) ย่อมไม่ถ่วงเวลาให้ผู้อื่นคอย

๓) ย่อมไม่ละเลยที่จะตอบจดหมาย

๔) ย่อมไม่ทำการแต่ต่อหน้า

วจีจริยา คือ

๑) พูดสิ่งใดย่อมให้เป็นที่เชื่อถือได้

๒) ย่อมไม่รับวาจาคล่อง ๆ โดยมิได้เห็นว่าจะเป็นไปได้หรือไม่

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมเป็นผู้รักษาความสัตย์ในเวลา

๒) ย่อมไม่เป็นผู้เกียจคร้าน

๓) ย่อมไม่เข้าใจว่า ผู้ดีทำอะไรด้วยตนไม่ได้

๔) ย่อมไม่เพลิดเพลินจนละเลยให้การเสีย

๕) ย่อมเป็นผู้รักษาความเป็นระเบียบ

๖) ย่อมเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชาเมื่ออยู่ในหน้าที่

๗) ย่อมมีมานะในการงานไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

๘) ย่อมเป็นผู้ทำอะไรทำจริง

๙) ย่อมไม่เป็นผู้ดึงดันในที่ผิด

๑๐) ย่อมปรารถนาความดี ต่อการงานที่ทำอยู่เสมอ

ภาคเจ็ด - ผู้ดี ย่อมเป็นผู้ใจดี

กายจริยา คือ

๑) เมื่อเห็นใครทำผิดพลาดอันน่าเก้อกระดาก ย่อมช่วยกลบเกลื่อน หรือทำไม่เห็น

๒) เมื่อเห็นสิ่งของของใครตก หรือจะเสื่อมเสีย ย่อมต้องหยิบยื่นให้ หรือบอกให้รู้ตัว

๓) เมื่อเห็นเหตุร้ายหรืออันตรายจะมีแก่ผู้ใดย่อมต้องรับช่วย

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่เยาะเย้ยถากถางผู้กระทำผิดพลาด

๒) ย่อมไม่ใช้วาจาอันข่มขี่

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมไม่มีใจอันโหดเหี้ยมเกรี้ยวกราดแก่ผู้น้อย

๒) ย่อมเอาใจโอบอ้อมอารีแก่คนอื่น

๓) ย่อมเอาใจช่วยคนเคราะห์ร้าย

๔) ย่อมไม่เป็นผู้ซ้ำเติมคนเสียที

๕) ย่อมไม่เป็นผู้อาฆาตจองเวร

ภาคแปด - ผู้ดี ย่อมไม่เห็นแต่แก่ตัวถ่ายเดียว

กายจริยา คือ

๑) ย่อมไม่พักหาความสบายก่อนผู้ใหญ่ หรือผู้หญิง

๒) ย่อมไม่เสือกสนแย่งชิงที่นั่งหรือที่ดูอันใด

๓) ย่อมไม่เที่ยวแย่งผู้หนึ่ง มาจากผู้หนึ่ง ในเมื่อเขาสนทนากัน

๔) เป็นผู้ใหญ่ จะไปมาลุกนั่ง ย่อมไว้ช่องให้ผู้น้อยมีโอกาสบ้าง

๕) ในการเลี้ยงดู ย่อมแผ่เผื่อ เชื้อเชิญแก่คนข้างเคียงก่อนตน

๖) ในที่บริโภค ย่อมหยิบยื่นส่งสิ่งของแก่ผู้อื่นต่อ ๆ ไปไม่มุ่งแต่กระทำกิจส่วนตน

๗) ย่อมไม่รวบสามตะกลามสี่กวาดเอาของที่เขาตั้งไว้เป็นกลางจนเกินส่วนที่ตนจะได้

๘) ย่อมไม่แสดงความไม่เพียงพอใจในสิ่งของที่เขาหยิบยกให้

๙) ย่อมไม่นิ่งนอนใจให้เขาออกทรัพย์แทนส่วนตนเสมอ เช่น ในการเลี้ยงดู หรือใช้ค่าเดินทาง เป็นต้น

๑๐) ย่อมไม่ลืมที่จะส่งของ ซึ่งคนอื่นได้สงเคราะห์ให้ตนยืม

๑๑) การให้สิ่งของหรือเลี้ยงดู ซึ่งเขาได้กระทำแก่ตน ย่อมต้องตอบแทนเขา

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่ขอแยกผู้หนึ่งมาจากผู้ใด เพื่อจะพาไปพูดจาความลับกัน

๒) ย่อมไม่สนทนาแต่เรื่องตนถ่ายเดียว จนคนอื่นไม่มีช่องจะสนทนาเรื่องอื่นได้

๓) ย่อมไม่นำธุระตนเข้ากล่าวแทรก ในเวลาธุระอื่นของเขาชุลมุน

๔) ย่อมไม่กล่าววาจาติเตียนของที่เขาหยิบยกให้ว่าไม่ดีหรือไม่พอ

๕) ย่อมไม่ไต่ถามราคาของที่เขาได้หยิบยกให้แก่ตน

๖) ย่อมไม่แสดงราคาของที่จะหยิบยกให้แก่ผู้ใดให้ปรากฏ

๗) ย่อมไม่ใช้วาจาอันโอ้อวดตนและลบหลู่ผู้อื่น

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมไม่มีใจมักได้ เที่ยวขอของเขาร่ำไป
๒) ย่อมไม่ตั้งใจปรารถนาของรักเพื่อน
๓) ย่อมไม่พึงใจการหยิบยืมข้าวของทองเงินซึ่งกันและกัน
๔) ย่อมไม่หวังแต่จะพึ่งอาศัยผู้อื่น
๕) ย่อมไม่เป็นผู้เกี่ยงงอนทอดเทการงานตนให้ผู้อื่น
๖) ย่อมรู้คุณผู้อื่นที่ได้ทำแล้วแก่ตน
๗) ย่อมไม่มีใจริษยา

ภาคเก้า - ผู้ดี ย่อมรักษาความสุจริตซื่อตรง

กายจริยา คือ

๑) ย่อมไม่ละลาบละล้วงเข้าห้องเรือนแขก ก่อนเจ้าของบ้านเขาเชิญ
๒) ย่อมไม่แลลอดสอดส่าย โดยเพ่งเล็งเข้าไปตามห้องเรือนแขก
๓) ย่อมไม่เที่ยวฉวยโน่นหยิบนี่ของผู้อื่นดูจนเหลือเกินราวกับว่าจะค้นหาสิ่งใด
๔) ย่อมไม่เที่ยวขอ หรือหยิบฉวยดูจดหมายของผู้อื่นที่เจ้าของไม่มีประสงค์จะให้ดู
๕) ย่อมไม่เที่ยวขอหรือหยิบฉวยดูสมุดพก หรือสมุดจดรายงานบัญชีของผู้อื่นซึ่งตนไม่มีธุระเกี่ยวข้องเป็นหน้าที่
๖) ย่อมไม่เที่ยวนั่งที่โต๊ะเขียนหนังสือของผู้อื่น
๗) ย่อมไม่เที่ยวเปิดดูหนังสือตามโต๊ะเขียนหนังสือของผู้อื่น
๘) ย่อมไม่แทรกเข้าหมู่ผู้อื่นซึ่งเขาไม่ได้เชื้อเชิญ
๙) ย่อมไม่ลอบแอบฟังคนพูด
๑๐) ย่อมไม่ลอบแอบดูการลับ
๑๑) ถ้าเห็นเขาจะพูดความลับกัน ย่อมต้องหลบตาหรือลี้ตัว
๑๒) ถ้าจะเข้าห้องเรือนผู้ใด ย่อมต้องเคาะประตู หรือกล่าววาจาให้เขารู้ตัวก่อน

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่ซอกแซกถามธุระส่วนตัว หรือการในบ้านของเขาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องแก่ตน

๒) ย่อมไม่เที่ยวถามเขาว่า นั่นเขียนหนังสืออะไร

๓) ย่อมไม่เที่ยวถามถึงผลประโยชน์ที่เขาหาได้ เมื่อตนไม่ได้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

๔) ย่อมไม่เอาการในบ้านของผู้ใดมาแสดงในที่แจ้ง

๕) ย่อมไม่เก็บเอาความลับของผู้หนึ่งมาเที่ยวพูดแก่ผู้อื่น

๖) ย่อมไม่กล่าวถึงความชั่วร้ายอันเป็นความลับเฉพาะบุคคลในที่แจ้ง

๗) ย่อมไม่พูดสับปลับกลับกลอกตลบตะแลง

๘) ย่อมไม่ใช้คำสบถติดปาก

๙) ย่อมไม่ใช้ถ้อยคำมุสา

มโนจริยา คือ

๑) ย่อมไม่เป็นคนต่อหน้าอย่างหนึ่งลับหลังอย่างหนึ่ง

๒) ย่อมเป็นผู้รักษาความไว้วางใจของผู้อื่น

๓) ย่อมไม่แสวงประโยชน์ในทางที่ผิดธรรม

๔) ย่อมเป็นผู้ตั้งอยู่ในความเที่ยงตรง

ภาคสิบ - ผู้ดี ย่อมไม่ประพฤติชั่ว

กายจริยา คือ

๑) ย่อมไม่เป็นพาลเที่ยวเกะกะระรั้วและกระทำร้ายคน

๒) ย่อมไม่ข่มเหงผู้อ่อนกว่า เช่นเด็กหรือผู้หญิง

๓) ย่อมไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเจ็บอาย เพื่อความสนุกยินดีของตน

๔) ย่อมไม่หาประโยชน์ด้วยอาการที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

๕) ย่อมไม่เสพสุราจนถึงเมาและติด

๖) ย่อมไม่มั่วสุมกับสิ่งอันเลวทราม เช่น กัญชา ยาฝิ่น

๗) ย่อมไม่หมกมุ่นในการพนัน เพื่อจะปรารถนาทรัพย์

๘) ย่อมไม่ถือเอาเป็นของตน ในสิ่งที่เจ้าของไม่ได้อนุญาตให้

๙) ย่อมไม่พึงในหญิงที่มีเจ้าของหวงแหน

วจีจริยา คือ

๑) ย่อมไม่เป็นพาลพอใจทะเลาะวิวาท

๒) ย่อมไม่พอใจนินทาว่าร้ายกันและกัน

๓) ย่อมไม่พอใจพูดส่อเสียดยุยง

๔) ย่อมไม่เป็นผู้สอพลอประจบประแจง

๕) ย่อมไม่แช่งชักให้ร้ายผู้ใด

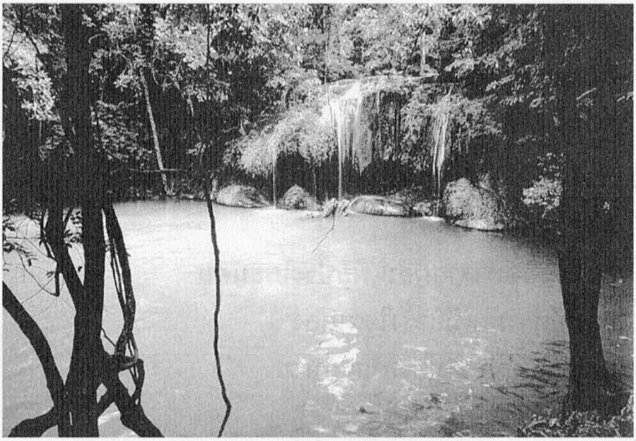
มโนจริยา คือ

๑) ย่อมไม่ปองร้ายผู้อื่น

๒) ย่อมไม่คิดทำลายผู้อื่นเพื่อประโยชน์ตน

๓) ย่อมมีความเหนี่ยวรั้งใจตนเอง

๔) ย่อมเป็นผู้มีความละอายแก่บาป

ขอเพิ่มพูนพุทธธรรมฉ่ำไพรพฤกษ์
ให้สำนึกคุณแผ่นดินถิ่นอาศัย
ขอสืบสานความร่มเย็นเป็นชาติไทย
ให้นานไปชั่วลูกหลานบนขวานทอง

“ท่านทั้งหลาย คนเราเกิดมาย่อมมีความตายเป็นธรรมดา
เวลาเกิดมาเรามิได้เอาอะไรมาเลย เวลาตาย เราก็มิได้เอาอะไรไป
บุญกับบาปเท่านั้น เป็นสมบัติประจำชีพ
บุญนำไปสู่สุคติ บาปนำไปสู่ทุคติ
คนผู้รักตนจึงพยายามทำความดี
อันจักเป็นที่พึ่งของตนได้ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า”

"คนเราจักมีอยู่แต่เพียงกายนั้นไม่ได้ ต้องมีใจด้วย
ใจนั้นเป็นสภาพกลาง อาจดีก็ได้ อาจชั่วก็ได้ สุดแล้วแต่การอบรม
ถ้าอบรมด้านใดมาก ก็เป็นไปในด้านนั้น
คนที่ทำชั่วนั้น เพราะตนหัดทำชั่วทีละน้อย นาน ๆ เข้าก็เต็มไปด้วยความชั่ว
แต่คนที่ทำความดี แม้ทำทีละเล็กละน้อย นาน ๆ เข้าก็เต็มไปด้วยบุญ
อย่าได้คิดว่า ไหน ๆ ก็ชั่วไปแล้ว ชั่วให้ตลอดไปเถิด
จงคิดว่า ก่อนนี้เรามืด เดี๋ยวนี้เราจักหาแสงสว่างกัน
ก่อนนี้เราเขลา เดี๋ยวนี้เราจักหาปัญญากัน"

หนทางยังมีอยู่ ผู้เดินทางยังไม่ขาดสาย

ลงมือเสียแต่วันนี้

ก่อนที่กระแสลมแห่งกาลเวลา

จะพัดพารอยพระบาทของท่านหายไป

เพราะถึงเวลานั้น

พวกเราก็จะต้องระหกระเหินไร้ทิศทาง

ไปอีกแสนนาน...

จากหนังสือ วิมุติปฏิปทา ของท่านพระภิกษุปราโมทย์ ปาโมชฺโช

ประวัติ นายสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์

ประวัติส่วนตัว

นายสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ เป็นบุตร นายถาวร และนางศิริ พิทักษ์วงษ์ เกิดที่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๘๙ เป็นบุตรชายคนโต มีพี่น้องร่วมสายโลหิตอีก ๕ คน สมรสกับ นางจงถนอม พิทักษ์วงษ์ มีบุตรชายหญิง รวม ๓ คน คือ นางพรรณศิริ ฤทธิเรืองเดช นางสาวกิ่งกาญจน์ พิทักษ์วงษ์ และ นายพงศธร พิทักษ์วงษ์

การศึกษา

- สำเร็จประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกเกษตรกรรม (ปวช.) จากวิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา
- นักธรรมศึกษาชั้นตรี จากยุวพุทธิกสมาคมพระนครศรีอยุธยา
- นิติศาสตร์บัณฑิต เนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา
- นักเรียนนายอำเภอรุ่น ๓๔ และ นักเรียนนักปกครองระดับสูงรุ่น ๓๗ จากวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง

หน้าที่การงาน

๑ ธันวาคม ๒๕๐๙ พนักงานข้าวจัตวา กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ - ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ พนักงานเกษตรตรี เจ้าหน้าที่การเกษตรระดับ ๒-๓ สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท

๑๖ มีนาคม ๒๕๒๐ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองระดับ ๓) อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๓ มกราคม ๒๕๒๒ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๗ นิติกรระดับ ๓,๔,๕ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ปลัดอำเภอ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๓ ป้องกันจังหวัด (เจ้าพนักงานปกครองระดับ ๖) จังหวัดปทุมธานี

๑ มีนาคม-๑๗ กันยายน ๒๕๓๖ เข้าอบรมนักเรียนนายอำเภอรุ่นที่ ๓๔

๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น ที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้ว

๒ พฤษภาคม ๒๕๓๗ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

๑ มกราคม ๒๕๓๘ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

๑ กันยายน ๒๕๓๘ นายอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ หัวหน้าฝ่ายวินัย สำนักบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง

๑ ธันวาคม ๒๕๓๙ นายอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี เข้าอบรมนักเรียนนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๓๗

๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ นายอำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ นายอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

๓๐ กันยายน ๒๕๔๔ เกษียณอายุราชการก่อนกำหนด

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

จักรพรรดิมาลา ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)

ผลงานและรางวัลต่าง ๆ

๕ เมษายน ๒๕๓๖ ได้รับโล่เกียรตินิยม “ผู้ยิงปืนอาวุธประจำกายคะแนนสูงสุด” หลักสูตรผู้บังคับกองร้อยกองอาสารักษาดินแดน รุ่นที่ ๙ ประจำปี ๒๕๓๖

พ.ศ. ๒๕๓๗ ก่อตั้งมูลนิธิ กิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว
สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช

พ.ศ. ๒๕๓๘ ก่อตั้งมูลนิธิจังหารกาญจนาภิเษก จังหวัดร้อยเอ็ด
สร้างแท่นพุทธานุสาวรีย์จังหาร ณ ที่ว่าการกิ่งอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. ๒๕๔๐ ก่อตั้งมูลนิธิอำเภอท่าช้างกาญจนาภิเษก จังหวัดสิงห์บุรี

พ.ศ. ๒๕๔๑ ก่อตั้งมูลนิธิไทรงามประชานุเคราะห์ จังหวัดกำแพงเพชร
สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระพุทธเจ้าหลวง (ร.๕)

๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ จัดอุปสมบทเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๗๒ พรรษา จำนวน ๙๕ รูป ได้รับเงินบริจาค ๒๘๘,๔๒๖.๐๐ บาท และบริจาคสมทบมูลนิธิชัยพัฒนา

พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๔๓ ได้รับรางวัลขบวนแห่งานเทศกาลกินปลา จังหวัดสิงห์บุรี รางวัลชนะเลิศ ๓ ปี ซ้อน (ปี ๒๕๔๑-๒๕๔๓)
อำนวยการสร้างศิลปะนาฏศิลป์ ก่อกำเนิดเนื้อร้อง ทำนองและท่ารำระบำ “แม่ลาปลาหาง” ร่วมกับกรมศิลปากร

	และโรงเรียนบางระจันวิทยา
	จัดตั้งกองทุนมูลนิธิคนดีศรีบางระจัน , กองทุนหยาดน้ำใจนักปกครอง และกองทุนช่วยเหลืออาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
๑ เมษายน ๒๕๔๓	เกียรติบัตรและเข็มเชิดชูเกียรติครุฑทองคำ ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ปี ๒๕๔๒

ผลงานหลังเกษียณอายุราชการ

ธันวาคม ๒๕๔๖	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๑ ภาคปริยัติธรรม
ธันวาคม ๒๕๔๗	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๒ ภาคธรรมปฏิบัติสู่ธรรมปฏิเวธ และเล่ม ๓ ภาคปกิณณกธรรม (ถาม-ตอบปัญหาธรรมฯ)
เมษายน ๒๕๔๘	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๔ ภาคปกิณณกธรรม (ถาม-ตอบเพื่อการศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนา)
สิงหาคม ๒๕๔๘	จัดทำโครงการพิมพ์หนังสือ เล่ม ๔ ถวายพระสงฆ์ และมอบให้ห้องสมุดสถานศึกษาและเรือนจำทั่วประเทศ จำนวนกว่า ๒๐,๐๐๐ เล่ม
กรกฎาคม ๒๕๔๙	หนังสือ "คำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผล พระอาจารย์เกษม อาจิณฺณสีโล"
ธันวาคม ๒๕๔๙	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๕-๖ ภาคปกิณณกธรรม (ธรรมะจากภาพการ์ตูนธรรมะ)
สิงหาคม ๒๕๕๐	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๗ ว่าด้วยภาคปฏิเวธะธรรม (การทำความเข้าใจคำสอนในบทสวดมนต์แปลเพื่อปฏิบัติ และธรรมบรรยายเรื่อง "อริยมรรค...เส้นทางพระอริยะ")
สิงหาคม ๒๕๕๑	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๘ ว่าด้วย พระอภิธรรมเชิงแนวปฏิบัติ
ธันวาคม ๒๕๕๑	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๙-๑๐ ว่าด้วยพระสุตตันตปิฎก
สิงหาคม ๒๕๕๒	หนังสือ "มนุษย์เกิดมาทำไม?" เล่ม ๑๑-๑๒
	- บรรยายธรรม ตามวัด โรงเรียน สถานศึกษา และกลุ่มปฏิบัติธรรมฯลฯ
	- ก่อตั้งห้องสมุดธรรมะประจำหมู่บ้านและชุมชนทั่วไป

****

เอกสารและรายการบรรยายธรรมที่อ้างอิง

๑. พระไตรปิฎก ฉบับประชาชน ของมหามกุฎราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

๒. หนังสือประวัติข้อวัตรและปฏิปทาหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต โครงการหนังสือบูรพาจารย์

๓. เทปบรรยายธรรม ของพระธรรมสิทธิมุนี (โชดก ญาณวิสุทธิ ป.ธ.๙) วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ

๔. หนังสือเสียงพระเสียงเพลง ของพระราชปริยัติสุธี (สอิ้ง สิริจันโท) วัดดอนเจดีย์ สุพรรณบุรี

๕. หนังสือบทเทศนา ของพระครูพรหมญาณวิกรม (บุญรอด ปัญญาวโร) ฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา กองศาสนศึกษากรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๑

๖. หนังสือคู่มือการศึกษาพระอภิธรรมมัตถสังคหะจิตปรมัตถ์ และรายการบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุ พล.ม.๒ ยานเกราะ เอ.เอ็ม.๙๖๓ ของอาจารย์วรรณสิทธิ์ ไวทยะเสวี และอาจารย์นิยม ฤทธิ์เสือมูลนิธิแนบมหานีรานนท์

๗. รายการบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุ พล.ม.๒ ยานเกราะ ของท่านอาจารย์ทรงเกียรติ ลิ้มนันทรักษ์ มูลนิธิอาจารย์ทรงเกียรติ ลิ้มนันทรักษ์ วัดสามพระยา กรุงเทพฯ

๘. หนังสือหลวงปู่สอนศิษย์ ของหลวงปู่บุดดา ถาวโร สำนักปฏิบัติธรรมหลวงปู่บุดดา สิงห์บุรี

๙. หนังสือปัญหา ๑๐๘ ของพระอาจารย์มิชูโอะ คเวสะโก วัดป่าสุนันทวนาราม กาญจนบุรี

๑๐. หนังสือคู่มือท้าพิสูจน์ นิพพานอยู่ในกำมือเรา ของพระภิกษุบัวใต้น้ำ ศูนย์ธรรมะสัจจะวิมานทอง อำเภอเมือง จันทบุรี

๑๑. หนังสืออภิมหามงคลคาถา "ปรัชญาจากภาพ" ของฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์

๑๒. หนังสือคู่มือมนุษย์และภาพปริศนาธรรม ของท่านพุทธทาสภิกขุ วัดสวนโมกขพลาราม สุราษฎร์ธานี

๑๓. หนังสือพุทธสถานธรรมอุทยาน ของพระอาจารย์ไมตรี ฐิตปัญโญ วัดทางสาย อำเภอบางสะพาน ประจวบคีรีขันธ์

๑๔. หนังสือพิมพ์รายเดือน "ดวง" ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ ของประทีป อัครธีรานนท์

๑๕. หนังสืองานของแผ่นดิน "ใส่ใจในพุทธพยากรณ์" ของประมวล รุจนเสรี อธิบดีกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๒

๑๖. หนังสือกรรมลิขิต ของ ดร.พระมหาสุเทพ อกิญจโน วัดสมานราษฎร์ ชลบุรี

๑๗. หนังสือชีวิตงาม ของกองทุนศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี

๑๘. หนังสือโคลงโลกนิติ โครงการบันทึกสยามของสมาคมสื่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมไทย อ.เมือง นนทบุรี

รายชื่อผู้มีจิตศรัทธาร่วมพิมพ์ มนุษย์เกิดมาทำไม เล่ม ๑

****

โพธิสถานมงคลธัญ	9,800	บาท
มูลนิธิปฐมธรรม (ต้าเมี่ยว)	7,250	บาท
ร้านอาหารเจ บ.ข.ส. ขอนแก่น	4,000	บาท
ซั่งอี้ฝอถัง	4,000	บาท
มูลนิธิจริยะธรรมพร้อมพูน	3,000	บาท
สถานธรรมเทียนจงฐาน	3,000	บาท
ร้านหนังสือกระวี	2,500	บาท
คุณวันดี แซ่ลี้	2,200	บาท
คุณสุจิตรา-คุณสมชัย-คุณเอมมี่-คุณตาต้า-คุณปู้ปู้ บุญนำศิริ	1,650	บาท
คุณฤดี มานะเจริญศักดิ์	1,500	บาท
คุณปิยะบุคร กันภัย	1,500	บาท
ร.ต.อ.ไพรรัตน์ สกุลมีฤทธิ์	1,100	บาท
คุณวศินี แซ่จัง	1,020	บาท
คุณศรีณรงค์ ปราชญาพรพงศ์	1,000	บาท
ฉงจื้อกงฝอถัง	1,000	บาท
คุณเดือนเพ็ญ แก้วค้าง	530	บาท
ภ.ญ.วิชาดา รังษีสิงห์พิพัฒน์	515	บาท
คุณแม่มุ่ยเฮียง แซ่ลี้,คุณแม่อู่เอี้ย แซ่ตั้ง,คุณธวัฒชัย-คุณศศิมณฑ์-คุณภาคภูมิ-คุณธนิตสรณ์-คุณชัยยศ พิพัฒน์ศิริขจร	500	บาท
คุณสุมิตรา ผลประสิทธิ์กูล และครอบครัว	500	บาท
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม นครสวรรค์	200	บาท
คุณเท่งหลี แซ่ก๊วย-ครอบครัวประทีปธีรานันต์ อุทิศให้คุณแม่เฮียะ แซ่ล้อ	100	บาท
คุณจิราภรณ์-คุณกอร์ดอน เดวิส	100	บาท
คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ และครอบครัว อุทิศให้คุณสุเทพ มาณีเวศน์, คุณพ่อเต็กฮ้อ แซ่ตั้ง-คุณแม่เต็กฮั้ว แซ่ลี้	100	บาท
คุณปรีชา ประทีปธีรานันต์ และครอบครัว	100	บาท
คุณพัชรี ประทีปธีรานันต์ และครอบครัว	100	บาท
คุณฐิติณัฐ ประทีปธีรานันต์	100	บาท
คุณมณีพันธ์-คุณนิธิวิทย์-คุณปิยมัณฑ์-คุณอิสรีย์ รัชตะสัมฤทธิ์	100	บาท
คุณพรศักดิ์-คุณรัชฎาพร-คุณตรีประดับ อุทัยเศรษฐวัฒน์ อุทิศให้คุณย่าเชี่ยมเกียว แซ่อึ้ง, คุณพ่อวิรุฬห์-คุณแม่สุภาพร-คุณธีระพล-คุณพงศธร-ด.ญ.สุชาดา-ด.ช.พิสิฐ- ด.ช.ตรีจักร เรืองเดชมงคล, คุณพ่อเชี่ยงจั้ว แซ่ตั้ง-คุณแม่เง็กหงษ์ แซ่ฉั่ว-คุณแม่วิภา ผลใหญ่, คุณประสิทธิ์ สันติวรพงษ์,ด.ช.ทวีชัย พัชราวุฒิชัย	100	บาท
พระธนวัฒน์ คุณวฑฺฒโน	50	บาท

บริจาคผ่านคุณกิตติพงศ์ นิลสูงเนิน

คุณกิตติพงศ์ นิลสูงเนิน	500	บาท
คุณแม่ใส ละสูงเนิน	100	บาท
คุณสมควร พิมพ์พิศาล และครอบครัว	100	บาท

ผู้มีจิตศรัทธาร่วมทุนพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ขออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ ปู่ย่าตายาย บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน ญาติสนิท มิตรสหายที่ล่วงลับไปแล้ว เจ้ากรรมนายเวร ทุกภพทุกชาติ ตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งหลาย ขอให้อโหสิกรรมและตัดวิบากกรรม ที่มีต่อกันด้วยเทอญ

รายการชื่อหนังสือที่จัดพิมพ์เผยแพร่แล้ว

ชุดท.พ.บัญชา ศิริไกร	**ค่าส่งเล่มละ**	
- เที่ยวเมืองนรก	9	บาท
- เที่ยวเมืองสวรรค์	9	บาท
- วงเวียนกรรมของสัตว์โลก	9	บาท
- เส้นทางอริยะ	9	บาท
- ประวัติพระอรหันต์จี้กง	7	บาท
- ปรากฏการณ์นรกคนเป็น	7	บาท
- บันทึกเที่ยวเมืองตายโหง	7	บาท
- ธรรมญาณ	7	บาท
- 7 อริยเจ้า	7	บาท
- สังสารวัฏ	7	บาท
- จะไปนิพพานไม่ใช่เรื่องยาก	7	บาท
- ร้อยขันติ	7	บาท
- อู๋เซินเหลามู่ พระแม่องค์ธรรมมารดา	7	บาท
- บันทึกหนึ่งอนันตเหตุปัจัย: พระศรีอริยเมตไตรย	7	บาท
- ตรัยรัตน์กับเซ็น	9	บาท
- คัมภีร์กรรม 1-4	7	บาท
ชุด ช.วัฒนา	**ค่าส่งเล่มละ**	
- บันทึกท่องนรกภูมิ	9	บาท
- แสงสว่างแห่งชีวิต	7	บาท
ชุด ท.เลียงพิบูลย์	**ค่าส่งเล่มละ**	
- ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เล่ม 1, 2, 3	9	บาท
- ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เล่ม 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	7	บาท
ชุด ทองทิว สุวรรณทัต	**ค่าส่งเล่มละ**	
- วิญญาณมีจริงหรือ เล่ม 1-11	7	บาท
ชุด ณรงค์ เสรีจินตกุล	**ค่าส่งเล่มละ**	
- เล่ม 1 ท่องอเวจี	7	บาท
- เล่ม 2 เทวาไขปัญหา	7	บาท
- เล่ม 3 เสียงจากสุขาวดี	7	บาท
- เล่ม 4 พระโพธิสัตว์มาโปรด	7	บาท
- เล่ม 5 โอวาทเทวา 1	7	บาท
- เล่ม 6 พระโอวาท - เซียมซีเจ้าแม่กวนอิม	7	บาท
- เล่ม 7 โอวาทเทวา 2	7	บาท
- เล่ม 8 เรื่องสั้นสอนใจ	7	บาท
- เล่ม 9 เสียงจากโลกทิพย์	7	บาท
- เล่ม 10 เรื่องสั้นจากจีน	7	บาท
- เล่ม 11 นิทานกฎแห่งกรรม	7	บาท
- เล่ม 12 70 ภาพกตัญญู	7	บาท
- เล่ม 13 พระคุณบิดามารดา	7	บาท
- เล่ม 14 ผลแห่งกรรม	7	บาท

ชุด ณรงค์ เสรีจินตกุล (ต่อ)	ค่าส่งเล่มละ	
- เล่ม 15 ทางสว่าง	7	บาท
- เล่ม 16 กำเนิดเซียน	7	บาท
- เล่ม 17 เสียงสวรรค์	7	บาท
- เล่ม 18 กรรมลิขิต	7	บาท
- เล่ม 19 พระคุณพ่อแม่ยากทดแทน	7	บาท
- เล่ม 20 รวมเรื่องเด่นจีน	7	บาท
- เล่ม 21 เต๋า เซน สุขาวดี	7	บาท
- เล่ม 22 เต๋า เต๋อ จิง	7	บาท
ชุด พระโพธิสัตว์กวนอิม	**ค่าส่งเล่มละ**	
- อภินิหารโปรดชาวโลก	7	บาท
- กำเนิดพระโพธิสัตว์กวนอิม (ท.พ.บัญชา ศิริไกร แปล)	7	บาท
ชุด สิริเทพ เทวาพร	**ค่าส่งเล่มละ**	
- เล่ม 1 คัมภีร์ละกาม เล่ม 1	7	บาท
- เล่ม 2 คัมภีร์โปรดโลก	7	บาท
- เล่ม 3 พระสูตรพ้นเคราะห์ภัย	7	บาท
- เล่ม 4 คัมภีร์ละกาม เล่ม 2	7	บาท
- เล่ม 5 เทิดทูนตัวหนังสือ	7	บาท
- เล่ม 6 ตำนานพระโพธิสัตว์	7	บาท
ชุด นิมิตพิศวง ของคุณไพศาล แสนไชย	**ค่าส่งเล่มละ**	
- เล่ม 1 พระเจ้าตาเขียว	7	บาท
- เล่ม 2 ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง	7	บาท
- เล่ม 3 หลวงปู่ทวด และพระธาตุดอยสุเทพ	7	บาท
- เล่ม 4 เจ้าแม่หม่อนเล่า	7	บาท
- เล่ม 5 ข้ามเวลามาในฝัน	7	บาท
- เล่ม 6 โยนกนคร	7	บาท
- เล่ม 7 พระธาตุกล่องข้าวน้อย และศึกบางระจัน	7	บาท
- เล่ม 8 พระเจ้าตนหลวง:พระธาตุศรีสองรัก:หลวงพ่อโสธร	7	บาท
- เล่ม 9 พระธาตุหริภุญชัย	7	บาท
- เล่ม 10 พระพุทธชินราช	7	บาท
- เล่ม 11 พระปฐมเจดีย์	7	บาท
- เล่ม 12 วัดพระพุทธบาทสี่รอย	7	บาท
- เล่ม 13 วัดพระพุทธบาทตากผ้า:พระธาตุพนม	7	บาท
- เล่ม 14 วัดน้ำบ่อหลวง:วัดใต้พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ	7	บาท
- เล่ม 15 การสร้างวัดพระธาตุศรีจอมทอง	7	บาท
- เล่ม 16 การสร้างพระแก้วมรกต	7	บาท
ชุด มนุษย์เกิดมาทำไม? ของสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์	**ค่าส่งเล่มละ**	
- เล่ม 1 ว่าด้วยภาคปริยัติ	7	บาท
- เล่ม 2 ว่าด้วยภาคธรรมปฏิบัติสู่ธรรมปฏิเวธ	9	บาท
- เล่ม 3-4 ว่าด้วยภาคปกิณณกธรรม (ถาม-ตอบปัญหาธรรมะฯ)	9	บาท
- เล่ม 5-6 ว่าด้วยภาคปกิณณกธรรม (ธรรมะจากภาพ เพื่อศึกษาพระพุทธศาสนา)	9	บาท
- เล่ม 7 ว่าด้วยภาคปฏิเวธธรรม (การทำความเข้าใจคำสอนในบทสวดมนต์แปลเพื่อปฏิบัติ และธรรมบรรยายเรื่อง "อริยมรรค...เส้นทางพระอริยะ")	7	บาท

ชุด มนุษย์เกิดมาทำไม? ของสุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ (ต่อ)	ค่าส่งเล่มละ	
- เล่ม 8 ว่าด้วยคู่มือพระอภิธรรมเชิงแนวปฏิบัติ	15	บาท
- เล่ม 9-10 ว่าด้วยพระสุตตันตปิฎก (พระสูตร)	15	บาท
- เล่ม 11 ว่าด้วพระวินัยเชิงแนวปฏิบัติ (วินัยพระ-วินัยฅน)	15	บาท
- เล่ม 12 ว่าด้วยคู่มือมนุษย์พันธุ์แท้	15	บาท
- คำสอนการอุทิศบุญที่ได้ผล ของพระอาจารย์เกษม อาจิณณสีโล	7	บาท
- ซีดีธรรมบรรยาย (MP 3) รวม 3 ชุด 3 แผ่นๆ ละ	15	บาท
หนังสือเล่มอื่น ๆ	**ค่าส่งเล่มละ**	
- ชุดผลบุญผลกรรม เล่ม 1-3 (เล่ม 1,2 หมด)	7	บาท
- ธรรมะจากต้นไม้ ของหลวงปู่ชา สุภัทโท		หมด
- หลวงปู่ฝากไว้ ของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล	7	บาท
- คำสารภาพของวิญญาณบาป ของ น.พ.อาจินต์ บุญเกตุ	7	บาท
- โอวาทสี่ของท่านเหลี่ยวฝาน มิสโจ แปล	7	บาท
- สุสานดำ ของ พระ อ.บุญช่วย ฐิติสาโร		หมด
- หนังสือสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-ทำวัตรเย็น	7	บาท
- ประสบการณ์ในยมโลก ของพลโท สมาน วีระไวทยะ	7	บาท
- ประวัติโป๊ยเซียนโจวซือ	7	บาท
- การกินเจ และอาหารธรรมชาติ	7	บาท
- กินเจเว้นกรรม	7	บาท
- คิริมานนทสูตร	7	บาท
- ท่านถามเราตอบ	7	บาท
- ความถูกต้องคืออะไร		หมด
- ผัก ผลไม้ ตำราวิเศษของเซียนฮั้วท้อ	7	บาท
- ชีวิตหนึ่งมีค่าคุณอนันต์ ท่านจี้กงมหาเถระ 1-3	7	บาท
- แค่เอื้อม	7	บาท
- พระสงฆ์ดีอย่างไร	7	บาท
- พระกษิติครรภโพธิสัตว์	7	บาท
- ไตรรัตน์ 1-3	7	บาท
- มนุษย์ยังจะบริโภคเนื้อสัตว์อีกหรือ? หากรู้ว่า	7	บาท
- ก้าวย่างบิณฑบาต	9	บาท
- มหามงคลคาถา	7	บาท
- พุทธมนต์คาถา	7	บาท
- พระอริยะหวังเฟิ่งอี้ เล่ม 1	7	บาท
- พระอริยะหวังเฟิ่งอี้ เล่ม 2	7	บาท
- มรดกธรรม ของ เสถียร โพธินันทะ เล่ม 1	7	บาท
- มรดกธรรม ของ เสถียร โพธินันทะ เล่ม 2	7	บาท
- ธรรมปฏิทาของอาหมอ ผู้สานต่อเส้นทางธรรม	7	บาท

หนังสือธรรมะแจกฟรีคนละ 1 เล่ม ผู้ใดต้องการมากกว่า 1 เล่ม กรุณาช่วยค่าพิมพ์

ผู้ใดต้องการ
มนุษย์เกิดมาทำไม? เล่ม ๑
ติดต่อได้ที่

ทันตกิจคลีนิค

ทันตแพทย์ บัญชา ศิริไกร (ธนาณัติสั่งจ่าย ปณ. ประตูน้ำ)

745/43-44 ถนนเพชรบุรี ปากซอยเพชรบุรี 19 เขตราชเทวี

กรุงเทพมหานคร 10400

โทร. 02-252-9484, 02-252-6297

ติดต่อได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 9.00-19.00 น. (เว้นวันอาทิตย์)

คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ *(ธนาณัติสั่งจ่าย ปณ.กลาง)*

383 ซอยสันติภาพ 1 ถนนทรัพย์ สี่พระยา

บางรัก กรุงเทพมหานคร 10500

โทร. 02-268-1505, มือถือ 089-811-4437

โรงเจลั้งเต็กตึ๊ง

236 ซอยอาภาภิรม (ข้างอาคารแสดงสินค้ากรมพาณิชย์สัมพันธ์) ถนนรัชดา แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 โทร. 02-513-1056

ท่านที่ต้องการให้ส่งหนังสือทางไปรษณีย์
กรุณาส่งแสตมป์มาด้วย ค่าส่งเล่มละ 9 บาท

แจ้งข่าวการกุศล
ปลดปล่อยชีวิตสัตว์

เนื่องในวันมาฆบูชา - วิสาขบูชา เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา และวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ทางเราผู้จัดพิมพ์หนังสือธรรมะได้จัดให้มีการปลดปล่อยไก่ชีวิตโค-กระบือและสัตว์น้ำ หากท่านผู้ใดมีจิตเมตตาร่วมสร้างบุญกุศล โปรดส่งจดหมายพร้อมชื่อ สกุล, ที่อยู่ และธนาณัติในนามของดิฉัน สั่งจ่าย ปณ. ยานนาวา ตามที่อยู่ข้างล่างนี้

คุณนัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ *(ธนาณัติสั่งจ่าย ปณ.กลาง)*

383 ซอยสันติภาพ 1 ถนนทรัพย์ สี่พระยา

บางรัก กรุงเทพมหานคร 10500

โทร. 02-268-1505, มือถือ 089-811-4437

ท่านผู้ใดรวบรวมเงินครบ 1 ตัว(15,000บาท) ทางโรงฆ่าสัตว์ และกรมปศุสัตว์จะมีใบเสร็จรับเงินและใบอนุโมทนา ส่งถึงท่านโดยตรง

จาก

นัยรัตน์ ลภัสเศรษฐศิริ

19 พฤษภาคม 2551

หนังสือนี้
จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน ไม่จำหน่าย
เมื่อท่านไม่ต้องการใช้หนังสือนี้แล้ว
กรุณามอบให้ห้องสมุดหรือผู้อื่นใช้ประโยชน์ต่อไป
จะเป็นกุศลอย่างยิ่ง

พุทธวจนะ

อย่าดูถูกบุญเล็กน้อยว่าจักไม่สนองผล
น้ำตกจากเวหาทีละหยาดๆ ยังเต็มตุ่มได้ ฉันใด
นักปราชญ์สะสมบุญทีละเล็กน้อย
ย่อมเต็มด้วยบุญได้ฉันนั้น

อย่าเห็นว่าเป็นความดีเล็กน้อยจึงไม่ทำ
อย่าเห็นว่าเป็นความชั่วเล็กน้อยแล้วจึงทำ

อย่าดูถูกความชั่วเล็กน้อยว่าจักไม่สนองผล
น้ำตกจากเวหาทีละหยาด ๆ ยังเต็มตุ่มได้ ฉันใด
คนพาลทำความชั่วทีละเล็กละน้อย
ย่อมเต็มด้วยความชั่วได้ฉันนั้น

มนุษย์เกิดมาทำไม? เล่ม ๑ สุวัฒน์ พิทักษ์วงษ์ ผู้เขียน รวบรวม และเรียบเรียง